Cena 3 koruny.

Dostať u vydavateľa:
FR. RICHARDA OSVALDA, dekana a farára
Teplafő, o. p. Bélabánya.

FR. R. OSVALD:

—o—

PRAKTICKÁ

RUKOVÄŤ

KU

VYSVETLOVANIU RIMSKO-KATOLICKÉHO

MALÉHO KATECHISMU.

I.

Praktická Rukoväť

k vysvetlovaniu

Rímsko-katolíckeho

Malého Katechismu.

Spísal

Fr. Richard Osvald,

kňaz arcibiskupstva ostrihomského, redaktor „Kazateľne.“

S odobrením najdôst. ordinariátu.

Druhé, prepracované vydanie.

Nákladom vydavateľovým.

Čiastka prvá. O viere.

V RUŽOMBERKU.

Tlačou knihtlačiarne Karla Salvu v Ružomberku.

1908.

Nihil obstat.

Dr. Julius Steinhöfer,
Censor.

Nr. 2094.

Imprimatur.

Strigonii, die 27. Maji 1908.

Ludovicus Rajner,
Eppus, Vicarius gen.

Predmluva k prvému vydaniu.

Od našej ľudovej školy s jedným len učiteľom sa dnes mnoho žiada. Tomu načim pripísať, že náboženstvu, ako predmetu dostáva sa v škole menej času, než za minulých dôb, a že — vďaka terajším praeparandiam — už chváliť si musíme i tú pomoc od učiteľov, keď dietky učia katechismus predriekaním nazpamäť a vypytujú sa ich.

Rozličné povinnosti v duchovnej správe mnoho ráz nedovoľujú katechetovi dostaviť sa v určenú hodinu do školy a zas poriadok hodín nedovoľuje vynahraďovať zanedbané hodiny katechetskej prednášky. Katecheta musí dohánať. A keď vezmeme do ohľadu, koľko hodín bere mu každý rok pripravovanie k prvej spovedi a k prvému sv. prijímaniu, čo za našich pomerov zvlášť na dedinách tiež len v riadnych hodinách v škole konať mu prichodí, s vysvetľovaním katechismu treba mu i poháhľať sa, aby učebnému plánu i duchovnej potrebe dietok zadosť bolo učineno. Ťažkosti, ktoré u nás pri vysvetlovaní katechismu robí neznalosť slovenskej reči, ktorú mladí katecheti, bohužiaľ, sebou prinášajú zo seminišť do školy, ani nespomínam.

V takých okolnosťach úfam dobrú službu preukázať touto Praktickou Rukoväťou k vysvetlovaniu Malého katechismu pre dietky. Vysvetlil som v nej slová i veci katechismu; povedal som, čo som držal za najpotrebnejšie, aby som katechetom podal výklad krátky a praktický. Vždy som mal pred očima cieľ, aby dietky schopnými sa staly vieru svoju rozmáhať a cvičiť, t. j. kresťansky žiť. Katecheta zná svojich školákov; bude vedieť, čo treba mu pridať, alebo čo dovoleno mu vynechať.

Presvedčený súc o velikej užitočnosti príkladov v katechesi, usiloval som sa illustrovať výklad príkladmi — kde mi bolo možno — najmä z veku detinského. Aby katecheta pri tejto Rukoväti nemusel upotrebovať ešte i katechismus, vytlačený je v nej i úplný text katechismu.

Že nevychádzam z textu katechismu, ale privádzam a prichádzam k nemu, o tom nech súdi katechetská prax a spravodlivá kritika, či som dobre urobil, keď spriečil som sa dosavádnej obyčaji. Každá oprava a poznámka, ako dobrá rada bude mi vítaná. Ja chcel som odpomôcť potrebe a hľadel som vysvetľovať pre naše dietky v druhom a treťom oddelení školy s jedným učiteľom v smysle a duchu cirkve svätej, ktorej sa vo všetkom poddávam.

Netajím, že za 22 roky svojho kňazského a katechetského účinkovania prečítal som viac starších i najnovších prác katechetských a pri opravovaní viacročnej práce tejto, pri chystaní Praktickej rukoväti pod tlač bol mi na najväčšej pomoci Karla Möhlera Kommentar zum Katechismus für das Bisthum Rottenburg a Dra Frant. Oberera Praktisches Handbüchlein für Katecheten.

Prajem si, aby práca táto prijatá bola s takým prospechom, s akou radosťou som ju vykonal na česť božiu a k spaseniu dietok.

Na Teplej, na nový rok 1891.

Pôvodca.

Predmluva k druhému vydaniu.

Poneváč dľa nariadenia najdôst. biskupského sboru uhorského vynaučovanie náboženstva v ľudových školách od školského roku 1908/1909 má sa diať dľa osnovy novej pre vyššie triedy tejto školy ustanovenej učebnice „Rímsko-katolícky Malý Katechismus“: bolo treba dľa osnovy tohoto nového Katechismu prepracovať i moju Praktickú rukoväť k vysvetlovaniu Malého Katechismu.

Urobil som to svedomite v tej nádeji, že i týmto druhým vydaním knihy pomôžem svojim bratom v Kristu v ich najťažšej práci k sláve božej a k blahu ľudstva.

Teplafő (Teplá) na deň sv. Vojtecha 1908.

Pôvodca.

I.

Prvá čiastka.

O viere.

Úvod.

O cieli a konci človeka.

1. Počuli ste už, že Pán Boh všetko stvoril; nebo, zem a všetko, čo je na zemi i na nebi, čo my svetom menujeme, stvoril Pán Boh. Pán Boh stvoril i človeka na zemi. Pán Boh všetko stvoril, nie preto, že by to snáď on potreboval, ale preto, že je dobrý. I človeka len preto stvoril, lebo je taký dobrý a chcel, aby i človek videl, aký dobrý je Pán Boh a aby i človek bol dobrý a šťastlivý. Lebo k čomu sme na zemi? K tomu sme na zemi, aby sme do neba prišli.

Tú modrú oblohu so slncom, mesiacom a hviezdami nad sebou menujeme n e b o. Krem toho neba je ešte iné nebo, ktoré očima videť nemôžeme; tam je ustavičná radosť, nevysloviteľné blahoslavenstvo, také radosti, že sa to ani slovami povedať nedá. A toto blahoslavenstvo trvá vždy a vždy a nikdy neprestane. V tom nebi chce nás ľudí Pán Boh navždy šťastlivými učiniť, t. j. on chce, aby sme k nemu ta do neba prišli, tam vždy s ním boli v neprestajnej radosti. Kto príde do neba a bude tam vždy s Pánom Bohom v ustavičnej radosti, o tom hovoríme, že bude b l a h o s l a v e n ý alebo s p a s e n ý. Blahoslavenstvo a spasenie je jedno. Pán Boh chce, aby sme všetci boli spasení. Pán Boh nás teda k tomu stvoril, aby sme s p a s e n í b o l i, t. j. a b y s m e d o n e b a p r i š l i.

Ale ľudia musia niečo činiť, aby mohli byť spasení.

Boh len tých ľudí vezme do neba, ktorí na zemi vždy to robia, čo Pán Boh chce, ktorí Pánu Bohu s l ú ž i a, a

ktorí radosť v ňom majú a radosť mu robiť hľadia, t. j. ktorí ho milujú. Aby sme teda spasení boli, musíme Pána Boha milovať a jemu slúžiť. Ale aby sme Pána Boha milovali a jemu slúžili, musíme vedieť, kto a čo je Boh, aký je dobrý, čo nám dáva a čo od nás žiada, t. j. musíme Pána Boha poznať.

My len tak budeme spasení, keď Pána Boha poznáme, jeho milujeme, jemu slúžime. Aby sme teda Pána Boha poznali, milovali, jemu slúžili a tak spasení boli, k tomu sme my na zemi.

1. *K čomu sme na zemi?*

K tomu sme na zemi, aby sme Boha poznali, jeho milovali, jemu slúžili a tak spasení boli, t. j. aby sme do neba prišli.

I vy, NN., ste na zemi, aby ste boly spasené v nebi. Ľudia, ktorí Boha poznajú, milujú a jemu slúžia, sú najšťastlivejší i na zemi a po smrti budú šťastliví u Boha, bez konca, nič im nebude chýbeť. Ó, jak dobrý je ten Pán Boh k vám, že vás pre nebo, pre spasenie stvoril! Či ho za to milujete? Či mu dobre slúžite? Asnáď nie? Oľutujte to! Hovorte: O môj Bože, ja som Ti dosiaľ dobre neslúžil, odpusť moju nedbanlivosť! Na budúce Ti už verne budem slúžiť. Pomáhaj mi svojou milosťou!

K tomu nám dal Pán Boh život:
aby sme ho poznávali,
jeho ctili, milovali,
a tak k nemu sa dostali.

2. Čo teda musíme činiť, keď chceme Boha poznať, jeho milovať, jemu slúžiť a tak spasení byť?

Aby sme mohli Boha poznať, jeho milovať, jemu slúžiť a tak spasení byť, musíme činiť tri veci. Pán Boh dobrý nám i k tým dopomáha, len aby sme boli spasení.

a) Pán Boh sám sa o to postaral, aby ho ľudia poznali; on sa ľuďom zjavil, t. j. oznámil im o sebe, čo ľudia vedeť nemohli; lebo zjaviť znamená povedať druhému to,

čo by sám od seba nemohol vedeť. Kto chce Pána Boha dobre poznať, musí to za pravdu držať, teda musíme veriť, čo Boh zjavil.

b) Pán Boh sám povedal, čo od nás žiada, čo sa mu ľúbi a čo neľúbi, aby sme vedeli, ako ho máme milovať a mu slúžiť, a čo Pán Boh od nás žiada, čo ľuďom prikazuje a zakazuje. Pána Boha len vtedy milujeme a jemu slúžime, keď zachovávame, čo Boh prikazuje; my teda musíme zachovávať, čo Boh prikazuje.

c) Aby sme mohli opravdive veriť, prikázania Božie zachovávať a tak spasení byť, k tomu potrebujeme zvláštnu pomoc Božiu; túto pomoc menujeme milosťou. Túto milosť dostávame od Pána Boha, keď užívame sv. sviatosti a modlitbu, čo Boh k našemu spaseniu ustanovil; preto sa sviatosti a modlitba prostriedky milosti menujú, že skrze ne obdržíme milosť Božiu. Aby sme teda Pánu Bohu dobre slúžili, musíme užívať to, skrze čo milosť Božiu obsiahneme. Teda

2. *Čo máme činiť, aby sme Boha poznali, milovali, jemu slúžili a spasení boli?*

Aby sme Boha poznali, milovali, jemu slúžili a spasení boli; 1. musíme veriť, čo Boh zjavil; 2. musíme zachovávať, čo Boh prikazuje; 3. musíme užívať, skrze čo milosť Božiu obsiahneme.

Kto verí, čo Boh zjavil, kto zachováva, čo Boh prikazuje, a užíva prostriedky milosti, ten žije nábožne. Viera, príkazy, sviatosti a modlitba prináležia ku náboženstvu. Kniha, z ktorej učíme sa náboženstvo, je Katechismus. (Nauka náboženstva.)

Nábožnému dieťaťu sa snívalo. Šlo s inými deťmi v bielom obleku akousi velikou horou. Ako tak už dlho idú, prijdu k prekrásnemu domu. Ale dvere boly zamknuté. Neďaleko bola šmikňa a bolo počuť, že tam chlapi kujú železo. A tu tí chlapi vyšli von každý s veľkým železným kľúčom. Ale kľúčová diera bola malá. Žiaden z tých chlapov nemohol

dvere odomknúť. Vtedy sletel dolu anjel s malinkým zlatým kľúčikom. Odomkol a voviedol deti do krásneho domu.

Kľúčom od neba, milé dietky, to je katechismus. Pochádza s neba. Čo je v ňom, to sám Boh povedal. A ja som posol Boží, mňa sám Boh poslal k vám, aby som vás miesto neho vyučoval. Ak to zachovávať budete, čo je v katechisme, prijdete do neba. (Pr. Jul. Gapp.)

Učenie náboženstva má veliku cenu. Prichádza z neba a vedie do neba. Žiadne druhé učenie sa mu nemôže rovnať. Každé druhé učenie je ako tie železné kľúče, o ktorých som vám rozprával, ktorými nedal sa odomknúť ten prekrásny dom. Majte si svoj katechismus za ozaj zlatú knihu a usilovne sa ho učte nazpamäť. Ale si to aj do srdca vštepte, čo sa budete učiť.

Počúvajte s radosťou a pozorne vyučovanie náboženstva a — čo je hlavná vec — čiňte podľa neho. „Jedno je potrebné", riekol Pán Ježiš o poznaní náboženstva a o večnom spasení. (Luk. 10, 42.) Zemské statky sú pominuteľné, a nemôžu nás opravdive blaženými učiniť. „Čo osoží človekovi, keby i celý svet získal, ale keby na duši svojej škodu utrpel", hovorí zase Spasiteľ. (Mat. 16, 26.) A to hovorí tak bohatým ako chudobným, pánom ako robotníkom, všetkým ľuďom.

Sv. Martin, ktorého vídavate na obrazoch, ako sedí v zbroji rytierskom na koni a žobrákovi kus svojho plášťa odsekáva, mal rodičov, ktorí neboli kresťania. Martin nemohol teda od rodičov svojich dostať kresťanské naučenie. Keď mal desať rokov, vošiel raz do kresťanského kostola, aby zvedel, čo sa tam robí. Ľúbilo sa mu v kostole. Ostal tam dlhší čas a počúval s pozornosťou. Všetko mu bolo nové. Potom prichádzal vždy častej na kresťanské služby Božie, ačkoľvek mu to rodičia zabraňovali. Za krátky čas zašiel si k farárovi toho kostola s prosbou, aby ho prijal medzi tých, ktorých ku krstu svätému pripravoval. — Pohanské dieťa má takú žiadosť po učení; a vy, deti kresťanské, nechcely by ste sa snáď učiť katechismus?

Prvá čiastka.

O viere.

Aby sme mohli byť spasení, ponajprv musíme veriť, čo Boh zjavil.

A) O viere vôbec.

1. O prameňoch viery.

3. Pána Boha musíme najprv poznať.

Pána Boha poznáme skrze vieru. Katechismus teda v prvej svojej čiastke pojednáva o viere.

Čo človek nepozná, s tým sa môže alebo sám obznámiť, keď sa sám o tom presvedčí, alebo ho druhý s tým obznámi, keď mu to povie, oznámi, zjaví. Čo sám na vlastné oči vidí alebo na čo sám svojím rozumom príde, to človek drží za, pravdu, preto že to vie z vlastnej zkúsenosti. Čo mu druhý povedal, to drží za pravdu, preto že mu to on povedal, oznámil. Miesto: za pravdu drží, preto že mu to druhý oznámil, hovoríme, že to verí.

Kto verí, ten si nemyslí, že to môže byť pravda i nie, ale myslí, že je to istá pravda, čo mu druhý povedal, a že to ani ináč byť nemôže. Niečo neznámeho môže nám oznámiť človek a môže nám oznámiť i Pán Boh. A Pán Boh skutočne oznámil ľuďom mnohé také veci, na ktoré by žiaden ľudský rozum nikdy nebol prišiel. Hovoríme, že Boh tie veci človekovi dal na javo, alebo i zjavil. A my všetko to, čo Boh zjavil, musíme držať za pravdu, t. j. musíme veriť, aby sme spasení boli.

3. Čo musíme veriť, aby sme spasení boli?

Aby sme spasení boli, musíme veriť, čo Boh zjavil.

4. My musíme všetko to veriť, čo Boh zjavil. Od koho že sa ale dozvieme, čo Boh zjavil? Len od toho, komu sám

Pán Boh svoje zjavenia oddal. A to je cirkev katolícka. Tej Pán Boh oddal všetko to, čo zjavil, a skrze tú predkladá nám to k vereniu, t. j. Boh nám skrze svoju cirkev hovorí: to som zjavil, to musíte veriť. A všetko to, čo Boh zjavil, učí cirkev katolícka.

4. Kto učí všetko to, čo Boh zjavil?

Všetko to, čo Boh zjavil, učí cirkev katolícka.

My len tomu veríme, kto našu vieru zasluhuje. O kom sme presvedčení, že v tom, čo nám oznamuje, sám nemôže sa mýliť, to dobre vie, a že nás nechce oklamať, toho slová držíme za čistú pravdu. Taký je Pán Boh; my preto musíme veriť, čo Boh zjavil. Čo Boh zjavil, to je vždy pravda, lebo Pán Boh vždy pravdu hovorí. Pán Boh ale ani mýliť sa nemôže, lebo Pán Boh všetko vie.

Čo Boh oznámil, to je a ostane vždy pravdou. „Nebo a zem pominú, ale slová moje nepominú", pravil Pán Ježiš (Mat. 24, 35.). A sv. Peter riekol Ježišovi: „Ty máš slová života večného." (Ján 6, 69.) Mnoho z tých právd, ktoré Pán Boh zjavil, nemôžeme pochopiť, ale za to musíme ich tak veriť, ako by sme ich najlepšie pochopili; lebo sú celkom pravdivé, preto že ich Boh zjavil. Slabý rozum ľudský nikdy nepochopí, čo len Boh vie. Preto ani nepočúvajte na také reči, aké často hovoria pyšní ľudia: čo nepochopím, neverím; alebo: to je nie tak, ako nám to veriť kážu. Jeden missionár vyprával, že sa ho raz jeden panovník v Indii spýtal, ako vyzerá vlasť missionárova a čo tam ľudia v lete a v zime robievajú. Missionár vykladal mu, že v jeho vlasti sú veľmi pekné vrchy a doliny, úrodné polia a lúky, tak že v lete býva mnoho zbožia a krmu; ale že v zime býva niekedy veľmi zima, tak že voda v riekach a potokoch zamrzne, že ľudia po nich chodia a celá zem že dlho býva sňahom pokrytá. Panovník riekol na to: „To už neverím, to nemôže byť." V Indii je veľmi teplo, tam nikdy nevidia sňahu a ľadu. Ale u nás to vie každé dieťa, že je to pravda, čo missionár vyprával. Ale priam takí nemúdri, ako ten panovník,

sú tí, ktorí len to chcú veriť, čo vidia a pochopujú. Vy si pritom vždy pomyslite:

Verím všetko, čo si zjavil,
dobrotivý večný Bože:
Ty si pravda, ktorá sklamať,
ni sklamaná byť nemôže.

Pán Boh — jako som už povedal — sám sa o to postaral, aby sme všetko poznali, čo veriť a vedeť musíme, aby sme spasení boli. Všetko, čo nám je k spaseniu potrebné nám oznámil, zjavil.

Pán Boh zjavoval sa ľuďom najprv sám; sám im oznamoval učenie k spaseniu. Ale nie vždy zjavoval sa Pán Boh ľuďom sám; niekedy skrze nábožných mužov, ktorých nazývame praotcami a prorokmi a naposledy skrze svojho Syna Ježiša Krista. A čo Boh sám alebo skrze druhých zjavil, to nás včuľ učí katolícka cirkev.

Čo Pán Boh sám alebo skrze druhých ľuďom oznámil, to nábožní mužovia zčiastky písali. Duch Svätý ich osvietil a vnuknul jim, čo majú písať. Preto hovoríme, že je to z vnuknutia Ducha Svätého písané. Tí nábožní mužovia spísali zo zjavenia Božieho viacej kníh; sbierka tých kníh, v ktorých je spísané zjavenie Božie, menuje sa sväté Písmo čili Biblia. Biblia znamená toľko, ako Kniha. V Biblii je písané samé slovo Božie, preto nazývame bibliu i svätým Písmom, lebo všetko, čo Boh zjavil, je ozaj sväté a pomáha nám, aby sme boli svätí, spasení.

Ale vo sv. Písme nie je všetko, čo nám Pán Boh zjavil. Nábožní mužovia to len zčiastky spísali. To zjavenie Božie, ktoré nebolo spísané, preto neztratilo sa; ono bolo ústne podávané. Apoštoli to ústne povedali, podali, zvlášte tým, ktorí mali byť ich nástupcovia a zas mali druhých ľudí vyučovať vo viere. A tak to išlo z pokolenia na pokolenie. Ľudia si to podávali; tí, ktorí neskôr žili, dostali to od tých, ktorí pred nimi žili. My sme to nepísané zjavenie božie dostali od cirkve.

Zjavenie Boží: písané (sv. Písmo) / nepísané (ústne kresťanie)

Máme teda zjavenie božie dvoje, písané i nepísané; písané zjavenie božie nazýva sa sväté Písmo čili biblia, nepísané, ústne zjavenie božie nazýva sa podanie. A zo svätého Písma a z ústneho podania učí cirkev katolícka, čo Boh zjavil.

5. Z čoho učí cirkev katolícka to, čo Boh zjavil.

Čo Boh zjavil, to cirkev katolícka učí zo svätého Písma a z ústneho podania.

Cirkev katolícka dávala vždy pozor, aby sa zjavenie božie, slovo božie čisté, bez chyby a pokazenia zachovalo, aby ani k tomu nikto nič nepriložil, ani od toho nikto nič neodňal. Preto len v katolíckej cirkvi najdeme opravdivé, pravé slovo božie i písané i podané. S katolíckou cirkvou je Ježiš Kristus až do konca sveta a Duch Svätý jej ustavične pomáha a nedopustí, aby niečo bludne učila. Preto my len to sv. Písmo a to podanie musíme veriť, ktoré od katolíckej cirkve za slovo božie uznané je.

6. Čo je sväté Písmo?

Sväté Písmo je sbierka svätých kníh, ktoré z vnuknutia Ducha Svätého sú písané.

Sv. Písmo delí sa na dve čiastky. Jedna obsahuje to zjavenie božie, ktoré Boh alebo sám, alebo skrze arciotcov a prorokov dal ľuďom od počiatku sveta až do príchodu Ježiša Krista. Toto zjavenie a knihy Písma sv., ktoré toto zjavenie pred narodením Ježiša Krista v sebe obsahujú, menuje sa Starý zákon.

Druhá čiastka sv. Písma obsahuje to zjavenie božie, ktoré Ježiš Kristus učil a jeho apoštoli ohlasovali, alebo: ktoré sme obdržali od Ježiša Krista a od apoštolov. Toto zjavenie a táto čiastka sv. Písma menuje sa Nový zákon.

7. Na koľko čiastok delíme knihy sv. Písma?

Knihy svätého Písma delíme na dve čiastky: na knihy Starého a Nového zákona?

Starý zákon pozostáva z 21 kníh dejepisných (vyprávajú, čo sa dialo, udalo na pr. pri stvorení sveta atď.), 7 kníh naučných (ktoré mnohé múdre a zbožné naučenia obsahujú) a 17 kníh prorockých (obsahujúcich predpovedania prorokov).

Sv. Písmo Nového zákona obsahuje 4 sv. evanjelia, — Skutky apoštolské, — 14 listov sv. Pavla a 7 listov iných apoštolov, a — Zjavenie sv. Jána. Evanjelium znamená toľko, ako „radostné zvestovanie". Sv. evanjelia zvestujú nám radostnú novinu o našom vykúpení skrze Ježiša Krista. Napísali ich sv. Matúš, Mark, Lukáč a Ján, ktorí sa preto evanjelistami menujú. — Skutky apoštolské vyprávajú o mnohých tých veciach, ktoré apoštoli, zvlášte Peter a Pavel pre rozšírenie cirkve katolíckej vykonali. — Listy obsahujú mnohé naučenia a napomínania, ktoré apoštolovia kresťanom vzdialenejším dľa potreby písali. — V Zjavení sv. Jána vypráva sv. Ján, aké kryté a tajomné veci mu Boh zjavil.

Sv. Písmo musíme držať vo velikej úcte, lebo ono slovo božie obsahuje. — Sv. Antonín, ktorý so svojími učeníkmi mnoho rokov na púšti býval, bol pre prísny život tak veľmi vážený, že sám cisár Konštantín i synovia jeho na dôkaz svojej úcty vlastnoručne mu písali, pre ktorú náklonnosť cisársku učeníci sv. pustovníka veľmi sa divili. Ale sv. Antonín list cisárov odložil, ako by si ho veľmi nevšímal. I prosili ho učeníci, aby čím skôr dal odpoveď, aby snáď pre takú nevšímavosť nenahneval sa na neho cisár. Na čo odpovedal svätý. „Prečo sa divíte, že cisár, človek, mi písal? Skôr by ste sa mali čudovať nad tým, že Boh, najvyšší Pán nebies i zeme, Kráľ kráľov, sv. evanjelium ako list nám do rúk dal. Hodno by to trestu bolo, keby sme si listu toho nevšímali, nečítali ho a podľa neho sa nespravovali!" — Sväté Písmo musíme v takej úctivosti držať jako list, ktorý sám Pán Boh s neba poslal; lebo ono skutočne je písané slovo božie.

Celé sv. Písmo pozostáva — ako som povedal — z viac kníh. To by bolo pre vás primnoho a priťažko sa naučiť, aj by ste mnohým veciam vo sv. Písme nerozumeli. Preto vám cirkev sv. dáva do ruky knižku, ktorá je vám známa pod menom „Biblika". V tej rozpráva sa vám na krátko a zretedlne, jako sa dialo zjavenie božie, ktoré je vo sv. Písme obšírne spísané. Biblika je výťah zo sv. Písma a tiež obsa-

huje slovo božie; preto musíte ju mať vo vážnosti a nábožne ju čítať a radi sa ju učiť.

8. Nábožní mužovia, apoštoli, ako som vám už povedal, napísali niečo z toho, čo ich Ježiš Kristus učil. Ale nenapísali všetko. Ich hlavnou prácou nebolo písanie ale kázanie. A čo kázali, ohlašovali, to sa neztratilo. Tí, ktorí počúvali apoštolov, vyučovali iných, a títo zas iných atď. A tak to šlo z pokolenia na pokolenie, starší kresťania podali to mladším, z úst do úst. Takto slovom z úst do úst podávané učenie nazývame: ústne podanie; ono je drahé dedictvo, ktoré nám po apoštoloch ostalo.

Čo Boh zjavil, je, ako ste to už počuli, vo sv. Písme a v ústnom podaní.

8. Čo je ústne podanie?

Ústne podanie je to zjavenie, ktoré apoštolovia slovom hlásali, ale ho nenapísali.

Keď chceme byť spasení, musíme veriť oboje, i sv. Písmo i ústne podanie. Preto i sv. Pavel napomínal veriacich: „Bratia, zachovávajte ustanovenia, ktorým ste sa naučili, buďto skrze reč, alebo skrze list náš.“ (II. Thes. 2, 14.) Ústnemu podaniu máme tak dobre veriť, ako Písmu.

Povedal som, že ústne podanie je to zjavenie, ktoré apoštoli nenapísali. Ale z toho nenasleduje, že by mnoho z toho neskôr nikto nebol napísal. Spísali z toho mnohí niektorí svätí mužovia, ktorí po smrti apoštov žili. Ale ich písma nenazývame svätým Písmom, lež písmami svätých otcov alebo cirkevných otcov.

Medzi nami žijú ľudia, ktorí nie sú katolíci, voláme ich luteráni, protestanti. Títo hovoria, že je dosť len to veriť, čo je vo sv. Písme a o ústnom poddaní nechcú ani počuť. Ale nemajú pravdu. Kto len to verí, čo je vo sv. Písme, ten neverí všetko, čo Boh zjavil. Veď vo sv. Písme nie je všetko, čo Boh zjavil. — „Mnohé zaiste i iné divy činil Ježiš pred obličom učeníkov svojich, ktoré nie sú písané v knihe tejto“, píše sv. Ján v liste svojom (20, 30.). A ani to všetko nie je v ňom písané, čo učil. Ten istý sv. Ján píše vo svojom

druhom liste: „Majúc vám viac písať, nechcel som skrze list a černidlo; lebo mám nádej, že prídem k vám a z úst do úst mluviť budem.“ (II. 12.) Vo sv. Písme sa teda neobsahuje všetko, čo veriť máme. A nie div; veď Kristus nekázal apoštolom, aby písali, čo ich učil, ale riekol im: „Iďte, učte všetky národy.“

Pevne verím v Písmo sväté,
studnica to viery čistá:
ale i v podaní ústnom
tiež je Božia pravda istá.

Deti moje. Keď Boh hovorí alebo zjaví niečo, to je pravda. Preto musíme to veriť, čo Boh zjavil, a nie čo si sami namyslíme. Teraz učí nás Boh skrze nástupcov apoštolov, skrze pápeža, biskupov a kňazov alebo jedným slovom skrze cirkev katolícku. Teda vo viere nedržte sa nikdy svojej mienky, ale nasledujte verne učenie cirkve katolíckej.

Kto neverí Cirkvi pevne,
ten ľahko do bludu vbehne!

2. O potrebe a o vlastnosťach viery.

9. Aby sme boli spasení, musíme najprv Pána Boha poznať. Pána Boha učíme sa poznať zo zjavenia Božieho, ktoré nás Cirkev katolícku učí o Pánu Bohu. Kto chce teda poznať Pána Boha, musí veriť zjaveniu Božiemu. Kto by neveril zjaveniu Božiemu, nikdy ten nenaučil by sa poznať Pána Boha, nemohol by byť spasený; lebo k spaseniu je ponajprv potrebné, aby sme Pána Boha poznali. Preto zatratením hrozí sa Pán Ježiš tým, ktorí neveria: „Kto neuverí, bude zatratený“, hovorí Pán Ježiš. (Mat. 16, 16.) Zatratený byť znamená toľko, ako do pekla prísť.

Kto by nechcel veriť zjaveniu Božiemu, ten by veľmi obrazil Pána Boha; lebo by si myslel o Pánu Bohu, že alebo nechce pravdu povedať, alebo nevie, čo nám je potrebné k spaseniu. Ten by sa Pánu Bohu veľmi neľúbil a Pán Boh

by sa na neho veľmi hneval. My teda musíme všetko veriť, čo Boh zjavil, aby sme sa Bohu ľúbili, lebo „bez viery nemožné je ľúbiť sa Bohu“, hovorí sv. Pavel, t. j. bez viery nemôže mať Boh žiadne zaľúbenie na nás, a kto sa Pánu Bohu neľúbi, toho ani do neba vziať nemôže.

Ako rybkám vodičky
treba k vyživeniu;
tak je ľuďom potrebná
viera ku spaseniu.

Ale takú vieru, ktorá sa ľúbi Bohu, môžeme mať len z milosti Božej. Človek sám od seba nemôže dobre veriť, čo Boh zjavil a Cirkev katolícka učí; k tomu mu Pán Boh musí pomáhať, k tomu mu P. Boh musí dať milosť. Spasiteľ náš hovorí: „Nikto nemôže prísť ku mne (vo mňa veriť), keď mu to nenie od môjho Otca dané“, (keď mu môj Otec nedá k tomu milosti). Vy, deti moje, máte vieru, ale či od seba? Nie, viera je dar Boží, a ten dar vám dal Boh pri sv. krste. Aký že je dobrý ten Pán Boh! Keby ste nemali od neho viery, čo by bolo z vás? Nič by ste nevedeli o Bohu, o krásnom nebi, o Ježišovi o Panne Marii. Ďakujte Bohu za ten dar viery. Modlite sa: Ďakujem Ti Bože, že si mi dal vieru katolícku. Za to chcem ťa milovať zo srdca!

9. Čo hovorí Kristus Pán o tých, ktorí nechcú veriť, čo Boh zjavil?

Ktorí nechcú veriť, čo Boh zjavil, o tých Kristus Pán toto hovorí: „Kto neverí, bude zatratený.“

A spaseniu potrebná je viera. Ale aby nás viera spasila, musí byť taká, ako ju Boh chce od nás; musí byť pevná a stála, to sú jej vlastnosti.

Teda ako máme veriť všetko to, čo Boh zjavil?

10. Všetko to, čo Boh zjavil, veriť máme pevne a stále.

O tom, čo nás Cirkev katolícka učí, čo Boh zjavil, nesmieme pochybovať, mysleť si: Kto vie, či to Boh zjavil alebo či to tak zjavil, ako to Cirkev učí. Kto by tak myslel, ten by sa ťažko prehrešil a veľký trest od Boha zaslúžil. Ale

kto ani najmenej nepochybuje o pravdách viery, ktorú cirkev učí, ten verí pevne, ten má pevnú vieru.

O Abrahami ste už počuli. Tomuto nábožnému mužovi sľúbil Pán Boh, že bude mať mnoho potomkov a že jeden z ních bude zasľúbený Vykupiteľ. A Abraham mal len jedného syna Izáka, a Boh prikázal Abrahámovi, aby mu svojho jediného syna obetoval, aby ho zabil a spálil. Ako že ja budem mať mnoho potomkov, keď aj to jedno moje dieťa zabiť musím?“ mohol si Abraham pomysleť. Ale on nie tak myslel; ale takto: Boh povedal, že budem mať mnoho potomkov; ja verím, že to je pravda, čo Boh povedal, a hneď šiel, že spraví, čo mu Boh prikázal. Abraham nepochyboval o prisľúbení Božom, ale bol pevný vo viere.

To, čo nás Cirkev katolícka učí, čo Boh zjavil, nesmieme nikdy zapreť. Vieru zapreť znamená toľko, ako tajiť, že sme katolíci. Vieru svoju nikdy nesmieme zapreť, ba hotoví máme byť za ňu všetko ztratiť, ešte i smrť podstúpit. Ktorý katolík je hotový radšej všetko ztratiť, ako svoju vieru zapreť, ten verí stále, toho viera je stála. Takú vieru mali svätí mučedlníci. Hneď poviem vám príklad; ale ešte musím spomneť jedno.

Stále a pevne bez najmenšieho pochybovania musíme bez výnimky všetko veriť, čo Boh zjavil, všetko, čo cirkev katolícka učí, aj keby sme to nerozumeli, aj keby sme nevedeli všetko, čo Cirkev učí. Každý kresťan musí tak cítiť v srdci, že chce všetko veriť, čo Cirkev učí. Taký kresťan, ktorý čo len i jednu vec odhodí alebo preináčí z toho, čo Boh zjavil, je kacír. Jestli to schválne činí, vtedy veľký hriech pácha.

Viera je najdrahší poklad, a ten mohly by ste deti moje, všelijako ztratiť. Musíte sa mať na pozore. Sú bezbožní ľudia, ktorí opovážlive hovoria proti viere, ju potupujú, vysmievajú alebo píšu proti viere a tie spisy predávajú, rozdávajú. Vy chráňte sa vždy takých ľudí a ích spisov, po-

neváč ľahko mohli by zkaziť vieru vašu. Kto s bezbožníkami obcuje, — vieru svoju potupuje.

Aký dobrý je ten Pán Boh náš! Svoje zjavenie nám dal v náboženstve kresťansko-katolíckom. Ľudia môžu pod istým dozvedeť sa, čo veriť majú, aby spasení boli; nemusia sa báť, že nebudú dobre veriť. Aké to šťastie pre nás, že sme katolíci. Alfons, kráľ Kastilie, bol veľmi múdry a pobožný panovník. Ten hovorieval: „Neprestajne ďakujem Bohu môjmu, nie za to, že som kráľ, ale za to, že som kresťan-katolík.“ Ďakujte za to i vy, dietky milé, Pánu Bohu a poslúchajte Cirkev katolícku; lebo čo ona učí, to učí sám Pán Boh.

Za našich časov je dosť takých planých ľudí, ktorí hovoria, že viera ako viera. Ale taká reč je *a)* bezbožná. Kristus povedal: Kto neuverí, t. j. tak neuverí, ako ja učím, bude zatratený. Taká reč je *b)* bláznivá, ako keby ti dakto povedal: cesta ako cesta, keď si sa ho zpýtal, ktorou cestou máš ísť do mesta, či máš ísť hore a či dolu. S takými ľuďmi, čo také reči vedú, ktorí nemajú vieru pravú, nesmieme sa veľmi kamarátiť.

Syn som Cirkve katolíckej,
za ňu vďačne chcem žiť, mrieť,
v tej je poklad všech milostí.
mimo nej spasenia niet!

Svoju vieru nikdy nesmieme zapierať alebo za ňu sa hanbiť. To môže urobiť niekto slovami alebo skutkami. Niekto sa tak drží, alebo také veci robí, že ľudia musia mysleť: ten nenie katolík. To je veľký hriech. Pravú vieru zapreť je toľko, ako od Boha odpadnúť; do neba taký človek neprijde. Pán Ježiš povedal: „Kto mňa (moje učenie) zapre pred ľuďmi, zaprem ho i ja pred Otcom mojim, ktorý je v nebesách“ (Mat. 19, 33.). — Za svoju vieru sa hanbiť znamená: z bojazlivosti pred ľuďmi, žeby nás vysmiali, nepovedať alebo nerobiť, čo viera učí. O takých povedal Pán Ježiš: „Kto sa bude hanbiť za mňa a za moje reči, za toho sa bude hanbiť i Syn človeka, keď príde vo velebnosti svojej a Otcovej i svätých anjelov“ (Luk. 9, 26.). — O, by ste i vy, dietky milé, svoju katolícku vieru vždy úprimne a smele vyznávaly a za vieru svoju nikdy sa nebály. Koľko takých detí, ako vy, muky hrozné trpely a smrť podstúpily za svoju vieru, a vy nevedely by ste zniesť trochu posmechu? Malý Cyrill stal sa kresťanom proti vôli otcovej, ktorý bol pohan. Otec chcel ho odvrátiť od viery, ale nič nevykonal. Vyhnal Cyrilla z domu bez pomoci. Ani to nepomohlo. Otec udal ho u súdu ako kresťana. Sudca chcel chlapca získať rečmi laskavými, a riekol: „Odpustím ti, milé dieťa, zločin tvoj; i otec tvoj ti odpustí a ťa zas do domu svojho príjme, ak len myšlenie svoje zmeníš!“ Chlapec ale odpovedal: „Či ma otec môj zase príjme, či nie, o to nemám starosť; lebo dúfam, že ma príjme Boh, Otec môj nebeský, u ktorého budem tisíckrát šťastnejším, než u môjho otca telesného.“ Poneváč nebolo možno v jeho viere ho pomýliť, sviazali ho a ukazovali mu veliký oheň a obnažený meč, že ho spália, že ho zotnú. Keď ani to nepomohlo, napokon ho skutočne smrťou mučeníckou so sveta sniesli. (Zrcadlo pro dítky.)

Dobrý kresťan nemá vieru
v srdci tajne skrytú mať,
ale ju má všade smelo
vyznávať a zastávať.

10. Ako máme veriť všetko to, čo Boh zjavil?

Všetko to, čo Boh zjavil, veriť máme pevne a stále.

3. O pravom náboženstve.

11. To, čo Boh zjavil, je veľmi drahá vec pre nás. Drahé veci si na bezpečné miesto ukladáme a starostlive chránime. Pán dal raz sluhovi svojmu zlatý prsteň. Či by to bolo dobre, keby sluha ten prsteň bol hodil do najbližšieho kúta? Kde si ho uložil? Do škryne. To, čo Boh zjavil, viera, príkazy a prostriedky milosti, je v náboženstve kresťansko-katolíckom.

Kresťansko-katolícke náboženstvo je pravé náboženstvo, lebo v ňom bez omylu nachádza sa

všetko to, čo Boh zjavil. Len náboženstvo kresťansko-katolícke môže nás spasiť, lebo len to učí, čo Boh zjavil, čo máme veriť.

12. A kto dal ľuďom náboženstvo kresťansko-katolícke? Náboženstvo kresťansko-katolícke dal ľuďom Kristus Pán. Pán Kristus sostúpil s neba na zem a učil nás, čo máme veriť a činiť, aby sme do neba prišli. Pravé učenie viery a najlepšie príkazy preto mohol dať Kristus Pán ľuďom, lebo je on Syn Boží, všetko vie a vždy len pravdu hovorí, a preto mu musíme všetko veriť. Keď sv. Ján Krstiteľ v rieke Jordane Pána Krista krstil, bolo slyšať hlas s neba od Otca nebeského: „Tento je môj milý syn, v ktorom sa mi zaľúbilo; toho poslúchajte" (Mat. 17, 5.).

11. V ktorom náboženstve je všetko to, čo Boh zjavil?

Všetko to, čo Boh zjavil, je v náboženstve kresťansko-katolíckom.

12. Kto dal ľuďom náboženstvo kresťansko-katolícke?

Náboženstvo kresťansko-katolícke dal ľuďom Kristus Pán.

13. Všelijako môžeme svoju vieru vyznávať; ale je jedno znamenie (znak), po ktorom zvláštne poznáva sa katolícky kresťan. To je znamenie svätého kríža čili prežehnanie sa. Kto sa prežehnáva, ten tým vyznáva svoju vieru čili to, že je kresťan-katolík.

Teda že sme kresťania katolíci, to vyznávame zvláštne znakom svätého kríža, to jest prežehnaním sa.

Keď sa prežehnávame, hovoríme: „V mene Boha Otca i Syna i Ducha Svätého. Amen".

Keď činíme znamenie sv. kríža, spomíname tri božské osoby, a tým vyznávame zovnútorne, že veríme najsvätejšiu Trojicu, v Boha Otca, i Syna i Ducha Svätého.

Keď sa prežehnávame, robíme na seba znak kríža; tento znak upamätuje nás na to, čo stalo sa na kríži. Čo? Na

kríži Ježiš umrel, a skrze svoju smrť na kríži si nás vykúpil, tak že sme teraz jeho. Veľkí páni majú svoje barvy, obliekajú svojich sluhov do šiat takej barvy; majú znak svojej rodiny, cimer, a majú svoju pečať, ten cimer dávajú na veci vytlačiť na znamenie, že sú to ich veci, pečať na listy tlačia, na znak, že je to ich list; v škole máte cimer (erb) krajiny uhorskej na znamenie, že my tejto krajine prislúchame. A kresťan katolík má znak svätého kríža; znakom kríža vyjavujeme, že ukrižovanému Ježišovi prislúchame.

Pri prežehnávaní dotkýňame sa čela, prsú, ľavého a pravého pleca. To je veľký kríž. Tým zvláštne vyznávame, že Ježiš Kristus prišiel s neba s hora na zem dolu, aby sme pri poslednom súde nestáli na ľavici, ale na pravici. Niekedy, ku pr. keď sa začína evanjelium pri sv. omši, činíme malý kríž, t. j. robíme krížiky na čele, na ústach a na prsiach. Krížikom na čele vyznávame, že v myšlienkach všetko to za pravdu držíme, čo Boh zjavil; — krížikom na ústach: že ústami, slovami chceme to vyznávať, čo Boh zjavil; — krížikom na prsiach: že v srdci milujeme a dľa toho žiť chceme, čo Boh zjavil.

Kto úctive sa prežehnáva, požehnanie Božie si zasluhuje.

Kto sa zbožne prežehnáva,
toho Pán Boh požehnáva.

Boh činí, aby sa takému podarilo, čo robí, a Boh chráni ho, aby sa mu nič zlého nestalo. Prežehnávajte sa i vy úctive a zbožne, t. j. myslite pri prežehnávaní sa na to, čo hovoríte a robíte; aj vás Pán Boh požehná. — Prežehnávajte sa rady a častejšie za deň, zvlášte ráno — hneď ešte v posteli, a večer, pred modlitbou a po modlitbe. Najviac ale čiňte kríž na seba, keby vám niečo zlého na myseľ prišlo, alebo by vás niekto k zlému svádzal; vtedy vás sv. kríž ochráni, aby ste zlého neučinili a Pána Boha neobrazili. — Žila raz jedna cisárovna, volala sa Kunigunda. Táto bola veľmi nábožná. Večer, keď nemohla hneď zaspať, museli jej niečo svätého čítať. Raz pri tom prevrhla sa svieca a z toho začala horeť posteľ. Cisárovna pobožne prežehnala plameň a ten hneď

zhasol a na posteli nebolo značku po ňom. To Pán Boh urobil. Z toho vidíte, že Pán Boh má radosť v tom, keď niekto nábožne robí kríž a že takého chráni aj od nešťastia.

Ľudia, ktorí nie sú katolíci, snáď vás vysmejú za to, že sa prežehnávate. Tým sa vy nedajte mýliť. Len sa vy radi prežehnávajte a nikdy sa nehanbite prežehnať sa. To prežehnávanie bude vám na úžitok. Boh povie: „Toto dieťa nielen vie o mne, ale ono i zovnútorne vyznáva, že verí vo mňa.“ Také dieťa bude Pán Boh milovať, požehnávať a ochraňovať.

13. Akým znakom vyznávame zvláštne, že sme kresťania katolíci?

Že sme kresťania-katolíci, to vyznávame zvláštne znakom svätého kríža, to jest prežehnávaním sa.

Milé dietky! Dosiaľ ste sa učily, čo znamená veriť, čo, prečo a komu máte veriť. Snáď ani nemyslely ste na to, že ste už raz Pánu Bohu slávnostne sľúbily, že jeho slovu a Cirkvi katolíckej veriť budete. Boly ste vtedy ešte maľučké; nevedely ste ešte povedať ani slova, ale za vás sľúbili to iní ľudia. Bolo to pri sv. krste. Kňaz spýtal sa vás: „Veríš v Boha . . .“ a na miesto vás odpovedali vaši krstní rodičia: „Verím“. Ó, tešte sa tomu, že ste deti Cirkve katolíckej, že máte pravú vieru a môžete ľúbiť sa Bohu. Nedajte sa v tom zahanbiť od úbohých murínskych detí, ktoré milosrdní kresťania z otroctva vykúpili a pokrstiť dali. O takých deťoch u mníšek v Modene píšu: „Nedá sa opísať tá radosť, jakú mali tieto deti, keď sa po sv. krste vracaly do kláštora. Sotva otvorily sa dvere kláštorné, sotva uvidely nás, ktorí sme ich túžobne očakávali, volaly v prekypujúcej radosti: „Sme kresťania!“ A plakaly od radosti a blaženosti. Tohoto šťastia ale mnohí ešte neznajú. Modlite sa za tých nešťastlivých, ktorí pravej viery nemajú. Žite podľa viery svojej, ukážte svetu, ako si viete vysoko vážiť svoju katolícku vieru.

O Apoštolskom vyznaní viery.

Kresťan katolík musí všetko veriť, čo Boh zjavil. To Ježiš všetko učil, sv. Apoštoli ohlašovali a Cirkev svätá nám k vereniu predkladá. Na krátko sa tie učenia obsahujú v jednej modlitbe, ktorú nazývame Apoštolské vyznanie viery.

14. V ktorej modlitbe je na krátko to, čo máme veriť?

Čo máme veriť, to je na krátko v Apoštolskom vyznaní viery.

Modlitba Apoštolské vyznanie viery menuje sa vyznaním viery preto, že jej odriekaním vyznávame, čo veríme; menuje sa apoštolské vyznanie viery preto, že od apoštolov pochádza a to, čo apoštolovia učili, na krátko v sebe obsahuje. My modlitbu Apoštolské vyznanie viery voláme i Verím v Boha, preto, že sa tými slovmi „Verím v Boha“ začína.

15. Ako znie Apoštolské vyznanie viery?

Apoštolské vyznanie viery znie takto:

Verím v Boha Otca, všemohúceho Stvoriteľa neba i zeme; — i v Jezu Krista Syna jeho jednorodzeného, Pána našeho, — ktorý sa počal z Ducha Svätého, narodil sa z Marie Panny; — trpel pod Pontským Pilátom, ukrižovaný, umrel, i pohrobený je; — vstúpil do pekel, tretieho dňa vstal z mrtvých; — vstúpil na nebesá, sedí na pravici Boha Otca všemohúceho; — odtuď príde súdiť živých i mrtvých. — Verím v Ducha Svätého; — svätú Cirkev všeobecnú, Svätých obcovanie; — hriechov odpustenie; — tela z mrtvých vzkriesenie; — a život večný. Amen.

16. Na koľko čiastok rozdelujeme Apoštolské vyznanie viery?

Apoštolské vyznanie viery rozdelujeme na dvanásť čiastok, alebo článkov.

Prvý článok.

„Verím v Boha Otca všemohúceho Stvoriteľa neba i zeme.“

1. O Bohu a jeho vlastnosťach.

Apoštolské vyznanie viery začína sa takto: „Verím v Boha“. Miesto „verím v Boha“ môžeme povedať: Verím a nepochybujem o tom, že Boh je a aký je.

17. Čo je Boh? Boh je pán celého sveta.

Nebo, zem a všetko, čo je na nebi i na zemi: anjeli, ľudia, hviezdy, vrchy, zvieratá, všetko pochádza od Boha a prináleží jemu. Nič nie je, čo by nebolo jeho. Aj my prináležíme Bohu. Všetko prináleží Bohu ako svojmu Pánovi, a on so všetkými vecmi a ľuďmi môže robiť, čo sa mu ľúbi. Boh je pán celého sveta. „Tvoje je nebo a Tvoja je zem“, hovorí žalmista (88, 12.).

Že Boh je naším pánom, musíme sa mu klaňať; nesmieme jeho meno ľahkomyslne alebo v hneve vyslovovať; musíme sa k nemu úctive a pobožne modlievať; veď si len pomyslite, aký je to veliký pán, s ktorým v modlitbe sa vyprávate; musíme mu slúžiť, musíme ho poslúchať. (Služby Božie. Modlitba ranná, večerná. Pracovať pre Boha, dobrý úmysel.) Raz jeden kráľ dal bičmi šľahať more, preto že mu nebolo poslušné a poprehadzovalo jeho lode. Blázon! More človeka neposlúchne, a ono je len Bohu poslušné na slovo, lebo Boh i moru rozkazuje, i tomu je pánom. A Pán Boh je nielen najvyšší Pán, ale i najlepší Pán. Všetko, čo dobrého máme, máme od neho. Kto by nemal rád poslúchať takého dobrého pána?! Hovorte za mnou: O môj Bože, milujem Ťa, lebo Ty si moja najvyššia dobrota! O môj Bože, len Teba chcem tu poslúchať, lebo len Ty si môj Pán!

Ale Boh je nielen Pán celého sveta; Boh je aj náš Otec nebeský. Pán Boh dal všetkým ľuďom život, všetkých udržuje a o všetkých sa stará ako otec. Koľko dobrého len vy máte každý deň! Život, zdravie, rozum, rodičov... Od koho že to máte? Od Boha. Od Boha všetko pochádza. Sám Boh (Ježiš Kristus) nám kázal, aby sme ho otcom volali; povedal, že keď sa budeme modliť, aby sme takto začínali: „Otče náš, ktorý si na nebesách!“ ó kto z vás nechcel by milovať toho dobrého Otca nebeského! Modlite sa: Ó Bože, ty si moja najvyššia dobrota, ty si môj najlepší otec, môj najväčší dobrodinca. Milujem ťa z celého srdca svojho: Ľutujem, že som Ťa obrazil, ale už Ťa budem milovať nado všetko!

17. Čo je Boh.

Boh je Pán celého sveta a náš Otec nebeský.

Aby ste Boha lepšie poznali, hovoriť vám budem o tom, aký je Boh? Ale ľudský jazyk je prislabý, aby všetko vedel povedať o Bohu. Aj ten najučenejší človek darmo by sa namáhal dokonále vysloviť, aký je Boh.

18. Od kedy je Boh a jak dlho bude?

Boly časy, keď ľudí tu nebolo, ľudia všetci majú svoj začiatok. Ale pred ľuďmi boly slnce, mesiac, hviezdy, zem. Ale i to všetko má svoj začiatok. Boh stvoril celý svet. Prv, než všetko bolo, bol Boh. Boh bol vždycky. A ľudia mrú a vymrú, a všetko, čo je na svete, sa pominie, vezme svoj koniec: len Boh sa nepominie: Boh bol vždycky, je a bude vždycky. Že Boh vždycky bol, je a bude, preto hovoríme: Boh je večný.

* A Boh nezmení sa nikdy, ostane večne ten istý, rovnako mocný, rovnako svätý, rovnako dobrý, rovnako krásny. Ľudia sa menia, dnes sú veselí, zajtrá smutní, dnes nás milujú, zajtra nás nenávidia, dnes to prikazujú, zajtra iné; u Boha je vždycky jedno a to isté, on sa v ničom nemení. Preto nikdy nemôžeme sa celkom spoľahnúť na ľudí,

ale na Boha môžeme sa spoľahnúť vždycky. Boh sa nikdy nezmení. Boh je večne rovnaký.

Pán Boh náš je dobrý vždy,
nemení sa ako my.

18. Odkedy je Boh a jak dlho bude?

Boh bol vždycky a bude vždycky; Boh je večný.

Prv bol Boh než všetky veci,
než s anjelmi nebesá,
a žiť bude aj keď nebe,
zem a vše pominie sa.

Deti moje! Keď budete dobré, prídete k Pánu Bohu do neba a tam budete tak dlho u Pána Boha, kým len Pán Boh bude v nebi — na veky, bez konca. Tešte sa tomu! Maliar Zeuxis, ktorý žil už pred Kristom, veľmi krásne maľoval. Hovorieval: „Ja maľujem pre večnosť.“ Ale veru z jeho obrazov žiaden sa nezachoval. Ináč je to u vás, vy už pracujete pre večnosť. Keď ste dobré, keď plníte prikázania Božie, to vám zostane na večnosť. Vaše skutky pôjdu s vami do neba a budú tam vašou radosťou! Všetko do času — Pán Boh na veky.

19. Kde je Boh?

My sme včuľ tu v škole; keď von výndeme, budeme tam vonku. Človek v jednom okamžení môže byť len na jednom mieste. Ale Boh je i tu v škole, i tam vonku a všade. Boh je v jednom a tom istom čase všade, na nebi, na zemi a na každom mieste.

Pán Boh sa o všetko stará,
on je všade medzi nami,
on je v hĺbke morskej i tam,
nad slncom i nad hviezdami.

(Príklady: Pád prvých rodičov v raji. — Kain zabil Ábela. — Jakob na ceste k Lábanovi. — Jonáš.)

19. Kde je Boh?

Boh je všade, na nebi, na zemi i na každom mieste

Kráľ Antiochus počul dvoch vojakov, jako pred jeho stánkom zle na neho rozprávali. Vyšiel von a riekol im: „Priatelia, chcete-li zle na mňa hovoriť, choďte ďalej, lebo tu vás ja počujem.“ Vojaci zbľadli. Hľa, deti moje, keď chcete hrešiť, musíte ísť na také miesto, kde niet Boha. Lenže takého miesta niet nikde a oku Božiemu nikde nevyhnete. Bohu je i noc jako ten najjasnejší deň. Nikdy nezabudnite, že Boh je všade a všetko vidí. Nikdy sa nebojte, lebo nikde nie ste sami.

Pamätuj, kdekoľvek si,
že je Pán Boh s tebou vždy.

Sú takí zlí ľudia, ktorí k zlému svádzajú iných. Keby i vás niekto k zlému svádzal, len mu povedzte: „Či nevieš, že Boh všetko vidí?“ — A dobré dieťa, aj keď ho diabol k zlému pokúša, pomyslí si: „Boh ma tu vidí“, a nikdy neprivolí k hriechu.

Boh je všade; ale predsa na niektorých miestach je zvláštnym spôsobom prítomný. Boh je so svojou slávou v nebi a so svojou milosťou zvláštne blízky v kostole. Preto nie je jedno, či sa v kostole modlíme a či len doma. Keď máme ísť do kostola, nuž musíme sa ta ísť modliť.

20. Boh je všade, teda je aj v tejto škole. Prečo že ho nevidíme? Moje milé dietky! V terajšom živote našom my Boha nevidíme, lebo Boh nemá telo; on je duch. Aj človeka vidíme len preto, že má telo. Ale Boh nemá telo; nemôžeme ho videť. Boh je duch, to jest: Boh má rozum a slobodnú vôľu; pozná seba a všetky veci, myslí a chce, a myslením a chcením môže všetko bez toho, žeby k tomu potreboval telo. Teda nepotrebuje ani očí, ani rúk, aby niečo urobil; Boh nemá telo.

Ale vy ste tuším už počuli hovoriť ľudí i sv. Písmo o očiach, ušiach, rukách, ústach Božích. To nikto tak nemyslí, ako by Pán Boh skutočne mal oči, uši, ruky, ústa . . . tým len sa naznačujú a rozumejú rozličné vlastnosti Božie. Ku pr. hovorí sa: Oko Božie vidí všetko = Boh je vševedúci.

Malý kresťanský chlapec Indián dostal sa medzi ľudí, ktorí ešte neverili v jednoho Boha a veľmi posmešne hovorili o kresťanskom náboženstve. Ten chlapec kresťanský nevedel sniesť také reči, zastával svojho Boha a vieru kresťanskú, tak že sa tí pohania len čudovali tej jeho múdrosti. Jeden ale sa ozval a riekol: „No kde že je ten tvoj Boh, o ktorom toľko krásneho rozprávaš? Ukáž mi ho! — „Môj Boh, ktorému sa ja klaniam", odpovedal malý Indián, „je Stvoriteľ sveta, on je najdokonalejší duch, a ako takého nemôžem vám ho ukázať; ale vašich bohov, tých vám ja hneď ukážem!" Na to zodvihol jeden kameň, načiaral naň jakúsi ľudskú podobu, potom ho hodil na zem a nohou odstrčiac riekol: „Hľa, o sú vaši bohovia, blázni! Lebo vy sa klaniate ľuďom, zemi a zemským rozkošiam, ktoré sú pominuteľné ako tento kameň, ale ja sa tomu klaniam, ktorého oko ľudské nemôže vidieť." (Mehler Beispiele I. 62).

Pozor, milé dietky! Vy Pána Boha nevidíte; ale Pán Boh vás vidí vždy a všade:

Boh nás vidí, pamätajme.
preto zlému vyhýbajme.

*

Never, že zle činíš azda v tajnosti,
Boh vidí, trebárs to činíš v skrytosti.

20. Prečo nevidíme Boha v terajšom živote našom?

V terajšom živote našom Boha preto nevidíme, lebo nemá telo; on je duch.

* Ačkoľvek Boha nevidíme, on predsa dal sa poznať ľuďom. Ako to, ako môžeme poznať, že je Boh? Tak, dietky moje, keď dívame sa na jeho diela, na svet a múdre riadenie sveta; tieto diela nám takmer rozprávajú, že ich Boh učinil. Keď tu na stene vidím hodiny a badám, ako tie kolieska jedno druhé chytajú, ako to všetko krásne v poriadku ide a na vlas čas ukazuje, nuž si myslím: tie hodiny nevyskočily z tej steny, ale ich musel niekto spraviť. Keď sa podívam na túto školu, vidím dvere, okná, stolice atď., myslím si: ten dom neprišiel sem sám od seba, ale ho niekto vystavil a sriadil. A aj keď vidím to slnce vychádzať a zapadať, tie hviezdy na nebi sa ligotať, tie stromy a kvety riasť, tých vtákov spievať atď., musím si pomysleť: to sa samé od seba nestalo, to musel niekto učiniť a musí v tom poriadku udržovať; a ten niekto je Pán Boh. Múdry nemôže byť, kto myslí si, že svet a podivuhodný poriadok sveta povstal sám od seba. Tak 1. skrze svet a múdre riadenie sveta dáva sa Pán Boh poznať.

Ale aby sa nikto nevyhováral, že nemohol poznať, že Boh je, Boh zjavoval sa ľuďom, obcoval s ľuďmi, rozprával sa s nimi a všelijakým spôsobom a činom dal sa im poznať; teda 2. skrze zjavenie dal sa Boh poznať ľuďom.

Preto ten, ktorý neverí v Boha, nemá žiadnej opravdivej výhovorky. O takom hovorí sv. Písmo: „Riekol blázon: nieto Boha" (Ž. 13, 1.) to jest: len blázon, nerozumný človek môže povedať: nieto Boha. Kto také hovorí, pácha hrozný hriech a je zcela zkazený človek.

21. Čo vie Boh?

Nič nie je na svete a nič sa nestáva, trebárs by to jak nepatrné bolo, čo by Boh nevedel. Ani ten list na strome nehne sa bez toho, aby to Boh nevedel. Boh vie všetko. Ľudia len málo vedia, aj to nevedia všetko dôkladne, len jako vidia a môžu sa presvedčiť, a niektoré veci ani pochopiť nemôžu; ale Pán Boh vie všetko. Pán Boh vie všetko, čo bolo, t. j. všetko, čo sa od začiatku sveta stalo, a nič nezabudne. Pán Boh vie všetko, čo je, čo deje sa tu a všade na celom svete. Pán Boh vie všetko, čo bude a čo sa stane až do konca sveta. Pán Boh vie teda všetko, vie, čo bolo, čo je a čo bude. Pred Pánom Bohom nič nie je skrytého. Boh vie i to, čo si v srdci myslíme a čo sa nikomu nikdy nezradí, čo sa navždy pred ľuďmi zatají, vie aj to, čo v tajnosti činíme. Že Boh všetko vie a nič nie je, čo by nevedel, preto hovoríme: Boh je vševedúci.

21. Čo vie Boh?

Boh vie všetko, vie, čo bolo, čo je a čo bude, ba i to vie, čo si myslíme, alebo čo v tajnosti činíme.

Je nad nami jedno oko,
ktoré každý krok náš číta,
čo aj vo tmách pustých vidí,
pred nímž žiadna tajnosť skrytá.

Príklady: Pád prvých rodičov. Kain. Proroctvá Ježišove.

Pán Kristus raz učil, ako máme dávať almužnu a medzi iným riekol: „Otec tvoj, ktorý vidí v skryte, odplatí ti" (Mat. 6, 4.). Slová tie potešujú vás vševedúcosťou Božou. Ak ťa ľudia utláčajú, zapovrhujú, ak máš tajný žiaľ, nemôžeš sa ani nikomu vyponosovať: tvoj Otec nebeský to vie, a odplatí ti, neopustí ťa.

Raz boli Židia u Pána Ježiša, ktorí zle smýšľali o ňom. To videl Pán Ježiš v ich srdciach a riekol im: „Prečo smýšľate zle v srdciach svojich?" Môžete si mysleť, jako sa zľakli. Tak, deti moje, kedykoľvek by ste si zle myslely, môže vám Pán Boh povedať: „Čo že myslíš zle v srdci svojom?" A keď aj nepovie, vie to Boh všetko. Preto chráňte sa všetkého, čo sa Pánu Bohu neľúbi, nielen zlých skutkov a rečí, ale i zlých myšlienok.

V spoločnosti i v samote
vždycky čnostne žiť chcem;
veď, že Boh i v čiernej noci
vidí, dobre to viem.

22. Čo môže Boh učiniť?

Ľudia môžu mnohé veci učiniť, ale všetko predsa nemôžu učiniť. Živú mušku na pr. ani ti najučenejší ľudia, ani králi všetci spolu nemôžu učiniť. Len Boh môže všetko, čo len chce; preto hovoríme: Boh je všemohúci. Všemohúci je len Boh, jako hovorí i sv. Písmo: „U Boha nie je nič nemožného." (Luk. 1, 37.)

Nie je na svete ničeho
Pánu Bohu nemožného.

A Bohu je všetko ľahké: potrebuje len chceť niečo, a už to je. Tak Boh učinil všetko. On všetko stvoril z ničoho; on len chcel, a hneď bolo všetko. (Príklady: Stvorenie sveta. Zázraky Ježišove. Riekol: „Staň sa", — „chcem".)

22. Čo môže Boh učiniť?

Boh učiniť môže všetko, čo len chce: Boh je všemohúci.

Ó jak je to dobre pre nás, že Boh je všemohúci; on všetko môže, on môže nám i pomôcť v každej potrebe a biede. Len ho musíme o to prosiť. Keď vám onemocneli rodičia, proste Boha o ich ozdravenie. A keby vám i rodičia umreli, nemáte sa báť, Boh všemohúci vám môže pomôcť. Sv. František Serafinský rozdelil imanie svoje chudobným a za to bol zavrhnutý od otca. Na to riekol: „Teraz mi ostáva predsa Boh, ku ktorému tým viac môžem volať: „Otče náš, ktorý si na nebesách!" Dobrým Boh nedá zahynúť.

V súženiach keď veľkých trpíš,
ver, že väčšia Božia moc,
ľahko Boh vše zlé odstráni,
len sa modli o pomoc.

23. Ako usporaduje Boh všetko na svete?

Na svete sa všetko stáva, čo a ako Pán Boh chce. Prečo? Lebo to Pán Boh všetko vie tak usporiadať, aby sa stalo, čo on chce. Ku pr. Boh chce, aby žito rástlo nám k pokrmu. Aby to dosiahol, usporiadal Boh vec tak, že my semä do zeme zahrabeme, aby ono v zemi vzalo porušenie a vyrástlo v bylu a v klas. Boh chce, aby zvieratá i v zime žily. Ale lastovičky by u nás v zime nevydržaly; u tých to Pán Boh tak krásne usporiadal, aby na zimu do teplejších krajov odlietaly. Pán Boh chce, aby sliepočky z vajec sa liahly; a ako to múdre usporiadal! Keď sliepka vajce za tri týždne shrievala, výnde z neho kurča. Žítok bol pokrmom pre kurčiatko, a keď kurčiatko tento pokrm strovilo (za 20 dní), má silu vykľovať sa zo škrupiny. Človeka,

ktorý vie všetko dobre urobiť, usporiadať, aby dosiahol, čo chce, voláme múdrym. Človek nad človeka múdrejší sa najde; ale niet človeka, ktorý by vedel urobiť, žeby dosiahol všetko, čo chce. To len Pán Boh vie. Boh vie všetko najlepšie usporiadať, aby dosiahol, čokoľvek chce; preto hovoríme: Boh je nekonečne múdry.

Hľaď na drobné kvieťa v tráve,
na hviezdnaté výšiny,
všetko hlása: tak to sriadiť
mohol len Boh jediný.

Všade vidíme múdrosť Božiu, ale najviac v živote človeka; u človeka Boh vždy všetko najlepšie usporaduje, aby mu to bolo k dobrému.

(Príklady: Jozef egyptský. Dieťa Mojžiš.)

23. Ako usporaduje Boh všetko na svete?

Boh usporaduje všetko na svete tak, aby najlepšie dosiahol, čo chce: Boh je nekonečne múdry.

Milé deti! Sú ľudia, ktorí by chceli byť múdrejší nad Boha. Hovorievajú: Či dnes bolo treba tej búrky? Prečo sa len mne tak zle vodí? To je hriech. My, pravda, nevieme pochopiť, prečo je niečo tak a nie inak; ale Boh len dobre chce a všetko tak usporaduje, aby bolo dobre. Aj keď sa nám zle vodí, i to Boh tak usporiadal, aby dosiahol naše dobré, naše spasenie.

Sv. František Salezský chcel vstúpiť na loď a odplaviť cez more. Ale jedna urodzená pani robila z neho posmech, preto on nevstúpil na loď. Po niekoľkých dňoch dozvedel sa, že tá loď zahynula. Čo Boh dopúšťa, všetko je dobré. Preto dôverujme v Boha a buďme spokojní s jeho múdrym riadením.

24. Čo miluje Boh a čo nenávidí?

Boh miluje len dobré, on len dobré rád má, na dobrom má svoju radosť. Zlé Boh nemôže vystáť; Boh nenávidí zlé. Preto, že Boh miluje len dobré a nenávidí zlé

je svätý. Boli i ľudia na zemi, ktorí milovali len dobré a nenávideli zlé; teraz sú už v nebi. Ako ich voláme? — A anjeli na nebi sú ešte svätejší. A Panna Maria je i nad anjelov svätejšia. Ale Boh je svätejší než svätí, svätejší než anjeli, svätejší než Panna Maria. Keď svätí anjeli dívajú sa na seba, vidia, že nemajú škvrny hriechu na sebe, sú čistí ako nový sňah. Ale keď potom podívajú sa na Boha svätého, tak im je, ako by boli nečistí hriešnici a trasú sa. Boh je najsvätejší, Boh je nekonečne svätý, t. j. tak miluje dobré a nenávidí zlé, ako to nikto nemôže, tak že to nikto ani pochopiť nemôže.

24. Čo miluje Boh a čo nenávidí?

Boh miluje len dobré a nenávidí zlé, Boh je nekonečne svätý.

Pán Boh dal nám 10 prikázaní (ktoré sú to?) a v tých prikazuje, čo je dobré, a zakazuje, čo je zlé. A Boh miluje tých ľudí, ktorí to dobré milujú a činia a to zlé nenávidia a varujú sa ho. Miloval prvých ľudí, kým boli dobrí, poslušní. I včuľ miluje Boh dobrých ľudí. Boh žiada, aby sme i my boli svätí. Čo teda máte milovať? — Čo nenávideť? Ľudia hľadia na peknú tvár, na krásu, na bohatstvo, na slávu. Ale Boh na to nehľadí. Boh hľadí len na to, či je človek svätý, či miluje dobré a nenávidí zlé. Človek môže byť chudobný, ale keď je bohabojný, svätý: Boh má ho rád. Ale môže byť človek i bohatý a vysokovážený, ak má ťažký hriech na sebe, Pán Boh ho nenávidí. I vás, milé dietky, bude Pán Boh milovať a po smrti vezme vás do neba, keď nebudete trpeť na sebe hriechu, keď budete pilne modliť sa, učiť, rodičov poslúchať. Keď budete sväté. Modlite sa často:

Daj mi, Bože, svätú snahu,
vždy sa zlého varovať,
bys ma Ty sťa najsvätejší
stále mohol milovať.

Vincent paulánsky riekol: „Radšej umrem, než by som čo len i málo luhal.“ — Mladý gróf František Salezský

riekol: „Už raz stal sa jeden František svätým; aj ja musím sa stať takým“ a stal sa. I tvoj patron bol svätý, i ty buď svätý.

25. Čo činí Boh s dobrými a čo so zlými?

Pán Boh dáva každému, čo mu patrí. Ľudia robia dobré alebo zlé, ako chcú; ale darmo nič nerobia. Za dobré dáva Boh ľuďom odmenu, odplatu, za zlé trest, pokutu, ako si kto zaslúžil. Odplatou nazývame tie dobré veci, ktoré dostávame, keď sme dobre činili. Trestom alebo pokutou nazývame tie nepríjemné veci, ktoré dostávame, keď sme niečo zlého činili. Pán Boh dobrým odpláca a zlé tresce. I ľudia odplácajú dobré a trescú zlé, ale nemôžu vždy všetko dobré a všetko zlé vedieť, preto ani ako kto zaslúži, nevedia dobré vždy odmeniť a zlé trestať. A mnohí zas ani nemajú tej moci to odmeniť alebo trestať. Ináč Pán Boh. Pán Boh je vševedúci a všemohúci, môže všetkým dobrým odplatiť a všetkých zlých trestať, ako kto zaslúži. A to i robí. A poneváč Boh odpláca a tresce, ako kto zaslúži, preto hovoríme, že je nekonečne spravodlivý.

25. Čo činí Boh s dobrými a čo so zlými?

Boh dobrým odpláca a zlých tresce, dľa ich zásluhy; Boh je nekonečne spravodlivý.

(Príklady. Potopa sveta, Oslobodenie Noema. Boh i to najmenšie dobré odmeňuje. Vdova, ktorá obetovala halier. Boh i to najmenšie zlé tresce: Žena Lotova sa len všetečne obzrela.)

„Aká práca, taká pláca“,
po celom svete platí:
tak aj Pán Boh spravodlivý
deliť bude odplaty.

Sv. Efrém († 378) bol v mladom veku veľmi svevoľný. Idúc raz horou, videl tam kravu sa pásť. Tu hneď hádzal do nej kamene a honil ju tak dlho, až krava hlboko do hory zabehla a v noci ju divá zver roztrhala. Onedlho za tým zas vyslali ho niekam jeho rodičia. Sotmelo sa a Efrém bol prinútený u jednoho pastiera prenocovať. Pastier sa opil, v noci prišli vlci a stádo jeho rozprášili. Pastier ráno svalil na

Efréma, že priviedol zlodejov, ktorí mu stádo pokradli, a súd dal Efréma do väzenia. Po ôsmich dňoch mal Efrém videnie: Anjel strážca sa ho pýtal, že prečo je v žalári? Efrém hovoril, že je nevinný. Viem o všetkom, riekol anjel, že si sa toho nedopustil, prečo ťa zavreli, ale aj to viem, ak veľmi si sa prehrešil na tej krave a na jej chudobnom gazdovi. Uč sa z toho, že Boh je spravodlivý sudca, ktorý nič nenechá bez trestu!

Vo sv. Písme hovorí sa o Bohu, že „súdi bez ohľadu na osobu každého dľa jeho skutkov“, to jest: Boh nehľadí na to, čím kto je, či je on pánom lebo robotníkom, bohatým a či chudobným, učeným či neučeným; ale súdi každého bez výnimky, aj tých najvyšších pánov a boháčov podľa ich skutkov, bár by o nich ľudia ani nevedeli.

* Pán Boh nič nenechá bez odmeny alebo bez trestu. Keď i hneď na skutku za pätami neodmeňuje alebo netresce. Mnohým dáva odmenu alebo trest len po smrti; ba úplnú odmenu a úplný trest až po smrti udeľuje. Boh nič nezabudne. Pán Boh vie i o vás všetko, čo ste urobili. Má radosť z toho, že ste sa vždy modlievali, že ste boli poslušní, usilovní atď. Za to vás Boh odmení. Či vás to nemá tešiť? Ale aj bojte sa Boha! On môže zlé trestať na veky! Chráňte sa zlého. Radšej umrieť, než by ste mali hrešiť, t. j. učiniť niečo, čo Boh nechce mať, alebo neučiniť, čo Boh chce mať.

Boh netresce vždy hneď, ale často, nie vždy, čaká dlho, aby sa hriešnik obrátil alebo sa polepšil. „Boh nechce smrť hriešnika, ale aby sa obrátil a žil.“ Boh je shovievavý a trpezlivý. Noe 120 rokov kázal svojim vrstovníkom pokánie, tak dlho ím shovieval Boh. Ninivítom chce Boh 40 rokov dočkať, kým by rozválané bolo mesto; obyvateľom mesta Jerusalema dal Boh po nanebevstúpení Pána Krista 37 rokov času k polepšeniu. — U mnohých hriešnikov Pán Boh neshovieval a netrpel nadarmo, ako ku pr. u Ninivitov, u Marie Magdaleny, u sv. Augustina. Ale aj božská shovievavosť má konec, teda nikto nesmie odkladať svoje polepšenie. Čím ďalej Boh nadarmo shovieval, tým prísnejšie bude súdiť.

Boj že sa Boha spravodlivého,
zachovaj verne príkazy jeho.

26. Čo činí Boh s ľútostivým hriešnikom?

Najväčšie nešťastie pre človeka je, keď upadol do hriechu. Taký človek môže už na zemi mnoho trpeť za ťažký hriech, a keď v ťažkom hriechu dostane sa do večných múk, v pekle. Pán Boh má s týmito najnešťastlivejšími ľuďmi, s hriešnikami, milosrdenstvo. Netresce ich hneď po spáchaní hriechu, ako by zaslúžili, ale má s nimi trpezlivosť a poshovie im, aby sa polepšili. A keď hriešnici za hriechy ľutujú, Boha o odpustenie prosia a pokánie činia, láskave odpúšťa im ich hriechy. Hriešnici, ktorí za hriechy ľutujú, z nich sa vyznajú a pokánie činia, sú ľútostiví kajúci hriešnici. Ľútostivému hriešnikovi Boh láskave odpúšťa. (Príklady: Ninive. — Márnotratný syn. — Magdalena. — Peter. — Lotor na kríži.) Boh je nekonečne milosrdný. Keby si mal toľko hriechov, koľko je trávičiek na všetkých lúkach, Boh ti ich odpustí, keď ti je ľúto, že si zhrešil a keď nechceš už viac ten hriech spáchať. Len ľudia hovoria: to ti už nemôžem odpustiť. Milosrdensto Božie nemá konca. Boh je nekonečne milosrdný.

26. Čo činí Boh s ľútostivým hriešnikom?

Ľútostivému hriešnikovi Boh láskave odpúšťa; Boh je nekonečne milosrdný.

M. d.! Boh je nekonečne milosrdný s vami. I deti vedia už hresiť. Jestli ste už shrešily, máte hneď sa polepšiť; Boha o odpustenie prosiť a pravé pokánie činiť. Pán Boh vám odpustí. „Nikto nech nezúfa, nikto nech pre svoje hriechy netratí nádej v svoje spasenie!“ Tak privoláva nám sv. Augustín, ktorý sa v mladosti svojej veľmi pomýlil a proti Pánu Bohu prehrešil. Monika, jeho nábožná matka, modlievala sa za neho a Boh sa smiloval nad ním.

Boh je nekonečne milosrdný. Ale preto nech nikto nehreší, že je Boh milosrdný, že „veď“ mi Boh odpustí To by znamenalo posmech si robiť z Pána Boha a Boh sa nedá posmievať.

Boh odpúšťa rád každému
hriešnikovi kajúcemu:
predsa však si pozor dajme,
hriechami ho nehnevajme.

Keď je Pán Boh milosrdný, chce, aby sme i my boli milosrdní. Pán Ježiš nás učí: „Milosrdní buďte, ako i Otec váš nebeský je milosrdný“ (Luk. 6, 36.). Keď vidíte, že váš bližný (človek) trpí, pomáhajte, a keď by vás bol i obrazil, nehnevajte sa na neho, ale odpustite mu. Veď tak nás učil Pán Ježiš modliť sa: „Odpusť nám naše viny, ako i my odpúšťame naším vinníkom.“ — Sv. Vincent z Pauly bol už ako chlapec veľmi dobrého srdca. Keď sa stal kňazom, vykonával neobyčajné milosrdenstvo svojim blížnym. Raz ku pr. v Marseilli prišiel medzi väzňami, ktorí ťažké práce museli konať, k jednomu mladíkovi, ktorý bol na šesť rokov k tým ťažkým prácam odsúdený a plakal, preto, že mu otec umrel a matka i malí jeho bratia a sestry musia po žobraní chodiť, lebo nemajú nikoho, kto by pre nich chleba zarobil. Sv. Vincent poľutoval toho mladíka a dotiaľ prosil vrchnosť, aby ho na svobodu prepustila a jeho vzala k prácam na miesto toho mladíka, kým neprivolila. A dal si založiť putá a ťažko pracoval dva roky medzi väzňami.

27. Ako nás miluje Boh?

„Boh je láska“, hovorí apoštol (1. Jak. 4, 8.). Ako slnce vydáva len svetlo a teplo, tak aj Boh len lásku vydáva zo seba; každému stvoreniu a zvláštne človekovi chce dobre a preukazuje mu bezpočetné dobrodenia. On chce a činí nám vždy len dobre. Nevyslovná je táto láska Božia k nám. Boh nás viac miluje ako otec, matka, svoje dieťa miluje, viac ako sa my sami milujeme! Sv. Alfonz Lig. hovorí: „Keby sme i lásku všetkých ľudí, všetkých anjelov spojili, predsa nedostali by sme ani najmenšiu čiastku tej lásky, ktorou Boh jedinkú dušu miluje“ (Dokonalý kresťan, 8 hl. 1, č. 5.). Boh nám tak dobre chce, že už nemôže chcieť lepšie; tak nám je dobrotivý, že už nemôže byť dobrotivejší. Boh je nekonečne dobrotivý.

* Ježiš hovorí: „Tak miloval Boh svet, že dal Syna svojho jediného, aby ten, kto v neho verí, nezahynul, ale mal život večný“ (Ján 3, 6.). To bola najvyššia dobrotivosť Božia k ľuďom; to najmilšie, čo mal, nám daroval. A Syn Boží z lásky k nám smrť podstúpil, na kríži zomrel za nás. „Väčšiu lásku, ako je tá, nemá nikto, že by totižto život svoj dal za priateľov svojich.“

27. Ako nás miluje Boh?

Boh miluje nás nekonečne: on chce a činí nám vždy len dobré; Boh je nekonečne dobrotivý.

M. d.! Všetko dobré máme od Pána Boha. On nám dáva, čo potrebujeme na tele i na duši. A čo nám aj ľudia, ku pr. naši rodičia preukazujú, to dáva sám Boh skrze nich. Aká to radosť, že Pán Boh je nám tak dobrý. Či aj my jemu nemáme byť dobrí, či ho nemáme milovať? Či mu nemáme radosť robiť za to? Keď Japonci prvý raz počuli, čo Boh nám ľuďom k vôli urobil, a ako za nás chcel trpeť i umrieť, zvolali: „Ó, ak veliký, ak dobrý a ak milovania hodný je Boh kresťanov!“ A keď potom počuli, že sú takí kresťania, ktorí Boha nemilujú, ba ho i obrážajú a vysmievajú sa mu, tu zas zvolali: „Ó, tí zlí ľudia, o tie nevďačné srdcia! Či by to bola vec možná, že by kresťania niečo takého mohli urobiť?“ Tak smýšľali pohania. (Deharbe.) Za dobrodenia Božie máme srdečne ďakovať ráno, večer, pred jedením a po jedení; tiež o všetko dobré máme ho prosiť.

Boh chce dobre všetkým ľuďom,
tvoru tiež každému,
preto slušnú česť a chválu
prespevujme jemu.

Kto Bohu vďačným byť chce za jeho dobrodenia, musí s nimi dobre zachádzať. Máte rozum od Boha: pilne sa učte. Keď nám je Pán Boh vždy dobrý, buďme i my vždy dobrí svojim blížnym — chudobným (almužna).

* Naučili ste sa už, aký je Boh. Viete, že Boh je večný, že je všade, že je duch, že vie všetko, že je všemohúci, nekonečne múdry, nekonečne svätý, nekonečne spravodlivý, nekonečne shovievavý a trpezlivý, nekonečne milosrdný a nekonečne dobrotivý. To sú vlastnosti Božie. Každá vec má svoje vlastnosti; aká je, to je jej vlastnosť. Podľa vlastností rozoznávame ľudí i veci. Vlastnosti sú dobré i zlé Pán Boh má len dobré vlastnosti, a síce všetky tak, že im nič nechybí a nič sa im nemôže pridať. A tie vlastnosti nikto nemôže pochopiť alebo vymerať: v Bohu sú všetky dobré vlastnosti bez miery, bez konca, a síce tak, že čo si my vlastnosť Božiu ako len vieme krásne a dobre predstavujeme, to sa len tak rovná opravdivej kráse a dobrote vlastnosti Božej, ako tma tomu najjasnejšiemu svetlu slnečnému; preto je Boh nekonečne dokonály. Pán Boh je nekonečne dokonály, má toľko krásy a dobroty v sebe, že to včuľ nikto nevie vysloviť, ale my to budeme vidieť, keď prídeme k Bohu do neba. Buďte len dobré a milujte Pána Boha! „Vo všetkých dňoch života tvojho maj na mysli Boha, a chráň sa, aby si voľakedy neprivolil ku hriechu“ (Tobiaš 4, 16.). „Milujme Boha, lebo Boh prv miloval nás“ (Ján I. 4, 19.) Chráňte sa zlého, milujte Boha; potom i vy prijdete do neba a poznáte, jak nekonečne dokonály je Boh.

A teraz sa pekne za mnou pomodlite:

O Bože, Pane celého sveta a Otec náš nebeský, príjmi poklonu detí svojích! — Bože večný, s ktorým si žiadame na veky prebývať a radovať sa v nebi, my sa Ti klaniame. — Bože všadeprítomný a vševedúci, ktorý si na každom mieste a znáš všetko, i myšlienky naše, my sa Ti klaniame. — Bože múdry a všemohúci, ktorý všetko najlepšie usporaduješ a nám v každej potrebe spomôcť môžeš, my sa Ti klaniame. — Bože najsvätejší a spravodlivý, ktorý dobré miluješ a zlé nenávidíš a odmieňaš tých, ktorí ako Ty dobré milujú, a tresceš tých, ktorí sa zlého dopúšťajú, my sa Ti klaniame. — Bože dobrotivý a milosrdný, ktorý nám všetko dobré dávaš a nám i hriechy odpúšťaš, keď Ťa za to prosíme a polepšíme sa, my sa Ti klaniame. — Poneváč Ty si nám tak dobrý, i my chceme byť dobrí; chceme Ti byť na radosť, chceme Ťa milovať, chceme vždy byť Tvojími poslušnými dietkami. Len nám Ty k tomu pomáhaj, o Bože náš všemohúci a dobrotivý! — Každé ráno pozdvihnite srdce svoje k Bohu a hovorte:

V mene Tvojom prebúdzam sa, milý Bože môj!
Daj, bych vždycky verne plnil svätý zákon Tvoj;
milosti mne udeľ k tomu, abych zbožne žil,
abych Teba tu na zemi i tam v nebi ctil!

2. O troch božských osobách.

28. Naučili ste sa, že Boh je nekonečne dokonály, to je toľko, že Boh je najdokonálejší zo všetkých dobrých bytností. Koľko môže byť na svete najvyšších vrchov? Čo je najvyššie, to je vyššie od všetkých vecí. Aj bytnosť, ktorá je nekonečne dokonála, je dokonálejšia nad všetky ostatné bytnosti. Taká môže byť len jedna, a to je Pán Boh. Počuli ste, že Boh je Pán celého sveta. Okrem neho niet druhého Pána, len on jeden je Pán. Aký by to bol aj poriadok na svete, keby boli dvaja bohovia, dvaja páni: keby jeden rozkázal, aby svietilo slnce, druhý že nie, ale aby bol dážď, — jeden by ustanovil deň, druhý na ten čas noc. Takého neporiadku na svete nieto: teda musí byť len jeden Pán nad ním, len jeden Boh. Nám tak už i rozum hovorí, že nemôže byť len jeden Boh, a tak nás to učili naši rodičia. Pán Boh to i sám zreteľne povedal ľuďom: „Ja som Pán a niet žiadneho viac; mimo mňa nenie Boha.“ (Iz. 45, 5.) A sv. Pavel apoštol učí: „My máme len jedného Boha, Otca, od ktoréhož je všetko.“ (I. Kor. 8, 6.)

28. Koľko je Bohov?

Boh je len jeden.

29. Boh je len jeden. Ale v jednom sú tri osoby. — Osoba je bytnosť, ktorá má rozum a svobodnú vôľu. Človek je osoba, preto, že má rozum a svobodnú vôľu. Človek je ľudská osoba, lebo má ľudský rozum a ľudskú svobodnú vôľu, ľudskú prirodzenosť. Pod ľudskou prirodzenosťou rozumieme všetko, čo k človekovi patrí, čo človeka činí: dušu

i telo. V Bohu sú tri osoby, to znamená, že sú traja, ktorí majú rozum a vôľu. Prvý sa menuje Otec, druhý Syn, tretí Duch Svätý.

Tieto tri božské osoby sa slávne zjavily pri krste Ježišovom v Jordáne. Vtedy otvorily sa nebesá. Duch svätý v podobe holuba vznášal sa nad Ježišom a hlas s hora hovoril: „Tento je môj milý syn, v ktorom sa mi zaľúbilo!“ (Mat. 3, 17.) Teda počujeme hlas Boha Otca, vidíme Syna v ľudskej podobe a Ducha svätého v podobe holuba.

29. Koľko je osôb v jednom Bohu?

V jednom Bohu sú tri osoby: Otec, Syn a Duch Svätý.

30. Že ale je len jeden Boh: tie tri osoby môžu mať len božskú prirodzenosť. Pod božskou prirodzenosťou rozumieme všetko, čo patrí Bohu, všetky vlastnosti božské. Každá z tých troch osôb má všetky vlastnosti božské, o každej môžeme všetko povedať, čo hovoríme o Bohu: Otec je večný, Syn je večný, Duch Svätý je večný. — Otec je všade prítomný, Syn . . . Otec je všemohúci, Syn . . . Každá má všetky vlastnosti, ktoré patria Bohu, každá božská osoba teda je pravý Boh. Preto i hovoríme: Boh Otec, Boh Syn, Boh Duch Svätý.

30. Či každá z troch božských osôb je Boh?

Každá z troch božských osôb je Boh: Otec je pravý Boh, Syn je pravý Boh, i Duch Svätý je pravý Boh.

31. Každá z troch božských osôb má všetky božské vlastnosti, je pravý Boh. A všetky tri božské osoby majú tie isté vlastnosti, majú jednu a tú istú prirodzenosť; preto každá z troch osôb je večná, vševedúca, všemohúca. Len jeden je božský rozum, jedna božská vôľa, jedna božská múdrosť, len jeden Boh. Tri božské osoby nie sú traja

Bohovia, ale len jeden Boh. „Aký Otec, taký Syn, taký Duch Svätý. Večný Otec, večný Syn, večný Duch Svätý; ale nie traja veční, lež len jeden večný. Tak tiež Boh Otec, Boh Syn, Boh Duch Svätý; avšak nie traja Bohovia, lež jeden je Boh.“

31. Tri božské osoby spolu sú koľko Bohov?

Tri božské osoby spolu sú len jeden Boh.

Teda ešte raz: Otec je ten istý jeden pravý Boh, Syn je ten istý jeden pravý Boh, Duch Svätý je ten istý jeden pravý Boh. Tie tri božské osoby nič sa nedelia medzi sebou. Otec má všetko, čo patrí Bohu, Syn tiež má všetky vlastnosti božské v úplnej miere, Otec mu nič nezadržal. Duch Svätý tiež má tak dokonalé tie vlastnosti božské, ktoré má Otec i Syn; nič nenie podelené, každá osoba má jednu a tú istú božskú prirodzenosť, ktorú Otec, tú Syn, tú i Duch Svätý. Všetci sú rovnaký ten istý jeden pravý Boh. Miesto toho povedáme: že všetky tri božské osoby majú len jednu a tú istú prirodzenosť.

32. Tri božské osoby spolu majú jedno meno; nazývajú sa Trojica, alebo Najsvätejšia Trojica.

32. Ako menujeme jedným slovom tri Božské osoby?

Tri Božské osoby jedným slovom menujeme: Trojica. (Najsvätejšia.)

Že je Boh v troch osobách, to by žiaden človek nebol vyzvedel; ale my to vieme z dvoch vecí: *a)* že nám to Pán Ježiš oznámil. Keď Pán Ježiš posielal svojich apoštolov do celého sveta a kázal im krstiť, vtedy pomenoval všetky tri osoby. Riekol im: „Idúc do celého sveta, učte všetky národy, krstiac ich vo meno Otca i Syna i Ducha Svätého“ (Mat. 28, 19.); *b)* keď bol Pán Ježiš od Jána v Jordáne pokrstený, ukázaly a zjavily sa zreteľne všetky tri božské osoby. (Ako?) Aj to, že tie tri božské osoby sú

len jeden Boh, vieme iste: preto, že nám to tiež Boh zjavil. Vo sv. Písme to stojí. Sv. Ján píše (I. 5, 7.): „Traja sú, ktorí vydávajú svedoctvo na nebi: Otec, Slovo (= Syn) a Duch Svätý, a tí traja sú jeden.“

Ako je to možné, že sú tri osoby v jednom Bohu? To ja, deti moje, neviem, a žiaden človek na svete nevie, ba ani anjeli to nevedia. To je taká pravda, ktorú náš rozum nemôže rozumeť, pochopiť. A keby nám to Boh nebol zjavil, nič by sme o tom, ako som už povedal, nevedeli. Také pravdy, ktoré človek svojím rozumom nemôže pochopiť alebo dovedeť, menujú sa tajomstvami. Najsvätejšia Trojica, to jest, že tri osoby sú v jednej božskej prirodzenosti, je takým veľkým tajomstvom našej viery; to nikto nemôže pochopiť. Sv. Augustín dlho rozmýšľal o tom, lebo chcel napísať knihu o troch osobách v jednom Bohu. Vtedy raz šiel sa prechádzať k moru. Tu na brehu morskom videl chlapčeka, ktorý začieral vodu z mora a vlieval ju do malej jamôčky. Sv. Augustín sa ho spýtal: „Čo to robíš?“ A chlapček odpovedal: „Prelievam more do tejto jamky.“ Svätý Augustín hneď vedel, čo to znamená: Skôr ja prelejem to velikánske more do tej jamôčky, než by som nekonečného Boha vpratal do malého svojeho rozumu.

33. Od troch božských osôb pochádza všetko dobré. Nikto nevládze vypočítať všetky dobrodenia, ktoré dostávame od Boha Otca i Syna i Ducha Svätého. Ale isté dobrodenia, v ktorých tri božské osoby lásku svoju oproti svetu preukázali, zvlášte spomíname, t. j. hovoríme, že to dobrodenie zvlášte tá osoba pre nás učinila. Bohu Otcu pripisuje sa stvorenie, Bohu Synu vykúpenie, Bohu Duchu Svätému posvätenie. Hovoríme, že Boh Otec nás stvoril, t. j. Boh Otec nám dal telo a dušu. Preto Boha Otca menujeme Stvoriteľom. Boh Syn nás vykúpil, t. j. Boh Syn prišiel s neba na zem a umrel na kríži, a tým nás vysvobodil od hriechu a jeho pokuty. Preto menujeme Syna Vykupiteľom. Duch Svätý nás posvätil, t. j. Duch Svätý nás učinil svä-

tými, keď pri krste očistil našu dušu od špiny, ktorú na sebe mala. Preto menujeme Ducha Svätého Posvätiteľom. To sú tie veliké dobrodenia, v ktorých nám tri božské osoby zvláštne ukázali svoju lásku. Ale žiadna božská osoba nečiní nič bez druhých dvoch. Lebo čo jedna činí, to s ňou činia i tie druhé dve, preto že každá je celý Boh. Boh Otec je od večnosti, Boh Syn je od Otca zrodený od večnosti, Duch Svätý ale od Otca a Syna pochádza od večnosti.

33. Zvláštne v čom ukázal lásku svoju oproti svetu Boh Otec, v čom Boh Syn a v čom Boh Duch Svätý?

Lásku svoju oproti svetu ukázal Boh Otec zvlášte vo stvorení, Boh Syn vo vykúpení, a Boh Duch Svätý v posvätení sveta.

Vy ste už pri sv. krste sľúbily, že budete veriť v Boha v troch osobách jedného a že budete zachovávať jeho prikázania. Ó, keby ste to len aj konaly až do smrti. Potom by ste videly najsvätejšiu Trojicu z tváre do tváre! Keď sa prežehnávame, tým vyznávame, že veríme v najsvätejšiu Trojicu. Aj je i taká pekná modlitbička, ktorou i tú vieru vyznávame i preukazujeme najsv. Trojici našu poklonu. Pobožní kresťania modlievajú sa ju často. „Sláva Otcu i Synu i Duchu Svätému, ako bolo na počiatku i nyni i vždycky i na veky vekov.“ Amen.

Modlievajte sa ju aj vy vždy čo najpobožnejšie! Nezabúdajte na preveliké dary najsvätejšej Trojice. Za tie musíte ďakovať.

Otec stvoril, Syn vykúpil,
Svätý Dnch posvätil nás,
za to vzdávajme im vďačne
vrúcne chválu v každý čas.

„Ó Bože, aký si dobrý! Ďakujem Ti, Otče, že si ma stvoril! Ďakujem Ti, Synu, že si ma vykúpil! Ďakujem Ti, Duchu Svätý, že si ma posvätil!“

V lete po Turícach v prvú nedeľu vykonáva sa slavnosť Najsvätejšej Trojice. Tým sviatkom vyznávame verejne, že veríme v jedného Boha v troch osobách a ďakujeme Najsv. Trojici za jej zvláštne dobrodenia. Kresťania zvlášť vtedy spievajú prekrásnu pieseň:

Najsvätejšia Trojico, jeden Bože,
každý Ťa chváliť má, ako len môže;
chcem Ťa vždy milovať, večne zvelebovať.
Buď od nás vždy chválená,
Trojico nerozdielna.

3. O stvorení a riadení sveta.

34. Vo dne vidíme nad sebou krásnu svetlú oblohu a slnce, v noci mesiac a nesčíselné hviezdy. To všetko, čo vidíme nad sebou, menujeme nebo. Nebo viditeľné; — je aj neviditeľné nebo — miesto večitej blaženosti pre anjelov a a svätých. Okolo seba vidíme roviny, vrchy, potoky, jazerá, morá, byliny, zvieratá a ľud; to všetko menuje sa zem. Nebo a zem a všetko, čo na nich je, či to vidíme alebo nevidíme, menuje sa svet Keď vidíme dom, zaiste si hneď myslíme, že museli byť ľudia, ktorí ho vystavili. Keď vidíme stôl, myslíme si, že musel byť niekto, kto ho spravil. Od seba sa nič nestáva. Žiadna vec nemôže seba učiniť. I tento svet musel voľakedy niekto učiniť. Áno, tak je! Tento celý svet: nebo, zem a všetko čo je, stvoril Boh.

Povedal som, že Boh stvoril svet. Keď ľudia niečo robia, potrebujú k tomu veci, z ktorých sa to robí. Hrnčiar robí hrnce z hliny. Keď niekto jednu vec z dačoho učiní, hovoríme: ten tú vec shotovil, spravil, urobil. Pán Boh nespravil tento svet. Skôr než Boh tento svet stvoril, nebolo nič, — okrem neho nebolo nič, z čoho že by bol spravil? preto aj nepovedal som: Boh spravil alebo urobil svet, ale: Boh stvoril svet. Prečo? Lebo Boh učinil svet z ničoho. Nič k tomu nepotreboval. Z ničoho niečo učiniť, to znamená slovo „stvoriť“.

Keď ľudia niečo robia, potrebujú k tomu látky (tej veci, z ktorej sa to robí), nástrojov (tých vecí, ktorými sa to robí),

práce, namáhania a času, kým to shotovia. Ale Boh nepotreboval ani látky, ani nástrojov, ani práce, ani žiadneho namáhania, ani času. Boh potrebuje len chceť a všetko, čo chce, sa stane. Preto hovoríme: vôľa Božia je všemohúca. A čo Boh chce, už je to aj povedano. Lebo u Boha je chceť a riecť jedno, lebo Boh hovorí myšlienkou (rozumom) a nie ústami. Boh teda len chcel stvoriť svet, a to už bolo vyrieknuto a svet už bol. Preto hovoríme: Boh stvoril svet svojou všemohúcou vôľou.

34. Kto stvoril svet?

Svet stvoril Boh svojou všemohúcou vôľou.

* Všetko Pán Boh stvoril, a všetko, čo je na nebi i na zemi, upomína nás na Pána Boha, aký je všemohúci a slávny a ako nás rád má. — Pozrite len na to slnce. 1,200.000 ráz je väčšie, než zem; 20 millionov míl je ďaleko od nás: guľa z dela vystrelená musela by ta leteť 20 rokov. Ak mocný musí byť Boh, ktorý to slnce stvoril! Pozrite len na tie nepočetné hviezdy, ktoré sú ešte ďalšie od slnka a mnohé ešte väčšie od neho. Ak múdry musí byť Boh, ktorý ich tak krásne porozostaval! Pozrite tie utešené kvety, tie užitočné stromy, to naše obilie; pozrite to spevavé vtáctvo, tie všelijaké ryby, tie naše domáce zvieratá: to všetko ukazuje, čo Boh krásneho vymysleť a stvorit vie. — Svet je Pánu Bohu na česť a slávu, lebo ukazuje jeho všemohúcnosť, múdrosť, dobrotu. Boh stvoril svet 1. ku svojej sláve.

Z toho, čo vidíme, musíme uznať, ak mocný, slávny a a dobrý je Boh; musíme ho obdivovať a chváliť, milovať.

O jednom zbožnom mužovi rozpráva sa, že keď samotný chodil po poliach a lúkach, svojou palicou hrozil sa kvetom a rastlinám na ceste, pri čom veselo sa usmieval a hovorieval: „Mlčte, mlčte kvietočky! Ja viem, čo mi chcete povedať. Či nie, aby som Boha miloval, ktorý vás stvoril a tak krásne zaodial.“ (Deharbe.)

Pán Boh ale stvoril ten svet i pre nás ľudí, k nášmu úžitku, Boh stvoril svet 2. pre dobro človeka. Všetko slúži človekovi (voda . . . oheň . . . rastliny . . . zvieratá . . .) Milé dietky! I my sme na svete. Pán Boh i nás stvoril k svojej sláve a k nášmu úžitku. I vás Pán Boh stvoril

k svojej sláve a ku vášmu úžitku. Vy teda musíte byť Pánu Bohu na slávu, t. j. máte sa mu klaňať a máte ho poslúchať. A to bude i váš najväčší úžitok zo sveta, lebo za to vás Pán Boh vezme do neba. Sv. Alojs sa pri všetkom spytoval: „Či to bude užitočné pre nebo?“ A nič nerobil, čo by nebolo na slávu Božiu.

35. Boh nie je, ako ľudia, ktorí keď nejakú vec spravia, viacej sa o ňu nestarajú. A niekedy sa im ani netreba starať o ňu. Dom na pr. môže obstáť bez toho, kto ho vystavil. Ale svet nemôže obstáť bez Boha. Boh i teraz stará sa o svet. Aby svet v nivoč obrátený nebol, Boh ho zachováva a riadi.

Aby svet trval, to Boh činí; Boh svet zachováva. Ale Boh aj to činí, aby všetko na svete dosiahlo ten cieľ, ku ktorému ho Boh stvoril: to Boh činí tak, že riadi svet. Každé stvorenie na svete, i to najmenšie, každá vec na svete je k niečomu, má svoj cieľ. Celý svet má cieľ, slávu božiu a dobro ľudí. A človek má ten cieľ, aby do neba prišiel. A celý svet dosiahne ten cieľ; lebo ho Pán Boh riadi. Ako to činí Boh?

Pána Boha pomenovali sme Otcom, on je Otec náš. Otec riadi si svoju rodinu. Ako otec stará sa, aby každý úd rodiny mal, čo mu k životu treba: tak Boh stará sa, aby každé stvorenie jeho malo, čoho mu treba. Rastlinám stará sa o svetlo slnečné a dážď; zvieratám o pokrm a odev; ľuďom o telesné i duchovné dobro, každému o to, čo mu je potrebné, aby svojho cieľa dosiahnuť mohlo.

Ktože krmi vtáčkov v lese,
ktože rybky v bystrine,
ktože zažal svetlá jasné
na nebeskej výšine;
kto vše zachováva, živí? —
Boh, náš Otec dobrotivý!

Otec sporaduje v dome. Rozkazuje, čo kde patrí, aby všetko bolo na svojom mieste a čo každý má robiť, aby bol poriadok v dome. Aj Pán Boh sporaduje na svete. Roz-

kazuje hviezdam, kde každá má stáť, kedy má slnce vychádzať a kedy zapadať, kedy má byť jar, leto, jaseň, zima, aby sa všetko stávalo na svoju hodinu, ani skôr ani neskôr. Otec spravuje. Všetko musí tak ísť v dome, ako on chce. Aj Pán Boh spravuje všetko na svete. Náhodou sa nič nestáva. Všetko spravuje Pán Boh, tak že sa vždy len to stáva, čo on chce, aby sa stalo. Pán Boh to tak spravuje, aby všetko dosiahlo svoj cieľ. — Tak, hľa, Boh riadi svet; Boh stará sa o všetko, sporaduje a spravuje všetko k tomu cieľu, ku ktorému svet stvoril.

35. Čo i teraz činí Boh so svetom?

Boh i teraz stará sa o svet, to jest, on svet zachováva a riadi.

* Otec, aby dobre riadil a spravoval svoju rodinu, musí mať i to na očiach, čo príde, musí i na to mysleť, čo sa môže stať. Postará sa teda o všetko, aby bolo dobre. Taký otec je prozreteľný. Ale otec nemôže predsa všetko vedieť a ani sa nemôže vždy o všetko postarať, aby bolo dobre. Ale Boh i všetko vie popredku, i všetko môže učiniť, aby bolo dobre. Boh je najprozreteľnejší. Boh myslel na každú i najmenšiu vec od večnosti a postaral sa dobre o všetko, aby sa všetko tak stalo, ako on chce. Preto túto starostlivosť Božiu o svet nazývame prozreteľnosťou.

* Synovia Jakubovi z nenávisti predali Jozefa do Egypta; ale prozreteľnosť Božia to tak riadila, že skrze to mohol Jozef rodinu svojho otca, Jakuba, ba všetok ľud izraelský zachrániť od hladovej smrti. — Rímski cisári dlho prenasledovali Cirkev, zabíjali, povraždili na miliony kresťanov, lebo chceli vykoreniť Cirkev Kristovu; ale Boh ich zahanbil, svojou prozreteľnosťou zachoval Cirkev, ktorá rozšírila sa po celom svete. „Človek mieni, Pán Boh mení.“ Šavel si vzal pred seba, že všetkých kresťanov v Damašku oddá poviazaných súdu v Jeruzaleme, a prozreteľnosť Božia jeho cestu tak riadila, že na nej stal sa Šavel horlivým apoštolom Kristovým.

36. Boh stará sa zvláštne o ľudí. Boh sa stará, aby zem dávala ľuďom úrodu, pokrm a nápoj, že by mohli

žiť, kým ich Boh žiť nechá. Od Boha máme všetci, či bohatí, či chudobní, či páni či robotníci, výživu, odev, obydlie; od Boha máme všetky dary telesné i duševné, milosti, sv. sviatosti, všetko dobré.

* Či aj zlé máme od Boha? Zlé Pán Boh nechce, ale dopúšťa, nechá človekovi na vôľu, či chce učiniť dobré a či zlé. Ale potom vie P. Boh to zlé viesť k dobrému, tak všetko zariadiť, aby zo zlého vyšlo dobré. Tak dopustil Boh zradu Judášovu, slabosť Pilátovu, pomstu farizeov, aby skrze smrť Kristovu svet bol vykúpený. — Tak Boh dopúšťa i trápenia a nehody na ľudí; dovoľuje prísť na nás zlé, lebo aby nás trestal za naše hriechy a napravil, alebo aby sme si tým krajšiu korunu zaslúžili v nebesách, keď to, čo P. Boh na nás dopustil, nešťastie nejaké lebo nemoc, trpezlive snášame. (Job.)

36. Zvláštne o koho stará sa Boh?

Boh stará sa zvláštne o ľudí; on nám dáva všetko dobré na tele i na duši.

Jestli ťa nehoda zastihne, nereptaj, lež dôveruj v Bohu. „Koho Boh miluje, toho navštivuje.“ (Žid. 12, 6.) Čo Boh činí, všetko je dobre. Boh najlepšie vie, čo ti opravdu k dobrému slúži. „Tým, ktorí Boha milujú, slúžia všetky veci k dobrému.“ (Rim. 8, 28.) Buďme spokojní s riadením Božím a hovorme: Buď vôľa Tvoja ako v nebi, tak na zemi.

Pán Boh všetko dobre riadi. Nebojme sa. Majme dôveru v Boha. Boh sa o nás vždy dobre stará. Bola raz veliká búrka na mori. Všetko na lodi malo strach. Len jeden chlapec sedel spokojne u nôh kormidelníka (veslára), ktorý loď spravoval. Spýtali sa ho, či sa nebojí? A chlapec odpovedal: „Nie; môj otec spravuje loď, nuž sa mi nič nestane.“ Jeho otec bol ten kormidelník. A svet, i náš život spravuje Boh, Otec náš nebeský; nič sa nám nemôže stať zlého.

Od seba sa nič nestáva,
Pán Boh riadi všetko sám;
čo on chce a čo on činí,
spasiteľné, dobré nám.

4. O anjeloch.

37. Stvorení Božích je toľko, že ich človek ani nevie vypočítať, a to jedno krajšie od druhého, jedno výbornejšie od druhého. Ale najvýbornejšie stvorenia Božie sú anjeli a ľudia.

37. Ktoré sú najvýbornejšie stvorenia Božie?

Najvýbornejšie stvorenia Božie sú anjeli a ľudia.

38. Anjeli sú čistí duchovia. Vy už viete, čo je duch. Duch má rozum a vôľu, ale nemá telo. Aj anjeli sú len duchovia, nemajú telo a tak nemôžeme ich ani vidieť. Aj naša duša je duch; ale anjeli sú vyšší duchovia. Anjeli majú rozum. Aj ten najmenší anjel vie viac, než ten najučenejší človek. Ale všetko ani anjeli nevedia (nevedia na pr. kedy bude koniec sveta). Len Boh je vševedúci. — Anjeli majú vôľu. Oni môžu o mnoho viac učiniť, než mnoho ľudí spolu. Oni vždy a ochotne plnia, čo Pán Boh chce. Ale nemajú takú vôľu, že by ňou všetko mohli. Len Pán Boh má vôľu všemohúcu.

38. Čo sú anjeli?

Anjeli sú čistí duchovia, ktorí rozum a vôľu majú, ale žiadneho tela nemajú.

Videli ste už obrazy anjelov? Či anjeli tak vyzerajú? Nie; anjeli nijak nevyzerajú; lebo ich nikto nemôže uzreť, videť. Tie obrazy znamenajú len, čo sú anjeli a čo činia. Vyobrazujú sa ako malé deti, tým sa ich čistota a nevinnosť pripomína. Vyobrazujú sa ako mládenci: to znamená ich silu a nesmrteľnosť. — Vyobrazujú sa s krýdlami, že radi a ochotne plnia vôľu Božiu. — Vyobrazujú sa len ako hlávočky na znamenie, že majú len rozum a vôľu, že sú duchovia.

Ale Pán Boh môže učiniť, aby sme videli i anjelov. (Jakubov rebrík. Vianoce.) Aj to Pán Boh môže učiniť, aby sa nám anjeli zjavili v tele. (Rafael.)

* Boh stvoril veľmi mnoho anjelov. Vo svätom Písme majú anjeli všeliaké mená. To preto, že anjeli nie sú všetci rovní. Jedni sú múdrejší, mocnejší, slávnejší od druhých; ako aj hviezdy na nebi nemajú všetky rovnakú svetlosť. Anjeli sú deväťorakí. Hovoríme: je deväť sborov anjelských. Poviem vám ich od najnižšieho k najvyššiemu: 1. Anjeli. 2. Archanjeli. 3. Moci. 4. Mocnosti. 5. Kniežatstvá. 6. Panstvá. 7. Tróny. 8. Cherubíni. 9. Serafíni. Sv. Michal je knieža hlavných anjelov.

Ľudia hovoria, že dieťa, ktoré po krste umrelo, stalo sa anjelom. To nie je pravda. Anjelom muselo by byť stvorené; ono len príde k anjelom do neba.

39. Všetko, čo Boh stvoril, bolo dobré, i anjeli boli dobrí, keď ich Boh stvoril. Milovali Boha a jeho vôľu. Boh mal radosť z anjelov v nebi a miloval ich, ako len najlepší otec miluje svoje deti.

39. Akí boli anjeli, keď ich Boh stvoril?

Všetci anjeli boli dobrí, keď ich Boh stvoril.

40. Anjeli si to mali poslušnosťou zaslúžiť, aby boli na veky v nebi dobrí. Mnohí z nich zpyšneli, chceli takí byť ako Boh a nechceli Boha poslúchať a to bol veľký hriech. Mnohí anjeli teda zhrešili. Títo pyšní a neposlušní anjeli takým činom vypadli z milosti Božej; prestali byť dobrými, z dobrých anjelov stali sa anjelmi zlými. Boh už nemal radosť z nich, ale ošklivosť; už ich nemiloval viac, ale nenávidel, a preto ich shodil s neba do pekla. Tam sú nešťastliví na veky! Tých anjelov, ktorí v nebi ostali, nazývame dobrými anjelmi, alebo len anjelmi. Tí, ktorí boli shodení do pekla, nazývajú sa čerti, diabli, zlí duchovia.

40. Zdáliž všetci anjeli zostali dobrí?

Všetci anjeli nezostali dobrí, lebo mnohí zhrešili a preto do pekla shodení boli. Títo menujú sa čerti, diabli, zlí duchovia.

* Dobrých anjelov Pán Boh odmenil večným blahoslavenstvom; že môžu sa na veky dívať na Boha, a vidia z jeho krásy tisíc ráz viac, než pred tým videli. A poneváč vidia, že je Boh najkrásnejší, nič sa im tak neľúbi ako Boh; preto oni ani zhrešiť nemôžu.

Ako hrozný musí byť hriech!

Ako krásni boli anjeli. Sv. Anselm hovorí, že keby sa anjel ukázal na nebi a okolo neho svietilo by toľko slnci, koľko hviezd ligoce sa na nebi za mesačnej noci, krása (svetlosť) anjelova by svetlo všetkých tých slnci tak zaclonila, ako vychádzajúce slnce zaháňa ligot hviezd (tak že ich ani nevidíme). A keď zhrešili, zhnusili sa Pánu Bohu, takými špatnými a ošklivými sa stali! Tak premieňa i človeka každý veliký hriech! Chráňte sa ho. Aký hrozný, zlý musí byť hriech, keď ho Pán Boh tak ťažko tresce!

Pyšní anjeli dopustili sa len jednoho hriechu a predsa i za ten jeden hriech ich Pán Boh tak strestal, že na veky musia trpeť veliké muky a boľasti a nikdy nedostanú sa už do neba! A niektorí ľudia myslia, že môžu vždy hrešiť. Či tých Pán Boh nebude trestať? Boh nie je náhlivý, ale pamätlivý . . .

Trom synom pána Genauda: Henrikovi, Rudolfovi a Vidovi dal ktosi tú otázku: že kto stvoril anjelov? Odpoveď bola ľahká: „Pán Boh“, skrikli všetci traja. — „Nuž a čertov kto stvoril?“ bola druhá otázka. Na to už tak chytro nevedeli odpovedať. Rudolf mienil, že to Boh nemohol. Vida nevedel, čo má odpovedať; napokon Henrik, ako by mu to bol niekto šepkal, zrazu povedal: „Boh stvoril anjela a tento učinil sa čertom!“ (Guill Handbuch I. 85.)

41. Dobrí anjeli slúžia Bohu, činia všetko, čo Boh chce. A Boh chce, aby dobrí anjeli aj nám slúžili, nám pomáhali. Ako to robia tí dobrí anjeli? Akí sú dobrí anjeli naproti nám? Dobrí anjeli starajú sa o človeka; dobrí anjeli chcú, aby sme sa dostali k nim do neba. Poviem vám, čo činia dobrí anjeli, aby sa im stalo po vôli.

Dobrí anjeli majú nás radi, radosť majú z toho, keď sa nám dobre vodí, prajú nám nebo; dobrí anjeli nás teda milujú. A dobrí anjeli majú aj starosť o to, aby sa nám dobre vodilo: preto nás ochraňujú na tele i na duši; na tele, aby sme k úrazu neprišli, a na duši, aby sme Pána Boha nehnevali. „Anjelom svojim prikázal o tebe, aby ťa ochraňovali na všetkých cestách tvojich.“ (Žalm 90, 11. — Lót. Tobiáš. Peter v žalári). — Že anjeli majú starosť, aby sa nám dobre vodilo: preto tiež orodujú, primlúvajú sa za nás, prosia Boha, aby nám dal milosti, žeby sme nehrešili a do neba sa dostali; oni i naše modlitby podporujú svojimi modlitbami. („Keď si sa s plačom modlieval a nechajúc obed pochovával mrtvých: donášal som ja modlitbu tvoju k Bohu“, anjel Rafael k starému Tobiášovi. Tob. 12, 18) — Že anjeli majú starosť o nás, aby sa nám dobre vodilo: oni nás napomínajú k dobrému, dávajú nám do mysli (vnukujú nám) dobré myšlienky. Oni nám hovoria v duši: modli sa, chráň sa hriechu, Boh ťa vidí, buď dobrý.

41. Akí sú proti nám dobrí anjeli?

Dobrí anjeli nás milujú a nás ochraňujú na tele i na duši, orodujú za nás a k dobrému nás napomínajú.

Anjeli na nebi Boha
ctia, milujú, poslúchajú,
a nás chráňa odo zlého
a k dobrému nás núkajú.

42 Boh dobrým anjelom obzvláštne prikázal, aby ľudi ochraňovali.

42. Ako menujeme tých anjelov, ktorí nás strážia?

Tých anjelov, ktorí nás strážia, menujeme anjelmi strážcami.

Boh každému človekovi ustanovil anjela strážcu. Ten toho človeka musí obzvláštne ochraňovať na tele i na duši,

primlúvať sa za neho a napomínať ho k dobrému od kolísky až po hrob. Lota s jeho rodinou anjel vyviedol zo Sodomyi prv než to mesto oheň z neba znivočil; mladému Tobiášov, viacráz zachránil život anjel Ráfael.

Mnohé udalosti potvrdzujú učenie Cirkve, že Boh anjelom prikázal, aby ľudí na tele i na duši ochraňovali. (Príklady biblické: Tobiáš. Traja mládenci v ohnivej peci. Daniel Peter v okovách.)

Jeden malý chlapec veľmi rád ministrovával. Poneváč bol veľmi malý, kňaz dal mu pre neho spraviť osobitnú kamžu. Jedného dňa večer pred ružencovou pobožnosťou chlapček nemohol najsť svoju kamžu. Kňaz už musel výnsť k oltáru „Čo ta po nej", riekol k chlapcovi, „dnes bude len jeden ministrovať; ty ostaň tu." Chlapček sa zarmútil, ale čo mal robiť; ostal v sakristii. Pod ružencom zvalil sa kus steny vedľa oltára a padol práve na to miesto, kde ten chlapček kľakával, keď vo svojej kamžičke ministroval. Toho chlapčeka anjel strážca zachránil od smrti (Christl. Feierab. Nro 45. 1853.)

5. septembra r. 1843 v oktave slávnosti anjelov strážcov stalo sa v jednom mestečku štajerskom (Rigen) toto: Istý tesár práve postavil vysokú hranicu (štôs) dreva; i odložil rebrík, ktorý pri tom potreboval: tu zrútila sa celá hranica a zakryla dievčatko poltreťa roka staré. Otec, matka, prítomní bratia uľakaní úzkostlive volali k anjelovi strážcovi o pomoc a pomaly odstránili drevo. A hľa, dieťa, ktoré už mali za mŕtve, bolo zcela neporušené. Anjel strážca ho zachránil. (Scherer „Ex-Lex". S. 866.)

R. 1870 spalo u jedného sedliaka vo Francúzsku dvanásť vojakov. O polnoci počul jeden z nich volať svoje meno. Stal; ale nič nevidel, ani nepočul. Po chvíli zase počul volať svoje meno. Teraz už zobudil svojich kamarátov a vyrozprával im, prečo ich budí. Všetci vstali a vyzreli oknom, a hľa, čo vidia? Ozbrojení francúzski sedliaci berú sa k tomu domu. Čo by sa bolo stalo, keby týchto vojakov vo sne boli napadli tí sedliaci? — Toto stalo sa na slávnosť anjelov strážcov. — Kto volal na toho vojaka jeho menom? (Nothburga Nro 17. 1883.)

Ach, dieťa milé, ako dobrý je ten Pán Boh, že postavil k tebe anjela, aby držal stráž pri tebe vo dne v noci! Anjel

strážca nikdy neoddiaľuje sa od teba; vždy je pri tebe . . . Neboj sa ničoho, veď anjel strážca je pri tebe!

Boh mi vodcu dal verného,
čo mňa stráži vo dne v noci,
ochraňuje ma od zlého,
v dobrom mi je na pomoci!

A jak vzácni musíme my ľudia byť Pánu Bohu, keď anjelom rozkázal stráž držať nad dušou a telom naším. Jeden biskup vo Francúzsku mal drahú perlu (ktorú cenili na stotisíc dollárov). Túto perlu sveril svojmu najvernejšiemu sluhovi, a sluha neopovážil sa uložiť ju do žiadnej škryne, ale vo dne v noci nosil ju za ňadrami svojimi. I teba, milé dieťa, sveril Pán Boh ako drahý poklad najvernejšiemu sluhovi svojmu, anjelovi. Ďakuj za to Pánu Bohu: Ó Bože, ďakujem Ti, že si mi dal anjela strážcu!

* Čo máme činiť, keď vidíme, že nám naši anjeli strážcovia toľko dobrého preukazujú?

Že naši anjeli strážcovia nám toľko dobrého preukazujú: za to máme si ich vysoko ctiť a vážiť.

Dobré dieťa vysoko ctí a váži si svojho anjela strážcu takým spôsobom: ono ho ctí, dá pozor, aby ho nenahnevalo, nerobí nič takého, čo by sa tomu čistému duchu neľúbilo; — ono ho vzýva, t. j. rado sa k nemu modlí, zvlášte v úzkosťach, v pokušeniach a každé ráno i večer; — ono jeho vnuknutia ochotne nasleduje, t. j. poslúcha ho, keď mu v srdci hovorí, čo má činiť alebo čoho sa má varovať.

Modlite sa i vy každý deň ráno a večer k anjelu strážcovi, ďakujte mu za jeho dobrodenia, odporúčajte sa do jeho ochrany a poslúchajte ho, keď vám v srdci hovorí. Naučte sa túto modlitbičku:

Svätý Boží anjelu
daný mi na ochranu,
osviet, chráň ma a spravuj,
k dobrému vždy povzbudzuj!
(100 dní odpust.) (Pius VI.)

Poslúchaj anjela strážcu,
keď ťa núka k dobrému:
lebo neotvorí nebe
dietku neposlušnému.

* Na prvú nedeľu v septembri ustanovila Cirkev sviatok svätých anjelov strážcov, aby nás povzbudila k úctivosti, k povďačnosti a k poslušnosti naproti svätým anjelom strážcom, preto že oni nás od všetkého zlého, na tele a duši ochraňujú, za nás sa primlúvajú a k dobrému nás napomínajú.

43. Anjeli sú nám dobrí, ale zlí duchovia sú nám zlí. Zlí duchovia nám závidia, nemajú to radi a rmútia sa nad tým, že sme šťastliví, že prídeme do neba na ich miesto; že oni anjeli museli von z neba, chceli by teraz, aby sme sa ani my ta nedostali. — Zlí duchovia nás nenávidia, nemajú nás radi, preto že sme obraz boží, oni to nemôžu vystáť, čo ich na Boha upomína; i preto nás nenávidia, že Pána Boha poslúchame. Oni by mali radosť z toho a vtedy by nás radi videli, keby sme sa nemodlili, keby sme hrešili. Zlý duch už prvým ľuďom v raji závidel to ich šťastie a nenávidel ich, že poslúchajú Pána Boha, preto ich pripravil o to šťastie a sviedol k hriechu. — I nás chceli by zo závisti a nenávisti priviesť o nebo; čo teda robia? Oni v nás vzbudzujú zlé myšlienky, zlé žiadosti, a tými a aj zlými ľuďmi nás k zlému zvádzajú. (Ananiáš). A čo tým chcú? Chcú nás sviesť k hriechu, aby sa i nám to stalo, čo im, aby sme sa nikdy nedostali do neba, ale aby sme prišli k nim do pekla.

43. Akí sú proti nám zlí duchovia?

Zlí duchovia nám závidia a nás nenávidia; preto nás ku zlému svádzajú, aby sme aj my do pekla prišli.

44. Zlí duchovia nás k zlému zvádzajú, alebo ako sa hovorí, nás pokúšajú. I Pána Ježiša pokúšal diabol. Ale tento zlý duch neuškodil tým pokúšaním Pánu Ježišovi. Ani nám na duši zlí duchovia škodiť nemôžu. Neuškodia nám zvlášte, keď to budeme činiť, čo nám katechismus odporúča. A čo je to? Katechismus nám dve veci odporúča proti zlým duchom:

1) Modliť sa, prosiť Boha o pomoc. Pán Ježiš na hore olivetskej riekol Petrovi, Jakubovi a Jánovi: „Bedlite a modlite sa, aby ste neprišli do pokušenia“, t. j. dajte pozor a modlite sa. Pán Ježiš je Boh. Boh najlepšie vie, čo treba robiť človekovi, aby mu neškodily pokušenia zlých duchov. Boh povedal: modlite sa, t. j. modlite sa, aby Boh zahnal od vás pokušiteľa. Najkratšia a najsilnejšia modlitba proti zlému duchovi je: prežehnať sa a povedať pobožne: Vo meno Otca . . . . Sv. Tomáš akvinský trpieval strašné pokušenia od zlého ducha; len chcel sviesť mladého Tomáša k hriechu proti nevinnosti. Ale tento sa vždy ubránil proti zlému duchu. Len sa prežehnával a prosil Pána Boha o pomoc: a zlý duch nemohol mu uškodiť.

2) Odporúča nám katechismus: pokušeniu odporovať. Zlí duchovia nás môžu pokúšať a svádzať k zlému, ale proti našej vôli priviesť nás k zlému nemôžu. Zlý duch len tomu uškodí, kto sa s ním zapodie. (Keby sa nebola Eva s ním zapodiala!) Zlý duch je ako pes na reťazi; darmo ten breše a skáče: keď k nemu nejdeš, neuhryzie ťa. Preto nebojte sa veľmi zlého ducha; len pozor dajte na seba, a keď povstane vo vás zlá myšlienka, keď vám niečo hovorí: nemodli sa, neposlúchaj, vezmi, čo nie je tvoje . . . hneď si pomyslite: to ma zlý duch pokúša. Nesmiete poslúchať, nesmiete privoliť.

44. Čo máme činiť, keď nás zlý duch ku zlému pokúša?

Keď nás zlý duch ku zlému pokúša, máme prosiť Boha o pomoc a pokušeniu odporovať.

Pozor deti! „Buďte triezliví a bedliví, lebo nepriateľ váš, diabol, ako lev ručiaci obchádza hľadajúc, koho by prehltol, ktorému odporujte pevní vo viere“; napomína sv. Peter (I. 5, 8. 9.) A sv. Jakub privoláva vám: „Odporujte diablovi, a odstúpi od vás.“ (Jak. 4, 7.) Chráňte sa! Kto sa ohňa nechráni, ten sa ľahko popáli!

Chráň sa diabla podvodného:
hriech je pôvod všeho zlého.

Modli sa ráno k svojmu anjelovi strážcovi, aby zachoval (od zlého) tvoje kroky a nepripúšťal k tebe zlých ľudí; modli sa večer, aby neopúšťal tvoje lúžko a nedal zlému duchu uškodiť ti vo sne (Sv. Bernard):

Anjelu Boži, strážca môj,
ráč vždycky byť ochranca môj.
Mňa vždycky riaď a napravuj,
k všemu dobrému mňa vzbudzuj.
Nech som živý, jak chce Boh môj,
telo, svet, diabla premáham,
na tvé vnuknutia pozor dám,
bych tvojeho obcovania
pridržal sa do skonania;
a po smrti v nebi večne
chválil Boha ustavične. Amen.

Proti zlým duchom modlí sa Cirkev sv. každý deň po tichých sv. omšiach k sv. Michalovi. (Sv. Michal archanjel bol vodca dobrých anjelov v nebi proti pyšným anjelom. Keď Lucifer najpyšnejší medzi anjelmi riekol: my sme ako Boh, my nemusíme poslúchať, Michal archanjel hneď bránil česť božiu a zvolal: Kto je ako Boh? Nikto: musíme teda poslúchať Boha.) Modlitba znie:

Svätý Michale archanjelu, bráň nás v boji; proti zlosti a úkladom diablovým buď ochranou. — Nech mu rozkáže Boh; pokorne prosíme; a ty, knieža vojska nebeského, mocou božskou zažeň do pekla satanáša a iných zlých duchov, ktorí na zkazu duší potulujú sa po svete. Amen. (Odpustky. Lev XIII.)

5. O prvých ľuďoch.

45. Medzi všetkými stvoreniami najvýbornejším stvorením božím na nebi sú anjeli a na zemi ľudia. „Učinil si ho málo menšieho od anjelov, slávou a cťou korunoval si ho, nad dielom rúk svojich"; tak hovorí Dávid (7, 86.) o človekovi. Dávid chce týmito slovmi povedať, že Boh okrem anjelov na tomto svete človeka nad všetky iné stvorenia vyvýšil. Prví ľudia boli Adam a Eva.

45. Ktorí boli prví ľudia?

Prví ľudia boli Adam a Eva.

* Vás, milé dietky, tiež stvoril Pán Boh, ale stvoril vás inak než prvých dvoch ľudí. Pán Boh stvoril vás maľučkých a dal vás rodičom, aby vás odchovali. Adam a Eva nemali rodičov, oni boli prví ľudia na svete. Adama a Evu menujeme i prvými rodičami, lebo všetci ľudia od nich pochádzajú.

46. Ako Boh stvoril Adama, to nám vypráva sv. Písmo.

Pán Boh učinil telo Adama zo zeme. Ale to telo nebolo ešte človek; bolo to telo neživé; malo ruky a nohy, ale sa nehýbalo; malo ústa, ale nehovorilo; malo uši, ale neslyšalo; malo hlavu, ale nemyslelo; malo srdce, ale necítilo nič. A ako že ožilo toto telo? Pán Boh vdýchol do neho dušu. Pán Boh teda spojil dušu s telom a Adam bol celý živý; pohyboval sa, hovoril, videl, slyšal, myslel, cítil.

46. Ako stvoril Boh Adama?

Boh učinil telo Adamovo zo zeme a vdýchol do neho dušu.

* Adam mal najprv telo a potom mu vdýchol Pán Boh dušu. Telo samé nebolo už človek a duša samá tiež nebola už človek. Telo bolo len jedna čiastka človeka a duša bola druhá čiastka človeka; ale telo a duša spolu boly človek. Človek pozostáva z tela a z duše.

47. Krásne a dobré a znamenité je všetko, čo Pán Boh stvoril, ale človeka vyvýšil nad všetky tie krásne, dobré a znamenité stvorenia na zemi; človekovi dal Pán Boh prednosť pred všetkými stvoreniami na zemi; nad všetky ho vyznačil tým, že stvoril ho na svoj božský obraz, to jest, že dal človekovi dušu, ktorá je Bohu podobná. Keď Boh chcel stvoriť človeka, riekol: „Učiňme človeka k obrazu našemu a podľa podobenstva našeho." A preto hovorí sv. Písmo: „Boh stvoril človeka k obrazu svojemu, k obrazu svojemu stvoril ho" (I. Mojž. 1, 27.).

47. Komu je podobná duša človeka?

Duša človeka podobná je Bohu.

48. Duša ľudská je Bohu podobná. Keby maliar namaloval telo Petrovo tak, že by telu Petrovmu podobné bolo, povedali by sme, že je to Petrova podobizeň, alebo Petrov obraz. Hovoríme, že to dieťa je na otca, t. j. že to dieťa má také oči, takú tvár, také telo, ako jeho otec, t. j že je otcovi podobné. Každý človek má dušu na obraz Boží, t. j. duša človeka nie je Bohu rovná, ale Bohu podobná. A podľa čoho že je podobná Pánu Bohu? Podľa toho, že Pán Boh je duch a duša naša je tiež duch. A čo má Pán Boh preto, že je duch? Pán Boh má rozum. I naša duša má rozum, lenže nie taký, ako Boh má, ale môže i ona poznať, čo je pravé a dobré. Boh má svobodnú vôľu. I naša duša má svobodnú vôľu; môže chceť, čo sa Bohu ľúbi a nechceť, čo sa Bohu neľúbi. Pán Boh je večný, on je bez počiatku a bez konca. A duša naša má síce počiatok, ale nebude mať konca, nepomine nikdy, je nesmrtelná, je teda Pánu Bohu i v tomto podobná. Teda

48. V čom je podobná duša naša Bohu?

Duša naša podobná je Bohu v tom, 1) že duša má rozum a svobodnú vôľu, 2) že je nesmrteľná.

* Duša je duch, bez ktorého nemôžeme mysleť a živí byť. Len duša má rozum, ktorým môže mysleť, rozmýšľať. Zviera nemôže mysleť, lebo nemá duše, ako človek, nemá ani rozumu, nemôže nič rozumeť, pochopiť, poznať, rozmýšľať. Keby sme nemali duše, nemohli by sme ani žiť Adam, kým nemal duše, nebol živý. Mrtvý človek má telo, a nemôže pohybovať sa, mluviť, robiť atď. Prečo? Duša opustila telo, a telo nemôže už žiť. Duša neumiera, ani keď z tela vyjde; potom žije svojím životom, ako aj Boh a anjeli, ktorí nemajú telo. Že duša potom žije na veky, po smrti tela, to zretedelne povedal Pán Ježiš: „Nebojte sa tých, ktorí zabíjajú telo, ale dušu nemôžu zabiť; lež bojte sa radšej toho, ktorý môže dušu i telo zatratiť do pekelného ohňa“ (Mat. 10, 28.). — Dušu nevidíme, lebo je duch, ale predsa poznáme z toho, že človek rozmýšľa a slobodnou vôľou odhodlá sa k tomu, čo za dobre drží. To nemôže robiť telom, lebo telo nemá rozum a slobodnú vôľu.

49. Veľkú lásku preukázal Boh oproti prvým rodičom. Udelil im dary prirodzené, ktoré ich nad iné stvorenia na zemi vyvýšily, stali sa ľuďmi, dostali od Boha telo zdravé, silné, krásne, krajšie ako telo všetkých ostatných živých stvorení na zemi; dostali dušu, s rozumom a slobodnou vôľou a s nesmrteľnosťou. Už to je veliká láska od Boha, preveliké dobrodenie. Ale Pán Boh najviac tým ukázal lásku oproti prvým rodičom, že im dal i dary nadprirodzené, udelil im posväcujúcu milosť. Čo je posväcujúca milosť, to sa budete neskoršie učiť; dnes vám len to poviem, že posväcujúca milosť je dar nadprirodzený, je taká zvláštna krása duše, pre ktorú je duša Pánu Bohu zvláštne milá, príjemná a vzácna. Lebo človek, ktorý má dar posväcujúcej milosti, chce a činí len dobré a nenávidí všetko, čo je zlé, je svätý, Pán Boh má v ňom zaľúbenie ako vo svojom dieťati a vezme ho do neba, aby človek tam bol s Bohom a videl Boha vždy a v tom videní Boha a v sjednotení s ním požíval nekonečne večné šťastie, nebeské blahoslavenstvo. Teda keď Boh udelil prvým rodičom posväcujúcu milosť, tým učinil ich svätými, prijal ich za dietky svoje a ustanovil ich k nebeskému blahoslavenstvu.

* Ale nielen milosťou posväcujúcou okrášlil Boh dušu prvých ľudí, lež Boh dal im aj mimoriadny rozum; oni ľahko pochopili všetky pravdy, ktoré im Boh neskoršie zjavil; Boh im dal mimoriadnu vôľu, tak že všetko dobré, čo Boh od nich žiadal, hneď vykonali, a ani zlých žiadostí nemali.

49. Najviac čím ukázal Boh lásku svoju oproti prvým rodičom?

Boh ukázal lásku svoju oproti prvým rodičom najviac tým, že udelil im posväcujúcu milosť

a takto učinil ich svätými, prijal ich za dietky svoje a ustanovil ich pre nebeské blahoslavenstvo.

50. Kde prebývali prví ľudia?

Pán Boh bol na prvých ľudí veľmi dobrý, dal ich do prekrásnej zahrady, ktorá bola ako nebo na zemi a preto nazývala sa raj. Tam rástly utešené kvetiny, ktoré preľúbezne voňaly; tam boly stromy s krásnym a chutným ovocím; tam boly ptáci, ktorí na všetkých stranách mile spievaly; tam boly všetky zvieratá, ale všetky celkom krotké tak, ako naši domáci psi; tam mali všetko, na čo len pomysleť mohli. Prví ľudia boli v raji veľmi blažení; žili spokojne; ich telo bolo zdravé; ich rozum bol dokonalý a ich vôľa bola celkom dobrá; a krom toho ich duša bola zvláštnou krásou a svätosťou ozdobená, aby sa ľúbila Bohu. A tá vnútorná krása ich duše účinkovala na ich telo tak, že neznali nemoci ani bolesti, nič netrpeli. Najväčšiu radosť a najsladšie blahoslavenstvo mali prví ľudia z toho, že Pán Boh často sa s nimi rozprával, ako dobrý otec so svojími milými dietkami. Pán Boh sám rozprával im o sebe, o nebi, povedal im, čo sa mu ľúbi a čo neľúbi, vyučil ich svätému náboženstvu a sľúbil im, že neumrú nikdy, ale že ich za živa s telom i dušou do neba vezme, ak zostanú vždy dobrí, svätí.

50. Kde prebývali prví naši rodičia?

Prví naši rodičia prebývali v raji.

51. Či prví rodičia blažení boli v raji?

Áno, prví rodičia boli v raji veľmi blažení; žili spokojne, nič netrpeli a nemali umrieť nikdy.

* Pán Boh chcel, aby v tej blaženosti a v tých mimoriadnych daroch každý človek mal svoj podiel, ako deti majú podiel na všetkom, čo ich rodičom prislúcha. Každý človek mal od Adama, ako od svojho otca, zdedičiť tie mimoriadne dary. A bol by aj zdedičil, keby ich prví rodičia neboli ztratili. O tom ale budúcne.

Človek je korunou viditeľného sveta, lebo obrazom Božím v sebe, dušou svojou, prevyšuje v hodnosti všetky stvorenia na zemi. V úctivosti majte túto vysokú hodnosť svoju, žite tak, ako sa svedčí na obraz Boží.

Chýrečný maliar Leonardo namaloval prekrásny obraz; ľudia z blízka i z ďaleka prichádzali podívať sa na ten obraz. Ale mal Leonardo závistníka; ten mu pošpatil ten obraz a rozrezal. Keď Leonardo videl ten svoj obraz tak zamazaný a znivočený, zalamoval rukami od velikej žalosti a nedal sa ani potešiť. Naša duša je krajšia nad všetky obrazy na zemi, ona je obraz Boží. Dajte že si pozor, milé dietky, aby ste si ju nepoškvrnili. Čím že sa poškvrní duša? Keď človek činí niečo zlého. Boh sa veľmi hnevá na tých, ktorí zlé činia a tým poškvrňujú jeho obraz, dušu v sebe. Sľúbte Pánu Bohu, že nikdy nepomyslíte, nepoviete, neurobíte nič zlého, tak budete Pánu Bohu vždy podobnejšie a milšie. Zapamätajte si:

Obraz Boží v mojej duši
hriech nech nikdy neporuší.

Čo je duša?

Duša duch je, ktorý do nás
Pán Boh vdýchnul pri stvorení:
šťastný, kto ho nazpäť vráti
hriechom nepoškvrnený.

Božský obraz v sebe ctime.

Rozum a svobodnú vôľu
k dobrému len užívajme,
na spasenie duše svojej
nesmrtelnej pamätajme.

6. O hriechu prvých našich rodičov.

52. Už som vám povedal, že prví rodičia naši tú ich blaženosť, tie ich mimoriadne dary ztratili. Bolo teda po ich blaženosti. Ako boháč, ktorý ľahkomyslnosťou svojou prišiel o všetko, vyšiel na žobrotu, a tak ožobráčil aj svoje deti, tak to učinili aj naši prví rodičia. Oni urobili zlé, spáchali hriech, a to zničilo blaženosť naších prvých rodičov, zni-

čilo i naše dedictvo. Boh nekonečne svätý nenávidí zlé, už nemiloval prvých rodičov a hneval sa na nich. Boh nekonečne spravodlivý tresce zlé, aj prvých rodičov našich musel potrestať za hriech; a aj potrestal ich všelijakými biedami, o ktorých vám budem neskôr rozprávať.

52. Čo zničilo blaženosť prvých našich rodičov?

Blaženosť prvých našich rodičov zničilo to, že hriech spáchali a tak trest Boží na seba pritiahli.

53. Ako že sa to ale stalo, že prví ľudia zhrešili? V čom sa prehrešili prví naši rodičia? Viete, že Pán Boh stvoril ľudí, aby ho poznali, milovali, poslúchali a tak spasení boli. Hneď prví ľudia mali ukázať, že Pána Boha poslúchajú. Preto dal im Pán Boh toto prikázanie: „Zo všetkých stromov v raji smiete jesť, len zo stromu v prostred raja nejedzte; lebo v ktorý deň budete z neho jesť, smrťou umriete!“ — Prví ľudia mohli toto prikázanie snadno zachovávať. Mali dosť dobrého ovocia na iných stromoch v raji; a že mali vôľu docela dobrú, zaumienili si, že to prikázanie verne zachovajú. Ale čo sa nestalo? Diabol neprial toho prvým rodičom, že sú tak blahoslavení v raji a že ešte do neba prísť majú, a preto zaumienil si, že Adama a Evu svedie k tomu, aby jedli zo stromu zakázaného. Vzal na seba podobu hada a prihovoril sa k Eve takto: „Prečo vám Boh zakázal z tohoto stromu jesť?“ Eva zadivila sa, keď počula hada hovoriť; mohla si pomysleť, že to snáď nenie po dobrom a mohla ujsť. Ale Eva dala sa s ním do reči a odpovedala mu: „Boh nám prikázal, aby sme nejedli, by sme snáď neumreli“. Vyhováral jej to diabol: „Vy neumrete, ale budete ako bohovia, vedieť budete všetko dobré i zlé!“ Ľúbila sa Eve táto reč; ovocie zo zakázaného stromu zdalo sa jej byť krajším a chutnejším než z iných stromov, zachcelo sa jej ho. Ako dostal diabol odpoveď, hneď on vedel, že sa mu Eva neobráni; lebo dbá na jeho zlé vnuknutia. — Eva uverila diablovi, utrhla ovocie zo stromu

a jedla a dala i mužovi svojmu Adamovi; ten tiež jedol a tak obidvaja vedome a dobrovoľne učinili to, čo Boh zakázal, oni zhrešili.

53. V čom sa prehrešili prví naši rodičia?

Prví naši rodičia prehrešili sa v tom, že neposlúchli Boha, lež jedli z ovocia stromu zakázaného.

54. Akonáhle prví rodičia zhrešili, už bolo po ich blahoslavenstve; oni boli síce ešte v raji a raj bol tak krásny, ako pred tým, ale oni cítili sa predsa celkom nešťastnými; lebo mali zlé svedomie, do ich srdca prišiel nepokoj a strach. Opravdivé šťastie má len ten človek, ktorý má dobré svedomie, kto má pokoj svätý v srdci svojom. Dobré svedomie nad všetko imanie!

Adam a Eva od tej chvíle, čo jedli zo zakázaného stromu už neboli svätí, ale boli hriešni; mali hriech na svojej duši, preto že Pána Boha neposlúchli. To malo pre ich telo i dušu zlé následky. Pán Boh ale rozhneval sa na nich a pre hriech spáchaný ich potrestal.

Kým prví rodičia boli dobrí, svätí, kým poslúchali Boha, miloval ich Boh, mal v nich zaľúbenie, boli u Boha v milosti; keď ale zhrešili, tu už nemal v nich zaľúbenie, už ich nemiloval; oni ztratili milosť božiu, ztratili tú nebeskú krásu duše, pre ktorú oni boli Bohu tak milí! Posväcujúca milosť je vyšší život duše; prví rodičia naši ztratili ten život. A poneváč už neboli svätí, ale hriešni, a P. Boh nenávidí hriech, Boh zatvoril nebo pred nimi. Kto spácha ťažký hriech, zaslúži, aby ta prišiel, kde sú zlí anjeli, do pekla, do večnej smrti, ten nemôže prísť do nebeského blahoslavenstva.

Keby boli prví ľudia zostali dobrí, svätí, boli by obdržali blahoslavenstvo nebeské, lebo im Pán Boh sľúbil, že ich vezme do neba; keď ale zhrešili, už nemohli očakávať, že obdržia blahoslavenstvo: oni nemohli prísť do nebeského blahoslavenstva.

Hľa, milé dietky, pyšní anjeli keď hriech spáchali, prestali byť miláčkami Božími, Pán Boh ich vyhnal z neba, lebo sa mu zneľúbili a prišli do pekla. A tak i prví ľudia zneľúbili sa skrze hriech Pánu Bohu, ztratili milosť Božiu a blahoslavenstvo nebeské.

Ale hriech prvých rodičov uškodil im ešte i ináč. Vtedy, milé deti, keď Pán Boh prvých rodičov stvoril, ich rozum bol dokonalý: poznali Pána Boha, poznali dobré a zlé tak dobre, ako my poznávame veci za jasného svetla; keď ale zhrešili, poznávali Boha, dobré i zlé, ako my poznávame, keď je temno, mrak, málo svetla. Boha teda nepoznávali už tak dobre, ako pred tým, ani nemohli dobre rozoznať, čo je dobré a čo zlé. Preto hovorime, že ich rozum zatemnil sa. To sa ukázalo hneď po spáchanom hriechu: prví rodičia chceli sa ukryť pred Bohom pod stromy. Už sa zmýlili, ako by boli zabudli, že Boh je všade prítomný a vidí všetko.

Pamätuj, kdekoľvek si,
že je Pán Boh s tebou vždy.

Zmýlili sa, lebo ich rozum zatemnil sa.

I to viete, milé dietky, že keď Pán Boh prvých ľudí stvoril, ich vôľa bola dobrá; oni mali zaľúbenie len v Pánu Bohu, a preto ho radi poslúchali a nechceli nič myslet', hovorit' alebo činit', čo by sa Pánu Bohu neľúbilo. Ale keď zhrešili, už im dobré prichádzalo ťažko, zlé zdalo sa im ľahšie a milšie, oni chceli viac a častejšie zlé nežli dobré, čili ich vôľa stala sa náchylnou k zlému. To sa ukázalo hneď po spáchanom hriechu: chceli výhovorkami Pána Boha oklamať, jeden na druhého chcel vinu svaliť.

Tak škodil hriech prvým rodičom na rozume i na vôli, čili na duši. To boly veľmi zlé následky toho hriechu, to bola veliká škoda.

Ale i na telo mal ich hriech veľmi zlé následky.

Pán Boh riekol Adamovi: „Zlorečená buď zem pre teba! Trnie a bodľač ti plodit' bude. V potu tvári budeš si chlieb dobývat', kým sa nenavrátiš do zeme, z ktorej si vzatý; lebo prach si a v prach sa obrátiš", t. j. zmeníš. A Eve povedal: „S dietkami svojimi budeš mat' boľasti a trápenia; budeš pod mocou svojho muža." Potom im Pán Boh dal sukne z kože. Takto darov mimoriadnych, nadprirodzených pozbavení, s dušou poškvrnenou, zatemnenou, pokazenou, s telom smrti poddaným prví rodičia neboli hodní prebývat' v raji. Boh ich vyhnal z raja. Pred rajom ale postavil anjela silného s mečom ohnivým, aby sa ta už navrátit' nemohli.

Ach, veliké nešťastie uvalili prví rodičia na seba! Museli ťažko pracovat', aby im obilie rástlo, lebo na zemi rástlo len trnie a bodľačie; sužovaly ich zima, vietor, dážď, sňah, búrka, úpal; museli utekat' pred zvermi, lebo tie zdivočely; často boli chorí a museli snášat' rozličné boľasti; museli sa trápit' a napokon umret'.

54. Ako potrestal Boh prvých rodičov pre ten hriech spáchaný?

Prvých rodičov pre hriech spáchaný potrestal Boh tak, že 1. ztratili milosť Božiu a tak nemohli prísť do nebeského blahoslavenstva; 2. rozum ich zatemnil sa a vôľa zostala náchylná k zlému; 3. museli sa trápiť a napokon umreť.

55. Hriech prvých našich rodičov im veľmi škodil; ale nielen im samým, on všetkým ľuďom všetkým nám škodil, tým ich hriechom poškvrnená, zatemnená, pokazená je duša a oslabené je telo každého človeka, keď sa narodí. Ako? Tak, že hriech ten i s pokutou na všetkých ľudí prechádza a každý človek v tom hriechu zrodený býva, t. j. všetci ľudia majú vinu toho hriechu a musia snášať trest zaň. Keby prví naši rodičia boli zachovali tie mimoriadne dary, to dobré, čo im Boh udelil, bolo by to všetko prešlo na ich potomkov. Prví rodičia boli hlavou pokolenia ľudského. A keď prví rodičia tú ich blaženosť ztratili, to škodilo i ich potomkom. Keď otec svoj ma-

jetok udrží a rozmnoží, jeho deti dostanú ten majetok a budú bohaté. Ak otec svoj majetok ztratí, aj deťom neostane nič, budú chudobné. Bohatstvo i chudoba po rodičoch prechádza na deti.

Že hriech našich prvých rodičov i s pokutou na všetkých ľudí prešiel, to nám hovorí aj sv. Písmo. Sv. Pavel apoštol učí (Rim. 5, 12.). „Ako skrze jedneho človeka hriech na tento svet prišiel a skrze hriech smrť prišla, lebo všetci v ňom zhrešili.“ Sv. Pavel hovorí týmito slovami, že všetci ľudia zhrešili v Adamovi, t. j. Adam zhrešil ako hlava — praotec — všetkých ľudí, preto skrze hriech Adamov všetci ľudia ostali hriešni a musia trpeť za hriech pokutu.

55. Ako škodil nám všetkým hriech prvých rodičov?

Hriech prvých rodičov všetkým nám škodil tak, že hriech ten s pokutou na všetkých ľudí prechádza a každý človek v tom hriechu zrodený býva.

56. Viete už, milé dietky, že hriech prvých rodičov neškodil len im samým, ale nám všetkým. Ako prví rodičia svojím hriechom i pokutu tohoto hriechu sebe zavinili, tak i každý človek od narodenia má ten hriech i jeho pokutu. Ten hriech len sami prví naši rodičia spáchali; my sme ho nespáchali; na nás len prešiel. Aj dom, v ktorom bývate, nevystavil tvoj otec, ale starý otec (ku pr.), ale po smrti starého otca dom prejšol na tvojho otca, to jest, čo po smrti otca alebo matky ostalo, to prechádza na deti, alebo ako sa to hovorí, to je dedictvo po rodičoch, to deti d e d i č i a. Teda ten hriech, ktorý prví naši rodičia spáchali, sme my ľudia, ich potomci, zdedili od nich. Preto hriech ten menujeme d e d i č n ý m hriechom.

* Ako všetci pochádzame od prvých našich rodičov, tak spolu s naším pôvodom zdedili sme hriech dedičný od prvých našich rodičov.

Každé dieťa prichádza s hriechom na svet, nenie nevinným dieťaťom, je hriešnym dieťaťom; ztratilo milosť božiu,

nemôže prísť do blahoslavenstva nebeského. Adam ho priniesol oň. I n á š r o z u m s a z a t e m n i l; od hriechu Adamovho každý človek má slabší rozum, ťažko nahliada pravdu, ťažko sa učí; a zvlášte vo vecach viery nie mu je tak jasno, ako bolo Adamovi, keď ešte nehrešil. Aj n a š a v ô ľ a s t a l a s a n á c h y l n o u k z l é m u. Ťažko nám je činiť dobre; radšej robíme to, čo je zakázané; neradi sa modlievame. Pred hriechom prvých rodičov to tak nebolo, ale naopak; vtedy len to chceli činiť, čo je dobré. — A čo je t r á p e n i a medzi nami! Z toho ani nevychádzame! A v každej obci je cintorín, kde ľudí pochovávajú. To nám hriech prvých rodičov narobil. A to my dedíme.

56. Ako menujeme ten hriech, ktorý od prvých rodičov na všetkých ľudí prechádza?

Hriech ten, ktorý od prvých rodičov na všetkých ľudí prechádza, menujeme d e d i č n ý m h r i e c h o m.

Jeden kráľ v Persii prijal akéhosi chlapca-sirotu za svoje dieťa, obliekol ho do krásnych šiat a priviedol do kráľovského domu a vychovával ho čo najlepšie i ustanovil v svojej poslednej vôli, že keď ten chlapec bude dobrý a poslušný, má obdržať kráľovstvo a nosiť kráľovskú korunu a jeho deti majú panovať v tom kráľovstve; ale keď nebude dobrý, poslušný, že má byť vyzlečený do naha, vyhnaný z kráľovského domu a odsúdený k tvrdým prácam v baniach.

Ľúbilo sa chlapcovi na kráľovskom dvore a mať všetko, čo len môže mať kráľovský syn. Ale chlapec, keď trochu vyrástol, neposlúchal vôľu svojho velikého dobrodinca a tak stal sa nehodným kráľovskej koruny. A čo sa stalo? Svliekli s neho kráľovské šaty, vyhnali ho z kráľovského domu a odviedli ho do baní. Mladý ten človek zbľadol, triasol sa a plakal a prosil; ale darmo: musel sa oddať súdu!

Či vám nenie ľúto toho chlapca? Ach, bol že to pre neho nešťastný deň, keď ho vytrhli z radostí na kráľovskom dvore, pozbavili kráľovských šiat a odsúdili na celý život k tvrdej práci v tmavých baniach! Bola to pre neho nevýslovná škoda! A ako musely oplakávať ten deň i jeho deti, keď sa do-

zvedely, aké šťastlivé mohly ony byť, keby bol ich otec poslúchal vôľu kráľovu!

Tak, milé dietky, stalo sa i prvým ľuďom. Boh prvých ľudí prijal za svoje dietky a sľúbil im, že budú panovať v raji i na nebi, jestli ho budú poslúchať; aj ich potomci že budú šťastní a blahoslavení v raji i na nebi; keď ale nebudú poslušní, tým že dokážu, že nie sú hodní toho panovania. Ale prví ľudia neposlúchli, zhrešili. Ztratili krásnu šatu duše svojej, nevinnosť, ztratili i raj; veľmi boli potrestaní. A s nimi spolu potrestaní sme i my, ich potomci; lebo tresty za ich vinu na všetkých ľudí prešly. Ó, keby len neboli naši prví rodičia zhrešili! Keby nebolo hriechu, nebolo by nič zlého na svete, ani hladu, ani biedy, ani nemoci, ani smrti! Ak veliké zlé musí byť hriech! Hriech anjelov shodil s neba, prvých ľudí vyhnal z raja a uvalil na všetkých ľudí veliké nešťastie. Áno, milé dietky, hriech je to najväčšie zlé; ničoho na svete sa tak nebojte, ako hriechu; preto si zapamätajte: Opravdivé dobré dieťa, ktoré Boha miluje, každého i najmenšieho hriechu sa vždy varuje!

57. Aj tie najmenšie deti, ktoré ešte nič nevedia o sebe, ktoré sa len včuľ narodily, majú hriech dedičný na sebe, sú poškvrnené. (Čo robia s takými dietkami?) Ale je predsa jedna výnimka; jedna jediná.

Len na Pannu Mariu neprešiel hriech dedičný. Panna Maria narodila sa bez hriechu. Tú Boh zachránil od hriechu dedičného. Ona prišla na svet tak krásna a svätá, že to žiaden človek, ani anjel pochopiť nemôže. V obraze sa to takto predstavuje: Maria stojí na guli svetovej; nohou šliape hlavu hadiu; okolo hlavy má hviezdy. To znamená, že ona je na celej zemi jediná, ktorá stojí bez hriechu (nepadá do hriechu). Ona skrze svoje dieťa rozmliaždila moc diablovu (had ti nič neurobí, keď mu stupíš na hlavu) a je kráľovnou nebies (koruna z hviezd).

* Duša preblahoslavenej Panny Marie bola vždy bez poškvrny, nepoškvrnená. Prebl. P. Mariu zvláštna milosť božia zachránila, dobre si dajte pozor, zachránila, nie: oslobodila od hriechu dedičného. Anjel ju pozdravil: „Zdravas Maria, milosti plná“, t. j. ty si bez hriechu. A P. Boh zachránil ju preto od dedičného hriechu, lebo ju vyvolil, aby

bola Matkou Ježiša Krista. Neslušalo by sa, aby Matka Syna Božieho bola bývala čo len za okamženie pod mocou ducha zlého.

* Túto výnimku či túto prednosť (výsadu) Panny Marie, že hriech dedičný neprešiel na ňu, menujeme nepoškvrnené počatie. K oslave tejto výnimky a prednosti svätíme sviatok Nepoškvrneného počatia Panny Marie 8. decembra.

57. Na koho neprešiel hriech dedičný?

Hriech dedičný jedine na preblahoslavenú Pannu Mariu neprešiel.

58. Prví ľudia boli po svojom vyhnaní z raja celkom nešťastní. Museli ťažko pracovať, mnoho pracovať a konečne umrieť. — Keď Pán Boh vyhnal prvých rodičov z raja, postavil pred raj silného anjela s ohnivým mečom, aby sa ta navrátiť nemohli; ale aj dvere na nebi zavrel pred nimi. Keď umreli, nemohli vojsť do neba; preto že pre svoj hriech boli nemilí Pánu Bohu. Ale ani ich deti a potomci nemohli prísť do neba. Nebo bolo pre všetkých ľudí zavrené, preto že všetci ľudia mali na sebe hriech dedičný, pre ktorý ztratili milosť. A či mohli učiniť niečo, čo by im dopomohlo k milosti božej a do neba? — Kto je poviazaný na rukách a nohách, nemôže ani chodiť, ani robiť. Tak boli všetci ľudia poviazaní na duši hriechom dedičným, preto nič nemohli robiť dobrého, čo by im k spaseniu, do neba, dopomohlo. Ľudia potrebovali k tomu pomoc božiu.

Ľudia by to boli zaslúžili, aby ich Boh odvrhol od seba do pekla, — preto že ho ťažko obrazili. Ale Pán Boh je nekonečne milosrdný; on nepotrestal ľudí ako zaslúžili, lež smiloval sa nad nimi. Pán Boh nechcel, aby všetci ľudia do pekla prišli, útrpnosť mal nad nimi, chcel im hriech odpustiť, zase ich prijať do blahoslavenstva nebeského. Pán Boh chcel ľuďom pomôcť, aby prišli do neba. Ó, jak veľmi milosrdný je ten náš Pán Boh! Lebo

58. Čo by sa bolo stalo s ľuďmi, keby im Boh nebol pomohol?

Ľudia neboli by prišli do neba nikdy, keby im Boh nebol pomohol.

Ako voda z prameňa
pošla z hriechu bieda:
pomôž, Bože, veď krom Teba
nik pomoci nedá.

59. V našej drahej vlasti bývaly niekdy veliké vojny. Viedol ich proti nám Turek a ten bol veľmi ukrutný. Nielen že vo vojne pobil mnoho našich predkov, ale i raboval a pustošil našu krajinu a na tisíce ľudí odvliekol so sebou do svojej krajiny; niekedy zajal i velikých pánov. Ich rodine i celej vlasti bolo ľúto za nimi, i naši králi chceli ich mať doma. Ale Turek odkázal, že ich neprepustí, kým nepoložia za nich veliku summu peňazí. Museli si ich teda vykúpiť, vymeniť. Zajatí potom prepustení boli z moci Turkovej, obsiahli ztratenú slobodu, prišli domov a vládali zase svojimi panstvami a majetkami.

Tak boli i prví ľudia a všetci ľudia skrze dedičný hriech diablov zajatí, a neboli by mohli dostať sa na milosť božiu a do neba, keby ich nebol niekto vykúpil z moci diablovej, z moci hriechu. Ale Pán Boh sa smiloval nad ľuďmi, sľúbil a poslal Vykupiteľa, aby ľudí od hriechu vykúpil a spasil.

59. Ako smiloval sa Boh nad ľuďmi?

Boh zasľúbil a poslal Vykupiteľa, aby ľudí od hriechu vykúpil a spasil.

Boh potrestal zlých anjelov
večným zatratením,
Adama však hneď po páde
tešil vykúpením.

* Pán Boh dal hneď prvým našim rodičom nádej, že ešte môžu prísť do neba. Po ich upadnutí do hriechu riekol

diablovi: „Nepriateľstvo položím medzi tebou a ženou: ona potre hlavu tvoju!“ t. j. dám na svet jednu ženu, ktorá ťa bude vždy nenávidieť, lebo tá nebude mať hriechu a z tej ženy narodí sa jeden, ktorý tiež bude ti nepriateľom, a tento ti potre, rozšliape hlavu, premôže ťa a zkazí tvoju moc, aby si už nemohol ľuďom škodiť a do pekla ich privádzať! (Tá žena je Maria, ktorá nikdy nemala hriechu; jej syn je Syn Boží, náš Vykupiteľ. — Obraz nepoškvrneného počatia Panny Marie: Maria stojí na hadovi!) Týmito slovami prisľúbil Pán Boh Vykupiteľa prvým našim rodičom hneď po ich upadnutí do hriechu.

O, jak musíme byť tomu radi, že Boh ľuďom sľúbil Vykupiteľa! Ak strašne by to bolo bývalo: žiť na svete a vedieť, že po smrti prídeme do pekla! A jak vďační musíme byť za to Pánu Bohu! Keby niektoré z vás do vody bolo padlo a už sa topilo a niekto by bol za ním skočil do vody a vytiahol ho: či by mu toto zachránené dieťa vedelo zabudnúť? Nikdy. Vždy by mu bolo vďačné. Tisíc a tisíc ráz vďačnejší musíme byť Pánu Bohu za to, že Boh dal ľuďom Vykupiteľa!

Adam a Eva boli Pánu Bohu vďační za to milosrdenstvo, že im Vykupiteľa sľúbil; verili, že sa tak stane, že príde Vykupiteľ, odprosili Pána Boha, dúfali v prisľúbeného Vykupiteľa, prijali a trpezlive snášali všetko trápenie za hriech a Pán Boh im, k vôli tomu prisľúbenému Spasiteľovi, odpustil; neprišli do pekla, keď umreli. (24. decembra.)

Pán Boh sa vždy staral o to, aby sa nádej v prisľúbeného Vykupiteľa medzi ľuďmi zachovala, aby sa neztratila, že by ľudia tak mohli zase prísť k spaseniu.

Ľudia stávali sa vždy horšími, zabúdzali na prisľúbeného Vykupiteľa, ba tak ďaleko prišli, že sa falošným bohom klaňali, modly za bohov držali. Keď zloba ľudí bola už veľká, vyvolil si Boh jeden národ, ktorý by zachoval pravú vieru a nádej na Vykupiteľa. Za arciotca, patriarchu národu ustanovil nábožného Abrahama; s týmto uzavrel Boh smluvu. Boh mu sľúbil, že jeden z potomkov Abrahamových bude ten zasľúbený Vykupiteľ, a za to žiadal od Abrahama a jeho potomkov, aby len jemu jedinému Bohu boli verní. Boh potom i s patriarchami: s Izákom, synom Abrahamovým, a s Jakubom, synom Izákovým, často obnovil tú smluvu a opakoval prisľúbenie Vykupiteľa. Neskôr obnovoval ho skrze prorokov.

Proroci boli nábožní mužovia, ktorí vyvolenému národu v mene Božom oznamovali, čo P. Boh zjavil, čo Boh sľúbil, čo prikázal a zakázal. Ale proroci aj predpovedali také veci, ktoré sa maly stať, a o ktorých nikto vedeť nemohol len Pán Boh sám. Proroci mnohé také budúce veci predpovedali zvláštne o prisľúbenom Vykupiteľovi, že (1) kedy a kde sa narodí, (2) že on bude Boh a bude zázraky činiť, (3) že ho predajú za tridsať strieborných, ruky a nohy mu prebodnú, (4) že za hriechy naše trpeť bude a umre, potom z mrtvých vstane atď., to prorokom Pán Boh povedal a kázal im predpovedať národu vyvolenému, aby ľudia poznali Vykupiteľa, keď prijde na svet. Hneď ho mohli poznať po tom, čo proroci predpovedali o ňom.

60. Dobrí ľudia verili, že pravda je a že iste stane sa, čo Pán Boh sľúbil; radovali sa veľmi, že Pán Boh i skrze prorokov im predpovedá, že Vykupiteľ doista príde, a veľmi túžili po ňom, keby už len skorej prišiel a vysvobodil ľudí z toľkých hriechov, z toľkej biedy. Prosili Pána Boha, aby sa im dal dočkať toho času. Ale dlho, veľmi dlho museli ľudia čakať na Vykupiteľa; mnoho tisíc rokov. Len potom prišiel Vykupiteľ a splnilo sa všetko, čo o ňom proroci predpovedali. Teda

60. Jak dlho museli ľudia čakať na Vykupiteľa?

Mnoho tisíc rokov museli ľudia čakať na Vykupiteľa.

* Tých mnoho tisíc rokov predstavujú nám štyri nedele pred Vianocami; tým štyrom nedeliam riekame advent, čili príchod. Ako ľudia za tých rokov túžili po Vykupiteľovi a pripravovali sa k jeho príchodu, tak máme i my túžiť po Vykupiteľovi a pripraviť sa na slavnosť Narodenia Ježiša, chystať mu príbytok v našich srdciach. Preto i my, ako niekdy tí ľudia pred príchodom Vykupiteľovým spievame v advente:

Oblaky z neba — nech rosia Teba, —
ktorého čakáme, — za ktorým vzdycháme:
prídi, prídi, Spasiteľu!

A v tej druhej pesničke adventnej:

Príde Kristus, Spasiteľ náš, — cestu Mu upravme;
príde Boží ten Messiáš, — hospodu pripravme.
Príde, príde Vykupiteľ: — srdečne plesajme;
príde, príde Oblažiteľ: vďak Bohu vzdávajme.

V advente bývajú sv. omše: Rorate, k úcte prebl. Panny Marie. Meno Rorate majú od toho, že sa začínajú slovami: „Rorate coeli desuper“, „roste nebesá s hora“, ktorými slovami volali svätí otcovia k Bohu, aby im ráčil poslať prisľúbeného Vykupiteľa. Rorate konajú sa pred svitaním na vyznamenanie, že pred Kristom Pánom nebolo na svete pravého svetla viery, ale tma hriechov a modlárstva zakrývala celú zem.

Ó, jak veľmi ste vy šťastné, milé dietky, že ste sa narodily z kresťanských rodičov; poznáte pravého Pána Boha a zasľúbeného Vykupiteľa, ktorého svätí praotcovia tak túžobne očakávali! Ale či ste vďačné Pánu Bohu za tú milosť, že sa môžete učiť o pravom Pánu Bohu a zasľúbenom Vykupiteľovi? Nože v ošklivosti majte hriech, lebo z neho prišlo všetko zlé na svet. Proste Boha, aby vás chránil od hriechov, a ďakujteže Pánu Bohu večer ihneď takto: „Pane Bože, zo srdca Ti ďakujem za to, že sa Ťa môžem naučiť dobre poznať; za to Ťa budem rád poslúchať.“ Proste Vykupiteľa, aby vošiel do vašeho srdca a stále zostal vo vás. Modlite sa takto: „Vykupiteľu môj, príď ku mne a zostaň vo mne: chcem Ťa milovať!“

Druhý článok.

„Verím v Jezu Krista, Syna jeho jednorodzeného Pána nášho.“

61. Počuly ste, milé dietky, že Pán Boh prisľúbil ľuďom Vykupiteľa, preto že po spáchaní hriechu človek len skrze Vykupiteľa mohol milosť božiu obsiahnuť a spasený byť. A viete, že Pán Boh je večná a neomylná pravda, ktorá sklamať nemôže; splnil teda, čo prisľúbil: poslal svetu Vy-

kupiteľa. Druhý článok Apoštolského vyznania viery nám povie, kto vykúpil svet, ako sa ten Vykupiteľ menuje, a čo je on?

61. Kto svet vykúpil?

Svet vykúpil Ježiš Kristus.

Teda svet vykúpil Ježiš Kristus, on je ten prisľúbený Vykupiteľ. To my vieme. V Nazarete bývala jedna pobožná chudobná panna, volala sa Maria; tá bola zasľúbená s mužom svätým, ktorého meno bolo Jozef. Maria mnoho modlievala sa, aby už prišiel Vykupiteľ. Ako sa Maria vo svojej izbičke modlila, prišiel raz k nej anjel a riekol: „Zdravas Maria! milosti plná, Pán s tebou, požehnaná s' ty medzi ženami." Takého pozdravenia sa Maria zľakla. Ale anjel jej riekol: „Neboj sa, Maria; lebo našla si milosť u Boha. Ajhľa, budeš mať syna, a nazveš meno jeho Ježiš. Tento bude veliký a Synom najvyššieho menovať sa bude." A neskôr anjel riekol i Jozefovi vo snách: „Maria stala sa pôsobením Ducha svätého matkou Syna Božieho. Meno jeho nazveš Ježiš; lebo on vyslobodí (spasí) ľud svoj od hriechov jeho." Teda Ježiš je tým prisľúbeným Spasiteľom, Vykupiteľom!

* Že Syn Marie, Ježiš, je Vykupiteľ sveta, to vieme nielen z toho zvestovania anjelského, ale aj z toho, že jedine na ňom vyplnilo sa všetko, čo proroci o Vykupiteľovi predpovedali. Narodil sa vtedy a tam, ako to predpovedali; bol Boh a božou mocou svojou skutočne činil zázraky; skutočne predaný bol za tridsať strieborných, skutočne na kríž pribili mu ruky a nohy; skutočne trpel za hriechy naše a umrel na kríži; skutočne vstal z mrtvých a vstúpil na nebesá, skutočne založil cirkev, všetko stalo sa s Ježišom skutočne tak, ako to proroci o prisľúbenom Vykupiteľovi predpovedali. Teda Ježiš je skutočne prisľúbený Vykupiteľ ľudí.

62. Ale Ježiš Kristus nenie len opravdivý Vykupiteľ sveta, on je niečo iného, o čom v starom zákone ešte nevedeli.

62. Kto je Ježiš Kristus?

Ježiš Kristus je druhá Božská osoba, jednorodzený Syn Boží, ktorý pre nás človekom zostal.

Počujete, náš Vykupiteľ Ježiš Kristus je druhá božská osoba! Koľko je božských osôb? Druhá božská osoba je Boh Syn. Tento Boh Syn je náš Vykupiteľ Ježiš Kristus, ktorého vám poslal Boh Otec, lebo tak hovorí sám Ježiš Kristus (Ján 3, 16.): „Tak Boh miloval svet, že syna svojho jednorodzeného dal za ň." Akého syna? Jednorodzeného. Čo to znamená? Jednorodzený, to znamená, že Ježiš Kristus, druhá božská osoba, je jediný opravdivý Syn Boží. Boh nemá iného syna mimo P. Ježiša.

* Že Ježiš Kristus je Syn Boží, to Boh Otec sám oznámil pri krste Ježišovom v Jordane: „Tento je môj milý Syn, v ktorom sa mi zaľúbilo." A tak riekol jeho hlas i pri premenení Ježišovom na hore Tabor. Že Ježiš Kristus je Syn Boží, to učil i sám Ježiš. Ježiš o sebe riekol takto: „Ja a Otec sme jedno." Na otázku hlavného kňaza: „Si-li ty Kristus, Syn Boha požehnaného? to odpovedal Ježiš: „Ja som." — Ale čo Ježiš ústami vyznával, to zázrakmi dokázal: „Keď slovám mojim neveríte, verte mojim zázrakom." Zázrak je taká vec, ktorú len všemohúcnosť božia môže učiniť. Ježiš činil rozličné zázraky; premenil vodu na víno; piatimi chlebami nasýtil päťtisíc ľudí; jedným slovom utíšil vetry a vlnobitie; uzdravil rozličných nemocných, vyháňal diablov, kriesil z mrtvých. Pri jeho smrti triasla sa zem a zatemnelo sa slnce, tak že stotník pod krížom vyznal: „Skutočne tento bol Syn Boží." Najväčší zázrak Ježišov bol ten, že na tretí deň po svojej smrti sám seba vzkriesil, svojou mocou vstal z mrtvých. Aj proroctvami dokázal Ježiš pravdu toho, že on je Syn Boží. Ježiš mnoho predpovedal, čo len Boh môže vedieť, na príklad: že ho Judáš zradí, Peter zapre; predpovedal i svoje umučenie na kríži, svoje zmrtvýchvstanie a nanebevstúpenie; predpovedal zkazu mesta Jeruzalema, rozšírenie a večné trvanie cirkve svojej. A všetky jeho proroctvá sa na vlas vyplnily. Poneváč Ježiš je Syn Boží, mohol nás oslobodiť od hriechov. Veď on je Boh a Boh môže všetko. Ale aby to mohol učiniť, stal sa pre nás človekom. Prečo a ako sa stal človekom, o tom budem vás učiť neskoršie.

Teraz by som vás len chcel upozorniť na to, akí šťastliví sme my, že Ježiš, jednorodzený Syn Boží prišiel na svet, aby nás vykúpil. Myslite na to, keď sa budete modliť: „I v Jezu Krista, Syna jeho jednorodzeného“, že Ježiš je náš Vykupiteľ a Spasiteľ. Skrze Adama dostali sa všetci ľudia do hrozného nešťastia; ale Ježiš Kristus prišiel nám na pomoc: on zase všetko napravil. Buďte za to vďačné Otcovi nebeskému a Ježišu Kristu, Synu jeho!

63. O zasľúbenom Vykupiteľovi už viete, že Vykupiteľ človeka vykúpi zo zajatia diablovho a oslobodí od hriechu, aby zas mohol ľúbiť sa Bohu a prísť do neba, aby teda obsiahol ztratenú milosť božiu a bol spasený. A preto je Vykupiteľovo meno Ježiš. Ježiš je meno židovské a znamená toľko, čo Spasiteľ a Vykupiteľ. Či poviete „Ježiš“ a či „Spasiteľ“, to je jedno; prvé je hebrejsky a to druhé slovensky.

Sám Pán Boh ustanovil, aby zasľúbený Vykupiteľ dostal meno Ježiš, keď odkázal sv. Jozefovi od anjela: „Nazveš meno jeho Ježiš; lebo oslobodí (spasí) ľud svoj od hriechu.“ (Mat. 1, 21.)

63. Čo znamená meno „Ježiš“?

Meno „Ježiš“ znamená toľko, čo Spasiteľ, alebo Vykupiteľ.

* Sviatok najsv. mena Ježiš je na druhú nedeľu po Troch kráľoch.

64. Ale Ježiš, dietky moje, menuje sa i Kristus. Kristus je grécke slovo a znamená toľko, čo pomazaný. Pomazaným menujeme človeka, ktorý je olejom pomazaný a tým činom vyššiu moc a vyšší úrad od Boha obsiahol.

* Židia nazývali Vykupiteľa Messiášom; aj toto meno znamená toľko, čo Pomazaný. V starom zákone boli olejom pomazaní proroci, hlavní kňazia a králi, t. j. na hlavu týchto mužov vyliali olej a to znamenalo, že ako olej stiekol na ich hlavu, tak Pán Boh složil na nich zvláštnu moc, zvláštne vysoký úrad a dal im obzvláštnu milosť, aby tento svoj úrad dobre mohli konať. Keď teda týchto mužov menujeme pomazanými, tým chceme povedať, že dostali od Pána Boha vysoký úrad a veliké milosti. Na Pána Ježiša nikto nelial olej; lež sv. Peter hovorí, že „Boh Ježiša Duchom Svätým a mocou pomazal.“ (Skut. Ap. 10. 38.), t. j. že mu dal všetku milosť. Ježiš je naším najvyšším prorokom, kňazom a kráľom.

64. Čo znamená meno „Kristus“?

Meno „Kristus“ znamená, toľko čo Pomazaný.

Meno Ježiš je to najsvätejšie meno, lebo ho sám Pán Boh dal Synovi Božiemu: preto máme ctiť to meno. O tom mene je napísané vo sv. Písme, že je nad všetky mená a že mu patrí najvyššia úcta, „aby v mene Ježiša každé koleno klakalo, nebeských, zemských i pekelných.“ (Fil. 2, 10.) Len s úctou vyslovujte to sväté meno; nesmiete pri každej maličkosti ľahkomyseľne zkríknuť: Ježiš. — Sv. František z Assisi mal meno Ježiš v takej úctivosti, že kázal sbierať i kúsky papieru, porozhadzované po zemi, čo sa bál, žeby mohlo byť na niektorom najsvätejšie meno Ježiš a ľudia žeby to nohami šliapali. (S. Bonav. in vit. S. Franc.)

Meno Ježiš je najsladšie a najľúbeznejšie meno; lebo je to meno nášho Vykupiteľa, ktorý nás tak veľmi miloval a od ktorého všetko naše šťastie pochádza: preto máme milovať to meno. Sv. Efrem žil v priateľstve s jedným nábožným mládencom, ktorého bolo meno Julian. Raz zbadal sv. Efrem, že v knihách Julianových mnoho slov bolo vymazaných, obzvláštne ale meno Ježiš. Efrem pýta sa Juliana, čo to má znamenať? Julian odpovedal: „Pre mňa niet sladšieho a ľúbeznejšieho mena nad najsvätejšie meno Ježiš; veď je to meno môjho Vykupiteľovo, ktorý nás všetkých tak nevýslovne miluje! Keď myslím na tú jeho lásku, vždy musím zaplakať od lásky a vďačnosti; kedykoľvek teda vidím najsvätejšie meno Ježiš v mojich knižkách, vypadnú mi z očú slzy alebo lásky, alebo vďaky, preto je to meno v mojich knižkách vymazané.“ (Stolberg. Relig. 13. 290.)

Meno Ježiš je najmocnejšie meno; lebo je to meno Syna Božieho, meno toho, ktorý premohol diabla a hriech:

preto máme vzývať to meno, máme ho volať na pomoc, zvláštne keď by nás diabol alebo človek pokúšal, navádzal, aby sme zle činili a neposlúchali Pána Boha, alebo keby sa nám zachcelo učiniť niečo zlého. Sv. Anton pustovník dal svojim žiakom pred svojou smrťou toto naučenie: „Znáte, ako diabol navádza ľudí k zlému. Vzdychnite len „Ježiš"; vštepte toto meno hlboko do svojho srdca a odženiete celé peklo."

Milé dietky, keď vyslovujete najsvätejšie meno „Ježiš", svedčí sa zakaždým hlavu trochu skloniť, na znak, že drahého Vykupiteľa ctíte a milujete. Na znak úcty, lásky a povďačnosti k drahému Vykupiteľovi kresťania-katolíci pozdravujú sa tými slovami: „Pochválen buď Pán Ježiš Kristus." „Až na veky. Amen." Tak sa, dietky moje, klaňajte i vy a nie ináč.

Niekedy vidíte v kostole alebo na obrazoch svätých takýto nápis: J. H. S. a okolo neho žiaru. Viete, čo to znamená? To znamená meno Ježiš a jeho výklad, ako katechismus hovorí, že meno Ježiš znamená toľko, čo Spasiteľ. To J. H. S. znamená: Ježiš, hriešnikov Spasiteľ. (Nedeľa najsvätejšieho mena Ježiš. Litanie o najsvätejšom mene Ježiš. „Pochválen buď Ježiš Kristus". [Odpustky].)

Buď velebený, uctený
ten Otec všech milostí,
že, by sme boli spasení,
nám Syna dal s výsosti.

Tretí článok.

„Verím v Jezu Krista... ktorý sa počal z Ducha Svätého, narodil sa z Marie Panny."

1. O vtelení Syna Božieho.

65. Náš Vykupiteľ je, milé dietky, Pán Ježiš Kristus, ednorodzený Syn Boží. A ako že prišiel na svet Syn Boží? Syn Boží mal prísť na svet ako človek: musel teda vziať na seba ľudské telo a ľudskú dušu. Syn Boží

musel teda byť najprv maličké dieťa. Maľučkým deťom treba, aby matku mali, ktorá by sa o ne starala. Pán Boh vyvolil jednu svätú pannu, aby bola matkou Syna Božieho, Vykupiteľa sveta. Svätá tá panna menovala sa Maria a žila v mestečku Nazarete; bola veľmi chudobná. Chudobný tesár, nábožný a svätý Jozef, bol jej ženíchom. Maria a Jozef pochádzali ale z kráľovského rodu Dávidovho. K tej panne poslal Pán Boh anjela Gabriela, aby jej zvestoval (oznámil), že bude matkou Syna Božieho. Gabriel šiel k Marii a zvestoval jej to a jej i povedal, ako sa to stane, že bude matkou Syna Božieho. Riekol jej: „Duch Svätý sostúpi na teba a Syn Boží bude syn tvoj", t. j. že Syn Boží z moci Ducha Svätého vezme na seba telo i dušu, ako má človek a bude človekom a tvojím synom.

* Syn Boží, milé dietky, stal sa človekom, t. j. Syn Boží vzal na seba také telo a takú dušu, ako my ľudia máme (lež omnoho dokonálejšie telo a omnoho dokonálejšiu dušu). Miesto toho: „Syn Boží stal sa človekom", hovoríme i — že „slovo telom učinené je", preto že vo sv. Písme Syn Boží menuje sa „Slovo". A na miesto: Syn Boží vzal na seba ľudské telo s dušou, hovoríme: „Syn Boží sa vtelil". — Že sa to stalo, že sa Syn Boží vtelil, to vieme, lebo nám to Pán Boh zjavil vo sv. Písme; ale ako to bolo možné, to my nevieme a nepochopujeme, preto že nám to Pán Boh zatajil, preto i túto udalosť nazývame tajomstvom a síce tajomstvom vtelenia Syna Božieho.

A či Ježiš Kristus prestal byť Bohom? Nie; Ježiš Kristus Syn Boží, je pravý Boh a nikdy neprestal byť pravým Bohom; ale Ježiš Kristus, Syn Boží, pravý Boh stal sa i pravým človekom: preto Ježiš Kristus je pravý Boh a spolu pravý človek. Ježiš Kristus, Syn Boží, bol pravý Boh vždycky, ako Boh Otec a Boh Duch Svätý, bol a je pravý Boh od večnosti; ale človekom nebol vždycky, bol taký čas, v ktorom Syn Boží začal byť človekom. My známe ten čas

celkom dobre; koľký rok sa píše, koľko rokov je od toho času?... Syn Boží teda človekom stal sa v čase. — Keď teda vyslovujeme tajomstvo vtelenia Syna Božieho, tým hovoríme, že Ježiš Kristus je pravý Boh a spolu pravý človek; Boh že je od večnosti, človekom ale stal sa v čase.

65. Čo to znamená, že Syn Boží človekom zostal?

Že Syn Boží človekom zostal, to znamená, že on z moci Ducha Svätého vzal na seba ľudské telo a dušu a preto Ježiš Kristus je pravý Boh a spolu i pravý človek.

** Ježiš Kristus, Syn Boží, je Boh a človek spolu. Ježiš Kristus je pravý Boh, a preto, že je Boh, má božskú prirodzenosť, t. j. má všetko, čo k Bohu patrí, všetky božské vlastnosti a dokonalosti. Ježiš Kristus je pravý človek, a preto že je človek, má prirodzenosť ľudskú, t j. Ježiš Kristus má všetko, čo patrí k človeku, z čoho pozostáva človek; má telo i dušu, ako my máme. V Ježišu Kristu sú teda dve prirodzenosti: jedna božská a druhá ľudská.

Ježiš Kristus je druhá božská osoba najsvätejšej Trojice, Syn Boží. Teda tá jedna božská osoba, ktorá je Syn Boží, Ježiš Kristus, má dve prirodzenosti, božskú a ľudskú. Tieto dve prirodzenosti sú v jednej osobe Syna Božieho sjednotené. Tie dve prirodzenosti spolu sú jeden Ježiš Kristus, ako je jedna duša a jedno telo spolu len jeden človek, jedna osoba. Lež duša odlúči sa od tela pri smrti: ale prirodzenosť božská a prirodzenosť ľudská v osobe Syna Božieho sú na vždy, na veky nerozlučiteľne sjednotené. — Sú teda v Kristu Ježišovi dve prirodzenosti, ale Ježiš Kristus je len jedna, a to síce božská osoba.

66. Keď sa Ježiš Kristus stal človekom, musel mať matku, ako každý človek má matku. Boh za matku Syna svojho vyvolil Pannu Mariu. Teda Ježiš Kristus, Syn Boží, ktorý má prirodzenosť božskú od Boha Otca od večnosti, prijal prirodzenosť ľudskú v čase od Marie, najčistejšej Panny; preto hovoríme: „narodil sa z Marie Panny“.

66. Kto je matka Ježiša Krista?

Matka Ježiša Krista je preblahoslavená Panna Maria.

* Ako som povedal, Syn Boží prijal z preblahoslavenej Panny Marie ľudskú prirodzenosť, nie božskú. Ale Ježis Kristus je i vo svojej ľudskej prirodzenosti božská osoba. Preto je Maria skutočne matkou božskej osoby, alebo kratšie povedano, je Matkou Božou. Teda Maria je Matkou Božou, lebo syn jej je božská osoba.

O milej matke Pána Ježiša, o Panne Marii ste už počuli, že ona nemala dedičného hriechu na sebe a ani žiadneho hriechu nikdy sa nedopustila. Ona vždy bola, ako Eva, pred hriechom. „Keď hovorí sa o hriechu, to nemôže byť reč o Marii.“

Maria je najsvätejšia a najčistejšia panna; tak svätej a čistej panny nikdy nebolo, ani nikdy nebude. Keď prišiel k nej archanjel Gabriel a zvestoval jej, že bude matkou Pána Ježiša, takto ju pozdravil: „Zdravas' Maria milosti plná!“ t. j. máš viac milostí od Boha, než všetci anjeli a ľudia; Boh ťa milosťami celkom naplnil — už nemôžeš byť svätejšia. Ona je svätejšia, než — okrem Boha — všetko, čo je na nebi, než svätí a anjeli. Ona je Kráľovnou anjelov; Kráľovnou nebies.

V skromnom domku v Nazaréte,
kvitne panna v čnosti, kvete:
nedbá o svetské márnosti,
len o Bohu milé čnosti;
tú za matku Boh si vzal,
aby sa človekom stal.

Veľmi Pán Boh vyznačil Pannu Mariu. To je najväčšia česť pre ňu, že je matkou Ježiša Krista; preto musíme ju ctiť, pobožne sa k nej modlievať. Modlievajte sa zvláštne radi túto modlitbičku: „O Maria, bez hriechu počatá, pros za nás, ktorí sa k Tebe utiekame.“

Buď večne ctená, Panno vyvýšená,
čo zotrela si kliatbu Evinu,
oh, pomôž, keď nás svierajú trápenia,
a v poslednú nám prispej hodinu.

Keď všetky hviezdy nádeje mi zhasnú,
ja nebudem si preto v svete zúfať,
ja v Marii mám hviezdu nad vše krásnu,
v jej pomoc istú stále môžem dúfať.

67. Maria je matka nášho Vykupiteľa. Pán Boh chcel, aby mala ochrancu i Maria i jej dieťa. Za takého dal jej svätého Jozefa, jednoho chudobného tesára z rodu Dávidovho. Svätý Jozef bol panenský zasnúbenec (ženích) najsvätejšej Panny Marie. On staral sa o Ježiška, ako otec stará sa o svoje dieťa, on ho pestoval, vychovával a Ježiško ho poslúchal, ako svojho otca. I ľudia nazdávali sa, že je Jozef jeho otec; ale Jozef nebol otcom Ježiškovým, bol mu len pestúnom čili vychovávateľom.

67. Kto bol pestún, alebo vychovateľ Ježiša Krista?

Pestún, alebo vychovateľ Ježiša Krista bol svätý Jozef, zasnúbenec preblahoslavenej Panny Marie.

* Pán Boh veľmi tým uctil sv. Jozefa, že mu svoj nebeský poklad, svojho božského Synáčka sveril. Teraz, keď je na nebi, je sv. Jozef ochrancom cirkve katolíckej a naším mocným primluvcom. Preto i my máme ctiť sv. Jozefa a radi sa k nemu modlievať:

Jozefe svätý, patróne môj,
s pomocou svojou vždy pri mne stoj,
ochraňuj ma pred hriechami tela,
oroduj za mňa u Spasiteľa.

* Pána Ježiša, Pannu Mariu a svätého Jozefa spolu menujeme svätou rodinou.

— Sv. Teresii bolo dvanásť rokov, keď jej umrela matka. Teresia vedela, že so svojou matkou mnoho ztratila. Keď zase raz o tejto svojej ťažkej ztrate premýšľala a veľkou bolesťou premožená bola, padla na kolená pred obrazom Panny Marie a modlila sa so slzami v očiach: „O Maria, Matka Spasiteľova, buď včuľ ty matkou mojou, ochraniteľkou mojou!“ A sv. Teresia neskoršie hovorila: „Ačkoľvek som tak vtedy učinila z detskej sprostnosti, pomohla mi modlitba moja predsa.“

Niejedno dieťa s právom oplakáva ztratu matky svojej; ale ako zriedka pomyslí ktoré na to, aby si zvolilo Pannu Mariu za pravú matku a ochraniteľku. (T. hr. d. Zrcadlo pro dítky. 22.)

— V jednej chalupe chudobného roľníka v južnej Itálii plače v noci pätnásť ročná Agneška. Chúďatko, matku si nepoznala a otec, ktorý ju vychoval, včuľ jej umiera. Pred polhodinou prijal už Pána Boha veľmi pobožne. Agneška drží ho v náručí, aby sa mu ľahšie dýchalo; jej slzy padajú na jeho tvár, ale on to už necíti. Jedna susedka sedí vedľa Agnešky. Ráno o štvrtej počuť zvoniť. „Čo to zvonia?“ opytuje sa dievča. — „Či nevieš, že dnes je deň sv. Jozefa?“ odpovedá susedka. „Svätý Jozef!“ zvolá Agneška a padá na kolená: „Milý sv. Jozefe pomôž! Ty musíš pomôcť! Zachráň mi otca!“ A hneď cítila v sebe takú dôveru k sv. Jozefovi, že pevne dúfala v jeho pomoc. Potom skočila, priložila si ústa k uchu umierajúceho otca a volala: „Otecko, sv. Jozef vám pomôže. Ešte nezomrete!“ A umierajúci prichádzal pomaly k sebe a vyzdravel. (Sendbt. d. hl. Jos. Apr. 1879.)

68. Následkom dedičného hriechu, viete milé dietky, nemohol žiaden človek byť spasený. Všetci ľudia boli v hriechu, mali rozum zatemnený a vôľu náchylnú k zlému. Zatemnený ich rozum už nevidel cestu, ktorá vedie k spaseniu, a k zlému náchylná vôľa nevládala by chodiť na nej. Vykupiteľ mal oslobodiť ľudí od hriechu a cestu k spaseniu im ukázať a naučiť ich chodiť na nej. Syn Boží náš Vykupiteľ preto musel sa stať človekom.

Syn Boží ako náš Vykupiteľ mal nám ukázať cestu k spaseniu a naučiť nás chodiť na nej. Vykupiteľ musel učiť slovom, ako máme sa zlého varovať a dobre činiť, aby sme sa dostali do neba; — a musel ukázať skutkom, ako treba varovať sa zlého a činiť dobré, aby sme sa dostali do neba. I preto Syn Boží musel sa stať človekom. Keby bol učil ľudí len ako Boh, ľudia by sa boli veľmi báli, ako niekdy Izraeliti. Keď Pán Boh na hore Sinai dával im prikázania, triasli sa od strachu a riekli Mojžišovi: „Ty hovor s nami, ale Pán nech nehovorí s nami, lebo by sme pomreli.“ (II. Mojž. 20, 18—19.). Keby bol Syn Boží ako Boh ukazoval, čo činiť máme, aby sme spasení boli: ľudia boli by hovorili, že Boh

všetko môže a že slabí ľudia nemôžu tak robiť, ako najdokonalejší Boh; že Boha nemôžu nasledovať. — Preto Syn Boží stal sa človekom, aby nám bol podobný vo všetkom, krome hriechu, žeby mohol svojím slovom osvecovať náš rozum, t. j. učiť nás o tom, ako môžeme prísť do neba, ako môžeme byť spasení.

Aby sme nehovorili, že je to nemožné alebo ťažko byť dobrým, Syn Boží posilňoval a povzbudzoval našu vôľu vlastným príkladom; on ako človek i sám činil všetko, čo k tomu treba, aby sme boli dobrí a Bohu milí, a povedal, že kto nerobí tak, ako on, kto jeho nenasleduje, nemôže byť jeho učedníkom (Luk. 14, 27.) a že nie je hoden Vykupiteľa (Mat. 10, 38.). Teda: Syn Boží stal sa človekom, aby nás slovom a príkladom učil.

Aby Syn Boží vykúpil nás od hriechu, on musel za nás vystáť trest; lebo hriech zaslúži trest; musel za nás trpeť a umrieť. Syn Boží ako Boh nemohol ani trpeť ani umrieť. Boh nemôže trpeť, preto že je nekonečne šťastný, bez prestania blahoslavený, nemení sa. — Boh nemôže umrieť, preto že je večný. — Syn Boží mohol trpeť a umrieť len v prirodzenosti ľudskej; len človek trpí bolasti a umiera. I Syn Boží ako pravý človek trpel a umrel. Syn Boží teda stal sa človekom, aby mohol za nás trpeť a umrieť, a takto nás vykúpiť.

68. Prečo stal sa Syn Boží človekom?

Syn Boží stal sa človekom preto: 1. aby nás slovom a príkladom svojím učil, 2. aby mohol za nás trpeť a umrieť a takto nás vykúpiť.

Boží Syn sa človekom stal,
by sme Otca poznali,
a skrz jeho umučenie
do neba sa dostali.

Tak nás Pán Boh miloval,
že nám Syna svojho dal,
s neba poslal ho na svet
za nás trpeť a umrieť.

Asnáď ste videli alebo vidíte takéto obrazy: Ježišek spí nahý na kríži a pod hlavou má tŕňovú korunu. To znamená: Boh stal sa človekom, aby mohol za nás trpeť a umrieť.

Keď za časov Jána Hunyadiho Turek vtrhol do Sedmohradska, hlavný vodca turecký Mezet veliký odmenu sľúbil tomu, kto zabije Hunyadiho; lebo nie darmo sa domnieval, že kým Hunyadi žije, ťažko bude mu do svojej moci dostať Uhorsko. Nato celý tábor turecký hľadel len, ako by zabili Hunyadiho. Dozvedel sa to Šimon Kemény, dobrý priateľ Hunyadovcov a verný syn svojej vlasti; tento vzal na seba šaty Hunyadiho a vysadol na jeho koňa a tak bojoval proti nepriateľovi. Turek nazdal sa, že to opravdivý Hunyadi, celou silou teda hnali sa proti nemu a zabili ho. Kemény dosiahol svojho cieľa, zabitý bol za Hunyadiho. Hunyadi žil a ďalej chránil svoju vlasť . . . Toľko a ešte nekonečne viac učinil jednorodzený Syn Boží za pokolenie ľudské, vzal na seba telo ľudské, a aby človeka zachránil od večnej smrti, dal sa zabiť za neho. (Nagy Antal. Hitelemzés példákban I. 320.)

Ďakujte Bohu z celého srdca, milé dietky, že Syn Boží z lásky k nám vzal na seba telo a dušu, ako my ľudia máme, že stal sa človekom, aby nás vykúpil z hriechu a priviedol do neba! — Na pamiatku Vtelenia Syna Božieho máme každý rok na jar sviatok Zvestovania Panny Marie (25. marca). Vtedy si pripomíname, čo anjel Gabriel zvestoval Panne Marii, a ďakujeme Synu Božiemu za tú jeho veliku lásku, že sa vtelil a prišiel na svet. Ale nielen raz do roka, lež každý deň máme si spomínať na tú milosť a za ňu ďakovať. Preto zvonieva sa ráno, na poludnie a večer k modleniu, alebo ako hovoríme na „Anjel Pána“, t. j. aby sme sa modlili „Anjel Pána . . .“ Kto vie z vás tú modlitbu? Modlite sa „Anjel Pána“ i vy, milé dietky, vždy nábožne a pri tom pamätajte vždy na zvestovanie anjelské a ďakujte Pánu Ježišu Kristu, že sa stal človekom, aby nás vykúpil.

---

2. O živote Ježiša.

69. Keď sa mal Syn Boží narodiť, museli Panna Maria a sv. Jozef ísť do Betlehema k zápisu. Tam nenašli miesta, kde by boli mohli prenocovať. Odišli za mesto a tam utiahli sa do jednej maštale, do skalnatej jaskyne, kde mávali pastieri niekdy svoje stáda. Tu prišiel na svet Ježiš, Syn Boží a Vykupiteľ sveta. Maria ho s velikou radosťou plienkami obvinula a do jasieľ položila.

69. Kde sa narodil Ježiš?

Ježiš narodil sa v Betleheme.

Sotva že sa Pán Ježiš narodil, stalo sa veliké svetlo; anjeli spievali a jeden z nich riekol pastierom, ktorí opatrovali svoje stáda blízko Betlehema na poli: „Zvestujem vám radosť velikú, lebo sa vám narodil Spasiteľ v Betleheme meste.“ Pastieri hneď šli do Betlehema, aby videli, čo im anjel zvestoval. A našli Mariu a Jozefa a dieťatko, ktoré ležalo v jasľach (vo válove, z ktorého dobytok žerával). A hneď padli pred dieťatkom na kolená, klaňali sa mu; lebo vedeli, že je Syn Boží.

V tom čase, keď Pán Ježiš prišiel na svet, ukázala sa na východe krásna, mimoriadna, neobyčajná hviezda; z tej hviezdy traja pohanskí mudrci vo východných krajinách, Kašpar, Melicher a Baltazár, ktorých i kráľmi menujeme, poznali, že sa narodil Vykupiteľ sveta. Tí vydali sa na cestu za tou hviezdou, aby ho vyhľadali. Aj ho našli a klaňali sa mu a obetovali vzácne dary.

Prišiel s neba ku pastierom
posol veľmi jasný,
radostnú zvesť oznamoval
jeho spev im krásny:
„Sláva Bohu na vysosti,
pokoj ľuďom stály,
radujte sa, narodil sa
vám Ježišek malý!“

* Na pamiatku a na poďakovanie, že sa nám Ježiško narodil, svätíme každý rok v zime Vianoce (25. decembra.) Deň pred vianočnými sviatkami nazýva sa štedrý večer, lebo v tej noci ukázala sa štedrosť Pána Boha, ktorý nám dal svojho Syna, aby sme boli spasení. — Nábožní kresťania stavajú k svätvečeru v kostoloch a v domoch svojich „Betlehemy“, „jasličky“. Postavia z dreva alebo z papieru maštálku s jasličkami; v jasličkách leží dieťatko — Ježiško —, pri ňom stojí Maria a Jozef, pred ním kľačia pastieri, blízko maštálky stádočko oviec a pasáci. Prvý taký Betlehem staval sv. František z Assisi (r. 1223) v hore. Tu so svojimi bratmi kláštornými slávil svätú noc v modlitbách a piesňach. Zblízka i zďaleka prišlo sem mnoho ľudu a sv. František im pri tých jasličkách kázal o dobrom Ježiškovi, tak že všetci plakali od velikej lásky k Ježiškovi. „Milujme dieťatko betlehemské“, zvolal svätý, „ktoré nám tak velikú lásku preukázalo, aby naše srdcia získalo! Milujme že ho, preukazujme mu lásku za lásku, bezhraničnú lásku za jeho nekonečnú lásku k nám!“

Vítaj, dieťa božské, utešené,
z Panenky Marie narodené,
dar milostí božských sniesols s neba,
čím ja mám na vzájom uctiť Teba? —
Tu hľa, príjmi, Ježiško maličký:
srdce Ti oddávam za jasličky.

Ježišku náš v Betleme,
vrele Ťa vítame;
všetci s rovnou zbožnosťou
k nohám Ti padáme.
Že si pre nás sstúpil s neba,
chceme milovať vždy Teba:
daj nám lásku svoju.

O najsladší, Ježišku!
vyslyš naše hlasy:
Láskou svojou ráč zmeniť
nás i naše časy;
a po smrti každý v nebi
s anjelmi nech vždy velebí
Ježiša, Mariu!

* Ôsmeho dňa po narodení dostal Syn Boží meno Ježiš (Nový rok 1. januára.). I vy ste dostali meno. Kedy? Pri

krste oddali ste sa Bohu a od toho času patríte Bohu. Kedykoľvek vás niekto menuje krstným menom, nech vám príde na rozum: keď som toto meno dostal, oddal som sa Pánu Bohu a jeho chcem ostať až do smrti.

* Traja králi obetovali Ježiškovi zlato, kadidlo a myrhu. Mudrci chceli tým povedať a) Veríme, že Ježiš je Kráľ neba i zeme, preto obetujeme mu zlato. b) Klaniame sa mu ako Bohu a Pánovi nášmu, a preto darúvame mu kadidlo. c) Prosíme ho o naše spasenie, lebo vieme, že za ľudí bude trpeť i umre, preto dávame mu myrhu.

Na pamiatku, že traja králi od východu prišli klaňať sa Ježiškovi, svätíme sviatok Troch Kráľov ináč Zjavenia Pána (6. januára). V ten deň nábožní kresťania sami alebo skrze kňazov kropia svoje príbytky svätenou vodou a píšu svätenou kriedou na dvere písmeny *K. M. B.* (Kašpar, Melicher, Baltazár) na znamenie, že tam bývajú kresťania, ktorí sa s troma Kráľmi narodzenému Spasiteľovi klaňajú.

Trom Kráľom hviezda ukázala, kde je Pán Ježiš; nám to ukazuje v kostoloch lampa, ktorá vo dne v noci horí pred tým oltárom, na ktorom Pán Ježiš prebýva v sviatosti oltárnej. V kostole teda máme hľadať Pána Ježiša, tu sa mu nábožne klaňať.

* Keď mal Ježiš štyridsať dní, niesli ho Maria a Jozef do chrámu jeruzalemského, aby zaň Bohu ďakovali a dve holubice darovali.

Na pamiatku, že Pán Ježiš bol štyridsiateho dňa po svojom narodení v chráme obetovaný, svätíme sviatok, ktorý menuje sa Očisťovanie Panny Marie alebo tiež Hromnice (2. februára). V kostole je processia s posvätenými sviečkami; to znamená, že Panna Maria a sv. Jozef prišli do chrámu s Ježiškom, ktorý osvietil náš rozum, aby sme Pána Boha poznali. — Ako Panna Maria tak i nábožné matky nosievajú svoje novorodzeniatka do kostola, aby ich tam Pánu Bohu do ochrany poručily. Kňaz dáva im horiacu sviecu do ruky, modlí sa nad nimi, uvádza ich k oltáru a kropí ich svätenou vodou. Tomu riekame úvod (vádzka).

70. Keď sa kráľ židovský Herodes dozvedel, že sa Vykupiteľ narodil, chcel ho so sveta sniesť, zabiť. (Prečo?) Ale

človek mieni a Pán Boh mení. Pán Boh poslal anjela k sv. Jozefovi raz v noci a ten mu riekol: „Vstaň, vezmi dieťa a matku jeho a uteč do Egypta!“ A sv. Jozef to hneď tak urobil.

Keď ten bezbožný kráľ Herodes umrel, ukázal sa zas anjel sv. Jozefovi a riekol: „Vstaň, vezmi dieťa a jeho matku a navráť sa domov.“ I navrátili sa sv. Jozef a Maria s dieťaťom zpiatky, ale už nie do Betlehema, lež do Nazarétu, kde bývala Panna Maria pred narodením Ježiškovým. V Nazaréte strávil Ježiš roky svojho detinstva a svojej mladosti. Maria a Jozef starali sa o Ježiška, ako sa dobrí rodičia o svoje dietky starajú, a Ježiš ich, ako dobré dietky svojich rodičov, ctil a miloval: on ich poslúchal, rád a ochotne činil všetko, čo mu kázali.

70. Kde bol Pán Ježiš vychovávaný?

Pán Ježiš vychovávaný bol v Nazarete.

* Po meste Nazarét pomenovaný je Vykupiteľ Ježišom Nazaretským. Ježiš v Nazaréte je zrkadlom všetkým dietkam. Do zrkadla pozeráme, aby sme videli, akí sme. Na Ježiškovi máte najlepšie poznať, aké máte byť. Ježiš matku svoju Mariu a pestúna svojho Jozefa ctil a miloval, a preto ich poslúchal, vždy rád mal a ochotne činil všetko, čo mu kázali alebo čo im radosť pôsobilo. V tom vám je Ježiš zrkadlo. — Ježiš bol Syn Boží, sám pravý Boh. Či musel byť teda poslušný ľuďom? Nemusel, ale chcel byť poslušný, aby učil dietky poslušnosti naproti rodičom, to jest Ježiš chcel príkladom ukázať, ako každé dieťa má poslúchať svojich rodičov.

O, by ste boly i vy, milé dietky, podobné Ježiškovi! Radovali by sa vaši rodičia, ľúbily by ste sa Pánu Bohu! Chcete byť podobné Ježiškovi? Aké teda máte byť? . . . Aký bol Ježiško naproti svojej matke a sv. Jozefovi? . . . I vy poslúchajte svojich rodičov. Pre dieťa niet krajšej veci, ako keď rado a ochotne poslúcha.

V skromnom domku v Nazaréte
skvie sa Ježiš v čnosti kvete:
Hľaďte, dietky, Boh vám tam
vzorom poslušnosti sám.

Čo Boh učil v hromov znení,
to jak dieťa sám konal:
rodičom bol podriadený,
ich si ctil a miloval.

Pamätuj, že poslušnosť
je najkrajšia dietok čnosť:
sám Syn Boží, nebies Kráľ,
príklad seba nám v nej dal.

Ježišku maličký,
poslušnosti vzore,
chcem Ťa nasledovať
vo všetkom v pokore.

Keď mal Ježiš dvanásť rokov, putoval s Mariou a s Jozefom do Jeruzalema ku sviatkom veľkonočným a zostal tri dni v chráme.

(Príbeh prednesie sa z bibliky.)

Dvanásťročný Ježiš v chráme je príkladom žiakov. Ježiš tu ukázal, akí majú byť žiaci: 1) Pobožní. Ježiš mal radosť na modlitbe. On zostal v chráme dlhšie sa modliť. A ty nerád sa modlíš, dáš sa viac ráz núkať do modlitby. 2) Pilní. Ježiš mal radosť v učení. Ježiš sedel medzi učiteľmi a on nepotreboval sa učiť, lebo bol vševedúci (prečo?). A ty nechceš sa učiť, trebárs nič neznáš; ty by si sa rád len po ulici naháňal. — 3) Pozorní. Ježiš počúval učiteľov. Ty ale nedáš pozor, a keď ťa pán učiteľ vyvolá, nevieš, o čom bola reč. — 4) Ochotní. Ježiš rád šiel so svojou matkou a Jozefom do chrámu a rád bol tam. Ty nechceš chodiť do kostola a v kostole ti je pridlho. — 5) Poriadni. Ježiš sa v kostole pekne, pobožne držal. A ty šepkáš, smeješ sa, strciaš, a na to, čo sa pri sv. omši deje, nedbáš. To sa Pánu Bohu neľúbi.

Malý Ježiš v službe Božej
strávil celé tri dni v chráme:
tam aj my sa radi modliť
a vždy pilne učiť máme.

Jeden pobožný chlapec dostal do daru pekný obrážtek, ktorý predstavoval Spasiteľa ako dieťa, ktoré drží v pravej ruke láskou horiace srdce. Dobrý ten chlapec mal veliku radosť z toho obrázka, často si ho pozerával a vtedy vzal si v myšlienkach svoje srdiečko a porovnávajúc ho so srdcom Ježišovým takto hovorieval k sebe: „Či je aj moje srdce také, ako sväté srdce Ježišovo? Či sa podobám Ježišovi? Či som taký poslušný, ako on? Či sa tak rád modlievam, učím a chodím do kostola, ako on? Či sa tak držím, ako on? Či rastiem nielen vekom, ale i milosťou a múdrosťou, ako Ježiš?“ Následkom tohoto obyčaja vyrástol tento pobožný chlapec v statočného muža. (Mehler K. Handbuch I. 214.)

Toto všetko, čo ste počuli o mladosti Pána Ježiša, nedá vám zabudnúť jedna modlitba, ktorú dobre znáte: — sv. ruženec. Pozrite na tento ruženec. Najprv je krížik. Najprv prežehnáme sa znakom sv. kríža. Za tým nasledujú dve väčšie a tri menšie zrnká. Pomodlíme sa najprv „Verím v Boha“, potom jeden „Otče náš“ a potom tri „Zdravas“; v prvom „Zdravas“ po slovách „a požehnaný je plod života tvojho Ježiš“ — doložíme ešte: „Ktorý nech v nás rozmnožuje vieru pravú“, v druhom: „Ktorý nech v nás rozmnožuje nádej pevnú“ a v treťom: „Ktorý nech v nás rozmnožuje lásku dokonalú“, — a potom modlíme sa ďalej: „Svätá Maria, Matka Božia, pros atď.“

Za tým nasleduje päť desiatkov; v každom je jedno väčšie zrnko a desať menších. Pri tom väčšom zrnku modlíme sa „Otče náš“, pri tých menších „Zdravas Maria.“ — V každom „Zdravas“ pridáme niečo po slovách: „požehnaný je plod života tvojho Ježiš“, a síce v prvom desiatku: „Ktorého si, Panno, z Ducha Svätého počala“; v druhom: „Ktorého si, Panno, v živote nesúc, Alžbetu navštívila“; v treťom: „Ktorého si, Panno, v Betleheme porodila“; v štvrtom: „Ktorého si, Panno, v chráme obetovala“; v piatom: „Ktorého si, Panno, v chráme nalezla.“ — To, čo v každom „Zdravas“ dokladáme, menujeme tajomstvom sv. ru-

ženca. Takých tajomství je pätnásť; prvých päť, ktoré som vám teraz pospomínal, menujeme radostnými, lebo si pri nich myslíme na také veci, nad ktorými mala Panna Maria veliku radosť. A tých päť prvých desiatkov v ruženci menujeme ruženec radostný, preto že si v nich pripomíname radostné tajomstvá.

71. Až do tridsiateho roku veku svojho žil Pán Ježiš v Nazarete v dome svojich rodičov. Do toho času len Panna Maria a sv. Jozef vedeli, že Pán Ježiš Kristus je zasľúbený Messiáš, Vykupiteľ, druhí to nevedeli. Len v tridsiatom roku veku svojho mal Pán Ježiš pred ľuďmi verejne začať chodiť, hovoriť a činiť (pôsobiť) ako Messiáš, Vykupiteľ. Aby ho ľudia poznali, vyvolil Pán Boh sv. Jána, aby ľuďom kázal, že Vykupiteľ už prišiel na svet, že sa ľuďom ukáže a že ich sám bude učiť. „Ľudia, polepšite sa!“ volal Ján, „Vykupiteľ Váš už príde!“ Mnohí uverili a chceli sa polepšiť; tých vodil sv. Ján do rieky Jordána a polieval im hlavu vodou, ľudia tomu riekali, že ich krstí. A toho sv. Jána, preto že prišiel pred Pánom Ježišom a pripravoval ľudí na neho, menujeme predchodcom Pánovým, a preto že v rieke Jordáne krstil, nazývame ho Jánom Krstiteľom.

Keď mal Pán Ježiš tridsať rokov, prišiel k Jordánu, aby sa dal pokrstiť od Jána. (Príbeh prednesie sa z bibliky.) Pán Ježiš, keď bol od Jána pokrstený, odišiel na púšť, kde žiadnych ľudí nebolo. Tam zostal 40 dní a nocí, a modlil sa a postil. Potom pristúpil k nemu diabol a tri razy ho pokúšal, t. j. navádzal, aby učinil také veci, ktoré sa Bohu neľúbia, a preto sú zlé. (Príbeh z bibliky.

Pri krste Ježiša Krista
nebe sa otvorilo,
z neho Svätý Duch vystúpil, —
na zem ten hlas znel milo:
„Toto je Syn môj milený,
v ňom sa mi zaľúbilo!“

(Ľudia bývajú i teraz krstení. Ale je rozdiel medzi krstom Jánovým a krstom terajším. Krstom Jánovým neodpúšťaly sa

hriechy, ale krstom včuľajším odpúšťajú sa hriechy. I vy ste pokrstení. Kňaz vám lial vodu na hlavu a hovoril: „Ja ťa krstím vo meno Otca i Syna i Ducha Svätého.“ A v tom, čo vás kňaz umýval na hlave, umyl vás tiež Duch Svätý na duši od hriechu dedičného.)

Keď sa P. Ježiš navrátil z púšte, začal verejne učiť. Vtedy — ako som povedal — mal tridsať rokov.

71. Kedy začal Ježiš vynaučovať?

Ježiš začal vynaučovať, keď mal tridsať rokov.

* Pán Ježiš vynaučoval po všetkej zemi židovskej za tri roky. Učil v kostole, v školách, domoch, v poli, na vrchoch, na púšti i na mori, kdekoľvek a kedykoľvek sa ľudia sišli. Mnohí dobrí ľudia uverili, že je Ježiš Syn Boží; títo nazývali sa jeho veriaci. Mnohí, ktorí v neho verili, nasledovali, sprevádzali Pána Ježiša na cestách, ktoré konal vo svojej vlasti, z miesta na miesto. Títo menovali sa učeníci Ježišovi. Z učeníkov vyvolil si Pán Ježiš dvanásť stálych priateľov, ktorí vždy u neho boli, všetko, čo robil, videli, a čo hovoril, počuli. Týchto obzvláštne vyučoval. Prečo? Učenie Ježišovo potrebovali všetci ľudia na celej zemi a budú ho potrebovať až do skonania sveta; preto že bez učenia Ježišovho žiaden človek nemôže byť spasený. Pán Ježiš teda vyvolil si a obzvláštne vo všetkom vyučoval tých dvanásť svojich stálych priateľov, ktorých potom poslal do všetkých krajín kázať jeho učenie, aby ho všetci ľudia poznať mohli. Títo sa preto menovali apoštoli čili poslanci: preto že ich Pán Ježiš do celého sveta poslal, aby všetkým ľuďom zvestovali jeho učenie.

72. Čo učil Pán Ježiš?

Pán Ježiš učil všetko, čo máme veriť a činiť, aby sme spasení boli.

Tys' učiteľom, Kriste,
a slová Tvoje, slová pravdy isté,
od Otca z nebies pochádzajú
a do radosti večnej privádzajú.

* Ježiš učenie svoje pomenoval evanjeliumom (blahozvestom, radostným chýrom); lebo veru radostný to bol chýr,

čo P. Ježiš učil, že totižto ľudia budú spasení, keď budú veriť a činiť, čo on učí a keď on ich od hriechov vykúpil. Preto aj tie knihy, v ktorých napísaný je život a učenie Ježiša, menujú sa evanjelium.

Ježiš Kristus, milé dietky, je pravý Boh. S radosťou máme veriť, čomu nás učil, keby sme to i slabým svojím rozumom nechápali. Svojím svätým životom dal nám Ježiš Kristus príklad, ktorý máme nasledovať. Učte sa usilovne dejiny života Ježišovho a nasledujte príklad jeho. „Ja som cesta, pravda a život", tak hovorí Pán Ježiš. (Ján 14, 6.) Modliť sa, poslúchať, učiť sa, zvlášť ale sv. náboženstvo, druhým ľuďom (bližným) dobre robiť, keď nám možno je, má byť naša radosť. Poneváč nás Pán Ježiš tak miloval, máme i jeho vždy z celého srdca milovať. Dobré dieťa sa preto aspoň večer každý deň modlieva: Ježišu! Tebe žijem; Ježišu! Tebe umieram; Ježišu! Tvoj som v živote i v smrti. Amen.

Alebo: O Ježiško, príď ku mne,
chcem byť dobré dieťa;
moje srdce maľučké
vrele miluje Ťa.

Alebo, ako to v poslednom verši piesne: „Jezu, Tvoje rozpomnenie" spievame:

Jezu, chcem sa usilovať
Teba hodne oslavovať,
živobytím nasledovať,
tu i večne Ťa milovať.

— Pán Ježiš Kristus tri roky učil a kázal na zemi. Dobrí ľudia radi uverili mu, že on je Syn Boží, zasľúbený Vykupiteľ a že prišiel s neba na svet, aby všetkých ľudí vykúpil i tešili sa mu, prijali jeho učenie. Ale bolo veľmi mnoho ľudí medzi židami, ktorí Pána Ježiša nenávideli a jemu to najhoršie priali; zvlášte kniežatá kňazské, farizei, zákonníci a starší ľudu.

Kniežatá kňazské boli najvyšší kňazi, ktorí služby Božie konali. Zákonníci boli mužovia, ktorí ľudu vykladali zákon (sv. Písmo), ako mu majú rozumeť. Farizei boli mužovia, ktorí uviedli všelijaké učenie a predpisy ľudské a na to kládli väčšiu váhu než na zákon Boží. Na oko ukazovali sa, ako by boli nábožní a keď ich nikto nevidel, dopúšťali sa mnohých hriechov. Boli pretváračni, pyšní, lakomí, závistliví. Starší ľudu boli vznešené hlavy, hlavní mužovia rodín. Títo všetci mali na Pána Ježiša zlosť, preto, že im ich chyby a hriechy vytýkal, a závideli mu, že ho dobrí ľudia radi majú a nasledujú. Umysleli si, že usmrtia Pána Ježiša.

O tí zlí ľudia! Pána Ježiša, Syna Božieho, zasľúbeného Vykupiteľa, najväčšieho dobrodinca všetkých ľudí chceli zabiť! Čo ich k tomu viedlo? Nenávisť, závisť. Je to len ohavný hriech tá závisť! Títo nepriatelia Pána Ježiša oddali ho súdu, aby bol usmrtený! O tom hovorí štvrtý článok Apoštolského vyznania viery.

Štvrtý článok.

„Verím v Jezu Krista, ktorý . . . trpel pod Pontským Pilátom, ukrižovan, umrel i pohrobený je."

73. Nepriatelia Ježišovi mysleli si, že ho usmrtia. Ale keď by bol Ježiš nechcel umrieť, nikdy by ho jeho nepriatelia neboli mohli usmrtiť. Ani nemohli ho usmrtiť skôr, než sám chcel. Pán Ježiš vyučoval tri roky, a v treťom roku vyvolil si čas, kedy chcel trpieť a umrieť. Vyvolil si čas veľkonočných sviatkov. Vtedy bolo mu 33 rokov. Vtedy teda vydal sa Pán Ježiš dobrovoľne svojim nepriateľom a dal sa im sviazať, mučiť a na kríž pribiť, aby nás vykúpil. Vtedy Pán Ježiš trpel za nás mnohé muky.

1. V nedeľu pred veľkonočnými sviatky prišiel Pán Ježiš do Jerusalema — (Príbeh z bibliky, — Kvetná nedeľa) — a v štvrtok po učení odobral sa s apoštolmi na horu olivetskú do zahrady getsemanskej — (Príbeh z bibliky. — Zelený štvrtok). Na hore olivetskej sa Pán Ježiš trikráť modlil. Keď sa tretí raz modlil, prišla na neho úzkosť tak veliká, že sa krvou potil. Nikdy človek netrpel tak veliku úzkosť. A prečo prišla na P. Ježiša taká úzkosť? Pán Ježiš vedel, že mu nastáva smrť. Ale preto by sa ešte nebol tak strachoval. Lež Pán Ježiš chcel ľudí vykúpiť, preto vzal na seba

hriechy všetkých ľudí, čo ich bolo od počiatku sveta a bude až do konca: a preto bol pred Bohom tak, ako by sám bol všetky tie hriechy spáchal. Pán Ježiš vedel, ak veľmi je hriech Pánu Bohu ošklivý a protivný a že Pán Boh trestá hriechy. Preto prišla na neho tá smrteľná úzkosť. Preto povedal: „Smutná je duša moja až k smrti.“

2. Na hore olivetskej chytili židia Pána Ježiša. Jeden apoštol, menom Judáš, ho zradil. (Príbeh z bibliky.) Poviazaného odviedli Pána Ježiša do Jerusalema k shromaždeným kniežaťom kňazským, zákonníkom, fariseom a starším ľudu. (Príbeh z bibliky.) Bolo to v noci. Cez celú túto noc bol Ježiš všelijako posmievaný, nadávali mu do najhoršich, pluvali mu do tvári, tĺkli ho päsťami, zakrývali mu tvár, dávali mu pohlavky a robili z neho všelijaký posmech. Ráno — piatok (veľký piatok) rada židovská vyriekla, že Ježiš hoden je smrti. Lenže židia nemali moc nikoho k smrti odsúdiť a usmrtiť. To mohol len najvyšší svetský pán, vladár cisára rímskeho. Vtedy bol vladárom pontský Pilát. K tomu teda odviedli Pána Ježiša a tam žalovali na neho, aby ho dal ukrižovať. (Príbeh z bibliky.) Pilát rozkázal, aby bol Pán Ježiš bičovaný. To si, milé dietky, ani nemôžete predstaviť, čo trpel Ježiš pri tomto bičovaní! Vojaci vyzliekli Pána Ježiša, o stĺp ho priviazali, potom ho začali bičmi ťať. Ale to neboly také biče, aké vy pletávate. Na porisku bolo sedem (rífových) remencov a každý mal na konci ostrý železný háčik alebo olovenú guľku. Koľkoráz teda zaťali Pána Ježiša, za každým vrazily háčiky do tela, vytrhly kus mäsa a krv cícerky tiekla z neho. A tými bičami vojaci tak dlho ťali Ježiša, až bol jedna rana.

3. Ale na tom ukrutnom bičovaní vojaci ešte nemali dosť. Aby potupili Pána Ježiša, obliekli ho do posmešného rúcha kráľovského. Dali mu starý červený plášť vojenský, lebo králi nosili krásne šarlátové (červené) plášte; potom vtlačili mu na hlavu korunu z tŕňa, tak že sa mu tŕne do hlavy celkom hlboko zaryly; a do pravej ruky dali mu trstinu, lebo králi

držiavali v ruke zlatý prút na znamenie svojej moci, ktorý nazýva sa berla. Tak bol P. Ježiš trním korunovaný. — Koľkú bolasť mal Spasiteľ od tŕňovej koruny! A nemilosrdní vojaci tĺkli na ňu ešte palicou, aby ho tŕnie ešte viac pichalo, až mu bola hlava a tvár samá krv!

4. Keď Pán Ježiš tak hrozne strýznený bol, Pilát vydal ho židom aby ho ukrižovali. (Príbeh z bibliky.) — Mnoho premnoho trpel dosiaľ Pán Ježiš, ale teraz nastávalo mu to najhoršie, najbolastnejšie utrpenie! Vojaci uvalili Ježišovi na plecia preťažký kríž, ktorý musel vyniesť na vrch Kalvarie, blízko mesta Jerusalema, kde mal byť ukrižovaný. Ježiš niesol ťažký kríž. Cestou tri razy padol s krížom na zem. Kde že nie; veď od toho bičovania, korunovania a všeliakého mučenia bol celkom slabý, zomdlený!

5. Asi o jedenástej hodine doviedli vojaci Pána Ježiša na Kalvariu a tu bol na kríž pribitý. Vytiahli ho na kríž, pribili mu naň tupými klincami nohy i ruky, urobili jamu do zeme a do nej zasadili kríž, aby rovno stál. — Aké bolasti musel snášať naš milý Spasiteľ, keď visel na kríži rozpiaty medzi nebom a zemou! Ach strašné bolasti! Tŕňová koruna vrážala sa mu hlboko do hlavy (do čela)! Z rán nôh i rúk tiekla krv! A slnce pražilo na jeho údy... Ale najviac ho to bolelo, že ak ľudia aj potom nebudú poslúchať Pána Boha, on darmo trpí a umre za nich! A nič mu neobľahčilo jeho bolasti, nič ho nepotešilo!

V tom najhroznejšom trápení tela i duše visel Pán Ježiš na kríži tri hodiny. A keď už prišla hodina smrti jeho, riekol: „Otče, do rúk tvojich porúčam (odovzdávam) ducha svojho“; a po týchto slovách sklonil hlavu a vypustil dušu, umrel, t. j. duša jeho oddelila sa od tela, ale božstvo jeho zostalo s telom i s dušou spojené. To bolo v piatok popoludní, asi o troch hodinách. (Na pamiatku smrti Pána Ježiša na niektorých miestach zvonieva, sa veľkým zvonom každý piatok o 11. hodine predpoludním alebo o 3. hodine popoludní. Prečo?)

73. Čo trpel za nás Pán Ježiš?

Pán Ježiš trpel za nás mnohé muky: 1. na hore Olivetskej krvou sa potil, 2. bol bičovaný, 3. trním korunovaný, 4. ťažký kríž niesol, 5. na hore Kalvarii na kríž pribitý bol a umrel.

* Pontský Pilát, ktorý odsúdil Pána Krista, bol rímskym vladárom nad židovskou krajinou.

— Na utrpenie Pána Ježiša spomíname, keď sa modlíme ruženec, a síce keď sa modlíme druhých päť desiatkov. Pridávame po slove „Ježiš" tajomstva umučenia Pána Ježiša, a síce v prvom desiatku: „Ktorý sa pre nás krvou potil"; v druhom: „Ktorý je pre nás bičovaný"; v treťom: „Ktorý je pre nás trním korunovaný"; v štvrtom: „Ktorý pre nás kríž niesol"; v piatom: „Ktorý je pre nás ukrižovaný". — Päť desiatkov s tajomstvami umučenia Pána Ježiša nazýva sa ruženec žalostný alebo bolastný.

* Všetko, milé dietky, čo Pán Ježiš trpel, trpel za nás ľudí. Nemusel trpeť a umreť, keby nebol sám chcel. Bola to jeho dobrá vôľa; žiaden človek nemohol ho k tomu donútiť. Viac ráz chceli ho Židia zabiť, ale on sa im nedal, len keď mu prišla jeho hodina, vtedy sa im dal. „Obetovaný je, preto že sám chcel", tak prorokoval prorok Isaiáš o Vykupiteľovi (53, 7.). A Ježiš sám riekol bol o sebe: „Žiaden (život môj) nebere odo mňa; ale ja ho dám sám od seba: a mám moc ho dať, a mám moc ho zas vziať" (Ján 10, 18.). Je pravda, že to Otec nebeský chcel, aby Syn Boží trpel a umrel za ľudí; ale Pán Ježiš poslúchal dobrovoľne, lebo sám chcel. — Ježiš dobrovoľne trpel a umrel za nás. Kristus nemusel trpeť a umreť, keby sme neboli zhrešili. On chcel za nás podstúpiť trest, ktorý sme my zaslúžili za svoje hriechy. Boh spravodlivý žiadal trest za naše hriechy. A ten trest vzal Ježiš na seba. O, ako veľmi miloval nás Ježiš! Áno len z lásky, z nekonečnej lásky k nám trpel a umrel za nás! Preto i sv. Pavel píše: „Miloval ma a vydal seba za mňa." (Gal. 2, 20.)

Prenesmiernej lásky sila
Krista na svet ponížila,
aby krvou viny zmyl,
ktorých som sa dopustil.

Ježišu, buď od nás velebený,
ktorého sme krvou vykúpení.

* Miesto „dobrovoľne trpel za nás" môžeme povedať: Ježiš sám chcel obetovať sa za nás, t. j. Ježiš chcel dobrovoľne dať seba na dar Otcu nebeskému za nás. Ježiš zomrel za nás na kríži. Smrť Ježiša na kríži menujeme obetou kríža. To bola krvavá obeta. Ježiš pri tom vylieval svoju krv a trpel veliké bolasti. Otcu nebeskému sa táto obeta veľmi zaľúbila, a pre ňu smiloval sa nad hriešnymi ľuďmi; odpustil im hriechy, dal im milosť. — Obetovať patrí k úradu kňazskému. Aj teraz obetujú kňazi sv. omšu. Vo sv. omši obetuje sa tak Ježiš Otcu nebeskému, ako obetoval sa na kríži len že nie krvave. Sv. omša je nekrvavá obeta. Sv. omša je najväčší poklad katolíckeho kresťana.

74. Ale prečo chcel Ježiš trpeť a umreť? Ježiš chcel za nás trpeť a umreť, aby sa Boh prestal hnevať na ľudí, aby im odpustil hriechy a trest za ne, večné zatratenie, žeby sa ľudia zas mohli Bohu ľúbiť a do neba dostať. — Pán Boh spravodlivý to nemohol urobiť, kým nebola napravená urážka, ktorú ľudia svojou neposlušnosťou Bohu učinili a neboly vytrpené tresty, ktoré ľudia za to zaslúžili. Tak napraviť tú urážku nikto nevládal, len Ježiš; lebo urážka, ktorú ľudia Bohu učinili, bola nesmierne veľká; nesmierne veľkú urážku napraviť môže len bytnosť nesmierna, takou ale je len Boh a Ježiš Kristus bol Boh, Ježiš Kristus teda ako Boh vskutku dostatočne napravil, čím ľudia Boha urazili, a preto že bol zároveň pravý človek, vytrpel za nás i tresty, ktoré sme zaslúžili za tú urážku.

Ježiš teda netrpel a neumrel za seba, ako by bol musel trpeť za svoje hriechy. To i len mysleť bolo by veliký hriech! Ale že hriechy naše vzal na seba a za ne na miesto nás trpel. To hovorí i sv. Peter apoštol: „Ktorý (Ježiš) hriech

neučinil.... hriechy naše sám na svojom tele niesol na drevo" (kríža). (I. 2, 22. 24.) Preto Pán Ježiš nazýva sa i „baránok Boží, ktorý sníma hriechy naše."

1. Ježiš tým, že za nás trpel a umrel, nás vykúpi[1] od hriechu a večného zatratenia. Ježiš Kristus nás vykúpil, znamená, že nás s Bohom smieril, od hriechu očistil a od trestu večného oslobodil. 2. Ježiš Kristus tým, že za nás trpel a umrel, nám zaslúžil spasenie večné a čoho k tomu treba. Že za nás Ježiš Kristus trpel a umrel, zas ľúbime sa Bohu ako jeho dietky, môžeme znovu obdržať milosť Božiu, odpustenie hriechov, a prísť do neba.

74. Prečo trpel a umrel Ježiš?

Ježiš trpel a umrel preto: 1. aby nás vykúpil od hriechu a od večného zatratenia, 2. aby sme od Boha znovu milosť obsiahnuť a do neba prísť mohli.

Za veliké naše viny
umrel Boží Syn jediný.

75. Ježiš Kristus teda trpel a umrel namiesto nás za hriechy naše, za hriechy ľudí, a síce za hriechy všetkých ľudí, čo žili od počiatku sveta a budú žiť do konca, Ježiš trpel a umrel za hriechy celého sveta a za všetky hriechy, t. j. za hriech dedičný i za všetky iné hriechy. Preto sv. Ján píše: „Ježiš Kristus je smierenie za hriechy naše, ale i za (hriechy) celého sveta. (I. Ján 2, 2.) Svätý Ján Krstiteľ riekol o Ježišovi: „Ajhľa, baránok Boží, ktorý sníma hriechy sveta."

75. Za ktoré hriechy trpel a umrel Ježiš?

Ježiš trpel a umrel za hriechy celého sveta, za dedičný i za všetky iné hriechy.

** Pán Ježiš Kristus trpel a umrel, aby nás vykúpil.

Už som povedal, Ježiš Kristus nás vykúpil, znamená, že nás s Bohom smieril, od hriechu očistil a od trestu večného oslobodil. — Keby Ježiš Kristus nebol trpel a umrel za nás, my by sme si nijak neboli mohli zaslúžiť, aby nám Pán Boh odpustil naše hriechy a tresty za ne. Ale že sa nám teraz odpúšťajú hriechy, za to máme byť len Ježišu Kristu povďační, lebo to Ježiš Kristus skrze umučenie a smrť svoju učinil: Ježiš Kristus dal za to Pánu Bohu svoje umučenie a svoju smrť, vylial za nás svoju krv a umrel, a tým činom skrze umučenie a smrť svoju vykúpil nás od hriechu.

Ježiš Kristus vykúpil nás od hriechu, neznamená, že teraz už nikto nemá hriech, ale Ježiš to učinil, že Otec nebeský hotový je odpustiť nám hriechy, jestli to urobíme, čo je k tomu treba.

Za hriech všetci ľudia boli pre nebo ztratení na veky, mali prísť do pekla, my hovoríme „do večného zatratenia"; lebo si to skrze hriech zaslúžili taký večný trest! Keby sme nemali hriechu, nedostali by sme sa do večného zatratenia. Chvála Bohu, že nás Ježiš Kristus skrze umučenie a smrť svoju vykúpil od hriechu! Keď nás Ježiš Kristus vykúpil od hriechu, tým činom oslobodil nás i od trestu večného; teda Ježiš Kristus skrze umučenie a smrť svoju vykúpil nás i od večného zatratenia, ktore sme skrze hriech zaslúžili. Ježiš Kristus skrze umučenie a smrť svoju učinil, že už nemusíme prísť do pekla, že sa môžeme zachrániť od neho. Chvála Bohu, chvála Bohu!

* Veliká je to láska Pána Ježiša k nám, že za hriechy celého sveta podstúpil umučenie a smrť. O, aké to šťastie pre nás! Všetci ľudia už môžu byť spasení. Ale, bohužiľ, predsa nebudú všetci ľudia spasení. Prečo? Poviem vám to najprv v príklade. Jeden človek zaslúžil si horko-ťažko svojou prácou veliku summu peňazí. Túto poručil svojej rodine, chudobným to napospol ľuďom. Títo zrazu stali sa boháčmi. Ale oni si najprv musia ísť pre tie peniaze; kým ich nemajú v rukách, nemajú tí bohatí dedičia nič, bárs sú tie peniaze složené pre nich. Ježiš Kristus skrze svoje umučenie zaslúžil všetko, čo treba človekovi, aby bol blahoslavený, spasený. A to sme my ľudia sdedili. Ale každý si musí ísť pre svoju čiastku, t. j. každý musí to urobiť, čo je treba, aby svoju čiastku dostal. Aby sme boli spasení, musíme i sami so svojej stránky činiť to,

čo je ku spaseniu potrebné. Sv. Augustin hovorí: „Boh ťa stvoril bez teba, ale nechce ťa spasiť bez teba“, t. j. keď nebudeš činiť, čo je s tvojej stránky ku spaseniu potrebné, nedosiahneš spasenia, ktoré ti Ježiš svojím zadosťučinením za hriechy zaslúžil. A čo je potrebné ku spaseniu s našej stránky?

Pán Ježiš povedal: „Kto verí, bude spasený, kto ale neverí, bude zatratený.“ (Mat. 16, 16.) Ku spaseniu teda je s našej stránky potrebné 1) všetko to veriť, čo Ježiš učil. Pán Ježiš povedal: „Chceš-li vojsť do života (do neba), zachovaj prikázania“ (Mat. 19, 13.); k spaseniu s našej stránky je teda potrebné 2) zachovávať prikázania. — Pán Ježiš povedal: „Bez mňa nič nemôžete.“ (Ján 15, 5.) Aby sme verili učenie Ježišovo a zachovávali jeho prikázania, k tomu potrebujeme pomoc božiu; pomoc božia nazýva sa milosť, a to, čím milosť božiu dosiahneme, menujeme prostriedkami milosti (Sviatosti a modlitba sú prostriedkami milosti). K spaseniu s našej stránky je teda i to potrebné 3) aby sme užívali prostriedky milosti.

Ktorí ľudia nechcú veriť to, čo Ježiš učil, nezachovávajú jeho prikázania a neužívajú prostriedky milosti, tí nemôžu byť spasení; ale tomu, že nebudú spasení, sami sú príčinou, lebo nechcú . . .

(Príbeh z bibliky.)

* Že Pán Ježiš trpel a umrel za nás, na to zvláštne spomíname celý pôst pred Veľkou nocou. Cez celý ten čas vystavený je preto kríž na oltári miesto iných obrazov.

Nábožní kresťania rozpomínajú sa na to, ako sa Ježiš ubieral s krížom na horu Kalvarie, a čo sa s ním na tej ceste dialo. Všetko to býva vyobrazeno na 14 obrazoch, ktoré nazývajú sa stanice (štácie). Tých 14 obrazov, ako i pobožnosť, ktorú kresťania pred nimi konajú, nazývame krížovou cestou.

* Veľký piatok je zvlášte ten deň, v ktorom si bolestnú smrť Ježišovu máme pripomínať. V deň ten panuje v našich kostoloch veliký smútok. Obraz ukrižovaného Spasiteľa — kríž položí sa na zem a ľudia ho nábožne bozkávajú. Vtedy modlia sa dobrí kresťania i pred božím hrobom. V kostole vystaví sa ako skalná jaskyňa, tam položí sa Božie Telo v monštrancii, ako do hrobu. — I vy chodievate do

božieho hrobu. Nože úctive sa pri tom chovajte a nábožne sa modlite. Zvlášte ďakujte Pánu Ježišovi, že umrel za vás, ako nás k tomu napomína i tá cirkevná pieseň:

Poďakujme Kristu Pánu,
vzdávajúc mu slušnú česť a chválu,
že pre svoje umučenie
ráčil nám dať hriechov odpustenie.

Sľúbte Pánu Ježišovi, že ho budete milovať a vždy poslúchať, aby tá jeho bolestná smrť nebola vám daromná. Takto sa modlite:

Vďaky Tebe, o Ježiši,
žes' umrel za nás na kríži;
daj, by Tvoje umučenie
nebolo pre nás ztratené!

Sobota po Veľkom piatku nazýva sa biela sobota.

Milé dietky! Nezapomínajte nikdy, ako veľmi miloval vás Ježiš a koľko pre vás trpel. Ďakujte mu za to! Naučte sa krátku modlitbičku, aby ste vedely Pánu Ježišovi ďakovať, že vás vykúpil. Dajte pozor: „Klaniame sa Ti, Kriste, a dobrorečíme Tebe, lebo si skrze svätý kríž svoj svet vykúpil.“ — Modlievajte sa tak často doma, v kostole, zvlášť keď idete vedľa kríža. Kríž vás napomina, aby ste pamätaly, ako mnoho máte Pánu Ježišovi ďakovať, že vás na kríži vykúpil. — Sv. Margeta, keď ešte len malé dievča bola, pýtala sa svojej staršej sestry, čo ten kríž znamená? Sestra jej vyrozprávala, že Pán Ježiš aj pre ňu mnoho na kríži podstúpil a na ňom umrel. S plačom bozkala Margetka kríž a riekla: „Pane Ježišu! budem i ja tvojou.“ Od toho času milovala Pána Ježiša a chcela mu všetko k vôli spraviť, keď len mohla, i trpeť; a keď videla kríž, modlila sa a ďakovala drahému Spasiteľovi.

I vy zaumieňte si, že pre toho budete žiť, ktorý pre vás tak ukrutnú smrť podstúpil.

Kriste, ktorýs' ťažké muky
trpel pre moje zlosti,
daj, abych Ťa viac nemučil,
páchajúc neprávosti.

Sv. Hedviga detinskú úctu mala k svätému krížu. Kedykoľvek zahradou alebo lesom sa prechádzala, sbierala drevká

a lísťa, z ktorých pekne skladala krížiky, ktoré vrúcne bozkávala a s nimi sa hrajúc rozmýšľala o umučení Ježišovom. Aj vy, milé dietky, aspoň sa vždy pekne pokloňte pred krížom; a v lete mohly by ste sbierať kvieťa a lísťa a pliesť z nich vence a ovenčovať nimi kríže doma, v poli alebo pri cestách.

Ešte vám niečo poviem o chorej Boženke. To bolo dievča bohatých a nábožných rodičov, ešte mladuské a už choré na smrť. Dávali jej liek velice odporný, tak že Boženka už za druhú lyžicu nechcela prijať. Čo neurobila jej starostlivá matka? Vzala pekný obrázok, čo predstavoval Pána Krista, ako kľačí na hore Olivetskej a prijíma horký kalich utrpenia z ruky anjelovej. S týmto obrázkom ide k posteli chorej Boženy a hovorí: „Pozri, Boženka, na tento prekrásny obrázok, ako tvoj dobrý Spasiteľ ochotne berie kalich utrpenia a až na dno ho vypil. Keby bol nechcel ten kalich piť (za nás trpeť), duša tvoja by snáď bola zahynula: a ty by si nechcela požiť za lyžičku odporného lieku k svojmu uzdraveniu? Na, dobrá dcéruška moja, a pi!“ Boženka pozrela na obrázok, vzala ho do ruky a druhou vzala lyžicu a vypila liek odporný. — Aj vám, milé dietky, bude Pán Boh podávať kalich utrpenia, nemoc alebo akékoľvek iné trápenie; pomnite vždy na horu Olivetskú a na kríž na Kalvarii: ochotne ho budete piť, trpezlive budete snášať svoje trápenie; nič vám nebude odporné len hriech, pre ktorý musel Pán Ježiš tak mnoho trpeť a pre ktorý by ste to všetko ztratili, čo vám Pán Ježiš skrze svoje umučenie a svoju smrť zaslúžil.

Smýšľajte tak a modlievajte sa tak, ako v ostatnom verši pôstnej tej piesni „Ach, kríž svätý“ spievame:

Daj mi trpeť, mŕtviť seba,
daj mi, Jezu, žiť pre Teba,
bych vždy radšej smrť volil,
nežli k hriechu privolil.

Piaty článok.

„Verím v Jezu Krista, ktorý vstúpil do pekel, tretieho dňa vstal z mrtvých.“

76. Keď Ježiš Kristus na kríži dokonal, duša jeho oddelila sa od tela; telo Ježišovo potom s kríža sňali a na lono

jeho Matky složili, a pripravili h pohrábu. Potom dva nábožní mužovia, Josef z Arimathie a Nikodem, pochovali ho do hrobu. Kde že bola duša Ježišova v ten čas, keď jeho telo bolo v hrobe? Duša Ježiša Krista sstúpila do pekel, t. j. do jednoho z tých skrytých miest, v ktorých sa sdržovaly tie duše, čo sa nedostaly do neba. Bolo takých skrytých miest troje. Jedno, v ktorom sa sdržujú také duše, ktoré nikdy neprídu do neba, tie tam trpia večné muky; to miesto je to ozajšnie peklo. V druhom sdržujú sa také duše, ktoré prídu do neba, ale do toho času musia trpeť muky; to je očistec. A bolo i tretie také skryté miesto, na ktorom sdržovaly sa duše spravodlivých zomrelých a v pokoji, bez múk čakaly, kým ich Messiáš nevykúpi a do neba neuvedie, to sa nazývalo predpeklie; a sem do tohoto predpeklia sstúpila duša Ježiša Krista po jeho smrti.

Duša Ježiša Krista teda nesstúpila ani do ozajšnieho pekla, ani do očistca; ale sstúpila do predpeklia, t. j. do toho miesta, v ktorom duše zomrelých spravodlivých sa sdržovaly a svoje vykúpenie očakávaly.

76. Kam išla po smrti Ježiša duša jeho?

Po smrti Ježiša duša jeho sostúpila do predpeklia, kde duše pobožne zomrelých čakaly na vykúpenie.

* I pred Pánom Ježišom, t. j. než Pán Ježiš na svet prišiel, boli na svete ľudia dobrí a spravodliví. Takí dobrí a spravodliví ľudia boli Adam, Eva, Abel, Noe, Abraham, Isák, Jakob, Mojžiš, Dávid a mnoho iných. Preto že boli spravodliví, ich duše neprišly do pekla; ale do neba tiež nemohly prísť. Tí spravodliví všetci mali na sebe hriech dedičný; do neba ale nikto nepríde, kto je hriechom poškvrnený. Nebo bolo teda pre duše tých spravodlivých skrze hriech zamknuté. Duše teda týchto zomrelých spravodlivých prichádzaly do predpeklia, a tam sa sdržovaly, kým sa im nebo neotvorilo. A kedy že sa im otvorilo nebo? Keď Ježiš Kristus na kríži umrel a všetkých ľudí od hriechu vykúpil. Nebo len skrze smrť Ježiša Krista malo byť otvorené.

77. Duše zomrelých spravodlivých v predpekli nemaly žiadnych bolastí, ako duše v pekle alebo v očistci; ale nemaly ani radostí, ako duše majú v nebi. Duše zomrelých spravodlivých len v pokoji túžobne očakávaly, že kedy im už prisľúbený Vykupiteľ otvorí nebo! Teraz, moje dietky, duša Ježišova sstúpila do predpeklia, aby oznámila dušiam spravodlivých, že sa to už stalo, po čom túžily, že sa už vysvobodia z predpeklia. A hneď dal im cítiť slasti a radosti nebeské. Ukázal im svoje božstvo a tým premenil predpeklie v raj. Či že ich tým potešil Ježiš Kristus tie duše spravodlivých; maly že tie radosti! Niektoré čakaly to okamženie sto rokov; niektoré až tisíc rokov a ešte viac. Adam a Eva čakali viac tisíc rokov. Teraz sa už vyplnila ich nádej. Videli svojho Vykupiteľa. Či že s radosťou vítaly Pána Ježiša, či že sa mu tešily tomu svojmu Vykupiteľovi, ktorý ich už odtud vysvobodí, sebou vezme do neba k Pánu Bohu, aby sa tam radovaly na veky! Teraz už budete vedieť

77. *Prečo sostúpila duša Ježiša do predpeklia?*

Duša Ježiša sostúpila do predpeklia, preto, lebo pobožným dušiam zvestovať chcela tú radosť, že sú už vykúpené.

Po mukách ťažkých spočíva v hrobe
strýznené telo Pánovo,
aby po troch dňoch s tým väčšou slávou
povstalo živé na novo;
v predpeklie duša k svätým sstupuje,
ovocie kríža im udeľuje.

78. Pán Ježiš raz riekol Židom: „Zrušte chrám tento a vo troch dňoch ho zase vystavím . . . a on to povedal o chráme tela svojho.“ (Ján 2, 19. 21.) Inokedy zas Pán Ježiš riekol toto: „Ako bol Jonáš v bruchu veľryby tri dni a tri noci: tak bude Syn človeka v srdci zeme tri dni a tri noci.“ (Mat. 12. 10.) Tými slovami Pán ježiš predpovedal, že tretí deň zase ožije. A to

sa i stalo. Telo Ježišovo odpočívalo v hrobe piatok — prvý deň — v sobotu — druhý deň — a v nedeľu ráno — tretí deň — duša Ježišova, keď sa bola navrátila z predpeklia, spojila sa zas s telom jeho a Pán Ježiš ožil a vyšiel živý a oslávený z hrobu. Tomu hovoríme, že Pán Ježiš vstal z mŕtvych, ako sa modlíme: „tretieho dňa vstal z mŕtvych.“ — (Príbeh z bibliky.)

S lona Matky s úctou vzaté
Jezu Krista telo sväté
uloženo vo hrobe;
vo hrobe však nezostalo:
na tretí deň z neho vstalo
v oslávenej podobe.
(Krížová cesta 14. stanica.)

Pána Ježiša nikto nevzkriesil z mŕtvych, nikto ho neprebudil, nikto mu nebol na pomoci, aby živý vyšiel z hrobu. Pán Ježiš, ktorý mnohých vzkriesil, sám seba vzkriesil, on sám spojil zase dušu svoju s telom svojim a slavne vstal z mŕtvych.

Ale ako že vyzeral ten náš Pán Ježiš, keď vstal z mŕtvych! Keď ho boli položili do hrobu, jeho telo bolo zohavené, samá sinka a rana a teraz? Teraz nebolo na ňom len na rukách a nohách znaky od klincov, a na boku od kopie; a aj tie znaky boly krásne a jasné. Tak to spievame na Veľkú noc v piesni: „Radujte sa o kresťania:“

Telo Tvoje môjmi hriechy ztrýznené a zranené,
žiari teraz ako slnko, ak slnko je zjasnené.

Celé telo Pána Ježiša po jeho zmŕtvychvstaní bolo o mnoho krajšie, než pred jeho umučením. Telo Pána Ježiša po jeho zmŕtvychvstaní bolo neporušiteľné, nesmrteľné, už viac nepodliehalo žiadnym bolasťam, ani nemoci, ani smrti; telo Pána Ježiša bolo tak jemné (fajné), že mohol Pán Ježiš okamžite z miesta na miesto sa dostať, pri zavrených dverách prísť, zmiznúť; telo Pána Ježiša bolo tak krásne a utešené, že všetku krásu tohoto sveta prevyšovalo. Telo, ktoré

má také vlastnosti, menujeme osláveným a preto hovoríme, že Kristus Pán vlastnou mocou slávne vstal z mŕtvych.

78. *Čo učinil Ježiš tretieho dňa po svojej smrti?*

Tretieho dňa po svojej smrti Ježiš zase spojil dušu svoju s telom svojím a slávne vstal z mŕtvych.

* Ježiš v nedeľu vstal z mŕtvych, zavčas ráno. Na pamiatku, že Pán Ježiš vstal z mŕtvych, svätíme Veľkú noc. Sprievod vzkriesenia vydržiavame už večer vo Veľkú sobotu. Na Veľkú noc vystavuje sa na oltár socha (štátua) vzkrieseného Pána Krista so zástavkou v ruke na znamenie, že Pán Ježiš skrze svoje zmŕtvychvstanie premohol smrť, t. j. učinil, že smrť už ani jeho ani ľudí nevládze zadržať v hrobe navždy; — a premohol i diabla t. j. vykonal, že diabol už nemá moc nad našimi dušiami a ľudia môžu sa zachrániť od hriechu. To znamená tá zástavka; zástava je odznakom víťazstva.

Na sviatky veľkonočné dostávate barvené vajcia. Vajcom sa vypodobňuje vzkriesenie. Z vajca prekľuváva sa kuriatko a ako z hrobu vychádza živé. Pán Ježiš vyšiel z hrobu živý, i všetci ľudia výndu z hrobov živí. Pán Ježiš vyšiel svojou mocou a my vstaneme z mŕtvych, keď nás Pán Ježiš vzkriesi.

* Ježiš po svojom vzkriesení zostal na zemi ešte štyridsať dní. Za tých štyridsať dní, čo Kristus Pán po svojom zmŕtvychvstaní zostal na zemi, schádzal sa s apoštolmi. Mnoho im rozprával o kráľovstve Božom (o Cirkvi), dával apoštolom rozličnú moc a naučenie, k osohu (prospechu) svojej Cirkve.

Raz riekol apoštolom: „Ako mňa poslal Otec, tak i ja posielam vás. — Prijmite Ducha Svätého, ktorým odpustíte hriechy, odpúšťajú sa im, a ktorým zadržíte, zadržané sú.“ Týmito slovami dal Pán Ježiš apoštolom moc hriechy odpúšťať.

Druhý raz zas im riekol: „Daná mi je všetka moc na nebi i na zemi! — Idúce do celého sveta, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého; učte ich zachovávať všetko, čokoľvek som vám prikázal. — Hľa, ja s vami som po všetky dni až do skončenia sveta.“ — Tým dal Pán Ježiš apoštolom moc na miesto neho učiť, milosti Božie rozdávať a rozkazovať.

Zvláštnu moc udelil Pán Ježiš sv. Petrovi! Toho ustanovil na miesto seba na najvyššieho predstaveného ostatných apoštolov a všetkých veriacich. Miesto „najvyšší predstavený“ hovoríme hlava; Pán Ježiš ustanovil teda sv. Petra za hlavu apoštolov a všetkých veriacich, za hlavu celej Cirkve.

Apoštoli, ktorí sa na vlastné oči a na vlastné ruky presvedčili, že je Pán Ježiš živý, vždy a všade ohlašovali, že Pán Ježiš vstal z mŕtvych; to si oni nedali vziať, trebárs preto boli nenávidení, prenasledovaní a mučení. Vďačne mučeníckou smrťou svedčili, že Ježiš vstal z mŕtvych.

Svojím zmŕtvychvstaním Pán Ježiš najviac dokázal, že je Boh. Pán Ježiš to predpovedal, že vstane z mŕtvych a tým dokázal, že je vševedúci; jeho nikto nevzkriesil, ale vlastnou mocou vstal z mŕtvych, a tým zas dokázal, že je všemohúci. Vševedúci a všemohúci je len pravý Boh. O Pánu Ježišovi teda nikto nemôže pochybovať, že je pravý Boh a že preto všetko, čo učil, je pravda. Preto dobre povedal sv. Pavel: „Nevstal-li Kristus z mŕtvych, márne je tedy kázanie naše, márna je i viera naša.“ (I. Kor. 15, 14.)

Pán Ježiš často predpovedal, že niekdy v posledný deň všetci ľudia vstanú z mŕtvych; on sám že ich vzkriesi. Poneváč sa vyplnilo, čo predpovedal o svojom vzkriesení, vyplní sa tiež iste, čo povedal o vzkriesení všetkých ľudí. Keď Pán Ježiš vstal z mŕtvych, i my vstaneme. Preto spievame na Veľkú noc v piesni „Radujte sa, o kresťania“:

Oj, žije v nás nádej silná,
že tiež niekdy vstaneme,
a že s Kristom Spasiteľom
na veky žiť budeme.

Ako Kristus z hrobu povstal,
tak i my raz vstaneme,
a keď sme mu boli verní,
s ním sa tešiť budeme.

Alleluja, smrť premôžúc
Kristus z hrobu vstáva
a nám v slávne zmŕtvychvstanie
istú nádej dáva.

Ale, dietky milé, keď chceme s Kristom Pánom oslávení byť po vzkriesení, musíme s ním i pokojne trpeť.

Sv. Teresia a jej malý brat čítavali často v živote svätých; zvlášte radi čítavali o mukách, ktoré svätí pre Boha vytrpeli. I zatúžila Teresia veľmi po smrti mučeníckej, aby sa tým spôsobom chytro dostala do neba. Preto i s bratom svojím sa na tom ustanovili, že sa odoberú do krajín pohanských a tam hlavy postínať si dajú. Terezia nemala ešte sedem rokov, keď to urobila. Obidvaja nabrali so sebou pokrmov a vydali sa na cestu. Na ceste stretol sa s nimi ujec a spýtal sa ich, kam idú. Keď mu povedali pravdu, zaviedol ich nazpäť do domu otcovského, kde medzi tým nastal veliký strach, že sa ztratili. Dietky tieto maly toľko srdnatosti, že život svoj chcely dať za nebo. Ty snášaj trpezlive aspoň to, keď si z teba posmech robia iné deti pre pobožnosť tvoju . . alebo keď nechceš k vôli druhým niečo zlého urobiť . . . keď nechceš luhať . . . I ten trpí s Kristom, kto posmech svojich bližných snáša, najmä pre lásku svoju k Pánu Bohu. (Zrcadlo pro dítky.)

Šiesty článok.

„Verím v Jezu Krista, ktorý . . . vstúpil na nebesia, sedí na pravici Boha Otca všemohúceho.“

Pán Ježiš jeden raz riekol k apoštolom: „Vyšiel som od Otca a prišiel som na svet; zase opúšťam svet a idem k Otcovi.“ (Ján 16, 28.) A čo im bol tými slovami predpovedal, to i vykonal. Štyridsiateho dňa po svojom zmŕtvychvstaní vyviedol Ježiš učeníkov svojich na horu Olivetskú a sám pred ich očima odobral sa so zeme do neba, vstúpil na nebesia, to jest Pán Ježiš svojou vlastnou mocou, od nikoho nezdvihnutý alebo vziaty, povzniesol sa od zeme a s telom i s dušou vošiel do neba.

79. Čo učinil Ježiš štyridsiateho dňa po svojom vzkriesení?

Štyridsiateho dňa po svojom vzkriesení vyviedol Ježiš učeníkov svojich na horu Olivetskú a pred ich očima vstúpil na nebesia.

* Na pamiatku toho slávime každý rok na štyridsiaty deň po Veľkej noci sviatok Na nebevstúpenie Pána. V tento sviatok sa pri sv. omši po evanjeliume s oltára odnáša socha Vzkriesenia.

(Príbeh nanebevstúpenia z bibliky.)

80. Pán Ježiš je teraz na nebesiach ako Boh i človek a vo „Verím Boha“ hovoríme, že „sedí na pravici Boha Otca všemohúceho“. — Slovo pravica znamená: pravá ruka, pravá strana. My vieme, že Boh nemá ruky, ani nesedí ani nechodí, lebo nemá tela, je čistý duch. Preto tie slová „sedí na pravici Boha Otca všemohúceho“ neznamenajú, že v nebi sedia Boh Otec a Pán Ježiš vedľa seba. Sedí na pravici je obrazne rečeno. — Keď chceme niekomu preukázať česť čili keď ho poctiť chceme, necháme ho ísť po pravej strane vedľa nás, alebo ho posadíme na pravo od nás; tak i tie slová: „Ježiš sedí na pravici Boha Otca“ znamenajú jeho veliku česť, ktorú má ako Boh a človek na nebi. Ako Boh je Otcovi vo všetkom rovný, má najvyššiu moc a slávu, ako Boh Otec; ako človek je nad všetky stvorenia vyvýšený, obdržal najvyššiu moc a slávu od Boha Otca na odmenu za jeho uponíženie a poslušnosť až k smrti; vládne teda, ako človek božskou mocou a slávou, ktorou Boh Otec. Preto píše sv. Pavel o Pánu Ježišovi: „Ponížil seba učinený súc poslušným až k smrti a to k smrti kríža; preto i Boh povýšil ho a dal mu meno, ktoré je nad každé meno, aby v mene Ježiša každé koleno kľakalo a každý jazyk vyznával, že Pán Ježiš Kristus je v sláve Boha Otca.“ (Fil. 2, 8—11.)

80. Čo znamenajú slová: „sedí na pravici Boha Otca?“

Slová: „sedí na pravici Boha Otca“ znamenajú: že Ježiš i ako človek božskou mocou a slávou vládne.

V životopise sv. Pamfilia mučedlníka spomína sa viac pohanských synov, ktorí keď dali sa pokrstiť, boli slapaní a odvlečení (do Cesaree) k súdu. Sudca zpýtal sa ich, ktorá zem je ich vlasť, a jeden z nich odpovedal za všetkých: „Nebo je naša vlasť; tam hore nad hviezdami býva náš Boh

a Vykupiteľ; on šiel tam pred nami, aby nám pripravil príbytok; kde on prebýva, tam je naša vlasť!" Na čo všetci zvolali: „Áno, tam hore je naša vlasť! ta ťahá nás naša vrúca žiadosť!" Keď potom boli ukrutne mučení, v bolasťach tých prehrozných takto sa tešili: „Na nebesiach je Boh a Vykupiteľ náš, v nebi je naša slávna vlasť! Ta žiadame sa dostať, tam žiada sa nám bývať na veky!" (Mehler, kat. Handbuch. I. 264.) — Tam je naša vlasť, kde sú naše príbytky, ktoré nám pripravil Pán Ježiš. Ach, a v tých nebeských príbytkoch je krásne! Keby si ich len za jednu hodinku videl a potom musel by si na zemi byť kráľom nad všetkým svetom a mal by si všetko, čo len srdce žiada; plakal by si od žiaľu, že neostal si v tom nebeskom príbytku, lebo že je to na zemi všetko nič proti jeho kráse, a žiadal by si si umrieť a len skôr a skôr do neba!

Pros často a pobožne božského Spasiteľa, aby i teba do neba prijať ráčil: O, milý náš Spasiteľu, primlúvaj sa za nás u Boha Otca a pomáhaj nám, aby sme Pána Boha vždycky poslúchali, dobré milovali, zlého sa chránili a s Tebou sa niekdy na nebi radovať mohli na veky. Amen.

Siedmy článok.

„Verím v Jezu Krista, ktorý . . . odtúď príde súdiť živých i mŕtvych."

81. Keď Pán Ježiš na nebesia vstupoval, apoštoli hľadeli za ním, a keď v jasnom oblaku ich zraku zmizol, boli veľmi zarmútení. Tu zrazu stáli vedľa nich dvaja anjeli v bielom rúchu a riekli im: „Mužovia galilejskí, čo stojíte hľadiac do neba? Tento Ježiš, ktorý vzatý je od vás do neba, tak príde, ako ste ho videli idúceho do neba." (Skut. ap. 1, 11.)

Týmito slovami anjeli oznámili, čo sa niekdy stane a čo nám povedá siedmy článok viery, keď sa ho takto modlíme: „Odtúď príde súdiť živých i mŕtvych."

Pán Ježiš teda zase príde, teda po druhý raz príde na svet. Prvý raz prišiel, keď sa narodil, ako malé dieťa

v biede a nedostatku; druhý raz príde ako pán a kráľ a najvyšší sudca.

Zkadiaľ že príde? Odtúď, ztadiaľ, kam sa odobral, s neba. A kedy príde? Na konci sveta, t. j. keď tento terajší svet zahynie a prestane. Kedy to bude, to nevieme. Pán Ježiš riekol, že o tom nevedia ani anjeli v nebi. Boh to skryl pred nami, aby sme boli každú chvíľu pripravení na ten deň.

81. Kedy prijde zase Ježiš?

Ježiš zase príde na konci sveta.

82. Ježiš prikonci sveta prijde preto, aby všetkých ľudí súdil. Súdiť znamená zpytovať (vyšetrovať) a vyrieknuť, či niekto dobré učinil alebo zlé, a či za to dostane odplatu alebo pokutu. Ježiš Kristus prijde súdiť všetkých ľudí, dobrých i zlých ľudí.

82. Prečo prijde Ježiš pri konci sveta?

Ježiš pri konci sveta príde preto, aby všetkých ľudí súdil.

83. Po tom súde, ktorý Pán Ježiš bude držať na konci sveta, už viac človek nikdy nebude súdený, preto ten súd menuje sa posledný súd. — Ježiš vtedy bude súdiť všetkých ľudí celého sveta, čo len kedy na tomto svete žili, od Adama až kým nepríde Ježiš súdiť, — a zo všetkého, čo urobili telom i dušou; lebo tak hovorí sv. Pavel apoštol: „Všetci my zaiste musíme sa ukázať pred súdnou stolicou Kristovou, aby prijal každý vlastné veci tela, ako činil, buďto dobré alebo zlé." (II. Kor. 5, 10.) A preto, že Ježiš vtedy bude súdiť všetkých ľudí z celého sveta, ten súd na konci sveta nazýva sa súd sveta.

83. Ako menujeme ten súd, ktorý bude na konci sveta?

Ten súd, ktorý bude na konci sveta, menujeme súdom posledným alebo súdom sveta.

* Teraz vám poviem, ako Pán Ježiš sám vyobrazil tento posledný súd. Povedal svojim učeníkom: „Keď príde Syn človeka v sláve svojej a všetci anjeli s ním, vtedy posadí sa na trón velebnosti svojej“, to jest keď príde Pán Ježiš k poslednému súdu, vtedy bude zjavená svetu jeho najvyššia sláva. Anjeli pridu s ním, ako svedkovia všetkého dobrého, čo spravodliví konali, a ako žalobníci tých, ktorí na ich napomínania nič nedbali, a ako vykonávatelia súdu božieho. A Ježiš sadne si na slávnu stolicu ako najvyšší Pán a najmocnejší kráľ všetkého sveta. Ďalej riekol Pán Ježiš: „Shromaždené budú pred ním všetky národy a odlúči jedných od druhých, ako odlučuje pastier ovce od kozlov“, t. j. tu budú pred Ježišom všetci ľudia; nikto neujde súdu. Ako za dňa pásavajú sa spolu ovce a kozly na jednej paši, tak sú na svete spolu dobrí i zlí. Večer pastier oddeľuje ovce od kozlov. Tak pri poslednom súde oddelí Pán Ježiš skrze anjelov dobrých od zlých. Ovce = dobrých postaví na pravicu, na miesto čestné a slávne; kozlov = zlých na ľavicu, na miesto nečestné, potupné. Potom Ježiš verejne vyjaví, čo dobrí a čo zlí mysleli, hovorili a činili.

Ježiš všetko bude vedieť o každom, poneváč je vševedúci. On sa nebude nikoho zpytovať, čo myslel, mluvil, činil a zanedbal; on vie všetko. — Ľudia nevedia, čo každý z nás myslí, či dobré a či zlé. Ale Pán Ježiš, náš Boh, vidí nám i do duše a vie i naše najtajnejšie myšlienky: pred ním nič nedá sa zatajiť. Pred všetkými ľuďmi, pred celým svetom verejne dá na javo, čo sme za živa mysleli dobré alebo zlé. — Pán Ježiš dá verejne na javo každé slovo, čo sme kedy povedali dobré alebo zlé. — Pán Ježiš bude ľudí súdiť i zo skutkov a zanedbania dobrého; verejne vyjaví všetko, čo sme za života činili alebo činiť mali. Všetko, všetko dá tu P. Ježiš na javo pred celým svetom; nebude mať ohľad na nikoho, na žiadneho človeka; žiaden nebude tu viac platiť ako druhý, preto, že jeden chodieval za živa v panských šatách a druhý v sedliackom alebo robotníckom odeve; že jeden bol mocný, bohatý a druhý slabý a chudobný; že jeden bol z vysokého stavu a druhý z nízkeho. Pred súdom božím

sú všetci rovní a žiaden nebude mať fiškála, zástupcu, primluvcu. Tu platiť budú len naše myšlienky, slová a skutky, aké boly! A to Ježiš ako Boh vie a dobré pozná, a teraz vyjaví pred svetom.

Na poslednom súde stane sa, ako v piesni „V deň ten hnevu“ spievame:

Kniha kníh tu otvorí sa,
v ktorej všetko nachodí sa
dľa čoho svet posúdi sa. —
K súdu tomu Pán keď sadne,
každá tajnosť hneď sa zhliadne,
každej vine trest pripadne.

V piesni tejto „kniha“ nerozumie sa slovne, alebo obrazne: Pán Ježiš, sudca božský, vie všetko, čo ľudia mysleli, mluvili, konali a zanedbali, ako keby to mal napísané v knihe.

Otvorí sa jednúc strašná kniha Pána
kde vec každá, dobrá, zlá, je znamenaná.

84. 85. Potom Pán Ježiš vyhlási výrok (vyriekne súd) verejne nad dobrými i nad zlými. Dobrým povie: „Poďte požehnaní Otca môjho (od Otca k večnému dedictvu vyvolení); vládnite kráľovstvom, ktoré pripravené je vám od ustanovenia sveta“ = požívajte slávy nebeskej, ktorá je od stvorenia sveta pripravená pre ľudí dobrých (spravodlivých). — O, ako sa zaradujú spravodliví, keď počujú tie sladké slová: „Poďte požehnaní Otca môjho!“ Už sa to stalo, že niektorí ľudia, keď sa im oznámilo veliké šťastie, umreli od radosti. Spravodliví po tomto súde nezomrú od radosti, ale hneď začnú požívať tie najväčšie radosti slávy nebeskej. — Ale aký súd vyriekne Pán Ježiš nad zlými, nespravodlivými? Riekne im: „Odstúpte (odíďte) odo mňa, zlorečení, do ohňa večného.“ — O, aký strach popadne tých zlých, keď počujú od Pána Ježiša tie slová: „Odíďte odo mňa, zlorečení!“ Filip II., kráľ španielsky, povedal raz svojim dvom dvoranínom: „Nepríďte mi viac na oči!“ a jeden z nich hneď zomrel, ten druhý ale sa zbláznil.

Zlí po tomto súde nezomrú a neztratia svoj rozum, ale zostanú, aby na veky plakali a zúfali v pekle.

84. Čo povie Ježiš dobrým pri poslednom súde?

Ježiš pri poslednom súde dobrým povie takto: „Poďte požehnaní Otca môjho, vládnite kráľovstvom, ktoré pripravené je vám od ustanovenia sveta.“

85. Čo povie Ježiš zlým?

Ježiš zlým povie toto: „Odstúpte odo mňa, zlorečení, do ohňa večného.“

86. Po tomto výroku dobrí s dušou i s telom odídu s Pánom Ježišom a s anjelmi do kráľovstva nebeského a zlí s dušou i s telom odídu do pekla.

86. Kam pôjdu po poslednom súde dobrí a kam zlí?

Po poslednom súde dobrí pôjdu do neba, zlí ale do pekla.

Viete teda už, milé dietky, čo nás očakáva po smrti? Súd. Spomínajte si často na súd. Kde by vás Pán Ježiš postavil, či na pravicu medzi spravodlivých a či na ľavicu medzi hriešnikov, keby súd ten prišiel zajtrá alebo ešte dnes? Naučte sa tieto veršíky:

Kúkoľ do ohňa metajú,
žito do stodôl svážajú
hospodári v čas žatvy:
tak do pekla zlých uvrhne,
dobrých však do neba vezme
Boh v čas večnej odplaty.

Kúkoľ je nanič, hádžu ho do ohňa; aj Pán Boh zlých ľudí tak vrhne do ohňa večného, do pekla. Žito hospodár má rád, dáva ho do stodoly: tak Pán Boh má rád dobrých a berie ich s sebou do neba. — Dajte že si pozor na seba! Nikdy nečiňte zlé ani v skrytosti; lebo Pán Boh jednúc postaví vás pred svoju súdnu stolicu a všetko objaví. — Pamätajte na krásne nebo a na hrozné peklo, a keď by ste

hriech učiniť chceli, pomyslite si: radosť z hriechu netrvá dlho, nechcem za krátku hriešnu radosť dať večnú nebeskú radosť. Kráľa Lysimacha obľahol nepriateľ dlho, konečne hrozným smädom trápený vydal sa nepriateľovi za to, že sa mu dalí napiť vody. Keď uhasil si smäd, zvolal bolastne: „Ach, ako krátky bol ten pôžitok, za ktorý som dal kráľovstvo i slobodu!“ Tak budú i zatratení na veky volať: „Ach, ako krátke boly hriechy, za ktoré sme ztratili nebo a pritiahli sme si večný žalár!“ (Lohn. Bibl. II. 22.) Radšej všetko na svete opustím, radšej všetko protivného strpím, než aby som ztratil nebo a prišiel do pekla.

V pekle samé žalosti,
bez najmenšej radosti,
sú po večné večnosti.

Zpýtali sa jednoho pustovníka, ktorá kniha najsilnejšie účinkuje na neho a on odpovedal: „Kniha, ktorá najsilnejšie účinkuje na mňa, má len tri listy: prvý je čierny a napomína na smrť; druhý je biely a vzbudzuje vo mne spomienku na večné radosti blahoslavených; tretí ale je červený a rozpamätuje ma na oheň, do ktorého sudca v posledný deň pošle zatratených.“ (Histor. katech.)

Ôsmy článok.

„Verím v Ducha Svätého.“

87. Vy viete, dietky moje, že je len jeden Boh a že v jednom Bohu sú tri osoby: Boh Otec — prvá, Boh Syn — druhá, Boh Duch Svätý — tretia: Duch Svätý je tretia božská osoba.

Že Duch Svätý je tretia božská osoba, rozdielna od Otca i Syna, to učí nás sám Pán Ježiš, ktorý takto riekol apoštolom: „Ja buden prosiť Otca, a iného utešiteľa dá vám, aby s vami zostával na veky, Ducha pravdy.“ (Ján 14, 16.) Tu sú rozdielne tri osoby: Syn, ktorý prosí, — Otec ktorého Syn prosí, a — Duch, o ktorého Syn prosí Otca, a ktorý bude poslaný.

Aj to viete, že každá z troch božských osôb je Boh: Otec je pravý Boh, Syn je pravý Boh, i Duch Svätý je pravý Boh. Teda Duch Svätý je pravý Boh, ako Otec i Syn. Duch Svätý je Boh: lebo má božskú prirodzenosť, t. j. také vlastnosti a dokonalosti, aké len Boh môže mať, Duch Svätý je všadepritomný, vševedúci, všemohúci.

Duch Svätý je všade, lebo hovorí Sv. Písmo: „Duch Pána naplňuje okres zeme." (Mudr. 1, 7.), t. j. je všade. — „Duch Svätý je vševedúci; lebo hovorí Sv. Písmo: „Duch zpytuje všetky veci, tiež i hlboké veci Božie", a „tie veci, ktoré sú Božie, nikto nepozná, len Duch Boží." (I. Kor. 2, 10—11.) Duch svätý vie všetko, i to, čo je v Bohu, čo len sám Boh vie, teda je vševedúci, — Duch Svätý je všemohúci; lebo hovorí Sv. Písmo: „Duch dáva moc zázraky činiť, inému prorokovať." (I. Kor. 12, 9—10.) Keď môže dávať ľuďom moc zázraky činiť alebo prorokovať (budúce veci predpovedať), je všemohúci. Všade, vševedúci, všemohúci môže byť len Boh, lebo sú to vlastnosti božské, tedy Duch Svätý, ktorý tieto vlastnosti má, je pravý Boh s Otcom i so Synom. Tomu učí sv. Písmo: „Traja sú na nebi, ktorí svedoctvo vydávajú a tito traja sú jedno" (jeden Boh). A tak vieme, že Duch Svätý je tretia božská osoba, pravý Boh s Otcom i Synom. To učí nás ôsmy článok Apoštolského vyznania viery.

87. Čo je Duch svätý?

Duch Svätý je tretia božská osoba, opravdivý Boh s Otcom i so Synom.

Keď je Duch Svätý pravý Boh s Otcom i Synom, prináleží mu rovnaká poklona, česť a chvála, ako Otcovi i Synovi; preto nás Cirkev svätá naučila takto sa modliť: „Sláva Bohu Otcu i Synu i Duchu Svätému, ako bolo na počiatku, i nyní i vždycky až na veky vekov. Amen."

* Duch Svätý ako Boh býva všade, na nebi, na zemi a na každom mieste. Na zem poslal ho okrem toho ešte zvláštne Pán Ježiš. Sľuboval ho svojim apoštolom: „Ja prosiť budem Otca a iného utešiteľa dá vám, aby s vami zostával na veky, Ducha pravdy. Nenechám vás sirotami." (Ján 14, 16—18.).

Štyridsiateho dňa po svojom zmrtvýchvstaní zjavil sa Pán Ježiš v Jeruzaleme všetkým apoštolom naposledy. Prikázal im, aby odtiaľ neodchádzali, ale očakávali Ducha svätého. „Po málo dňoch", riekol im, „sostúpi Duch svätý na vás a prijmete od neho silu, svedoctvo vydávať bude o mne v Jeruzaleme, v celom Judsku a Samarii a až na konec zeme." Potom vstúpil na nebesá. A desiateho dňa po svojom nanebevstúpení soslal Ducha svätého na apoštolov a na cirkev svätú.

88. (Tu sa výrozpráva prostý dej soslania Ducha svätého.)

88. Kedy sostúpil Duch Svätý na apoštolov a na cirkev?

Duch Svätý desiateho dňa po nanebevstúpení Ježiša sostúpil na apoštolov a na cirkev svätú.

* Sviatok soslania Ducha Svätého slávime na Turíce ináč na Svätého Ducha na pamiatku, že Duch svätý viditeľne sostúpil na apoštolov a na cirkev v pädesiaty deň pozmrtvýchvstaní P. Ježiša a desiaty deň po jeho nanebevstúpení. Vtedy máme zvláštne mysleť na Ducha Svätého a jemu za jeho lásku k nám ďakovať.

V čom ukázal Duch Svätý zvláštne lásku svoju oproti svetu? (Ot. 33.)

* Duch Svätý je síce ako Boh čistý duch, ktorého v tomto živote telesnými očami nemôžeme vidieť; ale on objavil sa i viditeľne v rozličných podobách a v týchto ho i vyobrazujeme.

Duch Svätý dal apoštolom na javo svoj príchod tak, že sostúpil na nich v podobe ohnivých jazykov. A to bolo veľmi na mieste. Ohnivé jazyky ukázaly, čo Duch Svätý chce účinkovať v duši apoštolov. Jazykom hovoríme. Jazyky daly na javo, že apoštoli majú mnoho hovoriť o Ježišovi. Pán Ježiš ustanovil apoštolov, aby šli do celého sveta učiť vieru všetky národy. Ale všade na svete není jednaká reč. U nás rozprávajú slovensky, inde ináč. A preto by apoštoli neboli mohli učiť všetky národy, keby neboli vedeli hovoriť ich rečami, ich jazykami. Vtedy, keď Duch Svätý sostúpil na apoštolov bolo v Jerusaleme mnoho tisíc ľudí z rozličných krajín, a tí hovorili rozličnými rečmi; a keď Peter

apoštol začal im kázať učenie P. Ježiša, všetci mu rozumeli. A ani Peter ani ostatní apoštoli sa tie reči neučili, ale to učinil Duch Svätý, že všetky reči hneď vedeli; Duch Svätý dal apoštolom dar tých rozličných rečí. — Ale jazyky, v ktorých podobe sa Duch Svätý objavil, neboly telesné, lež ohnivé. Oheň svieti a hreje. Duch Svätý, ktorý sa objavil v podobe ohnivých jazykov, dal duši apoštolov osvietenie, osvietil ich rozum tak, že celkom dobre rozumeli všetkému, čo od P. Ježiša predtým počuli. Oheň hreje; apoštoli boli Duchom Svätým rozohriati vrelou láskou k Pánu Ježišovi a k blížnym, takže veľmi radi išli všade ohlašovať učenie Ježišovo, aby všetkých ľudí obrátili na vieru Kristovu. Duch Svätý takú lásku k Ježišovi a k blížnym vlial apoštolom do duše. — Častejšie vyobrazuje sa Duch Svätý v podobe holuba. Pri krste Ježiša zjavil sa Duch Svätý v podobe holuba. (Dej pokrstenia P. Ježiša.) Holub znamená nevinnosť, čistotu Duch Svätý objavil sa v podobe holuba, aby ukázal, že obzvláštne miluje nevinnosť a čistotu.

89. Duch Svätý sostúpil na apoštolov, ale aj na cirkev. Preblahoslavená Matka Božia, apoštoli a učeníci Ježišovi, tí spolu boli vtedy cirkev v jej počiatku. Táto cirkev sa ztadiaľ mala rozšíriť po celom svete a v nej mali byť všetci, čo na učenie apoštolov uveria v Ježiša Krista. Ježiš Kristus sveril Duchu Svätému túto cirkev a všetky duše, ktoré krvou svojou vykúpil. A od toho času, ako Duch Svätý sostúpil, nikdy viac neodstúpil od cirkve a duší. Duch Svätý až do konca sveta bude účinkovať vo svätej cirkvi a v dušiach našich; to povedal P. Ježiš po večeri apoštolom: „Nemodlím sa len za nich, ale za všetkých, ktorí skrze slovo uveria mňa... Sošlem Ducha Svätého, ktorý s vami ostane na veky.“

89. Prečo sostúpil Duch Svätý?

Duch Svätý sostúpil preto, aby až do konca sveta vo svätej cirkvi a v dušiach našich účinkoval.

90. Duch Svätý je teda od večnosti všade; ale od toho času, čo Ježiš Kristus soslal Ducha Svätého, je Duch Svätý zvláštne v cirkvi-katolíckej a v dušiach našich.

Čože činí, čo účinkuje Duch Svätý v Cirkvi katolíckej?

Pán Ježiš prisľúbil svojej cirkvi, že Duch Svätý bude s ňou zostávať až do konca sveta (Ján 14, 16), t. j. že Duch Svätý bude apoštolom a ich nástupcom na pomoci. A v čom že im má byť na pomoci? Vo všetkom, deti moje, čo oni v cirkvi robia. Pápež a biskupi vyučujú a riaďa veriacich. Duch Svätý robí to isté v cirkvi. Duch Svätý vždycky vyučuje cirkev, t. j. Duch Svätý to vnuká (dáva) pápežovi a biskupom, že dobre poznajú, čo Ježiš učil, a že len to a tak učia a nám veriť kážu, čo a ako Ježiš Kristus učil.

Duch Svätý riadi (spravuje) Cirkev, t. j. on v Cirkvi stará sa o všetko, sporaduje a spravuje všetko k tomu cieľu, ku ktorému Pán Ježiš Cirkev založil, aby sa všetko v nej dialo, ako sa Pánu Ježišovi ľúbi.

A tak bude Duch Svätý vyučovať a riadiť Cirkev katolícku. On je jej dušou; bez neho by cirkev nemohla nič. Ale Duch Svätý je pri nej až do konca sveta. Ľudia to, pravda, nevidia; ale Duch Svätý je duch a účinkovanie ducha nevidno. Duch Svätý účinkuje neviditeľne.

90. Ako účinkuje Duch Svätý vo svätej Cirkvi?

Duch Svätý vo svätej Cirkvi účinkuje tak, že ju neviditeľne vyučuje a riadi.

91. Ako účinkuje Duch Svätý v duši našej?

Duch Svätý dušu našu k dobrému posilňuje, t. j. on činí našu dušu tak silnou, že je vstave vždy a všade plniť vôľu božiu. Zvlášte vo sviatosti birmovania posilňuje nás Duch Svätý, aby sme vždy žili, ako Pán Ježiš prikázal. — Apoštoli, akonáhle sostúpil na nich Duch Svätý, boli by radšej všetko na svete ztratili, než by proti vôli Ježišovej činili. Hovorievali: „Musíme viacej poslúchať Boha, než ľudí.“ Peter

bál sa predtým jednej dievky, a po 52 dňoch, keď na Turíce prijal Ducha Svätého, nebál sa už pred tisícami Židov kázať Ježiša Krista.

Duch Svätý dušu našu posilňuje, t. j. činí silnou, aby trápenia vedela snášať, naplňuje ju potešením, niekedy takou radosťou, že temer ani necíti bolasti. — Apoštoli museli podstúpiť mnoho trápenia a prenasledovania; ale oni sa toho ani nebáli, ani si na to nenariekali; oni sa tomu len tešili a dali sa i zabiť za učenie Pána Ježiša. Prečo? Lebo prijali Ducha Svätého. — Preto že nás Duch Svätý tak posilňuje, alebo potešuje, menujeme ho utešiteľom.

Duch Svätý dušu našu posvätuje, t. j. Duch Svätý dušu našu očisťuje od hriechov a tým ozdobuje ju takou krásou, že sa Bohu ľúbime. To sa stáva pri svätom krste a pri sviatosti pokánia. Že nás Duch Svätý v týchto sviatosťach posvätuje, tomu riekame: Duch Svätý nám udeľuje (dáva) posvätujúcu milosť. Tým činom stávame sa dietkami božími a dedičmi kráľovstva nebeského. Milosť posvätujúcu v sebe rozmnožuje, kto častejšie hodne prijíma sviatosti, horlive sa modlí a koná dobré skutky. — Apoštoli, akonáhle Duch Svätý sstúpil na nich, hneď boli očistení od všeliakých chýb, od hnevu, závisti, pomsty atď., ktoré do toho času mali. Preto, že Duch Svätý dušu našu posvätuje, menuje sa posvätiteľom.

91. Ako účinkuje Duch Svätý v dušiach našich?

Duch Svätý v dušiach našich účinkuje tak, že duše naše k dobrému posilňuje a posvätuje.

Milé dietky! Sv. Leonidas mučedlník bozkal svojho synáčka Originesa na prsia a riekol: „Toto dieťa je chrámom Ducha Svätého. Tým je každé dieťa po svätom krste. I vy vo svätom krste prijali ste Ducha Svätého. Od tých čias býva vo vás. Preto že Duch Svätý je Boh, vaša duša je bývaním, domom, chrámom božím: lebo Duch Svätý, Boh býva v nej. „Či neviete, že ste chrámy božie a Duch boží

býva vo vás?“ privolal sv. Pavel kresťanom. (I. Kor. 3, 16.) Duch Svätý so svojou milosťou býva v duši tak dlho, kým sa človek nedopustí ťažkého hriechu. Hriech ťažký vyháňa Ducha Svätého z duše. — O, deti moje, proste že Ducha Svätého, aby vo vás vždy prebýval a vám milosť svoju udeľoval. Chráňte že sa aspoň ťažkých hriechov, žeby duše vaše vždy boly čisté, aby ste boly vždy dobré, spravodlivé, žeby vás neopustil Duch Svätý. Chráňte sa nestydatých myšlienok, reči a skutkov; neopovážte sa nikdy niečo zlého vykonať s deťmi. Tieto veci sú najviac protivné Duchu Svätému. Od takých detí preč ide Duch Svätý a príde do nich duch nečistý, zlý.

Sv. Katarína sienská, ktorej Boh dal trochu nazreť do duše krásou posvätujúcej milosti ozdobenej, hovorí: „Tisíc životov dala by som a tisíc ráz podstúpila by som smrť za jedinkú tak krásnu dušu.“

Proste Ducha Svätého, kedykoľvek niečo dobrého, vážneho činiť chcete, lebo bez jeho pomoci a milosti nič nemôžeme učiniť. Preto modlime sa zvláštne pred učením v škole, pred kázňou, pred kresťanským vyučovaním v kostole, pred spoveďou atď. k Duchu Svätému.

Jesto jeden deň roku, kedy máme zvláštne mysleť na Ducha Svätého a jemu za jeho milosti ďakovať. Je to slávnosť Ducha Svätého alebo Turíce, ktoré svätíme na pamiatku, že Duch Svätý viditeľne sostúpil na apoštolov v päťdesiaty deň po zmŕtvychvstaní Pána Ježiša Krista a v desiaty po jeho nanebevstúpení.

Deviaty článok.

„Verím ... Svätú Cirkev všeobecnú, svätých obcovanie.“

Duch Svätý prebýva zvláštne v Cirkvi; v Cirkvi obznamuje nás s učením, ktoré Pán Ježiš priniesol na zem, a udeľuje nám milosti, ktoré Pán Ježiš skrze svoju smrť zaslúžil: to všetko, aby sme boli svätí a spasení. Preto i v Apoštolskom vyznaní viery po učení o Duchu Svätom nasleduje

učenie o cirkvi; po „Verím v Ducha Svätého“ modlíme sa v deviatom článku toho Apoštolského vyznania viery: „Svätú Cirkev všeobecnú, svätých obcovanie.“ Tu spomíname dve veci: cirkev všeobecnú a obcovanie svätých.

Najprv budem vás teda učiť: O cirkvi.

1. O založení Cirkve a jej sviadení.

92. Už som vám vyprával (v piatom článku), že Pán Ježiš Kristus dal apoštolom tú moc, akú sám mal, aby všade jeho učenie kázali, ľudí, ktorí to učenie príjmu, ktorí uveria, krstili, hriechy im odpúšťali a im rozkazovali, čo majú činiť, ako sa majú držať. Toto apoštoli hneď po prijatí Ducha Svätého začali usilovne konať. Hneď ten deň kázal sv. Peter ľudu o Pánu Ježišovi. Povedal im, čo Ježiš vykonal za ľudí a ako im prikázal, aby učili národy všetko, čo on učil, žeby ľudia činili, čo on prikázal. Mnohí ľudia verili slovám Petrovým a nasledovali, čo im z rozkazu Ježišovho prikázal; a Peter hneď ten deň pokrstil 3000 ľudí. Ako na Turíce, tak aj inokedy všade robili sv. Peter a iní apoštoli. Rozišli sa do všetkých krajín sveta a všade učili učenie Ježišovo a prikazovali ľuďom, čo Ježiš prikazoval. Mnohí uverili jeho učeniu a konali, čo Pán Ježiš prikázal. Tí, ktorí verili, čo apoštoli učili, dali sa pokrstiť a žili potom, ako viera učí; boli veriaci a dosiaľ nazývajú sa veriacimi tí ľudia, ktorí veria učeniu Ježiša Krista a žijú podľa neho. V Antiochii začali veriacich menovať kresťanmi (veriacimi v Krista, Syna Božieho); a od toho času nazývajú sa kresťania tí ľudia, ktorí sú pokrstení, ktorí všetko to veria, čo Ježiš Kristus učil a podľa tej viery i žiť chcú.

Všetci kresťania, ktorí sú praví veriaci, učenníci Kristovi a všade všetko jednako veria, čo apoštoli učili, menujú sa aj katolíci. To meno dostali preto, aby sa rozoznávali od istých ľudí, ktorí od učenia apoštolov odpadli a predsa kresťanmi sa nazývajú. Keď poviem: ja som kresťan-katolík, nuž som povedal: ja nepatrím k tým kresťanom, ktorí veria, čo nejaký človek na niektorých miestach učí, ale k tým kresťanom, ktorí veria, čo aj všetci ostatní kresťania veria, čo všetci apoštoli spolu a všade učili. Takých kresťanov-katolíkov je mnoho na svete (vyše 300 millionov), tí všetci patria v jedno do hromady, ako do jednej rodiny. Mnoho ľudí, ktorí v jedno patria, menujeme spoločnosťou. Všetci na zemi žijúci kresťania-katolíci sú jedna spoločnosť, a síce spoločnosť na zemi žijúcich kresťanov-katolíkov.

V každej spoločnosti majú ľudia niečo spoločného, (čo všetkým rovno patrí, na čo všetci rovné právo majú). I kresťania-katolíci majú vec spoločnú a síce hlavu. Pod hlavou spoločnosti rozumieme toho, kto má v nej najvyššiu moc, kto je jej najvyšší predstavený, ktorého všetci musia poslúchať. Hlava je viditeľná, lebo ju vidieť. Viditeľná hlava spoločnosti všetkých na zemi žijúcich kresťanov-katolíkov je pápež (otec veriacich).

A táto veliká spoločnosť na zemi žijúcich kresťanov-katolíkov, ktorej viditeľnou hlavou je pápež, to je Cirkev.

92. Čo je Cirkev?

Cirkev je spoločnosť všetkých na zemi žijúcich kresťanov-katolíkov, ktorej spoločnosti viditeľnou hlavou je pápež.

Vo Sv. Písme má Cirkev všeliaké mená: volá sa „Kráľovstvo božie“, lebo Cirkev je veľké kráľovstvo, ktorého kráľom je Boh; — „Kráľovstvo nebeské“, lebo s neba pochádza a do neba privádza; — „dom boží“, lebo všetci kresťania tvoria jednu veliku rodinu, ktorej hlava je Boh; — „telo Kristovo“, lebo veriaci spojení sú s Kristom, ako údy tela s hlavou; — „nevesta Kristova“, lebo Kristus miluje cirkev svoju celkou zvláštnom láskou. (Möhler Kommentar I. 130.)

93. Kto založil cirkev svätú?

Cirkev svätú založil Ježiš Kristus.

Cirkev menujeme svätou, lebo v nej učíme sa učenie sväté, dostávame prostriedky milosti sväté, môžeme sa stať svätými, a zakladateľ cirkve je svätý, najsvätejší, lebo cirkev založil Ježiš Kristus.

* Ako založil Ježiš Kristus cirkev svätú? Už som vám rozprával (Vidz otázku 71.), že Pán Ježiš vynaučoval vo všetkej zemi židovskej za tri roky. Mnohí dobrí ľudia uverili, že je on Syn Boží a jeho učenie, že je pravda. Títo boli jeho prví veriaci. Mnohí s ním chodili a počúvali jeho kresťanské náboženstvo; títo dostali meno: učeníci Ježišovi; bolo ich 72. Z týchto vyvolil si Ježiš dvanásť mužov. Títo vždy boli s Ježišom, všetko, čo robil videli, a čo učil, počuli. To boli apoštoli. Apoštol znamená toľko ako posol alebo vyslanec Kristov. Tých poslal Ježiš ku všetkým národom, aby im kresťanské náboženstvo ohlašovali a vysvetľovali. Sám povedal im: „Ako mňa poslal Otec, tak i ja posielam vás.“ Ježiš dal apoštolom potrebnú moc a právo, aby konali to, čo on sám konal, aby ľuďom ohlašovali, čo majú veriť a činiť, ak chcú byť spasení, aby sa o veriacich starali a boli im predstavenými. Kým bol Kristus Pán na zemi, bol sám viditeľnou hlavou cirkve svojej; keď vstúpil na nebesá, ostal síce hlavou, ale neviditeľnou; už ho nebolo vidieť na zemi. Ale P. Ježiš chcel, aby veriaci i po jeho odchode mali viditeľnú hlavu, aby mali predstaveného, ktorého by mohli vidieť a počuť, a ktorý by sa tak staral o nich, ako P. Ježiš, kým bol na zemi. Preto ustanovil P. Ježiš tu na zemi za viditeľnú hlavu cirkve sv. Petra. Tak založil P. Ježiš cirkev svätú.

94. Keď som vás učil o Duchu Svätom, vtedy som i to povedal, že Pán Ježiš sveril Duchu Svätému svoju Cirkev, tú istú Cirkev, deti moje, o ktorej vás teraz učím; lebo tú Cirkev založil Pán Ježiš Kristus. Ten istý Pán Ježiš Kristus riekol apoštolom: „Ja som s vami po všetky dni až do skonania sveta.“ Kým prebýval, bol s cirkvou viditeľným spôsobom, učil, riadil a spravoval ju, tak že ho apoštoli a veriaci videli, učenie jeho a príkazy z jeho úst slyšali. Vtedy bol Kristus sám viditeľnou hlavou cirkve. Ale i teraz i vždy je Pán Kristus s Cirkvou, ako prisľúbil; lenže po svojom nanebevstúpení viditeľne na zemi neprebýva; on svoju cirkev

neviditeľne učí, riadi a spravuje; my ho už na svoje oči nevidíme, učenie a príkazy jeho z jeho úst neslyšíme. Pán Kristus je teraz neviditeľnou hlavou Cirkve.

94. Kto je neviditeľnou hlavou Cirkve?

Neviditeľnou hlavou Cirkve je sám Ježiš Kristus.

95. Ale P. Ježiš vedel, že cirkev potrebuje i viditeľnú hlavu. Cirkev je viditeľná spoločnosť na zemi žijúcich kresťanov-katolíkov. Žiadna viditeľná spoločnosť nemôže byť bez viditeľnej hlavy; krajina nemôže byť bez hlavy. — Kto je hlava krajiny? — Vojsko nemôže byť bez hlavy, kto je hlava vojska? — Škola nemôže byť bez hlavy. Kto je hlava školy? — Telo nemôže byť bez hlavy. Keď Cirkev je viditeľná spoločnosť, musí mať aj ona viditeľnú hlavu, t. j. takého najvyššieho predstaveného, ktorý by nám povedal: to musíte veriť, tieto sviatosti užívať, tieto prikázania zachovávať, tak musíte žiť, aby ste boli spasení, tak to Pán Ježiš kázal. A Kristus Pán dal svojej Cirkvi i viditeľnú hlavu.

95. Koho ustanovil Ježiš Kristus za viditeľnú hlavu Cirkve?

Ježiš Kristus svätého Petra, apoštola ustanovil za viditeľnú hlavu Cirkve.

96. Z čoho to vieme, že Kristus svätého Petra ustanovil za viditeľnú hlavu svojej Cirkve?

Pán Ježiš sľúbil sv. Petrovi, že na svoje miesto jeho ustanoví za viditeľnú hlavu Cirkve.

a) Pán Ježiš riekol sv. Petrovi: „Ty si Peter (skala) a na tejto skale vystavím Cirkev svoju“. (Mat. 16, 18.) — Svätý Peter menoval sa najprv Šimon a P. Ježiš dal mu meno Peter. Peter je grécke slovo a znamená toľko, čo skala. — Cirkev tu Pán Ježiš pripodobnil domu, ako by povedal: Cirkev moja je ako dom, kamene sú kresťania; a na tomto dome, ktorý je zbudovaný z kresťanov, má Peter byť základom (fundamentom). Základ je prvé a najpotreb-

nejšie na dome; bez základu dom neobstojí, základ udržuje všetko na dome, teda i sv. Peter je prvý a najpotrebnejší Cirkvi; bez neho by Cirkev neobstála. Sv. Peter je teda najprednejší, najhlavnejší, je hlava Cirkve, ktorý všetkých spolu drží a ktorého všetci musia poslúchať.

b) Pán Ježiš riekol Petrovi: „Tebe dám kľúče kráľovstva nebeského. Čokoľvek sviažeš na zemi, bude sviazané i na nebi, a čokoľvek rozviažeš na zemi, bude rozviazané i na nebi." (Mat. 16, 19.). Pán Ježiš zase domu pripodobňuje cirkev. Kto má kľúče od domu, ten je pánom nad domom, má moc nad domom; ten môže pustiť do domu, alebo vytvoriť z neho. Keď teda Kristus hovorí Petrovi, že mu dá kľúče od kráľovstva nebeského = od Cirkve, tým mu chce povedať: tebe dám najvyššiu duchovnú moc v Cirkvi, ty jej budeš hlavou.

A Pán Ježiš povedal i to Petrovi, že čo on sviaže na zemi, bude sviazané i na nebi; a čo on rozviaže na zemi, bude rozviazané i na nebi; to znamená: Čo ty rozkážeš, tým sú zaviazaní všetci kresťania, to musia zachovávať. Ale to je toľko, ako by bol Pán Ježiš povedal Petrovi: Ty budeš dávať zákony, ty budeš vo veciach, ktoré sa týkajú spasenia, ako kráľ panovať nad všetkými veriacimi. A čo ty nariadiš, to bude platiť v nebi.

96. Akými slovami sľúbil Ježiš, že svätého Petra ustanoví za hlavu Cirkve?

Že svätého Petra ustanoví za hlavu Cirkve, to Ježiš sľúbil nasledujúcimi slovmi:

1. „Ty si Peter (skala) a na tej skale vystavím Cirkev svoju."

2. „Tebe dám kľúče kráľovstva nebeského. Čokoľvek zaviažeš na zemi, bude zaviazané i na nebi; a čo rozviažeš na zemi, bude rozviazané i na nebi."

97. Ale dojímave, krásne ustanovil Ježiš sv. Petra za hlavu Cirkve. Viete, ako P. Ježiš hovorieval o sebe ako

o pastierovi a o učeníkoch svojich, ako o ovečkách. „Ja som pastier dobrý. Pastier dobrý dáva život za ovce svoje." Keď mal odísť na nebesa, robily mu starosť jeho ovce. Čo bolo by s jeho ovcami, ak by nemaly dobrého pastiera? Tu osloví sv. Petra: „Peter, či ma miluješ?" „Áno, Pane, ty vieš, že Ťa milujem." Teda „pas bäránky moje". Ešte dvarazy pýta sa tak sv. Petra, a ten dvarazy to isté odpovedá. Pán Ježiš na druhý raz zas: „Pas bäránky moje", a na tretí raz: „Pas ovce moje". P. Ježiš tými slovmi chcel povedať Petrovi: Ja pastier odchádzam, stádo moje nemôžem nechať bez pastiera. Ty budeš dobrým pastierom nad celým stádom, nad malými aj nad veľkými, nad veriacimi i nad apoštolmi, lebo aj apoštoli a vodcovia veriacich sú moje ovce. Teba ustanovujem miesto seba. — Teda Pán Ježiš sv. Petra ustanovil za pastiera nad jeho stádom = nad kresťanmi; rozkázal mu, že ako pastier spravuje bäránky i ovce, tak má spravovať Peter všetkých, ktorí patria k cirkvi, i podriadených, i predstavených, totiž i veriacich i vodcov ich. Tým ustanovil Ježiš Petra na miesto seba za najvyššieho pastiera, za hlavu Cirkve svojej, ktorého musia poslúchať všetci kresťania bez výnimky, ako pastiera poslúchajú bäránky i ovce.

97. Akými slovami ustanovil Ježiš svätého Petra za hlavu Cirkve?

Ježiš svätého Petra ustanovil za hlavu Cirkve týmito slovami: „Pas bäránky moje ... Pas ovce moje."

98. Na jak dlhý čas a pre koho založil Kristus Pán Cirkev?

Kristus Pán na všetky časy a pre všetkých ľudí založil Cirkev.

* Kristus Pán riekol svojim apoštolom: „Učte všetky národy ... a hľa, ja s vami som až do konca sveta." Teda tak sám povedal, že Cirkev jeho bude pre všetky národy,

lebo všetky národy maly sa učiť jeho kresťanské náboženstvo, a že cirkev jeho bude trvať až do konca sveta, lebo veď že bude s ňou „až do konca sveta.“

99. Keď teda Cirkev bude až do konca sveta, tak musí aj úrad, moc a právo, čo sv. Peter dostal od P. Ježiša, trvať až do konca sveta, to jest tak musí cirkev až do konca sveta mať svoju viditeľnú hlavu. Ako že to bude? Veď Peter, ktorého P. Ježiš na svoje miesto ustanovil za viditeľnú hlavu Cirkve, nezostal vždy na živo. Cirkev svätá má sotrvávať až do skonania sveta; aie cirkev svätá nemohla by obstáť bez hlavy, ako dom nemôže obstáť bez základu, kráľovstvo bez panovníka, stádo bez pastiera. Po smrti svätého Petra musel byť iný hlavou Cirkve, a po tohoto smrti zas iný, a tak vždy. Pán Ježiš tak sa postaral o viditeľnú hlavu Cirkve, že tou je vždy rímsky biskup, pápež.

* Sv. Peter, prvá po Kristu viditeľná hlava Cirkve, bol 25 rokov biskupom v Ríme; v Ríme bol i ukrižovaný, tam on zanechal svoj úrad najvyššej hlavy, najvyššieho pastiera v Cirkvi. Od toho času, kto je biskupom rímskym po sv. Petrovi, ten dedí i jeho najvyššiu moc v Cirkvi, alebo inými slovami: kto je riadny nástupca sv. Petra na biskupskej stolici v Ríme, je vždy i viditeľnou najvyššou hlavou Cirkve.

Ako hlava sv. Cirkve nazýva sa rímsky biskup pápež = otec, lebo všetci kresťania majú poslúchať pápeža, ako deti otca. Pápež je námestníkom Krista Pána tu na zemi; pre tento jeho svätý úrad menujeme ho svätým otcom.

99. Kto zostal viditeľnou hlavou Cirkve po smrti svätého Petra?

Po smrti svätého Petra viditeľnou hlavou Cirkve zostal rímsky biskup, tojest pápež.

Po smrti sv. Petra nastúpil Linus za biskupa v Ríme. Linus bol prvý nástupca sv. Petra na biskupskej stolici v Ríme a preto i hlava Cirkve; po Linovi sv. Kletus . . . a tak nasledovalo po sebe až dosiaľ 256 pápežov. Terajší

pápež je 257. pápež; menuje sa Pius X., lebo pred ním bolo už 9 pápežov, ktorí sa tak volali, — Pápež menuje sa i námestník Ježiša Krista, preto že na miesto a z rozkazu Ježiša Krista a mocou, ktorú dostal od Ježiša Krista, spravuje Cirkev svätú.

100. Pán Ježiš dal i apoštolom moc všade kázať jeho učenie, krstiť (sviatosti udeľovať) a riadiť veriacich. Kristus Pán ustanovil apoštolov za predstavených cirkve. Ale aby všetci apoštoli jednako učili, jednako to činili, čo im Pán Ježiš naložil, museli v tom poslúchať sv. Petra. Apoštoli teda kázali, krstili (sviatosti prisluhovali) a riadili veriacich, ale vždy tak, že vo všetkom poslúchali sv. Petra. Sv. Peter mal vo všetkom prednosť. — O tom, kto je prvý nad inými hovoríme, že im je vodcom, že on ich vedie, a tí, ktorí ho musia poslúchať, že sú pod jeho vedením. Apoštoli pod vedením sv. Petra kázali učenie Ježišovo, vysluhovali sviatosti, zakladali kresťanské obce a boli im predstavení.

100. Koho ustanovil Kristus Pán pod vedením svätého Petra za predstavených Cirkve?

Kristus Pán apoštolov ustanovil za predstavených Cirkve, pod vedením svätého Petra.

101. Ale apoštoli všade nemohli byť sami; museli na mnohých miestach vyučovať kresťanské náboženstvo. Keď teda mali opustiť kresťanskú obec, vyvolili iných mužov pobožných, v učení Kristovom dobre vyučených na miesto seba, za svojich námestníkov, nástupcov a ustanovili ich za predstavených veriacim. Týmto odovzdali tú moc, ktorú sami od Ježiša obdržali, aby to isté činili, čo apoštoli, ovšem že pod vedením sv. Petra. Tí, ktorí tú moc od apoštolov obdržali menujú sa biskupi. — V ktorej kresťanskej obci apoštol alebo biskup umrel, na jeho miesto ustanovený bol nový biskup, a to tak išlo až po naše časy a pôjde až do skonania sveta, apoštoli vždy budú mať svojich pravých námestníkov,

svojich nástupcov v Cirkvi, vždy budú biskupi; a v tých bude vždy mať cirkev svojich predstavených. — Rímsky pápež je nástupca sv. Petra a biskupi sú nástupci apoštolov.

* A ako niekdy apoštoli spravovali Cirkev pod vedením sv. Petra, t. j. že v tom sv. Petra poslúchali, tak spravujú Cirkev dnes biskupi, ako nástupci apoštolov pod vedením rímskeho pápeža, t. j. biskupi v spravovaní Cirkve poslúchajú pápeža. — Pápež spravuje celú Cirkev, lebo má moc nad všetkými kresťanmi; biskup spravuje len čiastku Cirkve, lebo má moc len nad kresťanmi v tej istej čiastke Cirkve, ktorú mu pápež ustanovil. Tá čiastka Cirkve, ktorú biskup z ustanovenia pápežovho spravuje, nazýva sa biskupstvo = dioecesa. Pápež spravuje celú Cirkev; biskupi pod vedením pápežovým spravujú jednotlivé biskupstvá.

101. Ktorí sú teraz predstavení Cirkve?

Predstavení Cirkve teraz sú nástupci apoštolov, to jest, biskupi Cirkve, pod vedením pápeža.

102. Biskupstvá sú — zvlášť za našich časov — veliké; biskup sám nemôže ich obstarávať: nemôže všade sám kázať, sám všetky deti krstiť, sám všetkých ľudí v biskupstve spovedať atď. Potrebuje pomocníkov. Pomocníci biskupovi sú vysvätení kňazi.

* Aj kňazi sú v istej miere nástupcami apoštolov; oni kresťanov-katolíkov jednej obci vedú k spaseniu, oni sú ich duchovnými správcami, otcami. Medzi nimi sú farári. Tá obec, kde farár vykonáva duchovnú moc, volá sa farnosť, fara. Kde je farnosť tak veliká, že farár nedostačuje všetko vykonať, pošle mu biskup iných kňazov k pomoci, týchto voláme kaplánmi. — Farári a iní kňazi musia poslúchať biskupa, sú biskupovi podriadení.

102. Kto pomáha biskupom vo svätom ich úradovaní?

Biskupom vo svätom ich úradovaní pomáhajú vysvätení kňazi.

** Veriaci jednej farnosti musia v duchovných vecach poslúchať svojho farára, ktorý ich v mene a z naloženia biskupa vyučuje, čo majú veriť a čo činiť, aby prišli do neba. Veriaci jednoho biskupstva i so svojimi kňazmi musia poslúchať svojho biskupa. Veriaci celého sveta so svojími kňazmi i biskupmi poslúchajú pápeža. V Cirkvi teda taký je poriadok, že všetci, ktorí nie sú kňazi, kňazov — kňazi biskupov, — biskupi pápežovi v ochotnej poslušnosti sú podriadení. Tento poriadok, toto sriadenie má Cirkev od Ježiša Krista, ako svojho Zakladateľa; lebo Cirkev založil Ježiš Kristus, od neho pochádza i jej sriadenie.

Pápež, biskupi a kňazia majú veliku moc; oni na miesto Boha a z jeho naloženia učia veriacich a vedú ich k večnému spaseniu. Vo veľkej úctivosti teda majte svätého Otca, rimského pápeža a sjednotnených s ním biskupov a kňazov, úctive hovorte o nich, úctu im preukazujte, poslúchajte ich. Pomyslite si len, čo Pán Ježiš povedal o nich: „Kto vás poslúcha, mňa poslúcha“, t. j. kto na vaše reči dbá, kto vás ctí, ako keby na moje reči poslúchal, mňa ctil. Ale beda, čo povedal ďalej: „Kto vami pohŕda, mnou pohŕda,“ t. j. kto pápeža, biskupa, kňaza nectí, potupuje, uráža, ako keby Pána Krista nectil, potupoval, urážal.

Ochotne chcem poslúchať
sluhov Božích slová;
v nich je múdrosť najvyššia,
pravda to Kristova.

Nadovšetko vás napomínam, aby ste svätého Otca, pápeža ctili a poslúchali. On je náš najvyšší predstavený, ktorý sa najviac stará o to, aby sme prišli do neba. Jeden nábožný učiteľ vyšiel so svojimi žiakmi do krásnej prírody, obdivovať tú jej krásu, ktorú má od Boha. Tu sišli sa s kŕdlom oviec. Učiteľ riekol: „Vidíte, milé dietky! Ovce sú síce krotké dobré zvieratká a predsa potrebujú pastiera. Náhle odíde pastier od nich, už sa rozpŕchajú. Tak by to bolo i s kresťanmi, keby nemali najvyššieho pastiera, keby nemali pápeža. O, poslúchajte, deti moje, pápeža; lebo čo on učí a prikazuje, to učí a prikazuje Pán Boh!“

Radi sa modlievajte za sv. Otca, aby ho Boh chránil proti jeho nepriateľom; lebo vám má ich mnoho! Sv. Otec vyučuje, napomína veriacich, aby pridržali sa Cirkve, že by mohli byť spasení, rád by i tých priviesť do Cirkve, ktorí ju

ešte neznajú, alebo ktorí sa odtrhli od nej; a sú takí ľudia, ktorí sa tomu spierajú a svádzajú i veriacich, aby neposlúchali sv. Otca. O, modlite sa, aby títo nepriatelia neškodili Cirkvi. Pred tým mal sv. Otec krajinu, svoje kráľovstvo (cirkevný stát). Pán Boh tak chcel, aby nebol poddaný žiadnemu svetskému panovníkovi. Ale (r. 1870) vzali mu túto krajinu; ani len mesto Rím, v ktorom býva, mu nenechali. Teraz ani nemá toľko dôchodku, že by stačil platiť na všetko, čo mu treba. Pápež potrebuje úradníkov, sluhov; musí po celom svete držať svojich poslancov, okolo seba svojich kňazov a radcov; musí k pohanom posielať kňazov-missionárov, ktorí by ich naučili vieru Kristovu. To stojí peniaze a zkadiaľ že ich dostať! Veriaci celého sveta sú mu na pomoci. Skladajú svoje milodary, obete pre pápeža a tie nazývajú grošmi Petrovými, ako by sv. Petrovi dávali tie peniaze. Či by ste i vy nechceli niečo obetovať svojmu svätému Otcovi? — Jeden kňaz (z biskupstva Rottenburgského) sbieral milodary od svojich farníkov, ktoré sám chcel zaniesť sv. Otcovi do Ríma. Jedna chudobná sirota nemala čo dať a bola veľmi smutná nad tým; prisľúbila, že sa tým vrúcnejšie bude modliť za pápeža. Ale konečne jej napadlo, že má zlatý prstenčok od krstného otca, že ten pošle pápežovi. A prosila kňaza, aby ho dal sv. Otcovi. Kňaz vyrozprával sv. Otcovi, čo mu naložila tá sirota. Sv. Otca to veľmi dotklo, prijal dar a požehnal sirotu a riekol: „O môj dobrý Spasiteľu, to dieťa tvojmu nehodnému námestníkovi dalo všetko, čo malo; požehnaj ho, ako si požehnal vdovu pri pokladnici (obetnici)!“ (Scherer Exempel-Lexikon III. 647.) — Vy kedy-tedy dostávate od rodičov, od rodiny po krajciariku; viem, že vďačne dáte z tých sv. Otcovi, keď v kostole bude offera pre neho, radšej dáte sv. Otcovi, ako kúpiť si cukor a prejesť . . .

2. O známkach Cirkve.

103. Pán Ježiš založil Cirkev, ale len jednu Cirkev, nie viac Cirkví. Pán Ježiš riekol: „Na tejto skale vystavím Cirkev svoju;“ neriekol: „Cirkve svoje“, ale len „Cirkev svoju“ len jednu Cirkev. Pán Ježiš učil len jedno náboženstvo, a všetci veriaci majú vyznávať len to jedno náboženstvo a poneváč len toto jedno náboženstvo je pravé, preto aj len jedna cirkev môže byť pravá.

103. Koľko Cirkví založil Kristus?

Kristus založil len jednu Cirkev.

104. Z počiatku nikto nepochyboval o tom, že Ježiš založil len jednu Cirkev; ale časom povstali falošní učitelia, ktorí sa od Cirkve Kristovej odtrhli, ináč učili, než Pán Ježiš učil, a sviedli i iných, aby tak verili, ako oni učia, a založili svoje cirkve každý z nich a hovorili, že tá jeho cirkev je pravá. Ale že žiaden z nich nemá pravdu, to snadno dokážeme. Pravá Cirkev má také vlastnosti, po ktorých ju hneď poznáme a od nepravých rozoznáme.

104. Po čom poznáme pravú Cirkev Kristovu?

Pravú Cirkev Kristovu poznávame po tom, že je: 1) jedna, 2) svätá, 3) katolícka čili všeobecná a 4) apoštolská.

105. Takú Cirkev chcel mať Pán Ježiš; On sám dal tieto vlastnosti svojej Cirkvi. Také vlastnosti, po ktorých jednu vec od iných rozoznávame a za takú ju poznávame, menujeme známkou. Pán Ježiš dal teda svojej Cirkvi štvoro známok, 1) jednotu, 2) svätosť, 3) všeobecnosť a 4) apoštolský pôvod. Len tá Cirkev je pravá, ktorá má tieto štyri známky; ktorá ich nemá, tá nenie pravá Cirkev. A tie známky má len Cirkev Kristova, ktorá sa menuje rímsko-katolícka, t. j. tá Cirkev, ktorá rimského pápeža za svoju hlavu uznáva.

105. Jedine ktorá cirkev má tieto štyri potrebné známky Cirkve Kristovej?

Štyri potrebné známky cirkve Kristovej má jedine Cirkev rímsko-katolícka.

* Pozrime najprv, či Cirkev rímsko-katolícka je ozaj jedna?

Rímsko-katolícka Cirkev je jedna. Pán Ježiš učil len jednu vieru a prikázal, aby apoštoli a ich nástupci to jedno jeho učenie kázali a veriaci aby to jedno jeho učenie verili. A Cirkev katolícka vždy jedno učí: učila pred tisíc rokmi to

isté, čo teraz učí. A to tak všade: deti v Amerike učia sa zo svojho katechismusa to isté, čo sa vy učíte. Cirkev katolícka je jedna, vždy a všade jednako učí. Pán Ježiš ustanovil jednu sv. omšu a sedem sviatostí. Všade, kde žijú katolíci, mali a majú vždy tú istú sv. omšu, všade sedem sviatostí; pred tisíc rokmi ako teraz. Ja môžem v Amerike z tamejších mešních kníh tak slúžiť sv. omšu, ako doma, a vy by ste sa u tamejších kňazov tak spovedali, ako u mňa. Cirkev katolícka je jedna, preto že vždy a všade jednakú obetu (sv. omše) obetuje jednaké sviatosti užíva. Pán Ježiš Kristus vo svojej Cirkvi ustanovil len jednu viditeľnú hlavu, sv. Petra. Jednu viditeľnú hlavu mala Cirkev Kristova vždy a všade. Vždy až po naše časy bol rímsky biskup ako nástupca sv. Petra viditeľnou hlavou Cirkve katolíckej. Katolíci na príklad v Baňskej Bystrici majú síce iného biskupa, než my, ale majú toho istého pápeža. Cirkev katolícka je jedna, preto že vždy a všade má jednu viditeľnú hlavu.

Von z mesta Říma sú takzvané katakomby. To sú chodby pod zemou dlhé aj na viac hodín. S prava a s ľava na stranách sú priehlbiny; do tých pochovávali starodávni kresťania svojich mŕtvych. V časoch prenasledovania držiavali tu starodávni kresťania i služby Božie; vonku nad zemou sa neopovážili, neboli by istí pred pohanskými vojakmi. Preto boly v katakombách i káplnky, vkresané do skaly, a oltáre, na ktorých slúžievali sv. omšu. Po stranách vídať i včuť nápisy; tie pochádzajú od starodávnych kresťanov a hovoria nám, čo starodávni kresťania verili. Z týchto nápisov vidno, že mali tú istú vieru, ktorú my, že na príklad modlievali sa za dušičky, ctili svätých, konali sv. omšu. V katakombách sú i niektoré obrazy, z ktorých tiež vidno, že starodávni kresťania mali tú istú vieru, ktorú dnes katolícka Cirkev učí. (Möhler Kom. I. 143).

Pravá Cirkev musí byť 2. svätá. Cirkev založil Pán Ježiš Kristus. Pán Ježiš je najvýš svätý. Teda Zakladateľ Cirkve je svätý.

Pán Ježiš Kristus zanechal svojej Cirkvi sväté učenie. (Cirkev Kristova učí len dobré, sväté veci, na príklad, že máme Boha nado všetko milovať, že máme každého hriechu čo najviac vystríhať sa atď.) Cirkev je tá svätá, ktorá má svätého Zakladateľa a sväté učenie. Taká je Cirkev rímsko-katolícka, lebo Zakladateľ jej je svätý a jej učenie

sväté. Pán Ježiš založil svoju Cirkev, aby ľudí učinil svätými a viedol ich do neba. Preto ustanovil v nej prostriedky k našemu posväteniu: sedem sviatostí, modlitbu, dobré skutky. Tieto prostriedky milosti Božej k našemu posväteniu sú sväté. Rímsko-katolícka Cirkev je aj preto svätá: lebo jej prostriedky milosti sú sväté. Preto Cirkev veriacich svojich môže za svätých vychovávať.

V Cirkvi katolíckej boli vždy svätí. Všetci tí svätí, čo sú v kalendári, patria k Cirkvi katolíckej a ich je ešte viac. (A aj teraz sú svätí v Cirkvi našej, trebárs ich my nepoznáme.) Všetkých ich Cirkev katolícka vychovala za svätých. Cirkev rímsko-katolícka je i preto svätá: lebo veriacich svojich za svätých môže vychovávať, ako už i mnohých svätých vychovala.

V Afrike žili katolíci, ktorí veriac, že Kristus je pravý Boh, nechceli vieru svoju zapreť. Vandalský kráľ Hunerich (477—484) rozkázal, aby im (bolo ich asi 300) jazyky až k hrdlu odrezané boly. Ale hľa, veriaci tí mluvili i bez jazykov.

Sv. František Xaverský v Indii uzdravoval nemocných vyslovením mena Ježiš. Keď sám nemohol ísť k nemocnému, ktorý sa k nemu utiekal, poslal k ním malé deti s krížikom alebo s ružencokom, ktorého keď sa dotkli, hneď ozdraveli. Tento svätý i štyroch mŕtvych vzkriesil.

Roku 1828 už na piaty rok trápilo sa v Toulouse sedmiročné dievčatko Jakobina Katala Mala všetky údy schromené a nožičky na zadok skrívené. Lekári jej nevedeli pomôcť. Utrápená jej matka zaniesla dievča k neďalekému hrobu bl. Germany. Tam plačúc prosila tú svätú za primluvu a dieťa tiež prosilo. Potom niesla dieťa do kostola, posadila ho, ako mohla, vedľa seba a slyšala sv. omšu. Náhle sa zazvonilo pred pozdvihovaním, vykríklo dieťa od bolasti a matka počula praskot v jeho kosťach. Hneď jej napadlo, že dieťa ozdravelo, čo i skutočne tak bolo. Lebo keď matka po omši svätej šla k oltáru ku sv. prijímaniu, bežalo dievčatko docela zdravé za ňou. Z toho a iných zázrakov vyhlásená bola Germana r. 1853 za svätú.

Pravá Cirkev Kristova musí byť 3. katolícka čil všeobecná. Slovo „katolická“ je grécke slovo a znamená toľko čo „všeobecná“. Pán Ježiš riekol svojim apoštolom: „Idzte do celého sveta, učte všetky národy.“ Z toho rozumieme, že Pán Ježiš založil Cirkev svoju pre všetky časy a pre všetkých ľudí. Keď prikázal apoštolom a ich ná-

stupcom učiť všetky národy, i tie čo boly vtedy, keď apoštoli žili, i tie čo budú, — až do konca sveta. A to stáva sa, počnúc od času Krista Pána vždycky v Cirkvi katolíckej, v ktorej sme my. Len nás volajú katolíkami. A táto naša Cirkev katolícka nezačala sa neskoršie asnáď v pätnástom století. Táto Cirkev je všeobecná, lebo počnúc od Krista Pána vždy bola. Cirkev naša bola z počiatku maľučká. Keď Pán Kristus zomrel, bolo len málo veriacich. Ale ona sa rozmohla. Apoštoli rozišli sa do celého sveta hlásať učenie Kristovo. Mnohí ho prijali, uverili. Teraz je už Cirkev naša po celom svete. (Podobenstvo o semene horčičnom.) Ku Cirkvi rímsko-katolíckej priznávajú sa Slovania, Uhria, Nemci, Francúzi, Taliani, Angličania; Španieli, Amerikáni, Asiati, Afrikáni, Austrálčania; veriaci Cirkve katolíckej sú po celom svete. A Cirkev táto stáva sa vždycky väčšou. Už má 300 millionov veriacich a missionári rozširujú ju porád medzi pohanskými národy, ktorým hlásajú sv. evanjelium, t. j. učenie Kristovo. Cirkev rímska je i preto všeobecná, lebo medzi všetkými národmi sa rozširuje.

Pravá Cirkev Kristova musí byť 4. apoštolská. Naša Cirkev je apoštolská. Vieme, že P. Ježiš vyvolil apoštolov, tých vyučil o všetkom, dal im moc učiť, sviatosti udelovať a veriacich spravovať. Cirkev naša má svoje učenie od apoštolov, apoštoli ohlašovali, čo ich Pán Ježiš naučil, a to učenie zachováva, opatruje Cirkev rímsko-katolícka. Cirkev rímsko-katolícka je teda apoštolská, poneváč jej učenie srovnáva sa s učením apoštolským. V Cirkvi našej, rímsko-katolíckej sú ešte vždy apoštoli. Peter, Ján a iní všetci apoštoli síce zomreli, ale ich úrad a moc nevymrely, ten prišiel skrze posvätenie na pápeža a biskupov. Pápež má úrad a moc sv. Petra, biskupi majú úrad a moc apoštolov; pápež a biskupi sú práve takí apoštoli, ako boli tí prví; oni sú ich nástupci. Terajší pápež je Pius X. a vieme pomenovať všetkých 259 pápežov, ktorí boli pred ním najvyšší predstavení Cirkve. Apoštoli boli pod náčelníctvom Petrovým a biskupi, terajší nástupcovia apoštolov, sú pod vedením rimského otca, pápeža, ktorý je nástupca sv. Petra. Ako bolo na počiatku, tak je to v Cirkvi našej aj teraz; lebo jej biskupi sú riadni nástupci apoštolov, i preto je Cirkev rímsko-katolícka apoštolská.

Ježiš chcel mať Cirkev jednu, svätú katolícku čili všeobecnú a apoštolskú. Naša Cirkev je jedna,

svätá, katolícka čili všeobecná a apoštolská. Poneváč len naša Cirkev rímsko-katolícka má tieto štyri známky; preto len Cirkev rímsko-katolícka je pravá od Krista založená Cirkev.

* Cirkev preto menujeme rímsko-katolíckou, lebo jej viditeľnou hlavou je rímsky biskup. — Katolíckou ale ju preto nazývame, lebo — ako som vám to už povedal — toto grécke slovo znamená toľko, ako: všeobecná.

* Ale my slýchame spomínať aj iné Cirkve. Cirkev, deti moje, ako viete, je len jedna; ale sú kresťanské spoločnosti náboženské, ktoré sú od Cirkve odtrhnuté, tie nie sú Cirkve, ale od Cirkve odpadlé vierovyznania, preto nazývajú sa sekty. Ani v jednej sekte, v odpadlom vierovyznaní, nenachádzajú sa potrebné známky Cirkve Kristovej.

Tie kresťanské spoločnosti náboženské nemajú jednu vieru: Každá učí ináč, luteráni ináč, kalvíni ináč. Nemajú ani sv. omšu, ani tie isté sviatosti; ani nemajú jednu najvyššiu hlavu, ale v každej krajine svojho panovníka, kráľa alebo cisára majú za cirkevnú hlavu.

Tie náboženské spoločnosti ani nie sú sväté. Ich zakladatelia nie sú svätí. Luther na príklad nežil sväte, zlomil (zrušil) prísahu . . . Ani ich učenie nenie sväté . . . Ani k posväteniu ustanovené prostriedky milosti Božej nemajú. Nemajú spovedi; čo majú, vzali len od Cirkve katolíckej. Ani svätých nemajú.

Nie sú ani katolícke čili všeobecné. Žiadna z nich nepočína sa od času Krista Pána, všetky neskoršie povstaly; luteránska na príklad len asi pred 370 rokmi; žiadna z nich nenie rozšírená po celom svete.

A či je niektorá z tých spoločností náboženských na príklad luteránska apoštolská? Nenie, žiadna z nich nemá svoj pôvod od apoštolov. Luteránska na príklad má svoj pôvod od Luthera, ktorý nebol ani apoštol, ani nástupca apoštola. Žiadna z nich nemá ani učenie od apoštolov, ináč učia než apoštoli učili; ale ani biskupov nemajú, teda nemajú takých predstavených, ktorí sú riadni nástupci apoštolov. Preto teda žiadna z nich nenie apoštolská, nemôže byť ani pravou cirkvou Kristovou.

Milé dietky! Žiadna druhá kresťanská spoločnosť náboženská nemá známky pravej Cirkve Kristovej len naša rímsko-katolícka. Musíte si to teda považovať za veliké šťastie, že ste i vy dietky Cirkve rímsko-katolíckej; lebo tým činom ste

ovečky Ježiša Krista, dedičami kráľovstva nebeského. Nikdy si nepomyslite, že je to všetko jedno, ku ktorej cirkvi patrí človek; len jedna je pravá Cirkev Kristova, naša rímskokatolícka. Modlievajte sa často za pokoj a povýšenie Cirkve katolíckej a za tých, ktorí k nej nepatria, aby uznali, že blúdia, a aby sa navrátili do pravej Cirkve Kristovej. Keď môžete niečim podporovať rozšírenie viery katolíckej, urobte to ochotne.

Sv. Aquilina z Fenicie bola sotva 10 rokov, a mala už o to veliku starosť, aby dietky k poznaniu Pána Boha priviedla. Pohanským dietkam vyprávala o pravde a kráse viery kresťanskej, a tým získala mnoho pohanských detí Pánu Ježišu. Tieto vyprávaly potom doma, čo sa o Kristu dozvedely a pripravily tak obrátenie rodičov svojich na vieru. Vy síce nemôžete poučovať dietky pohanské; ale môžete s dietkami, ktoré sa k našej viere katolíckej nepriznávajú, rozprávať o svojom náboženstve, o kráse svätého prijímania a iných veciach, aby pozdejšie náboženstvo naše nehanily. (Zrcadlo pro dítky, 11.) V kostole bývajú offery na missie medzi pohanmi; vďačne obetujte i vy zo svojich krajciarikov.

Kristus jednu Cirkev len založil.
a tá sa od iných rozoznáva,
že je jedna, svätá, katolícka,
apoštolská; tá je Cirkev pravá.

3. O povolaní Cirkve

106. Tá viditeľná spoločnosť, ktorú Cirkvou menujeme, nie je tu na darmo. Keď niekto založí nejakú spoločnosť, ľudia sa spytujú, na čo to bude, k akému cieľu ten založil tú spoločnosť. I naša cirkev nie je tu nadarmo, i tú musel Pán Ježiš založiť k nejakému cieľu. K akému že cieľu založil Pán Kristus Cirkev? K svätému, veľmi svätému cieľu. Pán Kristus chcel, aby všetci ľudia skrze Cirkev svätými boli a do neba sa dostali; aby všetci ľudia svoj cieľ dosiahli, k čomu sú stvorení, aby spasení boli; preto učil ľudí, čo majú veriť, ustanovil sviatosti, ktoré majú užívať, a dal prikázania, ktoré majú zachovávať. Aby ľudia na zemi všetci

až do skončenia sveta vedeli, čo majú veriť, aké sviatosti užívať, aké prikázania zachovávať, preto Pán Ježiš založil Cirkev, aby ľudí k večnému spaseniu viedol.

106. K akému cieľu založil Kristus Cirkev?

Kristus k tomu založil Cirkev, aby ľudí k večnému spaseniu viedla.

Ježiš len skrze Cirkev katolícku chce ľudí k večnému spaseniu viesť. A tak len Cirkev katolícka sama môže spasiť človeka, preto i nazýva sa Cirkvou samospasiteľnou. Jedine Cirkev katolícka má všetko to, čo je človekovi k spaseniu potrebné. Jedine Cirkev katolícka má a učí celú opravdivú vieru kresťanskú; jedine Cirkev katolícka má a vysluhuje prostriedky milosti Božej, ktoré k nášmu spaseniu ustanovené sú.

Či tí, čo nepatria k Cirkvi katolíckej nebudú spasení, keď len Cirkev katolícka je samospasiteľná? Keď hovoríme, že Cirkev katolícka je samospasiteľná, tým nechceme povedať, že všetci ľudia, ktorí k nej nepatria, budú zatratení. My len to hovoríme o našej Cirkvi, že len ona sama dostala od Pána Krista moc a prostriedky k tomu, aby ľudí viedla k spaseniu, do neba. Pán Boh len vinných tresce; len kto si je sám vina, že nepatrí do Cirkve katolíckej, ten bude zatratený. Taký, kto vie, že Cirkev katolícka je pravá Cirkev Kristova a predsa nevstúpi do nej, lež tvrdohlave pridŕža sa svojej bludnej cirkve, taký nemôže byť spasený. Mnohí narodia sa v inej viere, ich rodičia a učitelia nikdy im nepovedia, že len Cirkev katolícka je pravá Cirkev Kristova; tí potom svoju vieru držia za pravú, a keď žijú ako len môžu nábožne, dôjdu milosti u Boha. Mnohí protestanti (luteráni, kalvíni) akonáhle dozvedeli sa o pravde, hneď stali sa katolíkmi. Christina, kráľovna švédska, nahliadla, že cirkev luteránska nie je pravá, chcela teda byť katolíčkou. Ale Švédi to netrpeli, aby ich kráľovna bola katolíčkou. Čo neurobila Christina? Opustila kráľovstvo a predsa stala sa katolíčkou — lebo chcela byť spasená. Tak má urobiť každý, kto nie je katolík, keď sa dozvie, že jedine katolícka Cirkev

je pravá; radšej všetko opustiť a k tejto Cirkvi patriť! — Ktorý protestant vlastnou vinou a ktorý bez vlastnej viny nepatrí do Cirkve katolíckej, to len Pán Boh vie. A my sa modlime za ních, aby sa navrátili do Cirkve katolícke a nepotupujme, nevysmievajme ich.

107. Aby Cirkev ľudí večnému spaseniu viesť mohla, o to sa Pán Kristus dobre postaral. Aby Pán Kristus skrze Cirkev všetkých ľudí vyučoval, oddal jej úrad učiteľský, čili odovzdal jej svoje božské učenie a moc učiť a predkladať, čo kresťania veriť musia; povedal apoštolom a a ích nástupcom: „Idzte, učte všetky národy . . .“ A tak Cirkev neomylne učí ľudí pravému náboženstvu.

Aby Pán Kristus skrze Cirkev všetkých ľudí viedol k spaseniu, oddal Cirkvi úrad riaditeľský, t. j. odovzdal jej svoju moc, veriacich v jeho mene riadiť a spravovať. Riekol apoštolom a ich nástupcom: „Učte všetky národy zachovávať všetko, čokoľvek som prikázal vám“, t. j. povedzte im, čo dľa môjho rozkazu a mojej vôle majú činiť, a žiadajte od ních, aby to zachovávali. A Cirkev riadi ľudí zákonmi svojími.

Aby Pán Kristus skrze Cirkev všetkých ľudí posväcoval, oddal jej úrad kňazský, t. j. odovzdal jej svoje prostriedky milosti Božej (svätú omšu, sviatosti, svoje zásluhy), ktoré k dosiahnutiu spasenia potrebné sú a dal jej moc udeľovať tieto prostriedky milosti božej veriacim k užívaniu. Riekol apoštolom a ich nástupcom: „Krstite vo meno Otca i Syna i Ducha Svätého“, „Komu odpustíte hriechy, odpustené sú“, „Toto čiňte na moju pamiatku.“ A Cirkev posväcuje ľudí prostriedkami milosti.

107. Čím vedie Cirkev ľudí k večnému spaseniu?

Cirkev k večnému spaseniu vedie ľudí tým, že
1. neomylne učí ich pravému náboženstvu;
2. riadi ich zákonami svojími;
3. posväcuje ich prostriedkami milosti.

Cirkev má úrad vyučujúci, riaditeľský a kňazský.

108. Cirkev musí nás učiť učenie Kristovo; od Cirkve majú sa dozvedeť ľudia, čo učil Ježiš Kristus. A tu už všetko na tom záleží, aby Cirkev neomylne učila opravdivé učenie Kristovo, aby v nej ľudia vždy nachádzali opravdivé učenie Kristovo. Ľudia musia vždy byť istí, čo Kristus učil. Môžu sa časom stať hádky, vtedy na iste musí sa dozvedeť, čo Ježiš učil a čo nie. Teda

108. Kto učí neomylne pravé náboženstvo v Cirkvi?

Pravé náboženstvo neomylne učí v Cirkvi úrad vyučujúci čili Cirkev vyučujúca.

109. Tu musíme vedieť, kto je to ten vyučujúci úrad, kto patrí ku Cirkvi vyučujúcej a čo to znamená, že ten vyučujúci úrad je neomylný.

Ja som vám už povedal, že Pán Kristus oddal apoštolom a ich nástupcom úrad učiteľský, kňazský a riaditeľský, t. j. tú moc, aby ľudí vyučovali, posväcovali a k spaseniu viedli. Len apoštolom a ich nástupcom oddal tú moc, nikomu inému, lebo len apoštolom riekol: „Ako mňa poslal Otec i ja posielam vás“, t. j. aby som ľudí k spaseniu večnému priviedol, tak i ja vás k tomu posielam. A apoštoli i vyučovali všetko, čo majú veriaci činiť, aby boli spasení, sviatosti vysluhovali a veriacich k spaseniu viedli. Veriaci ích vo všetkom počúvali. A tak bol v Cirkvi rozdiel medzi jej údami. Apoštoli a ích nástupci boli vyučujúci úrad a veriaci boli počúvajúcimi údami Cirkve, alebo apoštoli a ích nástupci boli Cirkvou vyučujúcou a veriaci boli Cirkvou počúvajúcou. A to je tak v Cirkvi i dnes. Pápež a sjednotení s ním biskupi, ako riadni nástupci apoštolov, spolu sú ten vyučujúci úrad, tvoria Cirkev vyučujúcu, preto že dostali od Krista Pána úrad veriacich učiť, viesť a spravovať. Ostatní veriaci všetci spolu tvoria Cirkev poslúchajúcu, preto sa musia na všetko počúvať (počúvnuť, poslúchnuť), čo pápež a biskupi dľa nariadenia a vôle Ježiša Krista učia.

Cirkev vyučujúca a Cirkev počúvajúca spolu je len jedna Cirkev rímsko-katolícka.

109. Kto patrí ku Cirkvi vyučujúcej?

Ku Cirkvi vyučujúcej patrí pápež a biskupi, s ním spojení (sjednotení).

110. Táto Cirkev vyučujúca je neomylná. To toľko znamená, že pápež a sjednotení s ním biskupi spolu v učení Ježiša Krista nikdy sa nemýlia, nikdy nemôžu učiť, čo nie je pravda, čo je blud. Tým my nehovoríme, že ako ľudia nemôžu sa mýliť, na pr. keď hovoria o hospodárstve, alebo o hviezdach atď., môžu i také pohovoriť, čo nestojí. Ani to nehovoríme, že pápež a biskupi nemajú chyby na sebe. Aj pápež, aj biskupi sami uznávajú sa za hriešnych ľudí, spovedajú sa. Ale to sem nepatrí. Oni len vtedy nikdy sa nemýlia a nedopúšťajú sa žiadnej chyby, keď nás na miesto Pána Ježiša Krista učia: Toto musia všetci kresťania veriť, to Pán Boh zjavil; alebo: toto musia všetci kresťania činiť, to zachovávať, aby prišli do neba; to Pán Boh tak chce. Vyučujúca Cirkev v učení viery a mravov, čili v tom, čo máme veriť a čo činiť, aby sme boli spasení, pochybiť nemôže, t. j. nemôže inšie učiť, nežli čo Kristus učil.

110. V čom nemôže sa omýliť Cirkev vyučujúca?

Cirkev vyučujúca nemôže sa omýliť v učení viery a mravov.

* V učení viery a mravov nachádza sa to, čo máme veriť a činiť, aby sme spasení boli.

111. Ale či my pod istým vieme, že vyučujúca Cirkev v učení viery a mravov je neomylná? My to pod istým vieme, lebo to Cirkvi sám Pán Ježiš Kristus prisľúbil, ktorý je večná a neomylná pravda, a čo zasľúbi, to aj plní. — Pán Kristus riekol apoštolom: 1) „Učte všetky národy, a hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta“ (Mat. 18, 20.), tým prisľúbil Petrovi a apoštolom, že bude s nimi. Ale i riadnym nástupcom Petra a apoštolov, pápežovi a biskupovi to isté prisľúbil, že bude s nimi, lebo povedal, že až do skončenia sveta, kým svet svetom bude. Kristus je teda s Cirkvou. Doista nedopustí, aby niečo učila, čo sa nesrovnáva s jeho učením, aby sa mýlila alebo chybila.

Pán Kristus riekol apoštolom: 2) „Ja prosiť budem Otca a pošle vám iného Utešiteľa, Ducha pravdy, aby zostal s vami na veky.“ (Ján 14, 16). Tými slovmi prisľúbil apoštolom a ich riadnym nástupcom, že Duch pravdy, ktorý je Duch Svätý, ktorý je Boh a všetko vie a môže a len pravdu hovorí, bude s nimi vždycky, aby len to učili, čo je pravé učenie Kristovo. Keď teda Boh, Duch pravdy je s Cirkvou vyučujúcou, tá nemôže učiť, čo nie je pravda, musí byť neomylná.

111. Prečo nemôže sa omýliť Cirkev vyučujúca v učení viery a mravov?

Cirkev vyučujúca v učení viery a mravov omýliť sa nemôže preto, lebo Kristus Pán Cirkev svoju neopúšťa a Duch Svätý tiež na veky zostáva s Cirkvou, ako to sám Kristus Pán prisľúbil.

* Vo veciach viery a mravov riadiť sa máme dľa toho, čo vyučujúca Cirkev učí, alebo rozhoduje.

* Cirkev vo veciach viery a mravov rozhoduje dvojakým spôsobom. Lebo biskupi rozhodujú spolu s pápežom, alebo rozhoduje pápež sám.

Pán Kristus hovoril tie slová: „Ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta“, ku všetkým apoštolom spolu s Petrom; prisľúbil teda neomylnosť apoštolom, keď sú spolu s Petrom. Apoštoli bez Petra neboli neomylní. Tak aj teraz v Cirkvi. Biskupi spolu s pápežom sú neomylná Cirkev vyučujúca. Jeden biskup alebo biskupi bez pápeža nie sú neomylní. Len keď sú spolu s pápežom, vtedy je Kristus s nimi,

a čo vtedy učia, to je pravda neomylná, tak učí sám Pán Kristus. Keď stane sa hádka, čo veriť, vtedy sa stáva, že pápež svolá biskupov. Také shromaždenie biskupov pod vedením pápežovým, nazýva sa všeobecné shromaždenie cirkevné alebo snem cirkevný. Čo sa na sneme cirkevnom pod vedením pápežovým o učení viery a mravov vysloví, to je pravda neomylná, to Boh zjavil, tak musí každý veriť; lebo to učí Cirkev vyučujúca, ktorá sa nemôže mýliť. - Rozhodnutia snemu sú len vtedy platné, jestli ich i pápež prijme a potvrdí.

Ale vždy nie je možno vydržiavať snem cirkevný; ale ani nie je toho treba; dosť je, keď pápež sám povie, čo majú veriaci veriť, čo zachovávať. Aj pápež sám je neomylný, keď povie, ktoré je pravé učenie Ježišovo. Pán Ježiš, ako už viete, na Petrovi, ako základe, vystavil Cirkev svoju. Peter je základ Cirkve. A Pán Ježiš povedal, že na tom základe vystavená Cirkev bude taká pevná, že ju ani brány pekelné nepremôžu, t. j. Cirkev tá vždy neporušené zachová jeho božské učenie, ona bude vždy neomylná. Ale keby základ, Peter, nebol stály a pevný vo viere, či by bola pevná a stála vo viere Cirkev? Nebola by. Keď základ nie je pevný a stály, ani celé stavisko nie je pevné a stále. Cirkev ale je pevná, stála a neomylná vo viere, v učení Kristovom: teda pevný, silný musí byť i jej základ Peter i jeho nástupca — pápež. Rímsky pápež teda ako riadny nástupca Petrov, hlava Cirkve, je neomylný.

Pred svojim umučením riekol Pán Ježiš Petrovi: „Šimon, Šimon, hľa, satan vyžiadal vás, aby (vás) triebil (cúdil) ako pšenicu (aby vás od viery odviedol); ale ja som prosil za teba, aby nezahynula viera tvoja, a ty nekdy obráťac sa potvrdzuj bratov svojich.“ (Luk. 22, 31. 32.) Satan žiada si apoštolov a veriacich odviesť od pravej viery. Ale Pán Ježiš ich chráni od toho. Ako? Prosil za Petra, aby on nikdy nedal sa odvrátiť od viery, aby ostal pevný a stály vo viere a aby i apoštolom a veriacim ohlasoval pravú vieru, žeby nepoblúdili. Aby Peter i sám vždy sotrvával v pravej viere, i apoštolov a veriacich aby potvrdzoval v pravej viere, nesmie sa mýliť, musí byť neomylný. A neomylný je i rímsky pápež, ako riadny nástupca Petrov; lebo satan vždy chce odvrátiť veriacich od pravej viery, veriaci vždy potrebujú toho, kto by ich v pravej viere udržoval a potvrdzoval.

Po svojom zmŕtvychvstaní riekol Pán Ježiš Petrovi: „Pas baránky moje, pas ovce moje.“ Tými slovami učinil Ježiš Petra za najvyššieho pastiera, ktorý má všetkých, i apoštolov i veriacich viesť na zdravú

pašu, t. j. im pravé učenie Kristovo ohlasovať, a všetci musia ho poslúchať. To by ale nemohol, keby nebol neomylný. Lebo keby učil, čo nie je pravé učenie Kristovo, viedol by veriacich na planú, jedovitú (záhubnú) pašu. Ale to sa nesmie stať. Preto musel byť sv. Peter neomylný, i rimsky pápež, ako riadny nástupca Petrov, ktorý má tiež veriacich učiť, čo je pravé učenie Ježišovo, musí byť neomylný.

112. Cirkev svätá je najvyššia učiteľkyňa všetkých národov a to neomylná učiteľka v učení viery a mravov. Keď povstane hádka o učení viery alebo mravov, Cirkev vyučujúca spolu, alebo pápež sám nám neomylne a iste povie, čo je pravda. To sám Pán Kristus tak sriadil, lebo svoju Cirkev k tomu založil, aby skrze ňu ľudí k večnému spaseniu viedol; a preto každý človek v nej musí najsť vždy to isté učenie k uvereniu, tie isté prostriedky milosti Božej k užívaniu a tie isté prikázania k zachovávaniu. A každý človek, ktorý chce byť spasený, musí byť údom Cirkve katolíckej. Nikto nesmie si voliť tú alebo inú cirkev. Ježiš k svojej Cirkvi riekol: „Učte všetky národy“, teda všetci ľudia musia veriť učenie Cirkve katolíckej. Ježiš riekol: „Učte ich zachovávať všetko“, teda všetci ľudia musia zachovávať prikázania Cirkve katolíckej. Ježiš riekol: „Krstite“, „Komu odpustíte hriechy, odpustené sú“, teda všetci ľudia musia užívať prostriedky milosti Božej Cirkve katolíckej.

My chceme byť spasení. My teda musíme veriť učenie Cirkve katolíckej, zachovávať jej prikázania a užívať jej prostriedky milosti Božej. K tomu zaväzuje nás sám Ježiš Kristus, ktorý riekol: „Kto neposlúcha Cirkev, nech je ako pohan a publikán“ (Mat. 18, 17.). Pohan je taký človek, ktorý nič nevie o pravom Bohu a nepatrí do Cirkve. Publikán je verejný (zjavný) hriešnik, ktorý celkom zjavne pred druhými hreší. Taký hriešnik, kým strváva v hriechu, doista nepôjde do neba, ale do pekla. Tak sa teda povodí tým, čo neposlúchajú Cirkev.

112. Čo hovorí Kristus Pán o tých, ktorí učenie Cirkve neposlúchajú?

O tých, ktorí učenie cirkve neposlúchajú, Kristus Pán hovorí takto: „Kto neposlúcha Cirkev, buď tebe akc pohan a publikán.“

Cirkev naša je z úst Božích,
v nej je viery poklad pravý,
kto ju nectí, je jak pohan,
nedojde nebeskej slávy.

113. Jedine katolícka Cirkev môže ľudí spasiť, do neba priviesť, len ona je k tomu od Krista Pána ustanovená a dostala od neho i moc i prostriedky. Čo si budeme mysleť o takom katolíkovi, ktorý by sa od Cirkve katolíckej odtrhol? Pán Kristus povedal: „Kto neposlúcha Cirkev, nech ti je ako pohan a verejný hriešnik.“ Keď teda už ten, kto Cirkev neposlúcha, je ako pohan a verejný hriešnik, či to nie je ešte väčší hriech, od Cirkve katolíckej sa odtrhnúť? Hriech má to dieťa, ktoré nepočúva otca, ale väčší hriech má to dieťa, čo utieklo od otca. Ešte väčší hriech má ten katolík, ktorý sa od Cirkve katolíckej odtrhne. „Kto sa odtrhne od Cirkve katolíckej, odtrhne sa od samého Krista, bez ktorého nikto nemôže byť spasený. Ratolesť odtrhnutá so stromu tratí svoju sviežosť, uschne a potom kladú ju na oheň; aj kto sa odtrhne od Krista či Cirkve jeho, ztratí vieru a milosť Božiu, neľúbi sa Bohu a učiní sa hodným večného zatratenia.

113. Aký hriech pácha odpadlík, t. j. kto sa od Cirkve katolíckej odtrhne?

Odpadlík, t. j. kto sa od Cirkve katolíckej odtrhne, odtrhne sa od Ježiša Krista a preto veľký hriech pácha.

Naša Cirkev istá loďka k nebu,
Duch Svätý jej cestu ukazuje;
sebe škodí ten, kto ju opúšťa,
záhubu si večnú pripravuje.

* Ježiš Kristus učedelníkom svojím riekol: „Kto vás slyší, mňa slyší; a kto vás opovrhne, mňa opovrhne.“

Pán Kristus chce, prísne prikazuje, aby každý počúval Cirkev, aby jej bol poslušný. Z toho môžete vyrozumeť, jak velikého hriechu dopustili by sa katolícky otec alebo katolícka matka, ktorí by svoje deti nie v Cirkvi katolíckej, ale v inej, bludnej viere vychovávali alebo dovolili vychovávať. Ježiš chce, aby všetci ľudia vstúpili do Cirkve katolíckej a takíto rodičia pripravujú svoje vlastné deti o vieru katolícku a odstraňujú ich od Cirkve katolíckej. Ako že tým bude niekdy okolo srdca, keď stáť budú pred božským súdom! (Möhler Komm. I.)

O, jak šťastní sme my, že nachádzame sa v pravej Cirkvi Kristovej. V nej môžeme byť spasení, keď len sami chceme. Byť dieťaťom Cirkve katolíckej, to je to najväčšie šťastie na zemi. Za všetky poklady sveta nemohli by sme si kúpiť spasenie, nebo, ale keď Cirkev budeme počúvať, dostaneme nebo. Či ste už kedy za to ďakovali Bohu, že ste deti katolícke? O, ďakujte mu. Modlite sa: O Bože, ďakujem Ti, že som v Cirkvi katolíckej! — Cirkev katolícka stará sa o nás ako dobrá matka. Na svätom krste prijala nás za svoje deti, vyučuje nás, vychováva nás, hriechy nám odpúšťa, v dobrom nás udržuje skrze pápeža, biskupov a kňazov. — Ako svoju matku milujte a v úctivosti majte Cirkev, s poníženosťou podkladajte sa jej prikázaniam a nariadeniam. — V tom čase, keď ukrutný tyran Asklepiades sv. Romana pre vieru mučiť kázal, jedno dieťa, ktoré matka v náručí držala, ohlásilo sa a rieklo: „Ježiš Kristus je pravý Boh!“ Rozhnevaný tyran spýta sa: „Kto ti to riekol?“ „Moja matka“, odpovedalo dieťa. „A kto to riekol matke tvojej?“ spýtal sa ukrutník ďalej. „Boh“, rieklo dieťa, „mne matka a matke Boh“. Obráťme tieto slová na Cirkev, ktorá je naša matka. Táto Cirkev nás všetkému učí neomylne, čo veriť máme, a Boh zjavuje Cirkvi, čo nám k vereniu má predkladať, preto ju máme poslúchať. (Fr. V. Perútka, Kat. v príkladoch.)

„Nemôže mať ten Boha za Otca, kto nemá Cirkev za matku, kto Cirkev ako matku svoju nectí a neposlúcha.“ Sv. Cyprian.

Len ten sa ľúbi Otcovi v nebi,
za mať kto našu Cirkev velebí.
Katolícka Cirkev pravá
Spásu večnú ľuďom dáva.

4. Obcovanie svätých.

114. Všetci kresťania-katolíci spolu v jeden spolok, tvoria Cirkev katolícku na zemi. Keď jeden katolík zomre, či potom už nepatrí viac do Cirkve katolíckej? Keď príde do neba alebo do očisťca, neprestane patriť do Cirkve katolíckej. Len tí, čo prídu do pekla, nepatria viac do Cirkve katolíckej.

Jeden otec poslal všetkých svojich synov do sveta. Zanedlho navrátili sa jedni z nich domov, ostatní ale ostali ešte ďalej vo svete. Či preto neostali všetci spolu bratia, údovia jednej rodiny, synovia jednoho otca, ačkoľvek jedni už doma boli u otca a iní ešte vo svete? Pravda, ostali. Tak aj nás poslal Pán Boh do sveta. Niektorí z nás zomreli a navrátili sa k Bohu, my ostatní dosiaľ na svete žijeme. Tí, ktorí navrátili sa k Bohu, patria tiež do našej rodiny, ktorá je Cirkev katolícka; áno, kresťania sú jedna rodina bratov a sestier; v tej rodine Je Kristus Otcom. Keď kresťan katolík zomre, nevynde z rodiny, ostane bratom alebo sestrou v očisťci alebo v nebi. Tí, ktorí odišli do očisťca alebo do neba, len dľa tela — telesne, viditeľne — nepatria do Cirkve, ale dľa duše — duchovne — patria do katolíckej Cirkve, oni sú s ňou duchovne spojení. My žijúci kresťania patríme do nej i telesne, viditeľne a sme i telesne = viditeľne spojení.

Duchovne sú teda všetci katolícki kresťania medzi sebou spojení, patria k sebe, i tí, čo ešte na zemi žijú, i tí, čo žijú na nebi alebo v očistci. Takto medzi sebou duchovne spojení kresťania tvoria jednu veliku spoločnosť a stoja medzi sebou v obcovaní, ako obcujú spolu všetci ľudia v jednej obci.

Cirkev ako spoločnosť všetkých kresťanov podobá sa telu a jeho údom. Sv. Pavel píše: „Ako v jednom tele mnohé údy máme . . . tak sme mnohí jedno telo v Kristu, všetci ale jeden druhého údovia.“ (Rim. 12, 4. 5.) Tým chcel sv. Pavel povedať, že všetci veriaci kresťania tvoria jedno telo. Na tom tele je hlava Kristus, údovia sú veriaci kresťania. Údy

na tele môžu jeden druhému pomáhať. Keď ťa bolí noha, rukou si ju obviažeš, na krk boľavý priložíš si rukou obkladok studený; nohami ideš si pre liek atď. Tak i žijúci a zomrelí údovia Cirkve, ktorí k sebe patria, môžu si vospolok pomáhať.

To teda, že všetci údovia Cirkve ako údy jednoho tela v Kristu medzi sebou duchovne k sebe patria, spojení sú, a vospolok pomáhať si môžu, nazýva sa obcovanie svätých. Prečo obcovanie svätých? Preto, že všetci údovia Cirkve katolíckej sú na svätom krste posvätení; všetci veriaci na zemi majú byť svätými, spravodliví v nebi sú už svätí, a duše v očistci tiež prídu do neba, budú svätými.

114. V čom záleží obcovanie svätých?

Obcovanie svätých záleží v tom: že žijúci a zomrelí údovia Cirkve duchovne k sebe patria a vospolok pomáhať si môžu.

115. Len údovia Cirkve patria k sebe. Ktorí že sú údovia Cirkve? Údovia Cirkve sú: 1) všetci kresťania-katolíci na zemi, ktorí ku katolíckej Cirkvi prináležia; títo spolu nazývajú sa bojujúca cirkev, preto že kým žijú na zemi, musia bojovať proti svojim zlým žiadosťam, proti pokušeniam od zlých ľudí, proti zlým myšlienkam a proti pokušeniam od diabla. Údovia Cirkve sú: 2) duše v očisťci — a tieto spolu nazývajú sa trpiaca cirkev, preto že v očisťci trpia časné tresty za malé hriechy. Údovia Cirkve sú: 3) blahoslavení v nebi a títo spolu nazývajú sa oslávená čili víťazná Cirkev; preto že tí obdržali už slávu nebeskú za to, že zvíťazili nad zlým duchom a hriechom. Teda

115. Kto patrí do obcovania svätých?

Do obcovania svätých patria: 1) na zemi žijúci kresťania-katolíci, alebo Cirkev bojujúca; 2) duše v očisťci, alebo Cirkev trpiaca; 3) blahoslavení v nebi, alebo Cirkev oslávená (víťazná).

Nech vás nemýlia tie mená: bojujúca, trpiaca a oslávená Cirkev. Nie sú to tri Cirkve, ale len jedna Cirkev; tie tri mená znamenajú len tri rozdielne stavy údov Cirkve.

Teraz vám poviem, ako tie rozličné údy Cirkve medzi sebou obcujú, ako si pomáhajú.

116. Ako obcujú kresťania na zemi s blahoslavenými na nebi? My blahoslavených v nebi ctíme, my si ich vážime, milujeme a chválime, a my blahoslavených v nebi vzývame, t. j. my ich prosíme o primlúvanie, modlíme sa k nim, aby oni prosili za nás u Boha. Svätí nás počujú; oni síce nie sú vševedúci, ale Boh to tak činí, aby poznali čo sa ich týka. Svätí tedy poznajú naše potreby, ktoré im v modlitbách prednášame, a poneváč neprestali byť našími dobrými bratmi a sestrami: pomáhajú nám u Boha: oni orodujú za nás, primlúvajú sa u Pána Boha, prosia ho, aby nám pomáhal. A Pán Boh urobí im to k vôli. Svätí mnoho dobrého robili kým boli na zemi, a mnoho trpeli pre Boha, viac, než im bolo treba k dosiahnutiu spasenia alebo k zadosťučineniu za ich chyby. Čo viac dobrého robili, čo viac trpeli, to sú ich zásluhy u Boha. Pán Boh pre tieto ich zásluhy urobí, za čo ho svätí za nás prosia. Ako keby povedal: Ten, za ktorého prosíš, to síce nezaslúži, ale že ty prosíš za neho, nuž tebe k vôli mu to urobím. (Tak ľud izraelský viac ráz dostal milosť od Boha pre zásluhy Abrahama, Izáka a Jakuba.) Tak teda my obcujeme s blahoslavenými v nebi: že my blahoslavených ctíme a vzývame, oni ale nám svojím primlúvaním a orodovaním u Boha pomáhajú.

116. Čím pomáhajú nám blahoslavení v nebi?

Blahoslavení v nebi pomáhajú nám svojím primlúvaním (orodovaním).

117. Ako obcujeme s dušami v očisťci? Dušiam v očisťci sme napomocní. Ony mnoho trpia, my im môžeme pomôcť, ich trápenie obľahčiť a učiniť, aby sa skorej dostaly do neba. Ako to môžeme urobiť? Dieťaťu zomrel otec. Kým žil, nemohol odmodliť alebo odtrpeť všetky svoje časné tresty za hriechy. To môže za neho jeho dieťa. Ono môže sa modliť, môže obetovať svoje modlitby Pánu Bohu, aby ich tak prijal, ako by to jeho otec sa modlil. Tak môžeme dávať almužny za duše v očistci, môžeme sa za ne postiť, bolasti trpezlive snášať a iné dobré skutky konať, aby to Pán Boh tak prijal, ako by to tie duše v očisťci konaly a aby im za to skrátil ich trest. Najlepšie a najvýdatnejšie pomáhame dušiam v očistci svätou omšou, keď za ne svätú omšu slyšíme alebo slúžiť dáme. (Judas Machabejský. Matka sv. Augustína pred smrťou.) Naše teda obcovanie s dušiami v očisťci záleží v tom, že my dušiam v očistci skrze modlitbu, almužnu a iné dobré skutky, obzvlášte skrze obetu omše svätej napomocní sme.

117. Čím môžeme pomáhať dušiam v očisťci?

Dušiam v očisťci môžeme pomáhať modlitbou, dobrými skutkami, odpustkami a zvláštne obetou svätej omše.

O deti moje! Smilujte sa nad dušiami v očisťci. Nože aspoň každý večer po „Anjel Pána“ pomodlite sa jeden Otčenáš za duše v očisťci s tým dodatkom: „Odpočinutie večné daj im, Pane, a svetlo večné nech im svieti, nech odpočívajú v pokoji. Amen.“ Pri svätej omši rozpomínajte sa na dušičky v očisťci po pozdvihovaní. To sa vám veľmi vyplatí. Odplatí vám to Pán Boh a dobre sa vám za to odslúžia tie duše. Či viete, čo pieseň cirkevná hovorí:

„Na dušičky spomínajme, — z očisťca im pomáhajme, — budú na nás spomínať, — až budeme umierať.“ — Keď duše prídu do neba, budú za vás orodovať u Pána Boha.

118. A v čom záleží duchovné obcovanie veriecich na zemi medzi sebou? Čím môžu si tí vospolok pomáhať? Veriacim sú všetky duchovné poklady Cirkve spoločné. Každý má z nich svoj úžitok, svoju účasť. Pomyslite si len na tých tisíc a tisíc svätých omší, čo sa každý deň obetujú,

z tých všetkých má každý veriaci svoj úžitok, svoju účasť. — Pomyslite si na tie modlitby, ktoré každý deň kalolíci konajú, ani jeden sa len za seba nemodlí, aj tie sú spoločné. Každý má z nich svoju účasť. Ani len jeden „Otčenáš“ nemôžem sa modliť len za seba, ale všetci sú pri tom; veď hovorím: „Otče náš“, „daj nám“, „odpusť nám“, „neuvoď nás“, „zbav nás“. — Pomyslite si na tie almužny, čo katolíci dávajú, na tie pôsty, čo nábožní kresťania zachovávajú, na tie dlhé a ťažké nemoce, ktoré i spravodliví veriaci znášajú, na všetky dobré skutky, čo konajú: z tých všetkých i my všetci účasť máme. Boh nám na pr. pre zásluhy druhých odpúšťa tresty, ktoré sme si zaslúžili za svoje hriechy, alebo zachráni nás od nešťastia, alebo dá nám niektorú milosť. (Boh by bol zachránil i Sodomu a Gomoru pre 10 spravodlivých, keby ich bol našiel.) Z každej teda svätej omše, z každej modlitby a z každého nášho dobrého skutku dostane sa úžitok všetkým. Ale ja môžem z tých pokladov tomu, komu chcem i väčšiu čiastku dať, keď menovite za toho na pr. za otca, za matku, za pápeža, za kráľa svätú omšu slyším alebo sa modlím, alebo nejaký dobrý skutok, almužnu, pôst Bohu obetujem. V tom záleží duchovné obcovanie veriacich medzi sebou.

118. Čím môžu si pomáhať vospolok na zemi žijúci kresťania-katolíci?

Na zemi žijúci kresťania-katolíci pomáhať si môžu vospolok svätou omšou, modlitbou a dobrými skutkami.

* Povedal som, že veriacim sú všetky duchovné poklady, cirkve spoločné. Musím vám porozprávať, čo sú to tie duchovné poklady.

Na tele majú všetky údy podiel na dostatku, sile, zdraví, alebo na nedostatku, slabosti, chorobe celého tela, a zas celé telo cíti dostatok, silu, zdravie, alebo nedostatok, slabosť, chorobu niektorého úda. Keď nás bolí hlava, to cíti celé telo. Dostatok, sila, zdravie sú veci užitočné, a my hovoríme, že

dostatok, sila, zdravie je „veľký poklad“ od Pána Boha, a poneváč tieto veci sú najviac telu užitočné, nuž je to telesný poklad. Tento telesný poklad je údom spoločný, čo má jeden, z toho majú i ostatné, všetky údy majú z toho svoj úžitok, majú v tom svoj podiel.

A v rodine, čo má rodina, to je imanie, majetok rodiny, všetkých jej údov. I otec hovorí: náš dom, i deti hovoria: náš dom, a každý má z toho úžitok, svoj podiel. Tak je to i v Cirkvi katolíckej. Ako rodina má svoj majetok, má ho i Cirkev. Cirkev má učenie Kristovo, jeho zásluhy a milosti, svätú omšu, sväté sviatosti, modlitbu, dobré skutky a zásluhy všetkej Cirkve i jednotlivých údov. To sú zas poklady, ktoré užitočné sú duši, a preto ich nazývame duchovnými pokladmi. Tie sú všetkých kresťanov, i živých na zemi, i tých, čo sú v očisťci alebo v nebi. Každý dostáva z toho svoj úžitok, toľko, aby mohol byť spasený. Duchovné poklady sú všetkým údom spoločné; čo má jeden, z toho majú úžitok všetci, čili v duchovných pokladoch všetci podiel majú.

* Ale v týchto pokladoch nemôžu mať všetci podielu. Na pokladoch rodiny majú len deti podiel, a nie cudzí. Ako cudzí sú i tie deti, ktoré boly pre zlé držanie odohnané. Tak je to aj v Cirkvi. Na pokladoch Cirkve nemajú podielu: 1) neveriaci, tí, čo nie sú pokrstení; 2) bludoveriaci, ktorí k inému vierovyznaniu patria, neveria všetko, čo Kristus učil; 3) tí, ktorí sú z Cirkve súdobne vyobcovaní; 4) ktorí sú už zatratení.

— Jak krásne a potešiteľné je toto učenie o obcovaní svätých My sme bratia a sestry svätých, i sami máme byť svätí! Sv. Ivo bol veselým dieťaťom. Jeho matka neprestávala mu častejšie pripomínať: „Ivo, musíš sa stať svätým!“ A vykladala mu, čo svätým byť znamená, ako Boh svätých miluje, akú česť im preukazuje, akú odmenu v nebi chystá. A Ivo sľuboval: „Ja chcem, áno chcem skutočne stať sa svätým, chcem Ježiška milovať, kríž svoj za ním niesť, kamkoľvek chceť bude.“ — Všetky dietky si prajú žiť zbožne a sväte, ale či opravdive hovorili: „Chcem, áno chcem skutočne pre Boha žiť?“ (Zrcadlo pro dítky. 74.) Spomínajte často na svätých. Každý má svojho patróna, ktorého meno dostal pri svätom krste; modlievajte sa zvláštne k tomu svä-

tému, aby sa u Boha primlúval za vás a za vašich rodičov. Každé ráno a každý večer odporúčajte sa pod ochranu svätých v nebesiach a pri tom nezabúdajte, že svätých najlepšie tak uctíte a sebe si nakloníte, keď ich čnosti nasledovať budete.

Spomínajte si často i na duše v očisťci, modlite sa za ne rady, aby ste im z očisťca pomáhaly do neba; budú ony tiež prosiť za vás a za vašich rodičov už teraz, ale zvlášte, keď dostanú sa do neba.

Pamätaj na bratov a na sestry,
ktoré v Kristu Pánu spočívajú,
nech na prosby naše múk zbavení
za nás sa u Boha primlúvajú,

Modlite sa jeden za druhého, za svojich rodičov, učiteľov, bratov, sestry a všetkých ľudí, aby im Pán Boh dal, čo im je treba dobrého pre život, zvláštne aby sa dostali do neba.

Prvého novembra svätí Cirkev pamiatku Všetkých svätých, aby sme ako cirkev bojujúca na zemi radosť vyjavili nad cirkvou víťaznou na nebi, že naši bratia a sestry už vidia Pána Boha a s ním sa radujú a aby sme ďakovali Pánu Bohu, že našich bratov a sestry v nebi tak osláviť ráčil.

V deň po Všech svätých ustanovila Cirkev pamiatku všetkých verných dušičiek v očisťci, aby sme ako bojujúca cirkev na zemi trpiacej cirkvi v očisťci skrze modlitby, obetu svätej omše a iné dobré skutky pomáhali.

Tými dvoma dňami, dňom Všech svätých a Všech verných dušičiek vyznáva Cirkev článok viery o obcovaní svätých, t. j. že údovia Cirkve víťaznej na nebi, trpiacej v očistci a bojujúcej na zemi ako údy jednoho tela v Kristu medzi sebou duchovne spojené sú.

Najprednejšia zo všetkých svätých na nebi je Panna Maria. Pán Ježiš vzal Pannu Mariu po jej smrti s dušou i s telom do neba. Poneváč Panna Maria je Matkou Syna Božieho, je v nebi prednejšia, než všetci anjeli a svätí, ona je po Bohu najprednejšia. Pán Boh sám vyvýšil ju nad anjelov a všetkých svätých, a preto nazýva sa Kráľovna anjelov, Kráľovna všetkých svätých a my hovoríme, že Pán Ježiš Pannu Mariu na nebi korunoval. Po Bohu teda najviac milujte a ctite Pannu Mariu a modlievajte sa k nej radi.

Na slávu Panny Marie v nebi spomíname, keď modlíme sa ruženec, v ktorom i víťazstvo a slávu Pána Ježiša si pripomíname, totižto keď modlíme sa tretích päť desiatkov. Pridávame po slovách: „A požehnaný plod života tvojho Ježiš“ tajomstvo slavné; v prvom desiatku: „Ktorý slávne z mŕtvych vstal“; — v druhom: „Ktorý slávne na nebesá vstúpil“; — v treťom: „Ktorý nám Ducha Svätého soslal“; — v štvrtom: „Ktorý Ťa, Panno na nebe vzal“; — v piatom: „Ktorý Ťa, Panno, v nebi korunoval“. Týchto päť desiatkov s tajomstvami slávnymi nazývame ružencom slávnym čili víťazným.

Desiaty článok.

„Verím hriechov odpustenie.“

119. Ježiš Kristus založil Cirkev svoju, aby skrze ňu všetkých ľudí vyučoval, posväcoval a k večnému spaseniu viedol. Aby ľudia boli svätí a prišli do neba, nesmú mať na sebe hriechy a tresty za ne. Ale ľudia sú hriešni. Hneď na svet prichádzajú s hriechom (s akým?) a potom páchajú i osobné hriechy. Keď ľudia chcú byť svätí a prísť do neba, musia byť očistení od hriechov, musia im byť odpustené. Keď teda Pán Ježiš chcel, aby Cirkev všetkých ľudí viedla do neba, musel jej dať moc hriechy odpúšťať. A to Pán Ježiš aj učinil. On najprv skrze svoju smrť zaslúžil, že ľuďom môžu byť hriechy a ich pokuty odpustené, a potom dal Cirkvi svojej moc hriechy a ich pokuty odpúšťať. Teda v Cirkvi katolíckej môžeme obsiahnuť odpustenie všetkých hriechov. To nás učí Apoštolské vyznanie viery.

119. Čo nás učí Apoštolské vyznanie viery o odpustení hriechov?

O odpustení hriechov učí nás Apoštolské vyznanie viery, že v Cirkvi odpustenie všetkých hriechov obsiahnuť môžeme.

* Pán Ježiš dal Cirkvi moc odpúšťať všetky hriechy bez výnimky. K odpusteniu hriechov ustanovil Pán Ježiš sviatosti: krst a pokánie. O krstu povedal Pán Ježiš: „Kto sa znovu nezrodí z vody a Ducha Svätého, nemôže vojsť do kráľovstva Božieho.“ (Ján 33.) Tými slovami to povedal Pán Ježiš, že kto je pokrstený, môže vojsť do neba, tomu pri krste odpustené sú všetky hriechy ktoré mal pred krstom. Preto i sv. Peter riekol na Turíce shromaždeným Židom: „Čiňte pokánie a dajte sa pokrstiť na odpustenie hriechov.“

Tí, ktorí po krste ťažko zhrešili, môžu obdržať odpustenie hriechov vo sviatosti pokánia. Keď Pán Ježiš ustanovil sviatosť pokánia, riekol apoštolom: „Prijmite Ducha Svätého; ktorým odpustíte hriechy, odpúšťajú sa im, a ktorým zadržíte, zadržané sú.“ (Ján 20, 22.) Tými slovami dal apoštolom moc hriechy odpúšťať. Kde? (V ktorej sviatosti?) Vo sviatosti pokánia. Moc teda vo sviatosti pokánia hriechy odpúšťať tú mali apoštoli a apoštoli odovzdali ju svojim nástupcom biskupom a títo k tej moci posväcujú a splnomocňujú kňazov, tak že teraz moc vo sviatosti pokánia hriechy odpúšťať majú biskupi a skrze nich posvätení a splnomocnení kňazi.

Cirkev moc má hriech odpustiť
hriešnikovi kajúcemu,
a tak mocou, Kristom danou,
nebies raj otvoriť jemu.

— V Egypte žil za starodávna jeden veľký zbojník (tak rozpráva Sophronius), menoval sa David. Tento popáchal tie najhroznejšie ukrutnosti a jeho zbojstvá boly tak známe, že už pred tým menom David triasli sa ľudia od strachu na ďaleko. A tohoto veľkého hriešnika priviedlo milosrdenstvo božie k obráteniu. Šiel do kláštora, činil ostré pokánie, plačúc prosil Boha o odpustenie, vyspovedal sa zo svojich hriechov, medzi ktorými bolo mnoho vrážd (lebo i ľudí zabíjal) a anjel povedal mu vo sne: „David, tvoje hriechy sú ti odpustené.“ A on neprestal ďakovať Pánu Bohu a stal sa svätým.

Vidíte, jaký dobrý je Pán Boh. On nechcel, aby do pekla prišli tí kresťania, ktorí zhrešili, a preto dal apoštolom, biskupom a kňazom moc hriechy odpúšťať. Ďakujte že Pánu Ježišu za túto jeho prevelikú lásku! Lebo keby ste zomreli v ťažkom (smrteľnom) hriechu, nikdy nemohli by ste prísť

do kráľovstva nebeského. Svätí v nebi teraz ustavične ďakujú za ňu Pánu Ježišovi, lebo keď z krehkosti ľudskej na zemi zhrešili, mohli sa hneď skrze sviatosť pokánia očistiť od hriechov a ich večných pokút; len tým činom dostali sa do neba. Aj vy môžete obdržať odpustenie hriechov vo sviatosti pokánia; ale musí vám byť zo srdca ľúto, že ste Pána Boha nahnevali a musíte mať opravdivú vôľu polepšiť sa. Nezabudnite nikdy, že nikto neobdrží odpustenie hriechov bez pokánia a sviatosti od Krista Pána k tomu ustanovenej.

Jedenásty článok.

„Verím tela z mŕtvych vzkriesenie.“

120. Človek neostane vždy na zemi, ale umre. Kedy že umre človek? Boh učinil zo zeme telo prvého človeka, ktoré ale bolo mŕtve. Aby bolo živé, vdýchol mu Boh nesmrteľnú dušu. Duša teda obživuje telo, a síce tak dlho, dokiaľ je v tele. Keď ale Pán Boh chce, aby človek umrel, oddelí, odlúči sa duša od tela a je duša o sebe a telo je tiež o sebe; tomu riekame smrť. Smrť je teda odlúčenie duše od tela. Telo bez duše je mŕtve.

Pri smrti človeka odlúči sa duša od tela, duša je o sebe a telo je tiež o sebe. Duša — ako už viete — dostaví sa pred súdnu stolicu Božiu. Mŕtve telo pochová sa do hrobu, do zeme. Pán Boh ho učinil zo zeme, po smrti navráti sa teda do zeme. Tak nám to vypráva i sv. Písmo: „Navráti sa prach (telo) do zeme svojej, zkadiaľ bol, a duch navráti sa k Bohu, ktorý ho dal.“ (Kaz. 12, 7.)

120. Čo sa stane pri smrti človeka?

Pri smrti človeka oddelí sa duša od tela; telo ale navráti sa do zeme.

* Cirkev drží mrtvé telo v úctivosti. Lebo telo je sv. sviatosťami posvätené a má zase vstať z mrtvých. Kňaz po-

sviaca telo mrtvého človeka; keď idú s pohrabom do cintorína, zvonia zvony a ľudia sa modlia. Pri hrobe modlí sa kňaz nad telom mrtvého a posviaca i hrob, do ktorého ho pochovajú. Pohania pálili telá mrtvých. Pálenie mrtvol uráža cit nábožnosti a úcty.

121. Telo mŕtve v hrobe berie porušenie, po dlhých rokoch zostane z neho prach a niektoré kosti, aj z tých po dlhých rokoch zostane len prach. Ale ten prach a tie kosti zase ožijú, urobí sa z nich zase telo, aké pred tým bolo; do každého tela zase príde duša, ktorá v ňom bývala, niektorá z neba, niektorá z očisťca a niektorá z pekla. A tak ožijú zase všetci ľudia, ako Adam ožil, keď mu Pán Boh vdýchol dušu. To sa stane na konci sveta. A kto to urobí, že sa tak stane? Pán Boh svojou všemohúcou vôľou. Ako Pán Boh oživil prvého človeka, keď jeho telo spojil s dušou, tak oživí všetkých ľudí, keď mŕtve telá spojí s ich dušiami. Len že keď Pán Boh prvý raz oživil človeka, spojil s jeho telom dušu len na čas; ale keď na konci sveta oživí, vzkriesi človeka, vtedy jeho telo spojí s dušou na veky. Pán Boh teda vzkriesi telá všetkých ľudí. A tak mŕtve telo zostane v zemi do konca sveta, vtedy ho Boh vzkriesi a s dušou na veky spojí. Už teda viete:

121. Jak dlho zostane v zemi telo človeka?

Telo človeka zostane v zemi do konca sveta.

122. Čo sa stane s telom človeka pri konci sveta?

Pri konci sveta Boh vzkriesi telo človeka, to jest zase a na veky telo s dušou spojí.

* Pri konci sveta, pri poslednom súde, ako to už vieme, budú telo a duša spolu súdené, a telo i duša spolu dostanú, čo spolu zaslúžily, nebo alebo peklo. Pán Ježiš povedal: „Prichádza hodina, v ktorú všetci, ktorí v hroboch sú, uslyšia hlas Syna Božieho, i pôjdu, ktorí dobré veci činili, na vzkriesenie života, ktorí ale zlé veci činili, na vzkriesenie súdu.“ (Ján 5, 28.) V hrobe sú len telá a o tých hovorí Pán Ježiš, že uslyšia hlas Boží, spoja sa s dušiami a vyndu z hrobov,

vstanú z mŕtvych. Ktoré dobré veci činily, vstanú, aby telo i duša večne žily v nebi; ktoré zlé veci činily, vstanú, aby telo i duša spolu odsúdené išly do pekla.

Ako telo i duša spolu činily dobré veci, dobré skutky, tak dostanú spolu večnú odplatu; a ako spolu činily zlé veci, zlé skutky, tak spolu dostanú večný trest. Ani dobré ani zlé duša sama nečiní, ona činí dobré alebo zlé v tele alebo telom. Keď človek chce dať almužnu, pravda, duša si to zamyslí, ale k vykonaniu potrebuje telo, ruku. Keď niekto kradol, pravda, duša si to myslela, ale k vykonaniu krádeže potrebovala telo, ruku. Aby teda i telo prijalo za dobré skutky odmenu alebo za zlé skutky pokutu: preto bude vzkriesené a musí sa predstaviť pred súd i telo. Ako to i sv. Pavel učí: „Všetci my zaiste ukázať sa musíme pred súdnou stolicou Kristovou, aby prijal jeden každý vlastné veci tela, ako činil, buďto dobré alebo zlé.“ (II. Kor. 5, 10.) Podľa týchto slov dobre hovorí katechismus: Po vzkriesení i telo bude mať podiel v odplate alebo v pokute, ako voľakedy podiel malo v dobrých alebo v zlých skutkoch.

* Vzkriesení budú všetci ľudia, jako dobrí tak zlí. Všetci ľudia vstanú zmŕtvych vo svojich telách a tieto telá podržia potom na veky. Ale tie ich telá nebudú všetky jednaké. Telá zlých budú biedne, ohyzdné, ošklivé a budú musieť mnoho trpieť. V nemocniciach človek vidí všeliaké zohavené telá ľudské; na niektorých rastú červíky; ale telá zlých po vzkriesení budú ešte špatnejšie. Čo niektorí ľudia povynakladajú na to, aby mali zdravé a pekné telo, a čo to stojí, keď sa nechránia hriechu? Ak zomrú v hriechu, ich telá budú pri vzkriesení špatné, biedne, samá škvrna, samý hnus! — Ale telá dobrých budú ako bolo telo Krista Pána po jeho zmŕtvychvstaní. Povedali sme, že telo Ježišovo po jeho zmŕtvychvstaní bolo krásne a utešené. I telo dobrých bude krásne; nebude na ňom žiadnej škvrny alebo špaty, lebo ono bude sa ligotať jasnosťou nebeskou. „Spravodliví“ — hovorí Sv. Písmo — „skvieť sa budú ako slnce v kráľovstve Otca jejich.“ (Mat. 13, 43.) — Povedali sme, že telo Krista Pána po jeho zmŕtvychvstaní nepodliehalo už viac žiadnym boľasťam; ani telá dobrých nebudú už nikdy viac nič trpieť. Pre tie vlastnosti tela Pána Krista po jeho zmŕtvychvstaní nazvali sme ho oslávenym: teda i telá dobrých po ich vzkriesení budú oslávené, lebo budú oslávenému telu Krista Pána podobné. Mnoho ľudí má všelijak doka-

ličené, svrazkané telo a druhí ich pre to i vysmievajú. Ale nech si to neberú k srdcu. Len nech sú dobrí; po vzkriesení budú ich telá prekrásne, oslávené a také ostanú na veky. Tak píše i sv. Pavel o premene tiel spravodlivých ľudí: „Naše obcovanie v nebesiach je, odkuď i Spasiteľa očakávame, Pána našeho Ježiša Krista, ktorý premení telo poníženia našeho, aby pripodobnené bolo k telu jasnosti jeho.“ (Filip 3, 20.)

Oj žije v nás nádej silná,
že tiež niekdy vstaneme,
a že s Kristom Spasiteľom
na veky žiť budeme. (Pieseň cirk.)

Vstanem raz zo svojho hrobu,
duša zas sa spojí s telom,
a keď budem hodný, pôjdem
do neba za Spasiteľom.

— Ludvik de Ponte častejšie myslel na tú chvíľu, keď všemohúcnosť Božia zase spojí jeho dušu s telom, aby i ono bolo účastné odplaty alebo pokuty. A vtedy hovorieval k sebe: „Budem sa teda usilovať, aby telo moje ochotne poslúchalo dušu, keďže s ňou musí sa postaviť pred súd!“ O deti moje, i vy usilujte sa čisté zachovať telo svoje od hriechu. Očami, jazykom, ušami, rukami a všetkými svojími smyslami a údami nikdy nepáchajte hriech, aby ste niekdy s osláveným telom k večnému blahoslavenstvu a nie s biednym telom k večnému zatrateniu vzkriesené boly.

Sv. Dominik nemocných tešieval nádejou zmrtvýchvstania. Raz jednoho nemocného, ktorému celé prse vyžrala rana, tak že sa už i červíky chytaly do nej, takto tešil: „Nič to za to, syn môj, táto tvoja rana, keď ju z lásky k Bohu trpezlive budeš znášať, získa ti veliký slávu v deň vzkriesenia, v ktorý každá bolasť, čo sme pre Boha znášali, premení sa na radosť blahoslavenú.“ A aby mu dokázal, že hovorí pravdu, vyňal mu z tej rany jednoho červíka, položil na svoju dlaň a ten hneď sa premenil na jasný drahý kameň (Ehmig N. Gleichn. I. 166.) — I vy vždy trpezlive znášajte všetky trápenia, bolasti, nemoce tela; tým čistí sa telo k jeho večnej sláve, kde sa bude skvieť, ako to jasné slnce.

O jak potešiteľné je pre nás toto učenie v tela zmŕtvych vzkriesenie! Ono nás i to učí, že keď nám rodičia, priatelia, príbuzní a známi umrú, oni sa na veky neodlučujú od nás; v deň tela z mŕtvych vzkriesenia sa zase uvidíme s nimi. Aká to bude radosť! (Vzkriesenie Lazára). Len dajte pozor, aby ste sa s nimi neuvideli v hanbe; chráňte sa hriechu!

Človeče, o znášaj utrpenie
a premáhaj hriešne pokušenie,
chovaj sa vždy čistotne —
dušu Bohu odovzdajúc,
s telom v hrobe potrvajúc,
zmrtvých vstaneš radostne.
(P. A. Neumann.)

Dvanásty článok.

„Verím život večný.“ Amen.

Duša naša je už teraz nesmrteľná, a po tela zmŕtvych vzkriesení bude nesmrteľné i telo. Po tela zmŕtvych vzkriesení už nikto viac neumre; potom už každý človek bude žiť bez konca. Preto i na konci „Verím Boha“ v dvanástom článku Apoštolského vyznania viery modlíme sa: „A život večný.“ Amen. Tými slovami vyznávame, že ten život, ktorý po tomto živote, po zmŕtvych vzkriesení budeme mať, bude vždy trvať, alebo, že po tomto živote nasleduje druhý, večne trvajúci život.

123. Ako sa pri smrti duša človeka odlúči od tela, hneď ide na súd Boží. Hneď tam na mieste, kde človek zomre, keď jeho rodina plače, modlí sa a trnie, ani snáď ešte nevediac, či už zomrel, už je duša jeho odsúdená. Boh je všade; ako sa duša od tela oddelí, už je pred Bohom.

Pán Boh drží súd s každým človekom hneď po jeho smrti, ako hovorí sv. Pavel: „Uloženo je ľuďom raz umreť a potom je súd.“ (Žid. 9, 27.) Teda duša človeka po jeho smrti nejde s telom do hrobu; tá hneď po smrti ide sama bez tela na súd Boží. Pán Ježiš svojím božským svetlom tak

ju osvieti že v tom okamžení pozná celkom jasne a zreteľne, čo cez celý svoj život dobrého alebo zlého myslela, mluvila, konala, alebo čo dobrého zanedbala, a zároveň dá Ježiš duši videť, čo za to obdrží, odplatu alebo odmenu.“ (Schmitt I. 377.) Preto, že duša človeka hneď po smrti zvláštne a osobite bude súdená, nazýva sa tento súd osobitným súdom.

123. Čo sa stane s dušou po smrti?

Duša po smrti hneď bude súdená od Boha.

124. Ako sa menuje súd hneď po smrti?

Súd hneď po smrti menuje sa osobitý.

Keď niekdy umrete, hneď po vašej smrti bude duša vaša súdená. Vaši rodičia, bratia, sestry a príbuzní budú okolo vašej posteli plakať a duša vaša bude už na súde Božom. O, deti moje, bude to hrozné okamženie! Ako strašne jasno bude vám potom všetko stáť pred očima, čo ste urobili! Hriechy, z ktorých ste si snáď málo alebo nič nerobili, ako strašnými vám ony potom budú! (Schmitt I. 378.)

Jednoho nábožného muža Boh v jeho dvadsiatom roku priviedol k bohumilému životu, že mu ukázal jeho dosavádne hriechy, tak ako ich človek skrze svetlo božské pri smrti pozná. Videnie svojich hriechov tak hrozne účinkovalo na mládenca, že za tri mesiace ostal ležať na posteli v takom položení, ako keby umieral. On sám riekol, keby mu Boh bol rozkázal, aby živý skočil do ohňa a tam ostal, tým činom že sa pozbaví svojích vnútorných múk — on žeby to bol zo srdca rád urobil. A tento mládenec predsa nedopustil sa žiadnych ťažkých hriechov. Ako že sa bude cítiť taký, ktorý ľahkomyseľne žil v hriechoch smrteľných a v nich i umrel! (Schmitt I. 378. n. l.)

Budete i vy videť, ako Boh s vami dobrotive a láskave zachádzal a ako ste mu vy za to nevďační boli; toľkými

milosťami vás Boh obdarovával a ako ste ich vy zle používali! O, ako ťažko zaťahne vám vtedy na duši to vaše zlé a nedbanlivé modlievanie, to odvrkovanie, to neúctivé a vzdorovité chovanie sa proti rodičom, tá vaša neposlušnosť! O, oľutujte teraz svoje chyby a na budúce tak žite, aby ste obdržali súd milostivý! Modlite sa: O Bože, buď milostivý mne hriešnemu! Maj trpezlivosť so mnou! S Tvojou pomocou chcem napraviť predošlý život svoj. (K. Mehler, Kommentar I. 193.)

125. Všetci ľudia nie sú rovnakí. Jedni sú dobrí, druhí zlí. Preto sa ani pri súde všetkým rovnako nepovedie. Ale by ani nebolo spravodlive, keby sa zlé duše, keď sa od tela oddelia, tak maly mať, ako dobré. Božský sudca Ježiš Kristus je spravodlivý. On celkom na vlas určí pri súde, ktorá duša zaslúži odplatu a ktorá pokutu; nebude pri tom hľadeť na to, či je kto bohatý alebo chudobný, či je kto pán alebo robotník; len na to hľadí, či si bol dobrý alebo zlý. Boh odplatí dobrých a potresce zlých. Nieto človeka, ktorý by vedel tak odplatiť, ako Pán Boh. Ale aj nieto takej pokuty na zemi, akú Boh prisúdi zlým. Pre dobrých prichystal P. Boh zvláštne miesto, a pre zlých pripravil tiež zvláštne miesto. Po osobitnom súde pošle Boh každú dušu na to miesto, ktoré si zaslúžila. Pre dobré duše pripravil Boh nebo a očistec, pre zlé peklo.

125. Kam prijde duša po súde osobitnom?

Duša po súde osobitnom príde lebo do neba, lebo do očisťca, alebo do pekla.

126. Po osobitnom súde vie už každá duša, kam patrí, či do neba, či do očisťca a či do pekla. A hneď tam ide, kam ju P. Ježiš odsúdil. Duše dobrých, ktorí keď umreli, nemali na sebe ani najmenšieho hriechu a nezaslúžili žiadnej pokuty, tie po osobitnom súde idú do neba.

126. Ktoré duše idú do neba?

Do neba idú duše dobrých, ktorí hriechu nemajú a pokuty nezaslúžili.

127. Len kto nemá žiadneho hriechu a nezaslúži žiadnej pokuty za predošlé hriechy, môže hneď ísť do neba. Svätí tak žili, že nemali pri smrti ani hriechu ani pokuty. Keď sa sv. Alojza umierajúceho spýtali: „Kam že ideš?“ On s veľkou radosťou odpovedal: „Do neba, do neba.“ Všetci svätí veľmi si žiadali čím skôr prísť do neba. Ale aj mali prečo si to žiadať! Poviem vám, ako odpláca Boh dobrých v nebi? Ako rád by som ja vám všetko to vyrozprával, ako P. Boh odpláca dobrým v nebi, aby som vás povzbudil k tomu, žeby ste sa usilovaly prísť do neba; ale bohužiaľ, ja vám len málo som v stave o tom povedať. Aby som mohol v nebi dobre porozprávať, musel by som byť anjelom. Sv. Pavel apoštol povedal: „Oko nevidelo, ucho neslýchalo a srdce žiadneho človeka necítilo, čo Boh pripravil tým, ktorí ho milujú.“ (I. Kor. 2, 9) Len si pomyslite: oko naše vída mnoho krásneho: nebo a hviezdy na ňom, zem, utešenú prírodu atď.; ucho slýcha mnoho krásneho: krásne piesne, muziku, milé rozprávky atď.; srdce ľudské zacíti mnoho šťastia, ku pr. keď dieťa dlho bolo preč od rodičov a potom zase prijde domov. Ale toto všetko je nič proti tomu, čo vidíme v nebi krásneho, čo tam počujeme ľúbežného, čo tam zacítime šťastného a radostného. Tam je len samá radosť, samé blahoslavenstvo.

Sv. Tomáša akvinského spýtala sa raz jeho sestra, v čom záleží blahoslavenstvo? Svätý jej brat dal jej takúto odpoveď: „Drahá moja sestra! Na túto otázku nedostaneš skôr náležitú odpoveď, kým si sama nezaslúžiš a nedosiahneš, blahoslavenstvo večné. Ale jak nás to teší a povzbudzuje, že všetka múdrosť svetská nenie v stave náležite odpovedať na tú otázku, lebo tak nedá sa vysloviť to blahoslavenstvo,

ktoré nám je prisľúbené.“ Teda dobrým v nebi odpláca Boh nevysloviteľným blahoslavenstvom.

Ale to vám môžem povedať, v čom záleží to nevysloviteľné blahoslavenstvo. Najväčšie blahoslavenstvo je, že sám Pán Boh je v nebi; a dobrí ho vidia z tvári do tvári. Pán Boh tak osvieti ich rozum, že vidia P. Boha, aký je. Dobrí na nebi vidia nekonečnú moc a slávu, krásu a dobrotu P. Boha, tak ako sa my jeden druhého vidíme. Z toho, že vidia P. Boha na vlastné oči, aký je, nasleduje, že vždy najvrúcnejšie milujú P. Boha a P. Boh miluje ich a tak sú s Bohom vo večnej láske sjednotení (spojení). P. Boh bude vždy pri nich; on tak miluje dobrých v nebi, že ich ani na chvíľku neopustí, a nikto ich viac nebude môcť odtrhnúť od P. Boha; tak sú dobrí v nebi s Pánom Bohom na veky v láske sjednotení.

To videnie a milovanie Boha je to najväčšie blahoslavenstvo. Lebo kto smie Boha vidieť a z videnia milovať, cíti také blahoslavenstvo, že to nikto vysloviť nevládza. S týmto videním a láskou Boha spojené je všetko dobré. Dobrí nebudú trpeť hlad, ani smäd, ani zimu, ani nemoc, ani protivenstvo, ani trápenie, ale budú mať všetko, čo je krásne oku, čo je ľúbežné uchu, čo je sladké ústam, čo je milé srdcu, budú mať všetko dobré. Dobrí nebudú stonať, plakať, nariekať; oni budú mať radosť, akú ani všetci ľudia spolu na zemi nepocítili. Keby jeden z vás sám mohol zacítiť všetky tie radosti, ktoré už mali ľudia od Adama až podnes, to všetko by nebola ani tá najmenšia z radostí nebeských. A keby mohol jeden z vás sám naraz mať všetky bohatstvá a všetku slávu všetkých najslávnejších kráľov, čo ich len kedy bolo, to všetko nebolo by ani trochu z tej slávy, ktorú spravodliví v nebi majú. A túto radosť a slávu, toto blahoslavenstvo budú dobrí požívať s anjelmi, so svätými, s Pannou Mariou ako bratia a sestry. Akú radosť musia mať z toho! Radosť budú mať zo spevu zástupov anjelských, radosť veliku zo slávy svojich spolubratov. Radosť budú mať

rodičia zo slávy svojich oslávených dietok; radosť budú mať dietky zo slávy svojich oslávených rodičov; radosť budú mať z toho, že všetci anjeli a svätí tešia sa z ich radosti a slávy, ako zo svojej vlastnej! A nikdy nemusia sa báť, že toto ich blahoslavenstvo bude mať konec. Blahoslavenstvo dobrých bude trvať večne.

O, milé dietky, takým nevyslovným blahoslavenstvom odpláca Boh dobrým v nebi, že tam Boha z tvári do tvári vidia a s ním vo večnej láske sjednotení sú.

127. Ako odpláca Boh dobrým v nebi?

Dobrým v nebi odpláca Boh nevyslovným blahoslavenstvom: oni Boha z tvári do tvári vidia a s ním vo večnej láske sjednotení sú.

V nebi samé radosti
bezo všetkej žalosti
sú po večné večnosti.

* V nebi nebudú všetci jednako blahoslavení, ale „jedenkaždý vezme odplatu svoju podľa svojej práce", hovorí sv. Pavel (I. Kor. 3, 8.) t. j. podľa svojich zásluh. Niektorí vyššie stoja a bližšie bývajú k Bohu. A to je spravodlivo; lebo na pr. niektorí svätí i život svoj obetovali za Pána Boha, tých musí Pán Boh lepšie odplatiť, než takých, ktorí len toľko učinili, že im práve dosť bolo, aby sa dostali do neba. „Kto skúpe rozsieva, skúpe i žať bude; a kto rozsieva hojne, hojne i žať bude", pravil sv. Pavel. (II. Kor. 9, 6.) Ale preto títo nezávidia tým, že viac blahoslavenstva majú; oni tešia sa tomu, že ich bratia sú ešte blahoslavenejší, prajú im to, lebo ich milujú. Všetci sú svätí, všetci chcú len to, čo a ako chce Boh. „Keď otec viac synov má, a rovnako všetkých odieva, mladší staršiemu nezávidí, že viac má súkna na odeve svojom, nežli on; lebo vie, že tak musí byť." (Sv. Frant. Sal.)

Deti moje! Nehľadajte radosť svoju v tom, čo vám svet môže dať, v krásnych šatách, v dobrých jedlách, v peniazoch, v majetkoch; to všetko netrvá dlho; ale tak žite, aby ste obsiahli radosti večné.

Ponad márnosť vecí zemských
zdvihni oči k nebesám,
tu len k smrti pracujeme
pravý život je až tam!

Keď Pán Ježiš svojím učedlníkom predpovedal trápenia a prenasledovania, ktoré budú musieť trpeť, tešil ich týmito slovami: „Radujte sa a veseľte sa, lebo odplata vaša je veliká v nebesiach." Keď vás voľačo zabolí, zub alebo hlava alebo iný úd, nemusíte byť hneď mrzuté; a keď i niečo horšieho na vás príde, dlhá nemoc alebo iná protiveň, iný kríž, nebuďte smutné, pomyslite si, že vám to vynahradia radosti v nebi. —

Krásny bol raj, kde oplýval
človek rozkošiami,
však je ešte krajšie miesto
v nebi nad hviezdami.

Za to, aby ste krásne nebo obdržali, musíte i voľačo robiť. Pred niekoľko rokmi cestovali dvaja mužovia do Tyrolska. Tam sú veľmi vysoké a strmé vrchy. Kto tam nezná dobre cesty, môže i nešťastlivo pochodiť. Títo dvaja pocestní prišli k jednej chalupe, a tam žiadali človeka, čo by im cestu ukázal. Poneváč tu nikto nemohol odísť, len deväťročný synček, ktorý dobre znal cesty, nuž šiel ten s nimi vyše hodiny ďaleko, kým neboli istí, že už nezablúdia. Keď sa s nimi lúčil, chceli mu dať odmenu za odprevádzanie. Čo ale nepovedal a nevykonal ten deväťročný chlapec? Neprijal peniaze. „Nie", riekol, „nič neprijímam. Človek si nemusí dať všetko zaplatiť, treba aj pre nebo voľačo urobiť!" Pocestní mu dohovárali, že mu nedávajú mnoho, aby si len vzal. Ale chlapček zas len: „Človek si nemusí dať všetko zaplatiť, treba aj pre nebo voľačo urobiť." Z tohoto vidíte, že aj malé deti môžu malé služby, malé skutky obetovať a konať pre Boha, aby obsiahli blahoslavenstvo nebeské. (Deharbe.)

128. Ale umierajú i takí ľudia, ktorí chránili sa ťažkých hriechov, ale predsa spáchali hriechy menšie všedné; boli na pr. netrpezliví, nepobožní pri modlitbe, nevľúdni k blížnym, alebo nie tak pilní a horliví v plnení svojich povinností, ako mali byť. Ktorí pri smrti také všedné hriechy majú na sebe, tí neprijdu do neba lebo nie sú celkom čistí. Najprv musia sa

od všetkých malých hriechov očistiť. Kam že tie prídu? Hneď vám poviem. — Ale umierajú i takí ľudia, ktorí sú čistí i od všedných hriechov, lenže za života ešte nevytrpeli všetky svoje časné pokuty; do neba tiež nemôžu prísť, lebo tam nikto nepríde, kto si svoje časné pokuty za hriechy nevytrpel; v nebi už nikto viac netrpí. Aby duše také do neba prišly, musia sa najprv od časných pokút očistiť. Kam že teda prídu? — Pre tieto duše (ktoré alebo vo všedných hriechoch odobraly sa z tohoto sveta, alebo ešte za svoje hriechy pokutu dočasnú zaslúžia) pripravil Pán Boh zvláštne také miesto, na ktorom sa od tých všedných hriechov a svojich časných pokút očistia a toto miesto sa preto menuje očistec.

128. Ktoré duše idú do očisťca?

Do očisťca idú duše tých, ktorí majú všedné hriechy alebo ešte dočasnú pokutu zasluhujú.

Trest v očistci trvá len do času, tak ako na zemi; len trest pekelný trvá na veky.

129. Duše v očistci trpia veľké bolasti v ohni. Muky očistcové viac bolia, než všetky bolasti na zemi. Keby bolo možno všetko, čo len bolí, položiť na jedno srdce, to by ešte nebolo očisťcom. V očistci väčšie bolasti trápia duše dobrých. Aké že musí to byť veliké zlo i ten najmenší hriech, keď Pán Boh i za ten tak veľmi tresce! — V očisťci duše nevýslovne túžia po Bohu, tak že nemôžu vyčkať, kedy už dostanú sa k nemu. Umrely by od toho túženia, keby neboly nesmrteľné. A to je pre duše v očisťci nevysloviteľne veliká bolasť. — Ako dlho trápia sa duše v očisťci, to nevieme; len to je isté, že musia tam tak dlho z stať, kým nevytrpia všetko, alebo kým im Pán Boh neodpustí, tak dlho, kým sa celkom neočistia. — Keď sa duša očistí, ide do neba. Z očisťca môže prísť len do neba.

129. Dokiaľ zostane duša v očisťci?

Duša v očisťci zostane, dokiaľ od hriechov nebude očistená a kým trest svoj nevytrpí.

Po všeobecnom súde na konci sveta prestane očistec; lebo po všeobecnom súde dobrí odídu do večného života, do neba, a zatratení odídu do večných múk, do pekla.

Potom teda bude len nebo a peklo.

Bývajú i medzi nami ľudia, ktorí hovoria, že niet očisťca; to sú luteráni Ale tí nemajú pravdu; lebo 1) v Starom zákone v druhej knihe Machabejskej 12, 46. stojí: „Svätá a spasiteľná je myšlienka za mŕtvych modliť sa, aby od hriechov oslobodení boli.“ Sv. Písmo káže modliť sa za mŕtvych. Kde sú tí mŕtvi? V pekle? Ztadiaľ už nikto nemôže byť oslobodený. V nebi? Tam už nikto nepotrebuje vyslobodenia. Musí byť teda iné miesto, na ktorom duše trpia, kým sa celkom neočistia. 2) V Novom zákone hovorí Pán Kristus (Mat. 5, 26.) o žalári na druhom svete, „Z ktorého nevýndu, kým nezaplatili posledný halier“; a sv. Pavel (I. Kor. 3, 15.) hovorí o takých, „ktorí v deň súdny budú spasení, ale ako skrze oheň.“ 3) Cirkev svätá vždycky modlievala sa za zomrelých. Sv. Augustín vypráva, že jeho matka sv. Monika pred smrťou jemu i jeho bratovi povedala: „Pochovajte telo moje, kde chcete; len o to vás prosím, aby ste pri oltári Pána pamätovali na mňa.“ Sv. Augustín žil viac než 1000 rokov pred Lutherom; a 4) Aj náš rozum nám hovorí, že musí byť očistec. Poneváč do neba len ten príde, ktorý je celkom čistý (Zjav. 21, 37.), a do pekla len ten, ktorý v stave hriechu smrteľného umrel, tak musíme prijať také miesto, na ktorom tie duše, ktoré nie sú ešte docela čisté, ale predsa v milosti Božej odobraly sa zo sveta tohoto, do tých čias trpia, kým nestanú sa hodnými neba.

130. Ale nielen dobrí budú po tela z mŕtvych vzkriesení žiť na veky, lež i zlí budú mať život večný. Ale aký to bude život?! Život horší než smrť. Lepšie by bolo pre nich, keby ani nežili! Oni žiť budú v pekle, kde budú mučení vo dne v noci na večné veky.

V blaženosti nevýslovnej
žijú v nebi vyvolení,
zuby škrípiac v ohni večnom
horekujú zatracení.

O milé dietky, keby sa len z vás žiadno nedostalo do pekla! Kto Pána Boha miluje a poslúcha; kto svojich rodičov miluje a poslúcha; kto prikázania Božie zachováva; kto je nábožný, dobrý a tak i umre, toho Pán Boh rád má, a po smrti dá mu nebo. Ale kto nezachováva prikázania, kto pácha hriech, ten veľmi obráža Pána Boha, ale tým i tratí dedictvo kráľovstva nebeského. „Kto pácha hriech, ten má diabla za otca", pravil Pán Ježiš (Ján 8, 44.), dedí teda po diablovi, čo je diablovo. Diablovo je peklo. Keď taký človek v hriechu ťažkom, smrteľnom zomre a príde pred súd Boží, Pán Boh ako najvýš spravodlivý musí ho zatratiť do pekla.

130. Ktoré duše idú do pekla?

Do pekla idú duše tých, ktorí v smrteľnom hriechu zomreli.

131. Ach, ale ako hrozne zle je zlým v pekle! Tí sú tam neprestajne mučení na tele i na duši. V pekle sú len bolasti a žiadne radosti. Zatratení trpia ukrutné bolasti a nemajú nikdy pokoja: ich bolasti nikdy neprestávajú. Zlých v pekle tresce Boh večnou bolasťou. O, deti, to je hrôza len pomysleť! Zatratených v pekle páli vo dne v noci neprestajne; lebo povedal im Pán Ježiš: „Odíďte odo mňa, zlorečení, do ohňa večného." A ten oheň páli ich ukrutne vnútri a nikdy nevyhasne ani od seba, ani ho ničím nemôžu zahasiť. Zatratení nikdy neuvidia Pána Boha, a to je pre nich najväčšia pokuta, že nikdy neuvidia Pána Boha, ačpráve ich duša nevysloviteľne túži za Pánom Bohom. (Boháč a chudobný Lazár.) Ale darmo, Pán Boh Ježiš Kristus povedal im navždy: „Odíďte odo mňa." — A čo zatratených najviac trápi, je to, že ich muky nebudú mať konca. Oni budú trpeť tie najukrutnejšie muky na tele i na duši večne. „Bezbožní v pekle budú mučení vo dne v noci na veky vekov."

(Zjav. 20, 10.) — Zatratení v pekle majú prevelikú žalosť, že ztratili večné blahoslavenstvo, a ako ľudia, ktorí veliký poklad ztratili, plačú za ním, tak plačú a večne budú plakať zatratení, ale už pozde — darmo. — Ako ľudia v prehrozných bolasťach zubami škrípavajú, tak zatratení v pekle budú večne škrípať od náramných bolastí.

Trápenie zatratených v pekle trvá večne; to je to najhoršie. Pomyslite si len, keby každých tisíc rokov jedna hviezda zhasla na nebi, koľko tisíc a tisíc rokov by bolo k tomu treba, kým by zhasli všetky hviezdy, koľko ich len je na nebi. A zatracení v pekle vďačne by trpeli v pekle celý ten dlhý — dlhý čas, keby mohli mať nádej, že potom dostanú sa do neba; ale to nenie možné, lebo trápenie zatratených večne trvá. My to vieme, lebo to tak učil Pán Kristus i apoštoli. Pán Kristus zrovna povedal, že zatratení pôjdu do ohňa večného, v ktorom „ich červ nikdy neumre a oheň nikdy nevyhasne." (Mat. 25, 41. 46.; Mark. 9. 44. 45.) Sv. Pavel hovorí: „A títo pokuty večné trpeť budú." (II. Thes. 1, 9.) A v zjavení sv. Jána stojí, že „dym ich muky vystupovať bude na veky vekov" (14, 11.), t. j. že ich muky nikdy neprestanú.

A tak to verili veriaci vždy. Sv. Polykarp biskup, ktorému hrozil sa pohanský sudca, že ho dá spáliť, odpovedal: „Mne ty hrozíš ohňom, ktorý len krátky čas trvá a potom zhasne; ale ty neznáš budúci súd a večný oheň, ktorý spravodlivosť Božia podpálila pre bezbožných!" I my tak veríme, že trápenie zatracených večne trvá.

131. Ako tresce Boh zlých ľudí v pekle?

Zlých v pekle tresce Boh večnou bolasťou, oni Boha videť nikdy nemôžu a večným ohňom trápení sú.

Všetci zatracenci nebudú rovno trpeť. Spravodliví v nebi tiež nie sú rovnako blahoslavení, ale každý podľa svojich zásluh. V pekle pre každý hriech je zvláštny trest. Kto viac zhrešil, viac bude trpeť, a kto má ťažšie hriechy, ťažší bude i jeho trest. Jedenkaždý bude trpeť podľa toho,

ako zhrešil. Kto na svete mal viac milosti, bude viacej trestaný, preto že viac milosti zneužíval. Pohan, ktorý nevedel o viere Kristovej, nebude tak ťažko trestaný, ako kresťan. Jeden každý bude trpeť podľa toho, ako milosť božiu zneužíval.

* Ktoréhosi staručkého pustovníka sa zpýtali, koho on drží za najväčšieho blázna na svete? A povedal im: „Toho, ktorý vie, že je večnosť, v ktorej dobrého očakáva večná odmena a zlého večný trest, a predsa nerobí dobré, ale zlé. Toho ja mám za najväčšieho blázna.“ A tí, čo sa ho to zpýtali, uznali, že mal pravdu.

Zatracení v pekle poznajú, že sami sú vina svojmu hroznému nešťastiu. Oni mohli byť spasení. „Boh chce, aby všetci ľudia boli spasení“ (I. Tim. 2, 4.), aj hriešnici; lebo tak povedal Pán Boh: „Nechcem smrť hriešnika, ale aby sa obrátil a žil.“ Každý človek, i ten najväčší hriešnik, môže byť spasený; nech on len užíva tie hojné milosti, ktoré Pán Boh každému dáva. Ach, ten Pán Boh je veľmi milosrdný a dobrotivý! Pán Boh poslal na svet svojho Syna, Pána Ježiša Krista, aby všetkých ľudí priviedol do neba. Aby každý človek mohol prísť do neba, Pán Ježiš na zemi ustanovil sv. Cirkev, založil sv. sviatosti a usporiadal všetko, čo len bolo treba, aby všetci ľudia mohli byť spasení. My sme si to zaiste nezaslúžili; ale zo svojej lásky k nám vykonal to Pán Ježiš. Všetko, čo Pán Ježiš učinil a ustanovil k našemu spaseniu, je milosť. Kto tieto hojné milosti, ktoré Pán Boh každému dáva, neužíva, príde do pekla. Kto neverí, čo Boh zjavil a Cirkev učí, kto prikázania božie a cirkevné nezachováva, kto sv. sviatosti neprijíma, taký sám je príčina svojho zatracenia. Prečo neužíval tie hojné milosti, ktoré Pán Boh i jemu dával?

Aby ste nemuseli nikdy v pekle plakať, preto že ste v živote na zemi páchali hriech a neužívali tie hojné milosti, ktoré vám Boh dáva k spaseniu: spomínajte si na tie štyri veci, ktoré medzi všetkými napokon prichádzajú na človeka, a od ktorých závisí náš život večný.

Prvá z tých štyr vecí posledních je smrť; každý človek musí umrieť. Druhá je súd; po smrti každý človek bude súdený. Po súde nasleduje lebo tretia vec: nebo, alebo štvrtá: peklo; dobrí pôjdu do neba, zlí do pekla. Kto pri svojich skutkoch pamätá na tieto štyri veci, na veky nezhreší a príde do neba.

Videli ste už namaľovanú smrť? Maľujú ju kostlivcom. Počúvajte, prečo? Jednoho pekného dňa šiel otec so svojimi chlapcami, Jánom a Jozefom, pozreť na lúku. Bolo im ísť vedľa cintorína; tento mal nad bránou obraz smrti, kostlivca s kosou. Ján sa zpýtal otca: „Otče, či smrť aj tak vyzerá, ako je tu namaľovaná? Otec odpovedal: „Smrť, deti moje, nemôže nijako vyzerať, lebo ona nenie bytnosť, ktorá by mala život a podobu; lež odlúčenie duše od tela — to je smrť.“ „Prečo teda“, riekol Jozef, „predstavujú smrť v takej podobe? „Preto“, odvetil otec, „lebo smrť takú špatnú podobu vyvede z nás, preto, že z každej ľudskej postavy stane sa taký kostlivec — v zemi.“ Takto vyprávajúci prišli k lúke, ktorá prestierala sa pred nimi vo svojej krásote tých najrozmanitejších tráv a kvetín. „Ale Otče“, nadhodil zas Ján, „prečo ten kostlivec drží v ruke kosu?“ „Podívajte sa“, riekol otec, „na tie rozličné kvetiny v tej lúke. Aké sú krásne, utešené — k radosti tých, ktorí tadeto chodia; ale čo chvíľa príde kosba, a aj ony budú padať pod kosou koscovou. Hľa, to čaká i na človeka, lebo je písano: „Ako tráva, taký je život človeka, kvitne a padá, ako kvety na roli.“ (Ž. 102.) Preto, deti moje, nič si nezakladajte na svoj kvetúci vek; ale aby ste vždy v nevinnosti chodily pred Bohom, nezabudnite toto: „Nie zriedka aj mladíka, ktorý kvitne v plnej sile a kráse mladosti složí studená ruka smrti, ako skáša kosa koscova kvety polné!“ (Schwäbl' s Parabeln.) Zapamätajte si toto dobre.

Príde smrť a po nej súd, ale neviete kedy. A po súde pôjdete do neba alebo do pekla; ale to viete kedy? Keď vaše duše budú vždy čisté, keď nebudete ani len chcieť kradnúť, luhať, kliať alebo zlé činiť, čo neľúbi sa Bohu, a keď budete radi sa modlievať, radi Boha i rodičov i svojich učiteľov poslúchať, keď budete dobrí, vtedy prídete do neba. Ale keď budete... zlí, vtedy prídete do pekla. Kto z vás chce prísť do neba? ... Či by bolo také dieťa, čo by chcelo prísť do pekla?...

Spomni, čo ťa niekdy očakáva,
keď sa budeš lúčiť so svetom:
tak nespáchaš hriechu ľahkovážne
a na veky nezahyneš v ňom.

Na obrazoch sv. Alojza vídať umrlčiu hlavu pri tom svätom mladíku. Myslieval na smrť. Myslite i vy na smrť,

zvlášť večer pred spaním: Akže sa miesto v posteli prebudím vo večnosti: Kde sa najdem? A keď vo svojom svedomí najdete niečo nepekného, vzbuďte v sebe ľútosť nad tým, že ste obrazili Pána Boha a čím skôr vyznajte sa z toho pri spovedi. – A teraz sa so mnou pomodlite: Bože môj, učiň, aby som bol dobrý, Tebe milý: — pomáhaj mi, aby som, kým žijem, užíval tie hojné milosti, ktoré každému dávaš k spaseniu; — daj, aby som umrel ako Tvoj priateľ a tak po súde zaslúžil Ťa navždy videť a milovať s anjelmi a svätými na nebi. — Ó môj dobrý Bože, nedopusť, aby som Ťa hriechami obrážal, ako Tvoj nepriateľ so smrteľným hriechom umrel, a po smrti večne sa trápil v pekle. Ja chcem byť dobrý, a ľúbiť sa Tebe a prísť k Tebe, o Bože môj. Amen.

132. K našej modlitbe pridali sme slovo „Amen". I na konci „Verím Boha" hovoríme „Amen".

Slovo „Amen" je hebrejské a znamená toľko, ako istotne tak je. Ako čo by sme povedali: To všetko je skutočná pravda. Keď na konci Apoštolského vyznania viery hovoríme „Amen", tým vyslovujeme, že to istotne všetko veríme. Áno, všetko, čo obsahuje sa vo „Verím Boha", veríme, t. j. držíme za pravdu. Áno, celkom pevne a nezvratne držíme to za pravdu, lebo je to i neomylná pravda. Od koho že to vieme? Od samého Boha; Boh to zjavil ľuďom. Boh ale nemôže klamať, lebo nemôže ani mýliť sa ani luhať. Jeho slovo je amen, t. j. celkom isté; čo Boh hovorí, je amen, je tak, ako hovorí; čo Boh zjavil, je celkom pravda.

Slovo „Amen" znamená i: staň sa. Na konci „Verím Boha" znamená teda to slovo amen, ako by sme povedali: Áno, o Bože, staň sa to, čo si pevne a stále žiadame, aby som nábožne podľa tejto viery žil, život večný obsiahol, do neba prišiel!

132. Čo znamená na konci apoštolského vyznania viery slovo „Amen"?

Slovo „Amen" na konci apoštolského vyznania viery znamená: staň sa, tak je, to jest, že pevne veríme všetko, čo sa vo vyznaní tom nachádza.

Sv. Peter, úd rádu sv. Dominika, ako osemročný chlapec proti vôli svojho strýca, kacíra arianského, naučil sa v škole Apoštolské vyznanie viery, ktoré potom mal vo velikej vážnosti a často ho v živote ako obrany proti bludárom užíval. Keď bol od kacírov ukrutne trýznený, i vtedy sa ho modlil, áno už napoly mŕtvy, keď už nemohol viac hovoriť, krvou svojou na zemi napísal to slovo „Verím". Učte sa z príkladu tohoto mučedlníka vysoko si vážiť Apoštolské vyznanie viery, ktoré najhlavnejšie pravdy náboženstva našeho na krátko v sebe obsahuje. Radi sa ho modlievajte; ale nielen ústami. Musíte to i v srdci nosiť, čo hovoríte. Musíte pri tom mysleť: Čo hovorím, to všetko verím a chcem pevne veriť v živote i pri smrti. Modlitba táto vás zvláštne ochráni v protivenstvách proti viere. Amen. Staň sa!

OBSAH.

Nauka náboženstva.

Strana

Úvod 9

Prvá čiastka.

O viere.

A) O viere vôbec 13
1. O prameňoch viery 13
2. O potrebe a vlastnosťach viery 19
3. O pravom náboženstve 23

B) O apoštolskom vyznaní viery 27
Prvý článok 28
1. O Bohu a jeho vlastnosťach 28
2. O troch osobách 44
3. O stvorení a riadení sveta 49
4. O anjeloch 54
5. O prvých ľuďoch 62
6. O hriechu prvých našich rodičov 67
Druhý článok 79
Tretí „ 84
1. O vtelení sa Syna Božieho 84
2. O živote Ježiša 92
Štvrtý článok 101
Piaty „ 110
Šiesty „ 116
Siedmy „ 118
Ôsmy „ 123
Deviaty „ 129
1. O založení Cirkve a jej sriadení 130
2. O známkach Cirkve 140
3. O povolaní Cirkve 146
4. Obcovanie svätých 156
Desiaty článok 163
Jedenásty článok 167
Dvanásty „ 169